

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

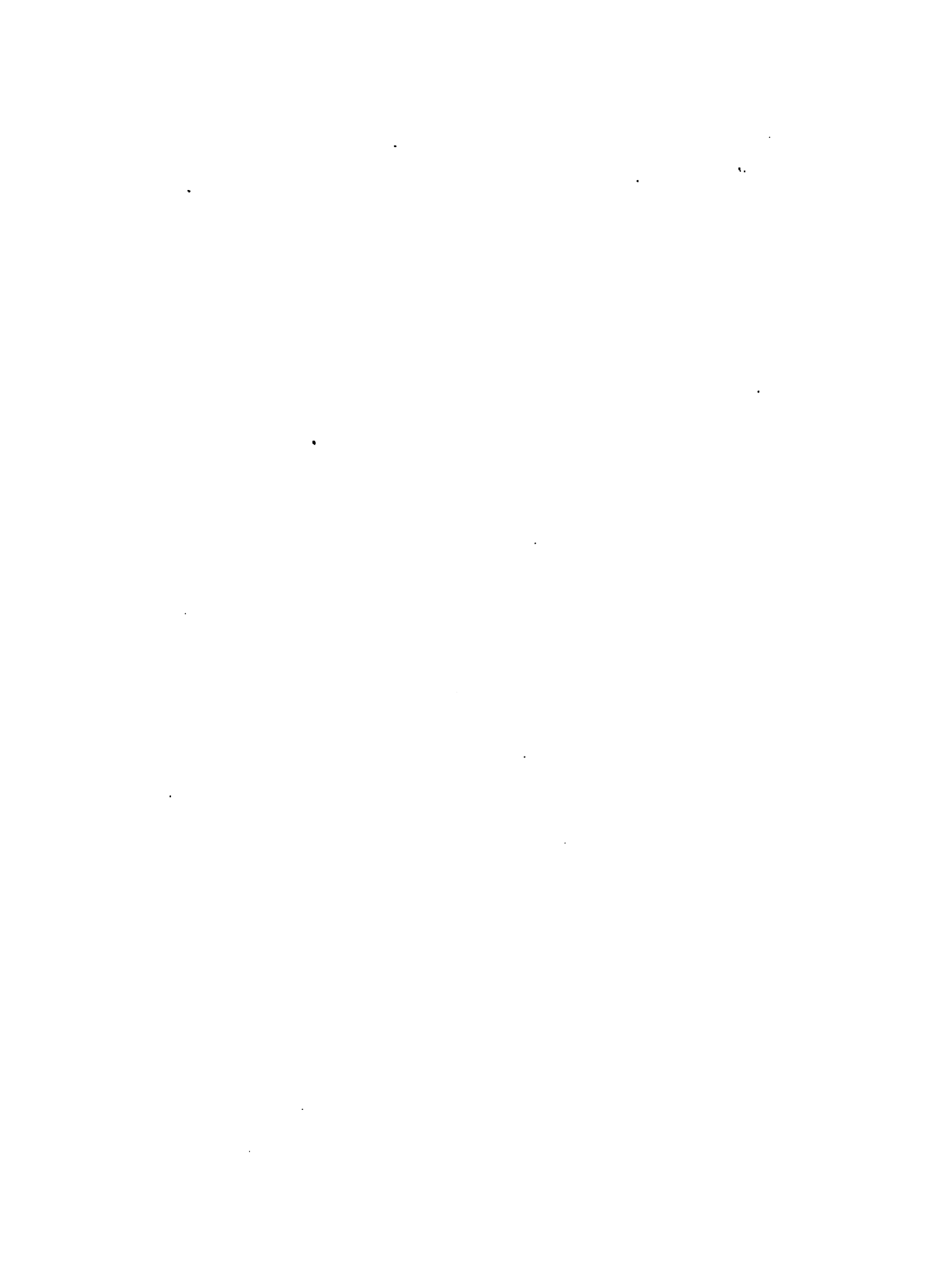

600094858/

LEIFAR

fornra kristinna frœða íslenzkra:

Codex Arna-Magnæanus 677 4to

auk

annara enna elztu brota

af íslenzkum guðfrœðisritum.

Prenta ljet

Þorvaldur Þjarnarson.

Með 5 fotolitograferuðum sýnisblöðum.

Kaupmannahöfn.

Hjá H. Hagerup bóksala.

Prentað í prentsmíðu Thieles.

1878.

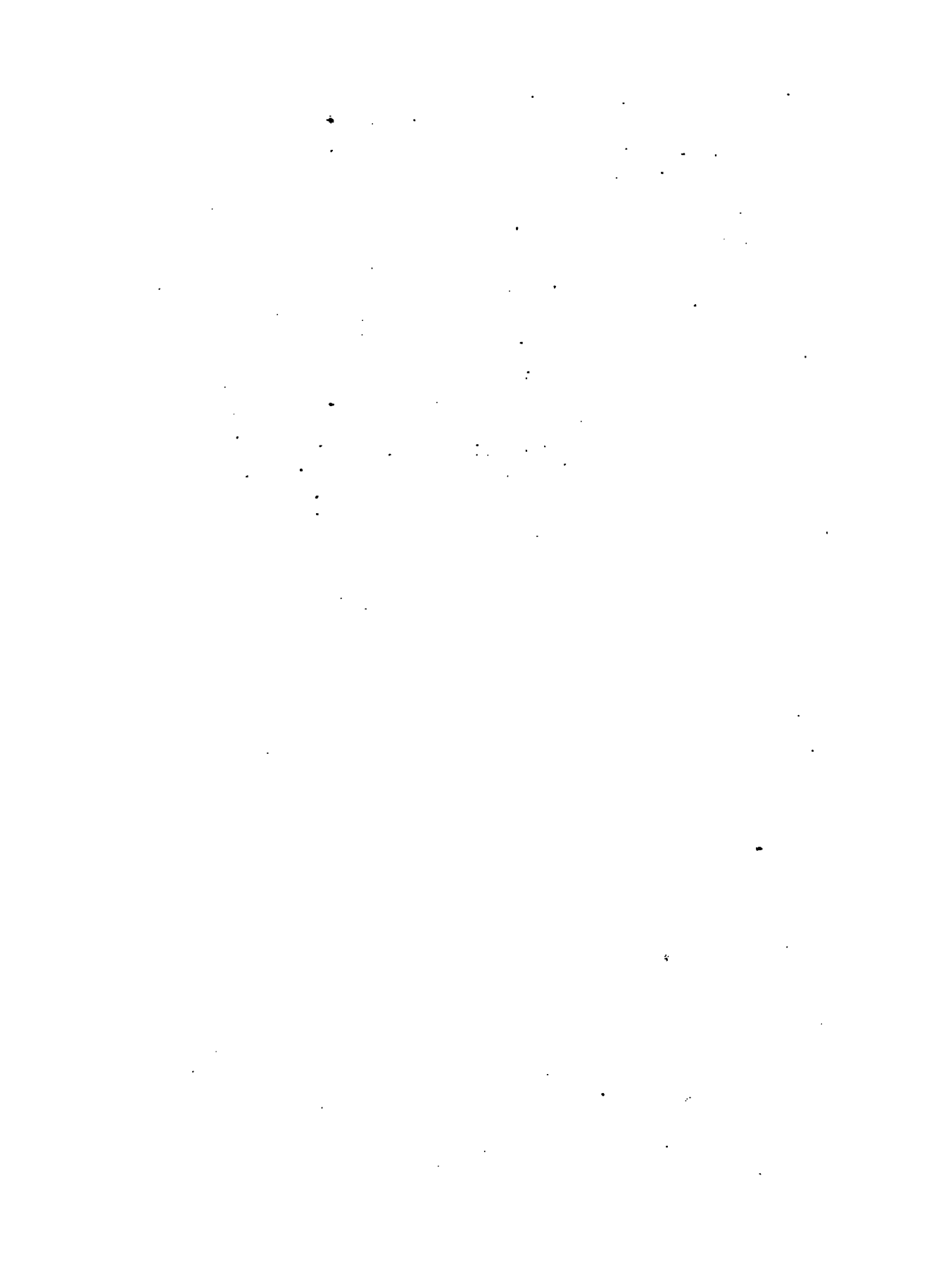
101. j. 198.

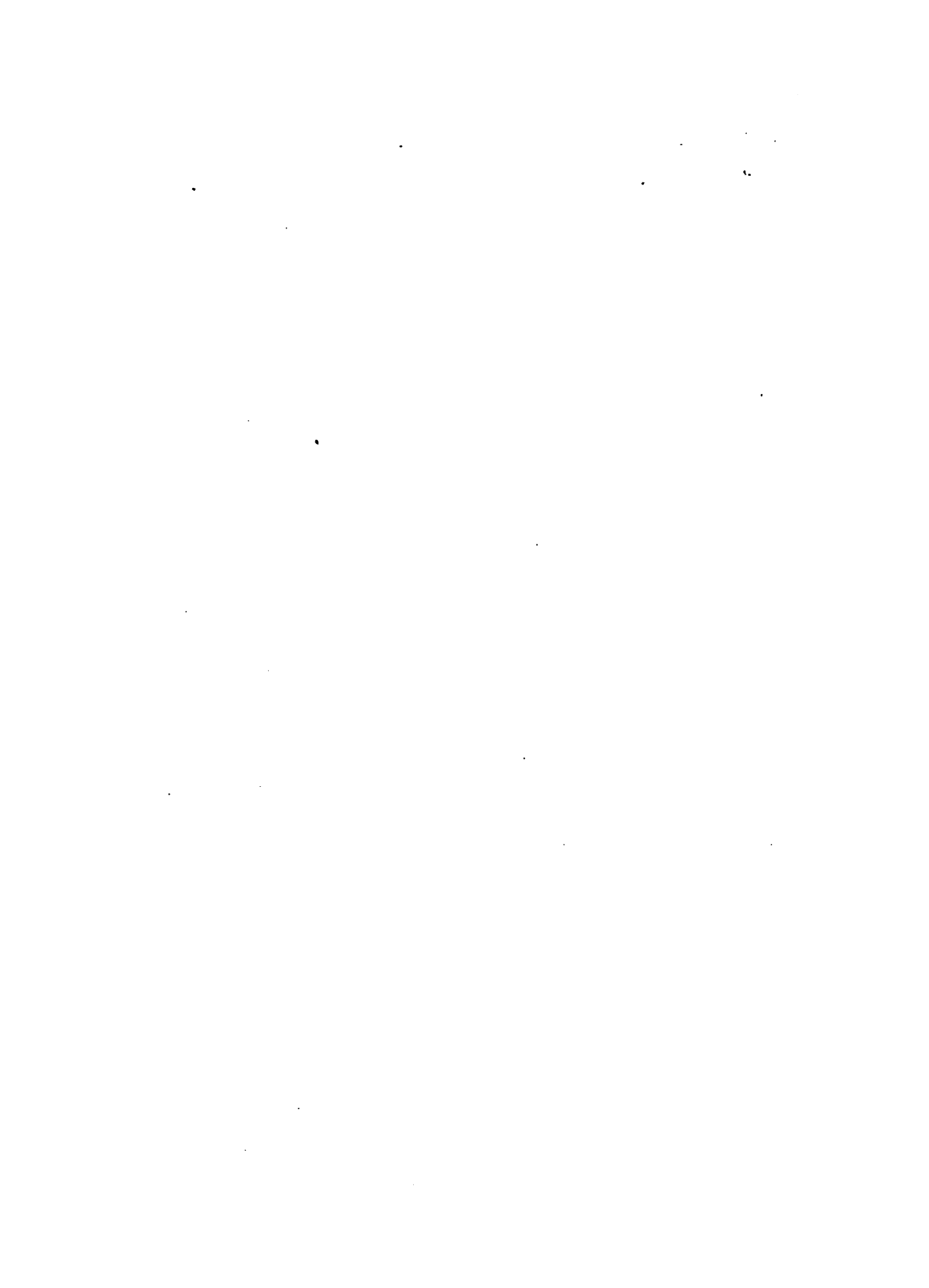
76

600094858/

XCV—XCVIII bls. gerir hann glöggva grein fyrir því, hvaðan hvað eina í bókinni sje upprunið; er því óþarfi að orðlengja það mál, allra helst þarsem bókin nú prentuð segir til þess sjálf. Árni Magnússon sjálfur hefir í Catalogo Codicum pergamenorum quos anno 1707, 1708, 1709, 1727, possidet Arnas Magnaeus, Cod. A. M. 485 a. 4to. farið þessum orðum um þetta gagnmerkilega handrit:

• *Aptan af opere theologico-morali, um tolf palla ósóma.*

Liber S. Augustini, qui dicitur Prosper. Est, nisi fallor, Prosperi Aquitanici liber Sententiarum ex S. Augustini operibus. desunt nonnulla in culce (opus theologico-morale).

Evangelia quaedam dominicalia cum Homiliis Gregorij magni.

*Ex Gregorij Dialogis nonnulla Codex pervetustus, folio minori. Þessa bok (eda rettara Bokarslitur) feck eg 1699 fra Isleifi Einarssyne systulmañe i Skaptafellzsyslu. Enñ hañ feck það á Kalfafelli i Flötzhverfi. Var kirkiubok þar, og meinte Kalfafellzfolk það vera úr Karla Magnus Sögu, og so kallade Isleifr það. það sem i bokina vantar kañ hvergi upp að spyriast inquisivi in loco.**

Framan á fremsta blað handritsins eru límd 4 pappírblöð; á enu fyrsta er þetta með hendi Árna Magnússonar:

• *Ex charta quadam antiqua. Það er hinn mesti heimsins ósómi hvar: þið er kenningarlaus: lyðr lagalaus: kr illgjarn: b þ orækinn, kennimaðr sinkr spakr an godra verka: gamall m^r gálaus. ungr ohlyðinn: kristinn maðr kappgjarn, drottinn daðlaus: konan oraðvaund. fatakr m^r dramblatr: auðugr maðr an aulmusu gæða giäfa. Þessir XII heimsins osomar tæla miög veralldar folk ef eigi varast meñ við með allri varid.*

á 2. blaðinu stendur:

XII eru heimsins osomar.

- 1°. Ef spakur m^r er f^l utan goðverk.
- 2°. Gamall maður gálaus.
- 3°. Ungur maður ohlyðinn.
- 4°. auðugur m^r an olmusu.
- 5°. kona oraðvönd.
- 6°. husherra dáðlaus.

III

- 7°. *Kristiñ m^r þrætiñ og kappiarn.*
- 8°. *Volaður m^r drombsamur.*
- 9°. *Kongur illgiarn.*
- 10°. *Biskup orækiñ.*
- 11°. *Þíod kenningarlaus.*
- 12°. *Lyður lagalaus.**

Þessar þulur bæta oss nú að engu það sem oss vantar framan af fyrstu ritgjörðinni, sem nú stendar í A. M. 677; en eitt með öðru sýnir það ljóslega, hversu hugleikið Árna hefir verið að komast fyrir sporð og höfuð á hverju því, er honum þótti ein-kennilegt og merkilegt, og það hefir honum að maklegleikum þótt þessi bók vera.

Bókin er á hæð 27 cm., á breidd 16 cm., þarsem blöðin eru ósködd.

Af annari ritgjörðinni í bókinni vantar niðurlagið; en nokkuð af því sem vantar hefi eg getað bætt upp eptir kverinu:

A. M. 685. C. 4to.

Það er hver í litlu 4 bláða broti, á hæð 15,4 cm. en á breidd 11,4 cm. þarsem blöðin eru ósködd: sex blöð og tvö blaðslitir. 3 öptustu blaðsíðurnar með hendi ekki óáþekkri þeirri sem er á Hauksbók á Fóstbræðrasögu; í þessu kveri eru brot af sama ritinu, og því er stendr þýtt á 11 blaðsíðunum 2—12 í 677; og er það að nokkuru leyti svo sem Arni Magnússon þegar hefir sagt: *Prosperi Aquitani liber sententiarum excerptarum e scriptis Augustini*; en að nokkuru leyti eptir: *Sancti Prosperi Aquitani ex Sententiis Sancti Augustini Epigrammatum liber unus*; eru þau epigrammata ekki nema 106 alls, en *Liber sententiarum* miklu lengra rit alls 338 *Sententiae*; er því alveg rjett til fundið það sem herra K. G. segir á XCV bls. í Frumpörtunum, að efnid í því sem stendr á 2—12. bls. í 677. »sje líkt því sem stendr í *Libro Sententiarum*, en annað ólíkt, niðurröðun efnisins og öll orðasetning«, því að mestu leyti mun allt vera þýtt eptir *libro Epigrammatum*; í stöku greinum er að vísu steypt saman úr báðum, og í fáum einum tekið eingöngu eptir *Sententiis*. Var þetta þeim

IV

mun høgara, sem það að líkindum hefir verið alvenja að setja á undan hverju epigrammati tilsvareandi sententiam; svo er gert í Parísar útgáfunni af ritum Prosper's 1711; svo er og gert í þeim tveimur handritum af Liber Epigrammatum er eg hefi átt kost á að sjá; eru þau bæði í handritasafni Háskólabókasafnsins: Fabr. Saml. Nr. 43 og 86 4to. Til dæmis um meðferðina á efninu set eg hjer latneska frumritið sem á við 5 fyrstu greinirnar í íslenzku þýðingunni, og það sem á við efstu greinina á 42. bls.

Prosperi Aquit. e. l. Sententiarum & Epigrammatum.

1. *Quid sit vera innocentia.*

I. innocentia vera est quae nec sibi nec alteri nocet, quoniam qui diligit iniquitatem odit animam suam. Et nemo non prius in se quam in alium peccat.

Perfecte bonus est, & vere dicitur insons
nec sibi nec cuiquam quod noceat faciens.
Nam quicumque alium molitur laedere primum
ipsum se jaculo percutiet proprio.
Et cum forte animum non sit subitura facultas
non dubium in cordis viscere vulnus habet.
Nec fagit infecti sceleris mens prava reatum
cui nimis hoc solum, quod voluit nocuit.

2. *De hominibus diligendis.*

Sic diligendi sunt homines, ut eorum non diligantur errores, quia aliud est amare quod facti sunt, & aliud est odisse quod faciunt.

Naturae quisquis propriae non spernis honorem
in quocumque hominum, quae tua noscis, ama.
Sic tamen, ut pravos vitet concordia meres,
nullaque sint pacis foedera cum vitis.
Namque quod artificis summi fecit manus, unum est:
quaeque auctore bono condita sunt, bona sunt.
Divinum in nullo figmentum despiciatur,
sola malis studiis addita non placeant.

V

3. *De vera aeternitate.*

Æternus vere est solus deus omnicreator,
Vita in se vivens permanet esse quod est.
Hoc Pater, hoc Verbum Patris, hoc est Spiritus almus,
quorum natura est una eademque simul.
Non cœptum non auctum non hic mutabile quidquam est,
quod subeat leges temporis, aut numeri.
Virtus præteritis prior, ulteriorque futuris;
nil recipit varium, nil habet occiduum.
Nam rerum, quas ut voluit sapientia fecit,
multis vita quidem est præstita perpetua.
Sed quodcumque potest sese amplius aut minus esse,
quodam fine, ipsi quod, fuerat, moritur.
Sic nihil æternum, quod commutabile factum est.
Et quod cuncta super, semper idem deus est.

4. *De patientia Dei.*

Multa diu summi differt patientia Regis,
suspendens æqui pondera iudicii.
Et dum plectendis parcit clementia factis
dat spatium, quo se crimine purget homo,
denique committunt homines mala crimina semper,
dat spatium, ut pereant crimina, non homines.
Verbere nonnumquam castigans corde paterno:
ne cito consumant sæva flagella reos.
Sic pietate Dei terrarum non vacat orbis,
et nihil est quod nos non trahat ad veniam:
Cùm Rex salvandis ipsâ quoque considit irâ,
ut curat medicus vulnera vulneribus.

5.

Divina bonitas ideo maxime irascitur in hoc sæculo, ne irascatur in futuro: & misericorditer adhibet temporalem severitatem ne æternam iuste inferat ultionem.

42. *De impunitate peccantium.*

Nihil est infelicius felicitate peccantium, qua pœnalis nutritur
impunitas & mala voluntas, velut hostis interior roboratur.

Qui se peccatis gaudet feliciter uti
infelix nimis est prosperitate sua.

Dumque capit miseros effectus prava voluntas,
a vera semper luce fit exterior.

Sumens pestifera de consuetudine robur,
& sua complectens vincula mortis amor.

Deficiant potius vana oblectamina mundi,
subdanturque pio colla domanda jugo.

Inque putres fibras descendat cura medentis:
ut blandum morbum, pellat amica salus.

Til dæmis um hina ágætu þýðingu á homilium Gregors mikla
set eg til samanburðar. GG. Hom. in ev. L. II. homilia XXXIII.
er samsvarar því, er hjer er prentað á 83. bls. 23. l. — 84. bls. 20. l.:

GG. Hom. in ev. L. II. hom. XXXIII.

Consideremus gratiam misericordis Dei, & damnemus multitudinem reatus nostri. Ecce peccatores videt & sustinet, resistentes tolerat, & tamen quotidie clementer per Euangelium vocat. Confessionem nostram ex puro corde desiderat. & cuncta quæ delinquimus relaxavit. Temperavit nobis distractionem legis misericordia Redemptoris. In illa quippe scriptum est: Si quis hoc vel illud fecerit morte moriatur. Si quis hæc vel illa fecerit lapidibus obruatur. Apparuit Conditor & Redemptor noster in carne. Confessioni peccatorum non pœnam sed vitam promittit. mulierem sua vulnera confitentem suscipit et sanam dimittit. Inflexit ergo ad misericordiam duritiam Legis, quia quos iuste illa damnat, ipse misericorditer liberat. Unde bene quoque in Lege scriptum est, quia manus Moysi erant graves: sumentes ergo lapidem, posuerunt subter, in quo sedit. Aaron autem & Hur sustentabant manus ejus. Moyses quippe sedit in lapide, cum lex requievit in ecclesia. Sed hæc eadem lex manus graves habuit: quia peccantes quosque

VII

non misericorditer pertulit, sed severa districtione percussit. Aaron vero mons fortitudinis, Hur autem ignis interpretatur. Quem itaque mons iste fortitudinis signat, nisi Redemptorem nostrum de quo per prophetam dicitur: Erit in novissimis diebus præparatus mons domus domini in vertice montium. Aut quis per ignem nisi spiritus sanctus figuratur, de quo idem Redemptor dicit: Ignem veni mittere in terram? Aaron ergo & Hur graves manus Moysi sustinent, atque sustentando leviores reddunt; quia Mediator Dei & hominum cum igne sancti Spiritus veniens, mandata legis gravia, quae dum carnaliter tenerentur, portari non poterant, tolerabilia nobis per spiritalem intelligentiam ostendit. Quasi enim manus Moysi leves reddidit, quia pondus mandatorum Legis ad virtutem confessionis retorsit. Hanc nobis sequentis misericordiae promissionem innuit, cum per prophetam dicit: Nolo mortem peccatoris, sed ut convertatur & vivat. Hinc iterum sub Judaeae specie unicuique peccatrici animae dicitur. Si dereliquerit vir uxorem suam, & illa recedens duxerit virum alterum, numquid revertetur ad eam ultra? numquid non polluta & contaminata erit mulier illa? Tu autem fornicata es cum amatoribus multis: verum tamen revertere ad me, dicit dominus. Ecce paradigma turpis mulieris dedit. Ostendit quod post turpitudinem recipi non possit. Sed hoc ipsum paradigma quod prætulit per misericordiam vincit, cum dicit fornicantem mulierem recipi non posse & tamen ipse fornicantem animam ut recipiat exspectat.

A. M. 237. Folio.

Lýst í frumpörtum K. G. bls. XVII—XVIII. Þau tvö blöð eru á hæð 31 cm. á breidd 21 cm. um aldr þeirra og ágæti er óhætt að trúa sögu herra Konráðs Gíslasonar »að vart muni finnast eldra handrit íslenzkt eða norrønt«; þau eiga varla nokkurn sinn líka að aldri, og það enda þótt með sje taldar fyrstu línurnar í Reykholtsmáldaga, sem víst er um, að skrifaðar eru 16 árum fyrir lok 12. aldar. Þótt þessi blöð hafi áðr verið prentuð í Homiljubók þeirri, er Dr. C. R. Unger gaf út, þá fannst mjær eigi við það hvikanda að prenta þau í þessu safni þannig að öll bönd

VIII

hjeldu sjer, og allt sem einkennilegt er við stafsetningu blaða þessara. Á steinprentuðu blaði er eptirstunga 15 efstu línanna á 3. dálki fyrra blaðsins.

A. M. 241. Folio.

Bók 37 blöð innbundin auk mergðar af lausum blöðum, úr ýmsum bókarifrildum bókin er á hæð 31,4 cm. á breidd 21 cm. Þarsem blöðin eru ósködd. Bók þessi er öll á latínu, nema þessi eina bæn, er hjer er prentuð á 182—185. bls. sem í handritinu stendur á 31. bls. 2. dálki fram á 34. bls. síðara dálk; það í bæninni sem hjer er prentað milli sviga hefir verið strykað út í handritinu; bókin hefir verið að sögu Árna Magnússonar kirkjubók í Skálholti, hafa því sjálfsagt þessi áheit á helga menn, helga engla og Maríu mey ekki átt að hneyksla þenna siðbætta söfnuð biskupsstólsins, og því verið klórað yfir þau, en hlífzt við að glata bókinni alveg; þó hefir hún eins og svo margar aðrar ekki átt sem blíðustu að mæta, því mjög víða vantar í hana, og því miður á einum stað, þarsem oss má vera talsverð eptir sjá að því, nefnil. í Þorláksmessusöngnum, sem enn er óprentaður; en íslenska bókmenntafjelagið hefir lofað að láta prenta hann. Þorláksmessusöngurinn er á 37—58. bls. bókarinnar. Hvað verið hafi efni þessarar bókar þegar hún var í heilu líki má ráða af prologo hennar er þannig hljóðar. *Suscipe sancta trinitas & vera unitas. Hos psalmos quos ego miser & peccator & indignus famulus tuus cantare presumo ad honorem nominis tui & gloriam sancte crucis & gloriose semper virginis marie. sanctique michaelis archangeli. & sancti Johannis baptiste. sanctorum quoque patriarcharum & prophetarum & beatorum apostolorum petri & pauli. Johannis & andree atque Bartholomei & simonis & Iudae, & omnium sanctorum apostolorum. & sanctorum martyrum. Stephani. laurentii. olai & thome dionisii & omnium sanctorum martyrum & sanctorum confessorum. siluestri, Gregorii nicholai thorlaci & Johannis & omnium sanctorum confessorum & sanctorum virginum marie magdalene. cecilie. brigide. katarine atque margarete. & omnium sanctorum uirginum & omnium*

sanctorum tuorum, pro remissione omnium peccatorum meorum & pro emundacione cordis & corporis mei & pro salute famularum tuorum & pro beatissimo papa nostro .N. episcopis nostris .N. & pro eis qui pro me orant ad dominum. & pro patre meo & matre mea fratribus & sororibus. & benefactoribus meis & pro animabus omnium fidelium defunctorum ut uiui bonam perseuerantiam habebant & defuncti requiem sempiternam.

Bókin er að öllum líkindum frá öndverðri 14. öld, ef hún ekki er enn eldri.

A. M. 624. 4to.

Skinnhandrit í litla broti 340 blaðsíður alls, skrifað öndverðlega á 15. öld með mjög ólíkum höndum, og að efninu hin sundurleitasta bók.

Það sem hjer er prentað er 1—14. bls. vantar af þeirri ritgjörð bæði upphaf og endir. Það er þýðing á riti sem signað er helgum Bernardi af Clairvaux (*Meditationes piissimæ de cognitione humanæ conditionis*), en vantar framan af 1. kap. byrjar á: *Teneamus eum in memoria, portemus in conscientia.* — en endar í 4. kap. á: *& hæc visio & delectatio totum oer hominis implens & satians, tota erit illius beatitudinis consummatio.* Á þessum 7 blöðum eru 28 línur á hverri bls. allt skrifað með skýrri og dáfallegrri hendi talsvert bundinni; en ekki er orðfærið neitt viðbrigðagott. Þessi ritgjörð er prentuð á 188—198. bls.

Á 112—117. bls. í 624. stendur skýring á fadírvoor; hvort það er frumritað á íslenzku veit eg ekki; sama ritgjörðin er á fremstu blöðunum í 626 4to; sú ritgjörð er hjer prentuð á 159—161. bls. höndin í þessari ritgjörð á það fyllilega skilið, sem herra Jón Sigurðsson segir um hana í *Fornbrjefasafninu* 240. bls.: að hún sje „fremur en ekki ófögur. og mjög bundin“. Ýmist 23 eða 25 línur á bls.

Á 238—243. bls. í 624, stendur ræða á páskadaginn; ræða sú er þýðing á *Sancti Gregorii Hom. in Evang. Lib. II. homilia XXI. Col. 1526—1529. Ed. Par. 1705*; sú ræða er hjer prentuð á 151—154. bls.

Á 243—251. bls. í A. M. 624 stendur ræða út af guðspjallinu Lúk. 10, 38. svipar þeirri ræðu í mörgu til tveggja ræðna eptir heil. Bernard: in assumptione B. V. Mariae prentuðum í ritum hans Col. 1003—1009, en sumt í ræðunni enn líkara köflum í ræðu Gregors páfa ens mikla: Greg. in Ezechielem Lib. II. hom. II. Col. 1323—1326. sú ræða er hjer prentuð á 154—158. bls. á báðum þessum ræðum er sama höndin og á faðirvors skýringunni.

Á bókinni 624 stendur mjög góð lýsing í Diplomat. Island. 238—240. bls.

Bókin er 14,6 cm. á hæð 10,5 cm. á breidd, þarsem blöðin eru ósködd, og að öllum líkindum er óþarfí að telja neitt í henni yngra en frá miðri 15. öld; og sjálfsagt er mýmargt af því, sem á hana er skráð, að eins afskript af eldri ritum.

A. M. 671. B. 4to.

Nákvæma lýsing á þessari bók má lesa í Íslenzku fornbréfasafni 433—434. bls.; telur herra Jón Sigurðsson alþingisforseti líklegt að hið elzta í bókinni sje frá öndverðri 14. öld, ef ekki eldra. það sem hjer er prentað er það sem stendur á 3—5. bls., ræða út af allra heilagra og allra sálnamessu; það sem í fornbrjefasafninu er talin 3. ræðan um rjetta hlýðni er ekki nema stuttur kafli úr 7. bryfi Bernardar ábóta af Clairvaux. Col. 18—19, Vol. I. Edit. Paris. 1719, folio. Hjer er og prentuð ræða sú um heilaga kvöldmáltíð sem stendur á 22—23. bls. í bók þessari sem alls er 24. bls. Bókin er á hæð þarsem blöðin eru ósködd 20,6 cm. á breidd 15,5 cm.

A. M. 626. 4to.

Er bók með 32 bl. á hæð 17,5 cm. á breidd 13,4 cm., á að geta skrifuð um miðja 15. öld; á henni er 1) skýring sú á faðirvori er hjer er prentuð á 159—161. bls. 2) Þá tekr við á 4. bls. ritgjörð um synda affausn. 4—23. bls. 3) á bls. 23—26. ritgjörð um rjetta siðsemi. 4) ritgjörð um dýrkaðan líkama á bls. 26—28. 5) ritgjörð um miskunn guðs og veg til hennar á 28—42. bls. Þessar 4 ritgjörðir finnast og í A. M. 672 C. 4to.

6) um skriptamál og synda játningu á 42—51. bls. 7) á 51—60. bls. flokkun á syndum. 8) á 61—63. bls. um vilja mannsins og skynsemi hans. 9) á síðustu bls. er upphaf af historia universalis samhljóða þeirri er stendr í 625 4to. og útgefin í Sýnisbók herra Konráðs Gíslasonar.

A. M. 655. 4to.

Því safni af brotum er lýst í Frumpörtunum á LXVII—LXXXV blaðsíðu, og er hjer prentað úr því brotasafni XXI. brotið sem virðist vera þýðing á brevario; styrkist maðr í þeirri trú við það, að blaðstúfar þeir úr A. M. 686 B. 4to. sem hjer eru prentaðir annar fyrir framan en annar fyrir aftan XXI. brotið eru einmitt úr sömu bókinni; og síðari blaðstúfurinn beint áframhald þess, sem stendr í 655 XXI.; höfum vjer þá í 686 B. fyrra blaðstúf niðurlagið af Gregorslestrinum og kaffa úr miðjum lestri um Cuthbertum, sem að vísu ekki er tekinn upp í brevarium Romanum, en var dýrðingur almennt viðurkenndr í allri ensku kirkjunni, og í öllum þeim sóknnum er lágu undir erkistólinn í Niðarósi; í 655 XXI. er niðurlagið af Cuthbertuslestrinum, og upphaðið af Benedictuslestrinum; á síðara blaðinu í XXI. brotinu og síðara blaðstúfnum í 686 B. 4to. koma svo í röð föstugudspjöllin: 1) aptan af Jesús rak út djöful með staðtri skýringu 2) Jesús seðr 5 þúsundir manna; endar sú guðspjallsgrein (Joh. VI. 1—14) í næstefstu línu á 686 B. 3) þá tekur við Joh. VIII. 46—49. 4) þá á síðari bls. blaðstúfsins Mark. XIV. 3—9. Þessi brot eru þannig prentuð, að hvergi er leyst úr neinu bandi; á steinprentuðu blaði er eptirstunga af efstu línunum á 655 XXI. fyrra blaðs síðari síðu. Þessi blöð eru á hæð 19,4 cm., á breidd 14 cm.

Úr 655 4to. er enn fremur prentað XXVI. brotið á 180—182. bls. Þau blöð eru á hæð 11 cm. á breidd 10 cm. Þessi tvö blöð eru úr þýðingu á riti því eptir Isidorus biskup frá Hispalis, sem heitir de conflictu vitorum & virtutum; sú ritgjærð er prentuð í ritum hans Paris 1601 fol. á 709—718. bls. Það sem til er þýtt á þessum tveimur smáblöðum er það sem byrjar í 10. línu að neðan í fremra dálki 710 blaðsíðu: Qui cum in forma dei esset,

og endar fyrri blaðið á síðara dálki sömu bls.: quod intus esse non appetis. Það sem stendur á síðara blaðinu samsvarar því er stendur á 714. bls. frumritsins fremra dálks 6. línu: non desides sed violenti og endar á sömu bls. síðara dálks 11. línu: unguentoque ungens ablui promeruit.

A. M. 686. B. 4to.

Auk þess sem eg fyrr gat um úr 686 B. 4to. eru hjer enn prentuð úr þeirri bók tvö heil blöð og einn blaðstúfur á 175—179. bls. í kverinu eru þessi blöð skakkt brotin, þannig að það blaðið er síðara, sem fyrr skyldi, en eg hefi látið prenta þau í sömu röð og þeim er lýst í Frumpörtunum: er fyrri blaðið úr ræðu á boðunardag Maríu, alveg hinni sömu og þeirri er stendur í Stokkhólmshomilíubókinni á 138—143. bls. prentuðu bókarnnar; byrjar þetta fyrri bl. á Stokkhh. 141. bls. 14. l. og endar á 142. bls. 30. l. Síðara blaðið er brot úr sömu ræðunni sem stendur í Stokkhólmshomilíubókinni, á 133. bls. 15. línu — 134. bls. 27. línu; en 12 neðstu línurnar af síðara blaðinu eru upphafið á Maríu boðunardagsræðunni, sem fyrr var getið og samsvara þær 12 línur því er stendur í Sthb. á 138. bls. 1—11 línu. Mjer þótti vel tilfallið að láta prenta þessi brot línu fyrir línu og staf fyrir staf til þess að menn hefði það óbrjálað til samanburðar við Stokkhólmsbókina, sem að líkindum er talsvert eldri; af efstu línunum á 2. bls. fremra blaðsins er til dæmis um útlit handritsins hjer sett eptir stunga þeirra. úr þessu litla brotakveri er enn fremr á 179. bls. prentaður stakur blaðstúfur; er það brot úr páskaræðu þeirri, er í Stokkhh. stendur prentuð á 75 - 79. bls. samsvarar fremri bls. því er stendur í Stokkhh. á 77. bls. 23—35. línu; en síðari bls. því er stendur í Stokkhh. 78. bls. 24—26. l. og 79. bls. 3—8. l. neðst á þeim blaðstúf er hálf þriðja lína er auðsjáanlega er upphaf á uppstigningardagsræðu.

Úr bókinni A. M. 672 a. 4to. eru hjer að eins prentaðar neðstu línurnar á síðustu blaðsíðunni. Það er guðspjallsgreinin um fernskonar sáðjörð: Lúk. VIII. 5—15. Þessi grein er skrifuð með afarsmáu lettri og talsvert bundnu, að öðruleyti líku því, sem

XIII

er á meginmáli bókarinnar, sem öll mun vera skrifuð um miðja 15. öld. á henni er 1) niðurlag á útskýringu boðorðanna. en framan af henni vantar fram í 8. boðorðið. 2) Á annari bls. bókarinnar byrjar rit um sjöfalda gipt heilags anda; endar sú ritgjörð á 20. bls. neðanverðri. 3) Neðst á henni hefst ritgjörð um 7 dauðasyndir; sú endar neðst á 40. bls. 4) Þá tekur við ritgjörð de VII. Sacramentis, og er þar undir sacramento penitencie rætt um casus reservatos og satisfactionem bls. 41—109. 5) á bls. 109—111. er um Bartolomeus postula á 6) 111—112. bls. er um langaföstuhald. 7) og þá er guðspjallsgrein sú, er hjer er prentuð.

Meginmálið í þessu brota safni er svo sem fyrir var á vikið A. M. 677 4to. Mestur hluti þeirrar bókar er aptur þýðing á ritum eptir Gregor páfa hinn mikla, síðasta páfa, er tekinn hefir verið í tölu sannhelgra manna, og síðastan þeirra er taldir hafa verið með höfuð kennendum kristinnar. Fyrira brotið er úr homilium hans. Það yrði ofangt mál hjer að fara að gera grein fyrir, hvornig þýðandinn hefir farið með latinska frumritið á hverjum einstökum stað; þýðandinn hefir hvergi þrælbundið sig við orð, en víðast hvar heppilega náð rjettri skilningu á frumritinu. Margt er það, er styður þá ætlun, að þessi þýðing að minnsta kosti að sumu sje afarfor; fyrst er nú aldur handritsins sjálfs, sem glöggustu menn á fornþekur telja eitt með hinum elztu; Konráð Gíslason »sjálfsagt snemma á fyrira hlut 13. aldar«, Dr. C. R. Unger í formála fyrir heilagra manna sögum X: »naumast yngra en frá ofanverðri 12. öld eða undverðri 13. öld«. — en nú er að mínu viti vafalaust óhætt að fullyrða, að þetta er ekki frumhandrit þýðandans, heldur eptirrit, og ræð eg það af þessu. Þrátt fyrir ætlan Dr. K. J. Lyngbyes í ritgjörð hans um »Den oldnordiske udtale«, mun það vafalaust, að Stokkhólms-homilíubókin er eldri en A. M. 677. Nú vill svo vel til, að í Stokkhólms-homilíubókinni, á bls. 88. 27. l. — 92. bls. 32. l. er einmitt þýðing á miðbikinu úr XXXIV. homilíu Gregors mikla, þeirri hinni sömu sem þýdd er í A. M. 677 og prentuð á 60. bls. 27. l. — 65. bls. 27. l.; engum, sem les þessar bls. í Stokkhólms-homilíu-

XIV

bókinni og 677 mun geta blandast hugur um það, að hjer er þýðing eptir sama manninn; aptur á móti er varla hugsanda, að A. M. 677 sje skrifuð upp eptir Stokkhólmsbókinni; hún hefir svo víða rjett, það sem Stokkhh. hefir rangt, eins og hún á hinn bóginn hefir ranglega fellt burt sumt sem Stokkhh. hefir; verður því ekki annað úrræði, en að ætla að bæði Stokkhh. og 677, sje skrifaðar upp eptir eldra frumriti; svo að þýðingin hljóti að vera hóti eldri en Stokkhh. hvað gömul sem hún er, en hún ber það með sjer en dregur ekki, að hún er eitthvað með hinu elzta; að Stokkhh. sje ekki frumrit, heldur skrifuð eptir eldri handritum styrkist einnig á samanburðinum við kafla þá, sem samstæðir eru í þeirri bók við brotin í A. M. 686 B. 4to., er að mínu viti hljóta að vera eptir sama höfund og Stokkhh. kaflarnir, en þó ekki skrifaðir upp eptir Stokkhh. Bendir þetta allt á það, að miklu meira, en menn ætla hefir verið skrifað á 12. öldinni, eins og það hinsvegar sýnir, að menn þá þegar gerðu sjer far um að fá afskriftir af því sem búið var að færa í letur.

Síðara brotið eptir Gregor mikla er úr því riti hans, sem hvað víðfrægast varð á miðöldunum: Dialogis; Zacharias páfi þýddi þá á grísku, þeim var snarað á arabísku á 8. öld, og Elfráður konungur mikli ljet snara þeim á ensku, á frakknesku var þeim snarað á 12. öld; og jafnaldra þeirrar þýðingar er að líkum sú þýðing þeirra á íslenzku, sem hjer er prentuð. Hjer er ekki annað prentað en brot þau sem standa í 677, og var eg efinn í, hvort eg ætti að láta prenta þau, þarsem Dr. C. R. Unger hafði nýlátið prenta þau í hinu ágæta safni: »Heilagra manna sögur«; en með því að annarsvegar var óskilegt að fá í einu lagi bókina 677 prentaða staf fyrir staf, þá ljet eg einnig prenta Dialoga brotin, og í sömu röð og þau standa í skinnbókinni, þótt þau sje þar öll í ringlaðri röð, til þess að mönnum geti orðið hæggra fyrir að finna til samanburðar við prentuðu bókina það sem stendur í handritinu. Á fáum einum stöðum stendur annað hjer en í »Heilagra manna sögum«, en það mega ekki teljast neinar ófgar, þarsem eg hefi átt kost á að bera allt saman við handritið jafnóðum og prentað hefir verið; aptur gegnir hitt mestu furðu, hversu miklu

Dr. C. R. Unger hefir afkastað í því að kynna almenningi vor fornu fræði; hann hefir nú látið prenta svo mikið af fornum ritum íslenzkum og norrœnum, að flestir mundu ætla, að það væri ekki eins manns verk heldur margra.

Af þessu riti Gregors hafa verið til margar afskriftir á íslenzku, er sýnir hversu vinsælt það hefir verið, og það er varla efa mál, að margt af því, sem ber hinn mesta hindurvítna keim í sögum vorum bæði fornum og nýjum, á ætt sína að rekja til þessa rits, og það væri ekki ófróðlegt, ef einhver vildi bera saman jarteinarollur þær, sem vjer eigum til, við þenna jarteinabálk Gregors; eg vil að eins taka til dæmis fáeinar af sögunum í þessum brotum til samanburðar við sögur alþekktar annarsstaðar að; auðvitað er að sumir kunnu að segja, að mannlegur andi sje ávallt sjálfum sjer líkur, og því þurfi ekki það sem líkt sje að vera hvað tekið eptir öðru, en hitt verður þó aldrei hrakið að einmitt sögur og æfintýri gera sjer víðfúrult; en þess þarf ekki við í þessu efni; vjer vitum, að Dialogar Gregors hafa snemma orðið kunnir á Íslandi, og það er auðráðið af því, hvað mörg handritabrot íslenzk eru til af því riti, að þeir hafa snemma þokkazt vel, svo að það væri engi furða, þótt nokkrar menjar fyndust áhrifa þeirra á íslenzka sagnamyndun; þannig finnst mjer alls eigi ósennilegt, að Þorsteinn Jónsson, er vega vildi að Þorláki biskupi helga (samanb. Biskupas. II. 290) sje sniðinn aptir Langbardanum er kjörinn var til þess að vega Sanctolum (bls. 120—121); varla getur mjer leikið nokkur efi á því, að orðin, sem í Nornagestspætti (Ólafss. Tryggvasonar Ed. Scalh. II. 132) eru lögð í munn álfinum, er hann kom að sæng Gests: »furðu sterkr lás fyrir tómu húsi«, sje stæld eptir orðum þúkans, er í blóthúsinu kom að Gyðingnum, er hafði signt sig krossmarki: »Ker es þar tómit ok læsta« (í sögunni um Andreas biskup, bls. 92). Vel gæti manni og út af draumi Flosa (Njála Kmh. 1772 Cap. CXXXIV) dottið í hug sögurnar um Mellitus (bls. 136) og smalasvein Valerianus (bls. 137).

Af sjónhverfingareldi þeim er sýndist í eldhúsi Benediktsmúnka (bls. 145—146), þarsem inn hafði verið kastað skurðgoðinu,

má vel hafa kviknað margur sá sjónhverfingarlogi, er leikið hefir um heimili þeirra manna, er síðan hafa verið að haugrofum á Íslandi, og svo margar sögur ganga af. Í kerlingabókum vorum bæði fornum og nýjum má finna svo ótalmargt, sem þannig svipar til hins og þessa í þessum mikla hjegiljubrunni; og það væri sjálfsagt fróðlegt og hvergi óþarft, ef einhver vildi taka sig til, og rekja saman ættir þess, sem innlent er orðið hjá oss, hvort sem það er í sögum, í jarteinabókum, í munnmælum, eða alþýðu kreddum, og frumsagnanna hjá Gregori; — frumsagna segi eg, en það kann að vera of djarft að kveðið, meðan ekki er komin nein sönnun fyrir ætlun minni. Eg veit nú að vísu, að margir munu virða þetta og því um líkt hjegómamál; en allt um það er ekki ófróðlegt nje óþarft að reyna að komast fyrir hvað miklu afbragðsmenn hafa orkað fram eptir öldunum; með mestu ágætis mönnum kristinnar var Gregorius páfi, og sjálfsagt hinn fremsti á sinni tíð; þótt hann andaðist nærfellt 300 árum fyrir en Ísland byggðist, þá er ekki ósennilegt, að það sje honum að þakka, að öll Norðrlönd og Ísland með kristnuðust jafnsnemma og þau gerðu; því af hans hvötum var það, að England var kristnað; en Englar og Saxar áttu síðan hinn bezta þátt í því að efla og útbreida kristinnóm út frá sjer. Af Gregori páfa er á íslenzku alllög saga nú nýprentuð í hinn ágæta safni »heilagra manna sögum« er fyrr var getið. Á íslenzku eru ekki, það menn enn til vita, önnur rit þýdd eptir hann en ræðurnar út af guðspjöllunum og Dialogi; en í mörgum íslenzkum guðfræðisritum frá miðöldunum er mjög víða vitnað til rita hans einkum til þess rits hans er kallað er: *Moralia in Job*; furðu má telja að ekki skuli að heita neitt þýtt á ísl. af því riti hans, er hvað merkast er, og enn er í hvað mestum metum, en það er *regula pastoralis*. Elfráðr Engla konungr snaraði henni á ensku, og er sú þýðing nú nýprentuð; að rit það hafi verið gagnkunnugt mönnum á Íslandi og mjög um hönd haft er auðsætt af því, að úr þeirri bók eru margar málsgreinir teknar í latínu hdr. ísl., innan um aðrar setningar kirkjuféðra og páfa um kennimannsskap og kirkjulíf.

XVII

Algengustu bönd og skammstafanir, er koma fyrir í brotum þessum, eru öll hin sömu, sem vön eru að vera í íslenskum fornritum. *a* yfir línunni = *ra* eða *va*. *e* fyrir ofan línuna = *re*. *i* fyrir ofan línuna = *ri* eða *vi*, eða *ir*. *o* fyrir ofan línuna = *ro*. *v* fyrir ofan línuna = *rv* eða *ru*. *ø* f. ofan línuna = *rø*. ⁷ = *er* eða *ir*. ^w = *ar* eða stundum *ra*. [~] = *or* eða *ur*. ^u = *us* eða *ús*. *o* = *con*. *ʝ* = *ǧ* = *oc*. *n̄* = *non* = *eigi*. *t̄* = *til*. *sʝ* = *sed* = *heldr*. *mʝ* = *með*.

Fornafnið *hann* vanal. ritað *h̄*. kvk. *h̄o* = *hon*. hvorugk. *þ̄* = *þat*. þolf. *h̄* = *hann*. - *h̄a* = *hana*. - *þ̄* þáguf. *h̄o* eða *h̄m* = *honom*. - *h̄i* = *henni*. - *þ̄i* = *þvi*. eignarf. *h̄f* = *hans*. - *h̄ar* = *hennar*. - *þ̄* = *þefs*.

Margtala. *þ̄i* = *þer* eða *þeir*. *þ̄er*. *þ̄æ*. *þ̄ei* = *þeim*. *þ̄ra* eða *þ̄ra* = *þeira* eða *þeirra*.

yfir raddarstaf táknað að á eptir honum sje kveðið annað hvort *n* eða *m*. yfir *n* eða *m* táknað að þau sje tvöfölduð. víða kemur fyrir: *Ih̄c* = *IHCOYC* = *Jesús*. *X^c* = *XPICTOC* = *Cristus*. *Ih̄m* = *Jesúm*. *Ih̄v* = *Jesú*. *Y* = *maþr*. í 677. eru víða dregnir saman stafir; þannig er *þ* og *f* dregið saman í einn staf svo að efri hluta þornleggsins hallar aptur, eins og væri það krókur á löngu *f*. á sama hátt er *n* og *f* dregið saman í einn staf, þannig að *N* fær skupluna af langa *f*-inu upp af aptara legg sínum. Þótt *þf* og *nf* hafi verið dregin saman í eitt, þá hefir eigi verið gerð grein fyrir *þvi* í prentuðu bókinni; eins má vel vera að eigi hafi ávallt verið prentað með skáletri *i* eða *e*, þarsem það var dregið saman við *ð* í *hdr*. í henni hefir og ávallt verið prentað eigi þarsem í 677 stóð *n̄*. og *oc* þarsem í þeirri bók stóð *ʝ*.

Eg tel það fullan óþarfa, að fara að gera grein fyrir stafsetningu handrita þessara; prentaða bókin, ef hún er að nokkuru nýt, á að gera það sjálf; herra Konráð prófessor Gíslason hefir einnig í optnefndu riti sínu »Um Frumparta íslenzkrar tungu í fornöld« með þeirri frábæru nákvæmni sem honum fremur öllum öðrum af íslenskum frøðimönnum er lagin, tekið fram hjer um til allt það, sem ein-kennilegt er í stafsetningu þeirra er rita elzt eru meðal íslenzkra;

XVIII

þau brot af þeim, sem hjer eru prentuð bera sjálf með sjer í hverju þeim ber á milli. Þannig virðist óþarfi að geta þess, að sex fyrstu blöðin í A. M. 677 hafa bæði *d* og *ð*; og táknað *ð* í þeim blöðum sama og *ð*, sem í síðari 36 blöðunum ávallt er táknað með *þ*, nema á fáum einum stöðum þarsem *ð* er ritað; *ð* kemr á fáum einum stöðum fyrir í 6 fremstu blöðunum; en þar er það sem skammstöfun fyrir *æð* eða *eð* í *mð* og *vð* = *með* og *við*. Í síðara hluta bókarinnar kemr aptr fyrir á stöku stað *ð* til að tákna sitt eigið hljóð t. d. í *stað* tvísvar á 61. bls. í 26. l. og 29. l. í hdr. í orðinu *riðara* á 70. bls. 12. l. að neðan. Á líkan hátt má og hverjum vera auðsætt, að í elzta brotinu A. M. 237 eru mjög reglubundin umskipti á *c* og *k*, sem sjálfsagt bæði eiga að tákna sama hljóðið. *c* kemur þar hvergi fyrir, nema þarsem vjer eptir gömlu stafrófsvísunni vitum að á að kveða að því sem *k*, nema á alls einum stað, en þar er þá skrifað *ch* í eorendreche; *k* kemr aptur hvergi fyrir, nema á undan *e* og *z*, nema í *líkama* 1. blaðs 4 d. 21 l. og vit^w*c*^k á 2. blaðs 1 d. 1 l. og 2. blaðs 2. d. 29. l.

Frá táknum raddarstafa í hverju handriti um sig skýrir bókin prentuð langbezt sjálf; hefir herra Konráð Gíslason með mikilli nákvæmni sýnt, með hve mörgu móti hvert einstakt hljóð var táknað á Íslandi í fornöld; af hinni sundurleitu hljóða táknum hefir nú aðvísu annar merkur fræðimaður Dr. K. J. Lyngbye, sem því miður varð allt of skammær, leitazt við að leiða líkur að því, hver hafi verið »oldnordisk udtale«; sú ritgjörð stendr í Tidsskrift for Philologi og Pædagogik 2. Aarg. 1861, bls. 289—321. En af þeim ályktunum, sem fræðimanninum Lyngbye þóttu sennilegar um framburð á Norðurlöndum í fornöld¹⁾, hafa menn sem marga

¹⁾ Sá framburður sem hann getur talað um hlýtur að vera talsvert eldri, en nokkur rit voru til á Íslandi; hvert rit sem á Íslandi er ritað er eo ipso *ekki* »oldnordisk« heldur er það skráð á þá tungu, sem lifir enn í dag, upprunnin af norrænni (norskri), fjarða og eyja mállyzku, hvorumegin hafs sem var, en auðguð og fullkomnuð eptir þörfum frjálsrar þjóðar, er frameptir öldunum var sívakandi, og hafði hin margbreyttustu viðskipti við öll grannlönd sín; þaði auðvitað af

XIX

hverja að öllu vantar lærdóm hans og greind, viljað smíða sjer framburð á íslenskum ritum, og þykir það býsnum sæta, að ekki skuli allir jafnt Íslendingar og aðrir gefa sig fangna undir getgátur þeirra; þeim þykir sjálfsagt miklu fyrirhafnarminna að spá í eyðurnar um það sem *kann að hafa verið*, en að afla sjer nokkurrar glöggrar þekkingar á því sem verið hefir og enn er, hvort sem er í framburði íslenskra orða, eða rjettri skilningu þeirra; en ef þeir nýmælasmiðir óska þess, að nokkurr heilvita maður marki nokkurt orð þeirra, þá þyrftu þeir að útvega sjer frá skilríkum lækni vottorð um það, að þá vantaði ekki heyrn til þess að greina hljóðin sem þeir eru að líma sig niðri. Eg þykist vita að það getur ekki annað verið, en einhverskonar hljóð-deyfi samsvarandi litblindi, er meinar einum þessara hljóðfræðinga að heyra hjá oss Íslendingum kveðið að *h* á undan. r. l. j. v. — en hvað skal blindur dæma um lit, hvað skal daufur dæma um hljóð.

Það er ekki meira en skylt, að eg þakklátlega minnst þess, að ráðgjafi Íslands veitti mjer af fje Íslands 1000 króna styrk til að geta dvalið hjer og látið prenta þessi fornu íslenzku brot; en þetta á eg sjálfsagt að þakka góðum tillögum herra landshöfðingja Hilmars Finsens, og meðmælum Dr. theol. P. Péturssonar biskups, & last though not least herra professor P. G. Thorsen háskólabókaverði, er jafnt fyrst sem seinast hefir gert allt, er í hans valdi hefir staðið, til þess að greiða götu mína; má mjer ávallt vera minnisstæð sú staka tryggð, er hann allajafna hefir sýnt mjer frá því að mjer fyrst auðnaðist að kynnast honum, en þá var eg nálega barn að aldri.

þeim mergð nýrra hugmynda, en hafði lag á því að búa þær innlendum búnaði, er enn heldur sjer að kalla óbreyttur, að minnsta kosti ekki breyttari en svo, að íslenzka — því svo heitir tunga sú er nú mælum vjer á — er nú varla svo frábrugðin þeirri tungu, er rituð var á 13. öld, sem danska sú, er nú er rituð, er dönskunni frá Holbergs öld. Vilji menn ekki unna oss Íslendingum þess að láta heita í höfuðið á oss sjálfum tungu vora, þá er vafalaust miklu rjettara, að kalla hana þegar frá upphafi eynorrœnu, eða nýnorrœnu, en að kalla hana „oldnordisk“; það heiti er ekki til annars en að villa úr því ræða fer um rit skrað á Íslandi eða í Noregi.

Eg hefi opt áður í línun þessum nefnt nafn manns, sem eg hefði verið skyldur til þakklátlega að minnast, þótt eg hefði ekki haft önnur kynni af honum, en þau, er menn fá af ritum hans; vil eg sjerstaklega taka það til, er mjer hefir við þenna starfa komið einna mest að haldi, sem er ritgjörð hans »um frumparta íslenzkrar tungu í fornöld«; en eg á herra professor Konráði Gíslasyni miklu meira gott upp að inna, með því að hann með stakri velvild, hefir skýrt fyrir mjer hvað eina, sem eg hefi verið í vafa um, eða ekki getað úr ráðið, og veit sá einn sem reynir, hversu mikill munur er á því að fá skýran úrskurð sannfróðs manns, og hinu, að vera vaðinn í getum og spám þeirra, sem þykjast góðu bættir, ef þeir geta gert sig gilda af getspeki sinni.

Eg á það að þakka herra Thiele prentverkseiganda, að prentaða bókin gefur að nokkuru hugmynd um hin fornu handrit, með því að hann hefir látið steypa marga nýja stafi, er ekki tíðkast annars í bókum. En kunnáttu herra hofotografs Budtz Müllers & Co. eru að þakka handritasýnisblöð þau er bókinni fylgja.

Að endingu má eg þakka vini mínum Guðmundi Þorlákssyni stip. Arna-Magn. fyrir marga hjálp, við samanburð á hdr. og prófarkalestur, sem mjer er lítt sýnt um.

Kaupmannahöfn 17. maí 1878.

Þorvaldur Bjarnarson.

tu af himni. Kyrtill heams cristz er kening cristinnar. En fa er fyr utan radning er utlendr er fra heam Cristz. Slitom ver eigi oc þa þena kyrtill heldr hlvtu ver hann. þat er at ver levsam eigi ísvndr bodord guds, heldr veri hverr sem ein stadfastr í þvi er hann er til kallaðr. 5

En tolfu pallr ofoma er lyðr laga lavff fa er fellr í snoro glættunar þa er hann renr of ymsar villo gotor oc fyr litr mal gudf oc settning laga. Þetta mankyn gerir sva Y¹) vnder gheingo misgeranda lyðf oc mæler sva. Aller villtome ver sva sem fæðer oc hneigþifc hverr sem ein a 10 sine goto. Of þa mæler sialf speki fyrrer salomonem. Margar gotor synafc monom reftar þer er of sifer leida til glotonar. Þessar gotor glotonar verþa gengnar þa er fyr latin verðr ein kononglig²) gata, þat ero laug gudf þa er eigi hneigiafc til hqgrs handar ne vinstri fyrer orqcd. Of þessa goto méler 15 drottinn cristr fa er er ender oc fylling laga til retletiff. Ec em gata oc sanynði oc lif. Engi comr til faudor nema fyr mic. Til þessar goto ladaði hann alla menn saman þa er hann mæler. Comð er³) til min aller er starfð oc hafð erfði. Engi er virþing tignar fyr gudi það postuln. Þar 20 er engi gyðingr ne girczr Y⁴) heipin ne vtlendr þrell ne frelsingr, call ne cona helldr er Cristr sva sem aller hlutr í ollom en aller ero eitt með gudi. Ef Cristr er ender lagana þa ero⁵) þeir fyr vtan Crist er fyr vtan læg ero oc er þa lagalavff lyðr fyr vtan Crist. 25

¹) maðr. ²) k'glic (cod.) ³) likara et. ⁴) maðr. ⁵) Cod. er.

En þat er ofómt a tíðom gudsþiallz kenningar at lyðr verði fyr vtan Críft nafn þa er postolom er gefit levfi at kena ollom heidnom þjóðom þa er gudsþiallz rödd revster yfer allar atter heims oc heidnar þjóðer gripo retleti þat er þeir vísfo eigi fyr, þa er þeir nalgasc Críft er fíari voro oc 5 þeir gorasc nv heilagr lyðr í Críftni er fyr voro eigi Críftz lyðr. oc nv er tókulig tíð oc dagr heilso oc típer hialpar í augliti enf hefta oc hver þjóð hever vótt uprifv þa er drottæn sialfr vattar oc fva meler. Ec em með yðr a ollom dogom til enda heimf. Gorum ver oc þa eki qn Críftu a 10 þessi stundhgru tíð at eigi verði ver scilper fra Críftu eða Crístr fra off í oordno life.

lib. f... auguftini q' d'r 'píper¹⁾

2. bls. Sa²⁾ ein Y er við alla omein er hvarci gorir mein fer ne ávðrom, því at fa hatar qnd fína hvern er rangletit fagar Oc því er anan veg at engi er fa er eigi gori fyr við 15 sic illa en við anan þo at þaþom of gori meinit en hitt er ftvndom at eigi nair at gora við anan þat meinit er YIN villdi oc er þo vilin feer þa við gvð. fyr þat et eina er hann vildi illa gera ef hann neði fyr gvði. (Prosp. I. Quae sit vera innocentia.) 20

Sva scal mononom vna at þevgi fe misgorder þeira elfcaþar. Sva at stopa anari hendi nauðfyniar andar þeira oc licama — því at þat er enf goþa gvðf fceþna — en anari hendi at vera eigi samþycer við þat er þeir gora illa helldr hata þat oc scilha fra þeim ef ma fem þeira ofst fe 25 baztft halldin sialfra. (Prosp. II. De hominibus diligendis.)

En eimi gvð ein er at fono eilifr oc odauðligr allz fcapare lif af siolfom fer lifanda hann ein hellz þat it fvlfa ei at vera fem hann ei er, en þat er faþer oc fonr oc en helgi andi. þeira qðli er eit oc alt it sama. þat er eigi 30 orþit fva at adr veri þat eki, ne en heldr aukit or því er

¹⁾ í hdr. með rauðu lettri. ²⁾ eyða í hdr. fyrir upphafstafnum S

adr hefði verit oc eigi scapaſc þat ſva at endr fe anan veg en endr eða ſtvndom anan veg en ſtvndom. fem von er at ſa craptr er fyrri er umblidnom hlutom en fremri þeim er verþa mono þa hefir hann eki i fer ymflihet ne evþihet. En morgom þeim hlutom er ſcapara ſpeçþin ſcapði fem henne licaði er þo gefið fyr þat ofan ei at liſa. en þo hvatki er ma meira eða mina vera en verit hefr þa devr þat eða endiſc i þeirri halfoni ſini er þat ſcapaſc fra. Nv verðr við þan coſt eki eilict at heldr þat er brighet er ſcapat. en þat er it fama er of valt yfir hrivetna þat er þa guð. (Prosp. III. De vera æternitate. Epigr.) 5

Morgom hlutom freſtar lengi þolinmæði enſ heſta konongf oc letr eigi bratt a ſecia menn falla þunga enſ retta domf. En þa er hanf milldi þyrmr þeim monnom er piſlar veri verþer fyrer ill verc ſin þa gefr hann til þef tom at leſterner ſeyli fyr ſaraſc en eigi meniner. En þat er ſtvndom at gvð hirter hiorto mavana með þoporhgom bardaga til þef at eigi fyr ſari þeim bradliga ener grimmo bardagar ſeciom. (Prosp. Aqu. Epigr. IV. De patientia Dei.) 15

Sva er heimr ſia fvllr gvðf milldi at þat er allf eki er 20
3. bls. eigi dragi off til licnar þarf konongrinn reðr til hialpar i reiþini ſialfre þegar oc lecnirinn grøðer ſar með ſþrum. Nv reiþaſc af því helſt gvðf gotfka at hann ſeyli eigi reiþaſc oc hefr við ſcamma harðyðgi til þeff at egi ſeyli hann afella eilifa hefnd. (Prosp. V. De ultione Dei. Sententia.) 25

þa iater Y at fvllr þat gott vera er hann gott loſar ef qll er roddin ein mvnzenf oc hiartanf. En þat at mela vel oc liſa illa þa er þat ekci anat en at fyrðoma ſialfan ſic með ſini roddo. en þo ſe verra beði oc illa at gera. (Prosp. VI. De vera Dei laudatione.) 30

Himnrikiff men einer oc helger men, hafa gvðf qft oc navngf. Þarf adrer coſter aller mego beði vera i gopra mana ſari oc vandra því at gvðf qft er ſv at lata meir ſer ſtyra hanf þoporð en munod ſina oc ſv navngſenf qft at vnna þeff allz criftnom mane odrom fem ſiolfom ſer þa 85

flugr hon sva umb fram of þill onor god verc at með þungo of flygr til himnrikiff fyrer vtan þessa tva vengi. (Prosp. VII. De virtute caritatis.)

Postolana kening er sva hialpvenglig at i hene of fer hvern fem nemr er til þat er svier of alafo a en svier 5 verþa feiter sva at hvarki stendr fyrer ofca ne elli ne engi loc onor fyr vtan vnhalevfi. (Prosp. VIII. De doctrina apostolica.)

Sa er gvð vill kvna þa vill fa fegin vera oc ei lifa ef hann nemr at vna gvði þa skal hann honom eigna hvatki er 10 hann ma rett of scilna eða girnafo eða gera. eða sva þatz Yin af lifer. Ongva scepno letr scaparinn missa sina gíafa en i þerre eini bygver hann er ofvfo kan honom þess er hann gaf. (Prosp. IX. De quaerendo Deo.)

Sva fem hcamnóm er scadvenhict at mega eigi taca við 15 hcamhgru fozlo. þa er sva ondinn hafcasamhict at leifafo andhgar crasir. En hvat mon þat verða er matleþan megí fra þeim mane taca er þvi hafnar at sediafo a siolfom gvði. (Prosp. X. De fastidio spiritali.)

Sana qðli gvðf oc einca qðli er ei at vera enda hvergi 20 er við hann festufc þa verðr fa at eilifo i liose enf eiliga rikiff En þeir er retletino hafna þa leita þeir við þat at vera eigi enda gera þeir a þvi svmf costar loc. þvi at þa fyr farafc þeir fra þeim er alla hefr vesningina i ser. En 4. bls. þeir hafa eptir missin godf þat er allz enf goþa | Nv ma 25 eigi oc þa þerra lid micit synafc oc þerra verðr engi i tolo heilagra manna en þeir mono at sono vefa bæði micler oc marger er dyrþina eigo þar eilifa er Criftr er (Prosp. Epigr. XI. De bonorum & malorum finibus.)

Po at gvð hefni eða hefna lati feciom monnom illar at- 30 ferþer þa girnufc hann eigi at heldr a þiff þerra a þa lynd fem hann seþi reiði sina a hefndinn. heldr dõmer hann oreiðr þat er rett er oc scipar með rettom vilia oc syner sva sic vera hverfvetna drottin at þatci se at mer illo menn se fyr vtan hans scipon (Prosp. De tranquillitate ultionis Dei XII.) 35

Sa ein hever goða scilning er gorr þat er hann scilr at retto at gera scal en elligar er eigi scilningin ef eigi fylgia verken god þvilic sem er specþen an hretflo gvðf en þar er sva umb ritit at hretfla drottunf er uphaff allar specþar en þa missir allz ef uphaff missir. (Prosperi. XIII. De bono intellectu).

Morgom helgom monom er þat gefit þessa heimf þegar at vna þo við anan heim ein nér sem ander en þat verðr þeim monnom er eigi¹⁾ enom fallvallta heimf oc eigi lata sic mþþa ne einar girndir scamþhgra hluta hafa hugin i himni 10 þo at hcama hfit fe a iorþo trva a gvð ein oc hann elfea oc a hann ein girnafc fyr alt et goða. (Prosp. Epigr. XIV. De requie ad huc in carne viventis.)

Hvergi er vel hver fyrir þvi hvi hann scal gvði heita oc hver heit hann scyli efna, þa heiti hann siolfom ser oc efni. 15 Þat heimtir gvð oc þat er madrin scyldr at gialda honom En sva sem at þvi er hvganda heat þu scallt fõra oc hveriom þv scal fõra þa er iafnscyilt at hvgia fyrir þvi en oc hvar þu scal fõra fõra hreina atferd i hlyðni oc i samfini rettrar trv oc þoporda þvi at fyrir vtan þa hlyðni taca ekci 20 verccaup verkin þot god fe colloð. (P. XV. De vovendo Deo.)

Tvér ero rettar ombonar onor þa er goþo verðr gott lavnat en onor þa illt comr fyrir illt. En in þridia ombon er fv er heita ma frumglof fv verðr þa er i scirnini verðr fyrir gefit alt it illa en veit it goða. enda verðr við þan cost 25 synt þat at oll drottunf verc ero anat tvegia nema beði fe frumglafar eða retletif glafor. En of hina ombon er omilder menn launa illo gott þar hever gvð eki af þeire allz engi myndi fa til verþa er gvð of lavnaði goþo gott. nema hann drottin var lavnaði adr godo illt. (Prosp. XVI. De justitia & 30 gratia.)

5. bla. Sa er þvi heilli verðr callaðr til himenligrar foþor erfþar at hann þigr crist laufn þa fagar hann sva þetta it scamma

¹⁾ vantar auðsjáanlega halldasc af eða þvi um líkt.

lif *sem* einar nétr giftung. En meðan hann costar til heitinar
 hvilþar at fara nér *sem* of okvnar brauter allz hann hyer ei
 umbfram þa verðr hann marga hafca at þola þessa heimf
 gotonar. er hon stigr yfer oftyrcia menn stundom með
 høgindom en stvndom með ohögindom. En þa Y of renr þa 5
 sva þo til ena sono fagnada a meðal þeira fnarna¹⁾ at
 heimren of veiþer hann eigi. hverr er epter Crasti gengr
 i hanf boþorda halldi því at hann an at sono gvði oc
 monnom. (XVII. De supernae patriae civibus.)

Engi Y er þa er eigi þyngi hanf ondo en brighgi licami 10
 oc þer enar licamligo girnþer er honom fylgia. En við þat er
 costanda²⁾ — at yfer verþi stigit of þer með andanf affi oc þef ei
 biðanda at in idri Y er ofvalt kener fer at moti verþa staþit
 scyli ofvalt en oc við gvðf fullting of stydiafc sva at in idre
 andar craptr of fulli enom oþdra hlut sinom þeim er við 15
 licamen er meir riþin. (Prosp. XVIII. De carnis cupiditate
 vincenda.)

Prong er sv gata er til eihff liff leidr. því at eigi verða
 licamf fagnader ad vera a hugscotz farvegnom. En i viðom
 rvmum gengr iardhg girnd radvendin letr fer a fleiri vega 20
 gegna er þo se þat fcelegeom hvgom viðar flettor er þeim
 þyccia biartir stugar er a heimf hegoman hygia. En biartir
 stugar oc ofotlur verðr þo þeim audgengr er meinletonom vno fyr
 facar ombonarinar. (Prosp. XIX. Epigr. De angusta vitae via.)

Með þeim vilia oc þeirri fyft er gvð gaufgandi at Y vilir 25
 fyr hanf gofgon hann sialfan at vercaupino hafa. En þa er
 sva gofgar gvð at hann vill heldr anat nacqvot fyrer hafa þa
 gaufgar þa eigi gvð nema hitt helldr er hann girnisc helldr
 at hafa. (Prosp. XX. De praemio Christianae religionis.)

Þat er mioc micil fynd at dōma of anarf hvgscot eða 30
 levnda atferð eða rada til enf verra þat er vera ma vel Verðr
 þat ofraþar rangt at en ofym gloþr se ogodgiarnhga
 tortrygdø eða scyli dōma of en oradna gloþ allra helft með

1) Cod. fnarna. 2) Cod. cost anda.

því at gvd ein er allt litr fem er se til comin at dōma of þat alt er ofynt er. Er en oc ogodgiarnhet at vilha hevra illa qutto. en ospachet at trva allra helst ef þevgi er scylt at vita þot fatt veri. (Pr. XXI. De occultis non iudicandis.)

6. bls. Gvði scolo ver þat kena avalt er ver of siom við illom 5 vercom, en gorom en goþo vercen¹⁾ fyr gvðf facar, þv at þa er hann i hiartano oc fyfler þat at ver of vinim. Verken bera vitni hvar anden hvgeoteno stýri þv at en helgi andi gorir menina helga fem hof kycni af hofi. en²⁾ þan en goþa anda verðr engi godr. (Prosp. De adiutorio Dei. Epigr. XXII.) 10 fra þiflom heilagra³⁾

Af rettom gvðf domi verðr illom monnom oft veldi gefit mein at gera eða at vana a godom monnom eða helgom hanf til þess at þeir bæði stýrcisc af þiflar erfðino oc taci meire lavn af gvði en þeir metti af goþom vilianom adr oc miðr revndom. (Prosp. XXIII. De passionibus s^corum.) 15 fra fonom kvnleic⁴⁾

Engi er fadr froðleicr at emo goþa nema til þess fe numin at univ verði. Eigi nemr sa til micillar nytsemlæg gvðf. ef hann hever mioc micit erfþit fyrir at mvna. en þa er hann man þa vill hann eigi fer nyta er þevgi fe til þess meltr at eigi scyli nema helldr til hinf at nema 20 scyli oc nyta alengr er nvmit er. (Prosp. XXIV. De scientia boni.) aft logmal⁵⁾

Sa er gvðf logom þveccisc hallda þa fanu hann þat sva at hann hatu þat eitt i ranglatra manna fanu er þeir gera i gegn logonom. (XXV. De amore legis.) fra ranfacan boþorða⁶⁾

Gvðf boðorð ma necqvæ hellst en roe hvgr of ranfaca. 25 Nv til þess oc þa at fremia megí trvfast nam þa er navðr

¹⁾ í hdr. v'c en. ²⁾ en (þannig í hdr.) en er líklega misritað fyrir qn = án; í epigr. Prosp. sendr: sanctus enim sanctos facit & de lumine lumen exoritur: nullus fit bonus absque bono. ³⁾ Fyrirsögn rauð mjög máð: fra þiflo hra. ⁴⁾ Fyrirs. rauð mjög máð: fra sono kvnleic. ⁵⁾ Fyrirs. aft logmals. ⁶⁾ Fyrirsögn með rauðu: fra ranfacan boþorða.

at scilja frá *ser* ogoðgiarnra *manna* fenor eða scqrvr enda ma í því hloði oc eno helga rolifi með gvðf boþordom of smípa langett mvíttere þeim gvðf afthvga er yfer stugi of allar holligar gurnðir. (Prosp. XXVI. De scrutandis mandatis Dei.)

Engi Y er sva vel lęðr ne sva froðr at eigi þvrfi hverr 5 at gvð gefi betr at scilja eða gera því at í ensciff manz fari of vaxfa sva mioc enar godo gvðf gíafar at eigi se til framar en þat er en scynsamafti Y metti en betr scilja eða gora. Nv cymí hof af hosi en costr af costu eða hvi scyli egi manzinf vit fvlíga sþcia til þef er gvð retter at moti. 10 (Prosp. XXVII. Epigr. De proficiendo.)

Víð alla scepno sína saman hever gvð fram í tveno alt verc sít sva at anat tvégia er alt þatz hann gorir frvmgíof eða retletif gíof. En þer bápar gíafar coma saman or himni ofan í þena heim til þeff at engi hlutr þermlíf þer bápar. 15 En af því at engi var er einhltr at síni biorg þa comr avalt fyr frvmgíofin en retletit. þat er fyrdqmer þa er mícíafc 7. bls. víð frvmgíof gvðf. en bergr | þeim er gvð launar þat it goda er þer þago it goda. (Prosp. Epigr. XXVIII. De dupl. opere dei.)

þat er síolpreifi it alqorvasta críftnínald at Y se fríðsamr 20 víð þa þegar er ovíner ero fríðarínf ef þeff a von ef bęta mettu fyrer þeim sva at þevgi vere samþvccí víð illgírni þeira scolo ver þeff costá at þevgi of hati þeir off fyr sanar facar þot hvarkí vili þeir af dqmom qrom batna ne af aftar hirtíngom oc holldom þo sva frípín víð síalfa þa þot ver 25 sem ovíner illsconar. (Prosp. XXIX. De observantia pacis.)

Oft recr drottín alla ohqgia hluti sva fra manínom at han verðr þa fyr qngri meínsfemí. en þa er allz valldara craptrín þo en meír vírþandi er ohqgíndín stuga eigi yfir manín þot han hafí. helldr mádrín of þau. Verði lofadr nv 30 oc þa sa er manín styrceer sva at stigr yfer freíftnína því at sa figr fqrír honom alla dyrd epter daupán. (Prosp. XXX. Epigr. De custodia Dei.)

Þv Y er til himna etíafc oc víllder coma hygdv gorla at hverr þic callar eða hverf fulltíngi þv fer ef þv fer. því 35

at ellgar ef þv hygfc af þinom crapti mega chfa til himnesera hluta þa fellr þv helldr fra enom hestom i ena legfto. en þv upftiger með þino enf¹⁾ fvltingi. (Prosp. Aqu. XXXI. De adiutorio Dei. Epigr.)

Of alla þa er milldhga viha lifa i cristnanni þa legfc 5 þat fialft a at þeir verþa briggfhi þola af omilldom monnom oc ohcom sér oc verþa fva fyr litler fem þeir se heimfcer men^N eða nér qrir er þeir scolo loga handberom audreþom. en þeir vetta fer síþar þeira hluta gopra er ofyniligrí ero oc ocomner fram. En sía ometnodr oc hatr mon þeim a 10 hendr verþa er snyfc beði auðr þeira i oregð oc metnodr i hnevfcfl. (Prosp. XXXII. De odio mundi in Christianos.)

Oll trúfastra manna hialp oc oll styrcð þolnmopiff þeira er þeim eignandi er dafamligr er i helgom monnom finom þvi at vndir myndi hga manzinf ofstyrcð vndir ena 15 vmilldo mana grámleic ef eigi veri en helgi andi i hiortum þeira. (Prosp. XXXIII. De patientia fidelium.)

Sva scal alþyðan hlyða hofðingiom oc fer hverr vndir Y finom yferboþa at síta þeim scameitt ricí til þef at avðlafc it eilifa þat er en hestu vegr oc en sanafu crist vina — at þeir 20 síti vel ricí þat hvert er eigi spiller almenniligrí trv þeim drottnom þegar er illir ro en þione með qft enom gopom. (Prosp. XXXIV. De obsequiis debitiss.)

Rangt ær at vanda of hvergi ohogindi er gvð legr a 8. bls. hendr monnom en hitt er rett at ganga letliga vnder | þat alt 25 oc at heldr at fa scrifar þat alt fyr fyndir orar eða til dyrþa off ef betr metti er umb off scal dōma hardan dom ef ver rom ranglater en mifcunnardom ef ver rom retlatur. (Prosp. XXXV. De toleranda varietate mundana.)

Sva fem gvð gorir þat at in helga cristni þroafc beði 30 at manfiolþa²⁾ oc at costom Sva gorir hann oc at hon scyhi of halldafc i costonom allz þvi at einf comr at halldi stion yfermanana ef gvðf andi letr fer fama at vardveita eigi at

1) Cd. ens = eins eða ritvilla. 2) Cd. fiolþa.

einf hiorþina heldr beði oc hirþana. (Prosp. XXXVI. De aedificatione domus Dei.)

Eiligrar borgar fagnader mono ei vera þarf ei hafa verit oc ei ero. Þvi at sialfr gvð er þarf oc¹⁾ fagnaþarinf. þar er eigi vascevr vili fa er ymfo vindr fram heldr ein specð 5
1 ollom oc ein afthvgi fa er alla feler iafnfaman af hverf eincafele. (Prosp. XXXVII. De aeternis gaudiis.)

Sa heldr at fono crist log er at fono elfcar hann. oc fa elfcar menena er hann elfcar at fono. Sa er odrom fyr gefr þatz við hann er misgort þa levser fa finar misgordir 10 af siolfom fer Veti fynda Y fyndamave miscun oc fetti fva drottinn við sic at eno fama lagi. Gvðf domr biðr þeff hve ver revnmc dōmt hafa oc letr off þan acr scera er ver hofom til fait. (Prosp. XXXVIII. De lege caritatis.)

[Eigi byðr guð nakkvat]²⁾

fyr þeim focom at honom stopi þat oc eigi þarf en faní drotten þreff þionosto en hitt er heldr at fa vex er hanf 15
boþorþom þionar en fa þverr er hafnar Gvð en almatki hann er sialfr fer it qzfa oc it eiliga gott. þarf hann gefr heatki er betra er at hafa en on at vera oc þat eitt þigr hann er hann sialfr hever gefit. (Prosp. XXXIX. De ius-
sionibus Dei.)

Alt þatz a umbhðnom tþom hever verit eða nv er eða 20
verða hygr þat er alt fen nyhga oc eiliga oc hiavesandhga fyr gvðf augom þyccir af þvi gvði nyradhct þatf fram comr a tþonom þot men vndriðc þat, er sialdan comr fram oc þycci litil von at verði fva þat er monnom þyccer víft 25
oc rapit vera oc ma anan veg vera fyr þeff augum er ein styreer með sino sialfdōmi ollom hlvtom hvart sem sialfrēði hafa eða eigi. (XL. De intemporalis scientia Dei.)

Ohverfradhga oymifhga scipar gvð ollom fen þeim hlutom er brighlga oc sciptulga oc a ymfom tþom comi

¹⁾ þannig i hdr. en á auðsjáanlega að vera foc fagnaðarins = caussa gaudendi. ²⁾ Máð út hálf lína en þessum orðum boett við eptir 685 C. 4to.

fram því at eigi coma allar tíðer sen fram. (Prosp. XLI. De providentia Dei.)

Eki er ofelggra en fela fýnþogra manna því at omac-
 lig fela evcr vefoldina oc hefndar frestin¹⁾ auca hefndina
 9. bls. verþví mdrfelld nv oc þa en tomo frest²⁾ en framförd heilfo 5
 famlig meinleti. oc þav vil er fvnat hafa af fellifef cröfom
 ate nv harðr drycer til fadrar heilfo. (Prosp. XLII. De im-
 punitate peccantium.)

Froðleicrín ein faman ef eigi fylgr qft boþorþana fv er
 litit gefr þa vegr hann helldr en qvecqví er þakki er at fa 10
 fe faclaviff er af því eno gorir eigi illa at hann vgr hefnd-
 dina nema þa er hann alogat ofecr ef hann an eno helga
 oc eno retta boþorði. En þan afthvga gefa eigi laugin
 hellðr er þat gvðf gíof at elfca oc vifa þatz login bioþa.
 (Pr. XLIII. Epigr. De legis litera. Cfr. Pr. CXVII. Quod sint 15
 vitanda peccata non timore pœnæ sed amore iustitiæ.)

Eigi þionar hollz mvrupin boþorþonom logana oc eigi
 ma hon ftuga yfer fyndarfrestnina Nu af því at hanrada
 hvgecot þohr freftni enf oftyrcia licama. þa verðr þat ner
 nevt til at bida fer gvð fulltingf. þat gera laugin nv oc þa 20
 1 vandendom finom at þaurf fcyli þyccia at bida fulltingf af
 crífti þeff er með því fvlltingi megi fyld verða en orðgv
 boþorð lagana oc at þær megi yfurfuga of hollzínf hygiandi
 er fialfr fcapari enf retta logmalf fvlltingr. (Prosp. XLIV.
 De lege & gratia.) 25

Sva fem eigi of ftanda retlatom mave fyrer eno eilifa
 lifi nacqvarar fma fyndr þér er travt ma við of fia 1 þvifa
 lifi. þa ftopa fva eki enom eiliga manne til eiligrar hualpar
 noccor goð verc þav er fva fma ero at tratt finífc fva
 vandr Y at eigi haft. (Prosp. XLVI. De fidelium culpis, & 30
 infidelium bonis.)

Pat er gvð heitr at gefa off 1 audrom heimí ef ver
 megom til comafc. þa hagar hann fialfr fva oc gorir at

¹⁾ í hdr. stendr: freistin auca freistnina hefndina; yfir freistnina
 hefir verið dregið strik. ²⁾ líkast því sem feest væri.

ver fcyllim til comasc. en eigi ver eða anar nacqvar þvi at þat vere¹⁾ fyrir at heita heldr fyrir at segia er af þvi eigi hialpm sva mioc af þvi vercino. Pot gvð se myclo meir etlandi af þeim er til callar menena til enf goþa at eigi þvcci af manna valdi heldr en gvðf þatz þeir hialpasc enda 5 þvcci þa verccæpit varla sem se gíof heldr ner sem vita²⁾ fcyld se oc se eigi þat gíof er gíof er. (Prosp. XLV. De promissione Dei.)

þa er en rangi vilh naer þvi er hann gírnisc a þa comr þat af gvðfdomi rettom. en þat eptir leti er hefnd illz vilha. 10 þvi at vex hefndin íafnt sem fecþin ef eigi stendr gvð fyrir framfor olofadra vercana. Nv er meir ranglatom manne þat uganda at hann nae eigi hneckingo eptirlífissinf en framfor þeS. (Prosp. XLVII. De malae voluntatis effectu.)

Allir lester verða þa gorver er illa er gert nema ofmetnoðr 15 ein við honom scal íafnt í goþom vercom sía en oc sem illom. (Prosp. XLVIII. De superbia.)

Micit er a milli hve hverigir men nyta ser beði þa hluti er farseligir ero talþir oc þa er mein þvccir at þvi at 10. bls. en retta virþing can þo sic | meta þott høgýndin hafi. en þa 20 er eigi nair (au)ðro³⁾ her en ohøgýndonom þa vnir hann þo við anarf heimf hogindi þav er fyrir scal hafa. en sa er þessa heimf fegrdonom an þa vnir hann illa er hann fer eigi en hann gorir ser at meiri vefold ef hann fer oc can þa ser einom ofofo. (Prosp. XLIX. De impari usu fortunae.) 25

Engi bana scal illan etla þan er gott lif fer fyrir þvi at ekci gorir illan dauda nema illz líff hefnd comi eptir davðan. Egi er allmicit vndir þeim monom er gvð vill at deyí hvæt þeim verðr at bana. heldr vndir þvi hv(erni)gat⁴⁾ þeir hverfa eptir banan. (Prosp. L. De morte sanctorum.) 30

pot licamnom verði navðgat til favrlífiss oc se fra allr vilh manzhsinf þa er hvarci sect at heldr qndin ne licamín en

¹⁾ hér vantar í eigi: quod iam non est promittere sed praedicere. ²⁾ í hdr. evita. ³⁾ gat á bókfelli. ⁴⁾ máð en mótar fyrir leggjum af. n.

ef alhvgr manzenf er eigi hrein þa er þo hvarci hreint
 ondin ne licamin þot allra helft hafi hann eki verit við hafðr.
 (Prosp. LI. De puritate quam non perdit invitus.)

Miclo meira er þat vert fyrir gvðr at Y vilr hellðr hafa
 her erfidsfamic lif en floia oc sva hafa þolinmøði við arendoma 5
 alþyponar hvarz hverfa til loff eða loftonar alengr er hann
 hellðr i hvgr fer trygru atferð beði við gvð oc men. (Prosp. LII.
 De fortitudine tolerantiae.)

Hvergri meinfemd er ranglatir drottinar legia a hendr
 retlatom monom þa er þat eigi fyrir þvi at gvðr misliki þeir 10
 hellðr til þess at þa vill gvð syna oc auca costu þerra. En
 goði Y þot hann þioni audrom þa er hann þo frialf. en in
 illi Y þot hann hafi konongf ricu þa er hann þo þrell fastr a
 fotom eigi sem einf manz se hellðr iafnmargra drotna sem
 hann a lofto marga. (Prosp. LIII. De libera servitute & do- 15
 minio servili.)

Þat eitt of gefr gvðr at retto er gvðr hevur adr gefit.
 þat er up machet at fara er ofan er comit. (Prosp. LIV. De
 oblatione votorum.)

Hver vesning sv er eigi er gvðr scepna er hver þerra en 20
 sv er eigi er scepna gvðr er sv Engi mismvni er nv oc þa
 a goddomi þrenngarinar þvi at þat allt at minna er en gvðr
 þa er þat eigi gvðr. (Prosp. LV. De essentia Deitatis.)

Slica elfcar gvðr off sem ver erom gorvir eða verþa
 monom af hans gotfco en eigi slica sem ver erom af orom 25
 verðleic Lgr off nv oc þa en almatci gvðr oc stadfestu i
 goþo grodrsetu oc vevvri fagi oc pryði oc geri sva at honom
 lici at eilifo. (Prosp. LVI. Quales nos diligit Deus.)

Fyr vtan tud er scipan tþana i eilifri gvðf specd enda
 ero ongver lvter nyradhger fyrir þeim sem von er at er scappa 30
 hever þa hlufi þegar er en ero ocomnar fram oc coma muno.
 (Prosp. LVII. De intemporalis opere Dei.)

II. bls.

Ef retleti gengr til þa ma hata sva scynsamþlaga at þat
 er fvlit hald gvðf laga en þa er sva ef hvarci er at þv hater
 menena fyrir þessar facar. þot þv hater læsto þerra ne þv 35

elfcer læsto þerra fyr þef facar þot þu elfcer þa sialfa Nv
verðr at retto oc þa at ver hatim illfco illra mana en ver
elfcem fceþno gvðf þat er YIN. (Prosp. LXV. Quo odio odiendi
sint mali.)

Gvð er heimfensf uphaf fa er aller hlvtar taca hrqring 5
af oc gera þa hlvti alla er anat tvegja byðr fcaparin eða letr
na at gorver verði Hedan er þat at en obrigðiliga fciþon
fciþuligra hlvti þionar lægom enf eilfa hofodfmidf. oc þat
at hverr vilh beði goðr oc ulr vera comr til fína loca. en fa
en retdqm einvalldi fciarfci eki við at dōma of olicha verðleica 10
fa er ftyrur hioronom til goðf vilha. oc æfien gefr til goþra
verca en fyrgefr in illo hann er hōgr við hlyðna men en
odell enom ohlyðnom fva at gvði fe beði lof oc veqr
hvarvegja at þifl enf vanda oc at dyrð enf goda. (Prosp.
LVIII. Epigr. De principali omnium rerum causa.) 15

Þv fa Y er vita-villdr i hvarn ftað þv fcyler coma en
goþa eða en illa Pa ranfacadu hví þv hafnar eða hvat þv
elfcar þvi at af þeim tveim hlvtom gorafc allar atferðer. oc
verðr groðrin glicr fino free oc þat er hverr vill fer til
handa velha i þeffom hemi þat fcal hann taca i odrom hemi 20
at enf hefta konongf dome. (Prosp. Agn. Epigr. LIX. De
finibus bonorum & malorum.)

Lati eigi þeir men holldfensf munod fer fpilla er crift
lðer hafa gorzc i fciurnini oc engla famvifto men Marga
hlvti muc goda grøþer hemr fia til vara nytia. en þo 25
fciylðo¹⁾ þeir men iarþar blþindin fyr lta er a himna up er
þopit allz þeir er eigi vilha erfida fer til ena hefto hlvti þa
mono þeir hlota ena lægfto hlvti fem þeir agurnaafc. (LX.
Epigr. De gaudio Christiani.)

Goddomfensf hēð gengr umb fram eigi at einf of orðfimi 30
ora helldr beði oc of þat ver megom fciha. En þo ma
necqur rethgar hygja of gvð en rōþa oc er þo myclo meira

¹⁾ í hdr. depill yfir l-inu til merkis um að tvöfalda skuli það.

godf umb en hycia megí. En þat veri litill lvttr kvnleicfenf við gvð ef ver mettum þat fyrft vita hvat eigi er gvð fyr en ver vitum hvat gvð er. (Prosp. LXI. De ineffabili excellentia Deitatis.)

Ofmetnoðr diofvlfínf com ofmetnaþar manenom tul 5
 dauþanf. en Crístr litillatr leiddi tul líffínf aptr hlyþín man því at fva sem fiandín micillatr fell níðr oc varp níðr hveríom sínóm samhygianda þa reif fva þar í gegn Crístr up af dauða síðan er hann hafði leggðan síc oc reistu up hvern er a hann trver. (Prosp. LXI. De superbia Diaboli & Christi 10 numilitate.)

Eigi ero aller þeir þegar feler er hafa þatz vilha er
12. bla. þelgar ero þeir vefahr er anat tvegia hafa þeir eigi þat er þeir vilha eða þeir hafa þat er þeir vilha ranghga. Syno nær er nv oc þa feloni en retti vili þot ha^N hafi eigi þatz ha^N 15 gurnísc en en rangi vili þot ha^N hafi þat er hann gurnísc. (Prosp. LXII. De vera beatitudine.)

I veldífhring gvðf er locit hvotvetna þatf nacqvaf er þeim er þan fyr vtan ma eki vera ne halldaísc. En ef Yín þionar gvði rethga. þa festísc ha^N navíftlga við gvð en ef 20 ha^N ícálísc við hanf þionofto þa lífer ía í vefahgrí vtlegð Sva dõmer drottín alla hlvti með rettrí ícípón at ener goþo ícylí hafa ena hefto hlvti en ener illo men þa er leggítr ro. (Prosp. Epigr. LXIV. Quid sit esse cum Deo.)

Goddómr íonar er ahafn íopór oc enom helga anda ha^N 25 er orþín hlvtíacari dauðhgf manícapar varf. eigi af hanf helldr af oro tul þeff at ver yrþím en oc hlvtíacendr. goddomf hanf eigi af oro heldr af hanf, at ver oxem en ha^N þyrí ekcí. (Prosp. LXIV. De incarnatione Verbi Dei.)

Torvellt oc erfíðíamhct er fram at íora gorníngar mal 30 lygínar en ía er fatt vill íegía þa þarf ía lítt orþana at leita eða gera íer þat of vín íem miclo ero roari goþer men en íller oc hliopari. oc gora íeyra íitt mal íanfoglír men í íom orþóm en lygner. (Prosp. LXVI. De labore fingentium mendacia.)

Er er upp erod callader yr myrcom dal til enf hosa hiff þa chifid er þangat cofta fotom epter ene biorto monvitf goto. Biartr oc ofotlur fugr leidir til hiff oc himmf dyrþana manin. en forbrecc oc breid gata leidir til davþanf. Iu er epter gengr ohlyþina mana ſpecð oc fellr telld i ſini etlon. 5 enda verðr þa vtlend lanct fra ſono viti. hon orvita þa er hon fylger illoom fognopom hcamligrar hygandi. oc ma eigi hialpaſc við litin ein coftana. hvatci er en dvlþa hygia gorir þo at gott fe callat þa tynar hon þvi ollo. Cofti en ſpacu maðr at cvna gvð oc vna honom of ollom hvg oc vni hann 10 þa ſiolfom ſer. Vefi godr Y oc retlatr veri han ſanfogull oc godgiarn veri han heneſci gvðf oc dõma Y odrom monom. (Prosp. Epigr. LXIX.)

Pot mart fe her vant i þeim helgom bocom er þv leitar at ſcila þa lattv þevgi orcaſc at viſtarinar. þvi at þapan af 15 mondo þo druvgt ſpecialc þott eigi ſpecific þv ſva bratt þeff at meire.

Cod. Arna. Magn. 685. C. Qu.

Þeff at meire ævfu kann maðr at fá gott, ſem hann hefir lengr beðit. ok þat er allt þvi dýrra ſem torfengra er. Nv leitaðv at helldr at ſkila helgar bækr. þvi at guð kennir 20 þer at leita fa hinn ſamr kennir þer at finna. (Prosp. Aqu. Sent. LXVII. De divinis Scripturis.)

Þat er holldzinf meydómr at óbrugþit fe líkamanum til faurlífif. Enn andar meydómr er þat at trúan elſki ekki ferlikt. (Prosp. L. 6. Sent. LXXIX. De virginitate.) 25

Mikil ſynd er ófullt eigingirni at vilha meira eiga en ſiálfr komi nytiom á. Enn þat verþr eigi at byrþi þótt maðr haſi ſlíkt er til klæða ſkyllðra þarf. eða annarar atvinno ef eigi girniz hugrinn á þat er óskyllt er. Enn ef maðr á meira þá er ſkyllt at þat verþi at gagni vanhelom ok 30 æreigom. þvi at hverr fá maðr, er ágiarnhga hirðir æðæfi ſva at hann ætlar eigi at neyta. þa er ſem ællo ræni hann

því auma menn ok olmofof. (Prosp. Aqu. Epigr. LXXIV. cfr. Lib. Sent. LXXX. De modo habendi.)

Þá er hinn rangláti hinn æðgi maðr fagnar iardhigum æðæfom þá fagnar hann því at hann veit eigi hverr hann er. því at hann er vefaligr ok andvani fannra góðinda. enn 5 hvat er þat her í þessum heimi er eigi megí nær á einu ægabragði fyr faraz sem vani er heimfíní til. þar dæðinn fkal þó taka frá mönnum æll þessa heimí æðræði. þótt allir fcaþarnir hlífiz við. Enn æðæfi réttlátra manna megv alldri eyþaz hvarki þarf þæ at hirða við þessa heimí vikingum. 10 þiófum né 'elldi né vatni þvíat hin fanna fpekt. fær ærvet halldit fé sínu við ællom fcaðom. ok týnir alldri finum værleikum áft ok trúa ok rétt ván. Avll kosta eign er ávallt halldin ok tekr engi maðr Kríftz gíafar af æðrom næðgom. (Prosp. Epigr. LXXVIII. De divitiis cfr. Lib. Sentent. 15 LXXXV.)

Míkelf loff er fá verðr er vel fér við fýðom. enn mildin lætr fig eigi í því markí ftoðva ok eigi þikkir réttlátom mönnum þat nógt at varna við því er firi boðit er. meira góðf er þat vert at létta erfíði bræðra eða feðra. fæða 20 matlæfa menn. enn klæða nækta. leyfa þa er at rængo ero bundnir. fætta þá er fundr þykkir ero. Enda veita þat allt til huggonar vefolom monnom við góðan hug er þu mátt við comaz. Sá er bæði er réttlátr ok góðgiarn. fá fkal bæði nú ok þá flýia hit illa. enn gíora hit góða. (Prosp. Epigr. LXXIX. 25 De vera bonitate.)

Sá maðr er mífgiornir fkal eigi þat ætla at Guð síái eigi hvat hann gerir. þótt hefndin freftiz. helldr verðr þeff at þunghgar um hann dæmt fem hann fær síðar hirtungna. (Pr. Aqu. lib. Sent. LXXXVII. De mali impunitate.) 30

Sá má alldregi fagnaðarinní mífí er Críft hefir at fagnaði. því at fú gleði er eilífo góðo fagnar. (Prosp. Aqu. Sent. XC. De gaudio recto.)

Guð er hvervetna. þótt vær fem honum annat tvegia nær eða fiarri. eigi at ftaðom at vírða helldr at vercom. því 35

at fva fem manninn feilr óhlýðni guðf boðorða fra guði. þá
 samtengir fva hlýðnin hann við guð. (Prosp. Aqu. Sentent. XCI.
 Quid hominem deo iungat.)

Allt líf ótrúfastra manna er synð. ok ecci er gott. nema
 hit hæsta gott. því at þar fem eigi er kunnleikr á hinum 5
 eilifa ok hinum óbrigðlega fannleik. þá ero þat falfkostur
 einr er unnit verðr þótt hin bezta fé atferþin. (Prosp.
 Sent. CVI. Quod tota infidelium vita peccatum sit.)

Sá maðr helldr eigi retto halldi læghelga daga er á
 þeim etlar bænnot vera góð verk. Engi dagr er fá er eigi 10
 fé bannat at vinna rong verk á. Enn á ællom tíðom samir
 vel at gera góð verk. Alldri ero helgar tíþir at ver halknar
 þótt kostaverkin fe unnin. (Prosp. Aqu. Epigr. 84. Sent. 81.)

Brot úr homilíum Gregors páfa ení mikla.

13. bls. xgo. haft heldr kvnig en tru. Thomaí fo ok þ'fari
... fvr at h t'pi þ' at h fa. mz þ' at n þurfi t' t'
þef ef ía ma . . t' . . canat ía h. Man fo h en h íati Gvp í
mani. ðæþhg. M. ma n god . . ð'tin min 7 Gvp min q. h.
Siandi t'pi h þ' at h. ía íanā M. en h. íati íanā Gvp . vap . 5
er h íati n ía. En þ gleþr oS mioc er ept' fer. Sel' ero
þ',¹⁾ t'po 7 íq n. í þeffo . . q'þe erō v' m'cp' ef t'ō a h. 7 íq h
n at ícā. Ver erō m'cp'. ef v' fylgiō . . í. a t'ir íanlga ef
fyll' í v'ci þ ef h t'ir. En þ' igeq m. poll þi . of þa eir
hafa retrr t'. þ' latafc kuna Gvp er neita hō í v'cō. En 10
meþlar íacob; Dæþ er trva or on gopom vercom. Sva meþla
ðrottin við helgan íob. oc íagþi íra enom forna íanda.
Svelga mon hann q. oc undrafc hann þat eigi.²⁾ oc tróftufc
hann at íorðon' móni falla í mun honom. Hvat mercer q
nema íhotandi róf ma'xcvni þeff ef íva renr íra upruna 15
ínom til ðæþa íva íem q. til íévar. En íorðon mercer
íarþa men. þvi at læfneri var íelgapi ívrft ícurn ora í þvi
vatni þa ef hann let ícrafc í íorðon. In forni íande
ívolg q. þvi at hann ðro allt ma'xcvn íqvþ íllzco ínar íra
uphafi heimí allt til hígatqvomo læfnera varí íva at íair 20
forþopofc. Svelgr hann q oc undrafc þat eigi, þvi at honom
þvker eigi of þat micilí vert þott hann grípi otrva men. En
þat er þugt ef epter fer. oc tróftufc hann at íorðon móni

¹⁾ er bætt við út á spáziú. ²⁾ n = non í hdr.

falla í mun honom. því at hann þorer at grípa trúnað meñ
 síðan ef hann grep¹⁾ trúnað. því at hann gleper²⁾ með mun
 scapligrar tevgingar hvern dag þa ef sic scilja fra odveg lífi í
 trú þeirri ef þeir iata. Hrefisc er þat goper b(róþr) af ollom 5
 hug oc hvgrþ at ýþr með stadfoftom athuga. Nu holdom
 ver pasca hotið. en of þat ef oS svflanda at ver comim til
 eilfrar hotið. Um líða allar hotiðer þér ef her ero haldnar.
 Costið er þeS at halda fva þessár helgar típer at eigi fed er
 scilper fra eilfrí hotið. Hvat stopar þat at halda hotið maxa,
 er scilþr verþr fra hotið engla. Sia hotið ef scugi oordinnar 10
 hotið. Af þvi holdom ver þessa hotið at iamlegþom at ver
 comim til þerrar ef eigi er iamlegþar hotið heldr qn enda.
 þa ef ver holdom þessa hotið at fettri tíð þa vacnar minig
 or. oc svfi til eilfra fagnaða. at ver motim sáþrar gleþi. þa
 ef ver comom fram þagat ef sia hotið mercer er nu holdom 15
 ver of goto. Botið er líf ýþvart oc síþo brøþr miner. oc
 litið er a þat at sa mon coma ogorligr til ðoms með³⁾ ollom
 englafvetom oc helgom monnom. þa er himin oc iorþ bren.
 en oll scepna scelfr af hreflo hans ognar. Setið er oc þa
 fyr ægo ýþr þena ognar ðom oc ðag. oc hrefisc apr hann 20
 comi. at er fed þa ohredder ef hann camr. Nu scolom ver
 hrefasc at þa hrefimc ver eigi. Ueci off ogn hans til gopra
 verca oc stopvi hrezla hans líf vart fra synþom. Truþ mer
 brøþr þvi órvgrí verþom ver ðomf ðegi. sem ver verþom nu
 hreddri við svþer orar. Ef necqver ýþvar scvði a morgin 25
 faciql hevia við ovín sín under minom ðomi. þa mónde
 hann vaca þessa nott alla oc hycia at hvat hann scvlde meþa
 eþa hví hann scvlde svara. oc mónði hann hrefasc at fina
 mic reipán. eþa verþa fecr fyr minom ðomi. En hvat em
 ec nema madr nu: en maþer oc mold a scommo bragþi. Ef 30
 er hrefisc með micilí ahygio þess ðom ef mold scal verþa.
 þa hvait er at. hverfo með micilí hrezlo er scolop oasc ðom
 gvþligf veldif. þeir ero fumer er ísa of hcamf uprifo. en ver

1) í hdr. gp -- grep greip. 2) glep⁷. 3) m3.

eigom rétta kenig at setia a mot hugrenningom þeirra¹⁾ því at marger míftrua at licamr móni uprifa or moldo. þa er þeir fia hold funat en bein licia i grofom oc meþla þeir fva i hug finom. Hverfo ma maðr or moldo rifa eþa moldin fiolf²⁾ lifna. þeim monnom verþr fvara: at gvþi er mina at 5 endrböta þat ef var. en fcapa þat er eigi var.

14. bls. Hvat er (un)ðarlic(t) at fa (r)eifi man or moldo ef allt fcapaði (or óngo. vndarhgra)³⁾ er at fcapa (hi)man oc iorþ or óngo. en endrböta man or iorþo. En lifandi hv...³⁾ berter eigi at þapan mégi lifandi licamr uprifa. Af því meþer hugr 10 þetta at hann hvgr eigi at hverfðagligom iartenom gvþf. því af litlo corni faþf renr up et mefta tre (Setiom)³⁾ ver oc þa fvr ogo oS micilleic trefenf oc hveiom at hvapan þat ran up. En hvar matti levnafc i litlu corni afl trefenf. oc fnarpleicr neþrar. gnott aldinf. oc grónt læf. Cornit ef eigi hart hvapan 15 com harpleicr trefinf. Cornit ef eigi fott ne ilmar vel ne fagrt. hvapan com treno fótlicr oc ilmr aldinf eþa fegrþ læff. Aller þeSer hluter saman levnafc i corninu. þott þeir farí eigi alter fen fram af corninu. Af corninu vex rot en vondr af rotinu, en af vendi aldín. en corn faþf ef i aldinf 20 vexti. En hvat er undarlic þott fa leiþi til liff or moldo bein oc finar oc hold oc har. ef hvern dag endnviar or litlo corni faþf micit tre oc aldín oc læf. En ef ifandi hugr leitir fcvnfemi of uprifu. Pa ero þeir hluter fetuandi a mott honom er hvern⁴⁾ dag verþa. oc þo þat þevgi fcilia með 25 menfcra fcvnfemi hverfo verþa mega. at hann trvi því ef hann hevrer fact fra fvrerheiti gvþf mattar. þa ef hann ma þat eigi fcilia hverfo þat verþr er hann fer hvern dag. Hveit at er með ýþr goþer brøþr at þeffom fvrerheitom Gvþf. en fvr litð þat er eldife með tþ. Scvndit er til uprifu 30 ðvrþar þeirar ef ðrottin fvndi a fiolfom fer. oc flit iarþhgar gvrnder þer er ýþr fcilia fra Gvþi, því at er monod þeff at

¹⁾ þ'ra. ²⁾ fiolf in margine með óglöggri tilvísuneptir moldin.
³⁾ gat á bókfelli. ⁴⁾ í hdr. hvn; gleymt bandinu¹ = er.

héra up heftasc í ægliti Gvþf, sem er elfsíð meir¹⁾ af *ollom* hug *χ. d. v.*²⁾ þan ef *lifer* oc *ricer* með feþr oc anda h. of allar a. alda am.

MARCŪ.

IH̄C vitraþisc upsittondom xi. lerisveinom oc avitapi þa of otrv oc harþleic hiarta. þvi at þeir *trvþo* eigi þeim er þeir 5 sǫ hann up hafa risit. Oc *melti* hann við þa. Farit er of *allan* heim oc boþit guþspiallf orþ allri ícepno. Sa mon hialpasc er *trvir*. en sa fvr *ðómafc* er eigi *trvir*. Jarteiner mono fylgia þeim er trua. J namni mino mono þeir a bræt reca ðiofía oc mela nviom tugom oc taca hogorma. oc þeim 10 mon eigi granda þott þeir ðreki ðarþfaraða etr. hendr mono þeir legia ýfer fivca *men* oc muno heiler verþa. En er ðrottin ih̄c hafþi þetta *melti*. þa var hann up munax *til* himinf oc fitr hann *til hógrí* handar Gvþf. En þeir foro oc kendo *trv* horvetna. en ðrottin van með þeim oc styrçþi mǫl 15 þeira at fylgiondom tocnom. G. G. ³⁾

Eigi var þat iamnmioç af uftýrçþ lerisveina Cristz⁴⁾ er þeir *trvþo* seint uprifo hanf. sem þat var gort til stvrçþar *trv* varar. þvi at þeim er ífoþo var svnd a marga vega uprifa hanf. en ver lesom þat oc seihom þa stvrçiom ver af ostvrçþ 20 þeira. Mina veti oS Maria Magdalena ef fvrft *trvþi* en Thomaþ er legft íþapi. þvi at þrefapi of ðR fara ðrottinf. en hann oll otrv sǫr af briofu oro. En oS er þat *mercianda til fononar* uprifo ðrottinf⁵⁾ er lucas *mçler*. At hann með þeim oc baþ at þeir fóri eigi or ihrl'm⁶⁾. En síþan var 25 hann uphafidr at þeim siondom oc toc scv host hann af ægliti þeira. Munip er orþin oc seihð tocn orþana. Át hann oc up ste. at hann sýndi sic sanan *man*. þa er hann át. oc sanan Gvþ þa er hann ste up. En Marcus feger at hann avitapi lerisveina aþr hann stigi up. Til þeS avitapi ðrottin 30

¹⁾ m'r Cod. ²⁾ Crist drottin varn. ³⁾ G. G. —, Gregorius. útlekking Gregors páfa á guðspjallinu. ⁴⁾ χ Cod. ⁵⁾ dñi = domini Cod. ⁶⁾ ihrlm = iherusalem.

lerisveina sína þá er hann scilþisc víþ þá at hcamf navísto.
 at orþ þá veri stadfoft í hiortom þeira ef hann mælti sifarft
 við þa. Farið er of allan heim quad ihc oc bóþit Gvþþiallz
 orþ allri scepno. Hvat þerpti at bóþa ovitondom hlvotom eþa
 dumbom cvqvendom. er þrottin þaþ þa bóþa gvþþiallf orþ 5
 allri scepno. Allrar scepno nafni callasc maðr í þeso atqveþi

15. bls. þvi at hann | ha . . cig¹⁾

allrar scepno. Steinar ero oc lifa eigi ne c(e)na sín.
 Engi oc víþer lifa oc cena sín eigi. Lifa grof oc víþer
 eigi fvr qnd. heldr fvr voxt oc hraleic. Sva sem poll mæler: 10
 þat ef er (fa)ð²⁾ eigi lifnar nema fvr ðevi. Lifer oc þa allt
 þat er ðóia ma at lifni í anat sín. Cvqvendi ero oc lifa oc
 cena sín. en scilha eigi scvnfemi. Helger eglar ero lifa oc
 cena sín oc scilha scvnfemi. Hefer maðr nacquat af allri
 scepno. þat er at vera sem steinar en lifa sem grof. cena sín 15
 sem cvqvendi. en scilha scvnfemi sem eglar. Allri scepno er
 Gvþþiall bóþat þa er manom er bóþat. þvi at fvr manz
 facar er allt scapat. oc ef þeim cenig veit er necqveria
 glicig hefer af allri scepno. Allrar scepno nafni callasc (oc
 merciasc)³⁾ allar þioþer. Fvr var postolom banat at fara a 20
 gotor heþina þioþa at cena allri scepno. þvi at þat var
 machct at þa hvrh cenig þeirra off til hialpar er hiner vilðo
 eigi við taca ef fvr onðverþo var cenigin fend af gvþi. En
 er þrottin fendi lerisveina sína í heim at cena trv. þa var fem
 hann feru corni í iorþ oc tæci micin avoxi fvr trv ora. Sa 25
 mon hialpasc quap ihc er trver oc scirþr verþr. en fa fyr
 ðomasc er eigi trver. Uerþr at þvi at hverr ypvar mæli sva
 í hiarta fino. Hialpasc mon ec þvi at ec trvi. Satt feger
 hann ef hann fanar trv í vercom. Son trva er at fylla þat í
 sþom er maðr iater í orþom. þvi at iohannef⁴⁾ mæler sva. Lvgr fa 30
 er fegisc una Gvþi. en hann heldr eigi bóþorþ hanf. þa

1) framan af efstu línu slitið úr — sem svarar því að stæði:
 ma telia licing. 2) fremst í 3. línu slitið úr; ð óglöggt. 3) bætt
 við millilína. 4) i^oþf = iohannef í hdr.

erom ver sanliga trvir ef ver fvllo^m þat i vercom er ver
heitom i orþom. A scirnar ðegi hetom ver at neita ollom
vercom oc ollo glvfi en^f forna fianda. Af þv: liti hverr a
sialfan sic. oc hvæi at ef hann halði þat er hann het i scirn.
oc er hann trvir ef hann gerir sva. En ef hann heldr eigi 5
þat er hann het. oc hverfr hann til heim^f glvff eþa ragra
verca. siom ver þa ef hann kuni grata þat er hann viltisc. þv:
at mildom ðomanda verþisc fa eigi lvgin er aptr hverfr fra
rogo verci til ipronar. oc hater þat er hann ló. þv: at Gvp
þigr ipron ora oc fyr gefr off i sinom ðomi þat er ver 10
misgerþom. En þessi tocn mono fylgia þeim er trva. J namni
mino mono þeir bræt reca ðiofla. oc mela nviom tugom. oc
taca bræt hogorma. Oc mon þeim eki granda þott þeir ðreki
ðæþfóranda etþ. Hendr mono þeir legia ýfer sívca men oc
mono heiler verþa. Er górit eigi þessi tocn bræþr miner oc 15
hvæ ec þo at er trvið retl. þessi tocn voro næþfvnlug i uphafi
cristninar. Føþa þarf trv með iartemom at hon vaxi. þv: at
ver hellom vatni a tre þæ er ver. setiom i iorþ unz þæ
rotfestasc. En þa latom ver af at ðogva þæ ef þæ ero rótfoft.
En þo hofom ver nacquat af þessom tocnom þat er ver 20
scolom vandhga at hvæia. Heilog cristni gerir þat andhga
hvern ðag. er þa gerþo postolar licamhga. þa ef kenimen
veita þrimfigniug oc scirn trvndom. oc bana ohreinom ond^{om}
at bygva i hiortom þeira. hvat gera þeir nema reca bræt
ðiofla. þeir mela nviom tugom er verallig orþ en^f forna lif 25
fvr lata. en þeir boþa lof scapera sínf oc tocn mgttar hanf.
Þeir taca bræt hogorma er i goþom kenigom sinom taca
ilzcor af anara hiortom. En ef þeir hóra scaphgar fvrtolor
oc lata þevgi at iltra mana orþom. þa ðreka þeir eit. oc
facar þa eki. þeir legia hendr ýfer sívca men oc gera heila. 30
er stvrcia með goþom ðómom verca sína þeirra lif er adr ero
ostvrcer i vercom. þessar iartemer ero meire. þv: at þer ero
andhgar. oc græþasc þar ander en eigi licamer. þessi tocn
megoþ er gera goþer bræþr. ef er vilid með Gvpf miscun.
Andhug tocn gera crapt (lif) en svna eigi. En licamhgar 35

iarteiner svna stundom heilagleic en gera eigi. Licamlig
 tocn mego iller men hafa. en andlig tocn hafa goþer einer.
 Sialfr ðrottun melta sva. Marger mono mela a enom øfta
 ðomi oc ðegi ðrottun. ðrottun¹⁾ i namni þino recom ver ðiofla
 a bræt oc gerþom margar iarteiner i namni þino. En ec 5
 mon svava þeim. quap ðrottun. Eigi can ec ýþr. farit (bræt fra
 16. bls. mer. er gerit ill) sco²⁾. Eigi scolot er goþer bræþr | elfca þæ tocn
 er sameigin mego vera gobom oc illom. heldr elfc³⁾
 oc mildi þæ er goþer einer mego hafa. þæ tocn ero þvi
 ørugri sem þæ ero mir⁴⁾ levnd oc verþr þvi meira verccap 10
 þeira fyr Gvþi sem minn er ðvrþ þeira fyr monom. En (er)
 ðrottun ihc hafþi þetta meþt þa var hann up numin til himnif
 oc fitr hann til hógri handar Gvþf.⁵⁾

J fornóm bocóm hófóm ver hevrt at heliaf var up numin
 til himnif. ANAR er veþr himn en ANAR er lopt ricþ himn. 15
 Veþr himn er nér iorþo. af þvi collom ver fogla himnif
 þa er ver siom flvga i lopti. Ýfer veþr⁶⁾ himn var Eliaf
 upnumn þar ef hann lifer i necqveriom levndom stad
 licamf oc andar allt til þeff er hann comr i enda heimf at
 gialða sculd dæþanf. þvi at hann ðvalþi dæþan en eigi 20
 forþaþifc. En læfneri var ste ýfer dæþan en ðvalþi eigi. oc
 svndi ðvrþ upriþo sínar þa er hann ste up til himnif. En
 þat ef mercianda er heliaf var up⁷⁾ numn i kerro. þvi at
 fa er madr at einf var matu eigi up flvga til veþr himnif
 með oftycþ⁸⁾ øþlif sinf nema hann nevttu þeff farar sciota ef 25
 eglar sendo honom. En læfneri vár vaf eigi up numn i
 kerro ne af eglom þvi at fa ste up ýfer alla hluti með sinom
 crapti er alla hluti scapaþi. þagat for hann ef hann var aþr
 sialfr. þvi at fa ste up at mandom er beþi heldr himni oc
 iorþo at goddomi. Enoc oc Eliaf voro up numner til veþr 30

1) í hdr. ðð. 2) máð miðbik línu: a me qui operamini
 iniquitatem. 3) gat á efstu línu aptanv. 4) svo í hdr. 5) í hdr.
 stendr d og sem leggir af e & i dei. 6) Cod. rítar: v'þr. 7) Cod.
 up vár. 8) = oftycþ.

himinf mercþo upftignig¹⁾ læfnera varf til enf øfra himinf. ðrottin hafpi vatta oc fvrer bopendr upftignigar finar. anan fvrer log. en anan under logom. en fþan com hann fialfr er fanliga matti up ftuga til himinf. þeir voro up nummer til veþr²⁾ himinf. en hann fte up i crapti finom til lopt ricif himinf. oc fvnði hann off er a hann trvum crapt hrenhlif þan er hann let vaxa hveria tíð fra anari. þan voxþ hrenhlif³⁾ fvnði hann i upnumnigo þrela fína oc i upnumnigo fínu fialff hverfo vaxit hefer craptr hrenhlif. þvi at Enoc atti þępi cono oc born. en Elhaf atti hvarci. 10

Uirþit er oc þa brøþr af upnumnigo þrela gvþf oc af upftignigo hanf fialff hverfo vaxit hefer hrenhlif craptr a hverri tíð. Fvrer log var up hafþr Enoc af munop bvriapr oc af munod bvriandi. Under logom var up numn Elhaf af huifcap bvriapr en eigi af huifcap bvriande. A mifcunar tíð fte up 15 Criftr. eigi af munop bvriapr oc eigi af munod bvriande. Oc fitr hann til hęgru handar Gvþf. Þat er mercianda er Stephanuf melti: Se ec himna opna. oc fon manz standa til hęgru handar Gvþf. Hvi gegner þat er Marcus fagþi hann fitia. en Stephanuf fa hann standa. Uitod er þat brøþr, at fa 20 fitr er dæmer. er fa ftendr er oprom tér eþa berfc i orofro. Læfneri var er up fte til himinf mon coma til enf øffta dómf i enda heimf at dōma of alla. Af þvi fagþi Marcus hann fitia effter upftignig. En Stephanuf fa hann standa. þvi at mildi Guþf af himni vetti honom fultug at hann melti 25 standafc pífler a iorþo. En þoftolar foro oc cendo trv horvetna. en ðrottin ftvrþi mql þeirra med tocnom. þat er munhct i þeffo mali at hlvpni fvlgþi boporþi. en iarteiner fvlgþo hlvpni. Nu hofom ver nacquat mēlt of fcvrig Gvþfialfinf. en þat verþr oc fcvlt at ver mēlm nacquat of ðvrþ 30 þeffar hotþar. þeff er off fvrft leitanda hvi eglar fvnðofc heldr i hvtom cleþom a upftignigartþ criftr. en þa er hann var borin. þvi at fva er fact at ihc hoffc up at fiondom

¹⁾ upftignig. ²⁾ vþ Cod. ³⁾ h'nhlif Cod.

postolom oc *toc* *scv* *hann* af *ægliti þeirra*. En er þeir
 so *til* *himns* *epter* *honom*. þa *stópo* *y.* *eqlar* *hva* *þeim*
 í *hvitom* *clepom*. Af þvi *svndofc* *eqlar* *eigs* í *hvitom* *clepom*
 þa er *ihc* var *borin*. en þeir *vitrofofc* í *hvitom* *clepom*
 17. bls. þa er *hann* *stè* *til* *himns* | *meftr* *fognofr* er *eqla* 5
 er *gvþ* oc *madr* *ste* *til* *himns* (kl) *epi* *mercia*¹⁾
vrþar *heldr* en *lęgiþ*. En í *burþ* *cristz* *svndifc* *goddómr*
lęgþr. en í *upftignigo* *hanf* var *mandómr* *uphafidr*. Í *up-*
ftignigo *hanf* *svndofc* *eqlar* í *hvitom* *clepom* þvi at þa var
gvþ *madr* *uphafidr* í *ðvrþ* *fa* er *lęgiþ* *sic* í *burþ* *finom*. En 10
þat er os *micilf* *vrþanda* at a þeffom *hotiþar* *degi* er af
levft *sculd* *fvrðemigar* *varar*. oc af *tecit* at *queþi* *ðvþa* *varf*.
þat *þþli* *mandómf* *for* í *ðag* *til* *himns*. er *sva* var *fvr* *vid*
męlt. *iorþ* ert *tu*. oc *scaldu* í *iorþ* *fara*. *Fvr* þeffa *uphafnig*
heamf *callaþi* *Iob* *drottin* *fogl* oc *męlte* *sva* of *otr* *gvþiga*. 15
Eigi *kuno* þeir *foglf* *roddo*. *ðrottin* er *retu* *calladr* *fogl* þvi
 at *hann* *hof* *up* *heam* *fin* *til* *himns*. þeffa *foglf* *gęto* *can* *fa* *eigi*.
 ef *eigi* *truir* *upftignigo* *hanf*. Of þeffa *hotuð* *męlti* *David*. *Up* er
hafit *ðvrþ* þin *ðrottin* *yfer* *himna*. En *męlti* *hann* *sva*: *Up*
ste *ðrottin* a *hęþ*. oc *leidi* *aptr* *þat* ef *hernuma* var. oc *gaf* 20
monom *giarar*. *Upftigandi* *leidi* *hann* *aptr* *þat* ef *hernuma*
 var. þvi at *hann* *toc* af *off* *ðvþleic* *varn* *med* *crapti* *odvþleicf*
finf. *Gaf* *hann* *monom* *giarar*. þvi at *hann* *sendi* *anda* *fin*
ofan. oc *veittu* *fumom* *męlfco*. en *fumom* *mini*. *fumom*
iarteiner. en *fumom* at *męla* a *margar* *tugor*. en *fumom* *boc* 25
speci. Of þeffa *upftignigar* *ðvrþ* *męler* *Abbacuc* *spamaðr*:
Up *hoffc* *sol*. oc *stóþ* *tugl* í *stóþo* *fini*. *Sol* *mercer* *ðrottin*
varn. en *tugl* *Cristnna*. *Heilog* *Cristni* *hreddifc* *heumf* *mein*
aptr *Cristr* *stugi* *up* *til* *himns*. En *sipan* er *cristni* *ftvrþifc*
 af *upftignigo* *hanf*. þa *þopþo* *ceni* *męv* *berliga* *þat* er þeir 30
trþo *levnliga*. *Up* *hoffc* *sol* en *tugl* *stod* í *stóþo* *fini*. þvi
 at *sipan* *efldifc* *heilog* *Cristni* *tal* *kenigar* er *ðrottin* *ste* *up* *tal*
himns. *Sva* *męler* oc *Salomon* of *micilleic* *verca* *gvþf*. *Sia*

1) rífið framan af efstu línu og fyrir aptan miðja.

mon coma stórfetr í fiollom hlápanði yfer hola. Vilt er vita
 góper brópr hver voro scref hláþ hanf. af þvi at hann com
 af himni í meviar (quþ)¹⁾ en af meviar quþi í heim. ór heimi
 a croS. af croffi í grof. or grof ste hann up til himanf. þessi 5
 screfhláþ fyndi hann off at ver metum rena þagat hug orom.
 fem ver trvum hann hafa upstigit at licam. Fløiom ver
 iarþhgar girnder. þvi at ver eigom ðrottin a himni. Þat er
 með micilí ahveio verþanda. at fa mon ogorhgr apr coma
 er up ste hóglvndr. oc mon heimta at off með gløgom ðomi
 þat er hann bæþ off með hogveri. Glómi engi veittri tíþ 10
 ipronar. oc oræci engi varþveitflo fina meþan hann ma vel
 gera. þvi at læfneri var mon þvi gøR heimta allt at off í
 ðomi fem hann hefer þolinmøþari verit við off fvrer dom. Hveit
 er at þvifa góper brópr oc latit yþr opt í hug coma. oc fetiþ
 akeri vanar ýþvarar a eilifri fostriorþo. oc festið athuga 15
 ýþvarn í sonno²⁾ hofi. þotí hugr reici stundom í ocvraleic
 þessa heimf. Uer hevrþom nu fact at ðrottun ste up til himanf.
 holdom ver þvi opt í hug orom er ver trvum. oc fvlgiom
 honom með oft olhuga: þotí ver fem í hemi at næþfvniom
 licamf En fa mon eigi legi ðvelha fvi ora þessa. ef off gaf
 hiolp oc heilfo. Iesuf cristr ðrottun var³⁾ fa er lifer oc
 riccr með seþr oc helgom anda of allar aldir veralda. amen. 20

Iohm.

IHC mælti við lærifveina sína. Sa ef elscar mic mon
 halða mól min. Oc mon faþer min elfca hann. oc monom
 vit coma til hanf oc hafa víst með honom. Sa er eigi elscar 25
 mic. eigi heldr hann mól min. þetta er eigi mitt mal ef er
 hæpót heldr foþor minf er mic sendi. þetta mæli ec við vþr
 nu er ec em með yþr. En hugari heilag⁴⁾ andi. ef faþer mon
 senda í mino nafni. hann mon vþr kena allt oc mina yþr a
 allt þat er ec sagþa yþr. Fríþ let ec eþter með vþr. fríþ 30

¹⁾ quþ vantar auðsjáanl. ²⁾ fog^ono Cod. ³⁾ IHC χ. ð. v. i
 Cod. ⁴⁾ heilag⁷.

min gef ec vpr. oc gef ec eigi sva sem heimrinn gefr. Eigi
 fcal hiarta ýpvar^t hrvegafo ne oafco. Hevrbot er at ec fagpa
 ypr. at ec fer oc mon ec coma til ýpvar. Ef er elfcit mic.
 þa møndot er fagna þvi er ec fer til foþor. þvi at faþer er
 meiri en ec. Nu fegi ec ýpr þetta apr verþi. at er trvþ þa 5
18. bls. er verþr. | Eigi mon (ec nu fleira)¹⁾ við ýpr meþla. Hoffþi
 heimf mon coma²⁾ i mer. At heimr fcili þat at ec
 elfca foþor oc goric sva sem faþer gaf mer boþorþ (til). (G.G.)

Fvfer mic at fara fcvndiliga ýfer goþfialz orþ. at meþa
 ðveliaco legr talit micillar hotiþar. þvi at i ðag com heilagr 10
 andi ýfer *postola Crifcz.* oc cvndi aftar elð i briofom þeirra.
 oc urþo hiorto þeirra gloandi inan. þa er þeim vitroþofc
 elðligar tunor utan. oc bruno þeir i gvþf oft þa ef þeir toco
 við Gvþi i elðz aliti. þvi at heilagr andi er fialfr óft sem
 Iohannef meþli. Gvþ er oft. Sa er með hrenom hug an 15
 Gvþi. þa hefer hann þegar þa er hann elfcar. En ef necqver
 ýpvar ef spurþr ef hann elfci Gvþ. þa mon hann fvara með
 ollo tráfci at hann elfce. En er hevrbot i uphaf i Gvþfialfinc
 hvat Criftr melti. Sa er mic elfcar fa heldr mol min. Son
 elfca er fram hofn vercana sva sem Iohannef meþer. Lvgr 20
 fa er una leþfc Gvþi. ef hann heldr eigi boþorþ hanf.
 Sanliga elfcom ver Gvþ ef ver hirtom oþ at munofom orom
 þeim ef i geg ftanda boþorþom hanf. En fa elfcar eigi
 Gvþ er i geg honom görer i vilia finom oc olofoþom
 girndom. Oc mon faþer min elfca hann oc monom vit 25
 coma til hanf oc gera vift með honom. Vvrbot er goþer
 brøþr hverfo micil fia hotið er at hafa Gvþ fialfan a giftigo
 hiarta finf. Ef necqver gofogr vinr ýpvar qeþmi til huf
 ýpvarf. þa møndot er hreimfa hufit með allri fcvndingo. at
 eki veri þeff þar in ef gofogr vinr ýpvar ftvgþife við. þerr 30
 fa af fer fær illra verca er fvrer bvr almattcom Gvþi huf
 hugar finf. Coma monom vit qvaf ðrottin oc hafa vift með

¹⁾ slitid úr efstu línu. ²⁾ (oc hefir hann eki): et in me non habet quicquam.

honom. I necquera hiorto *cæmr drottin* oc hefir eigi víft
 með þeim. því at þeir ero *sumer* er við *comasc* i *bænom*. en
 þeir glevma því a tíð *frestonar* oc hverfa aprt *tíl unina*
svnþa. sem þeir hafi eigi íþrasc þeira. En þa ef *elfcar* fanliga
 Gvþ oc heldr orþ *hanf.* þar *cæmr* Gvþ i *hiarta hanf* oc hefer 5
 víft með *honom.* því at sva fyller Gvþ oft hug *hanf* at *hann*
 hverfr eigi fra þeirri oft a tíð *frestonar.* oc þa *elfcar* fanliga
 Gvþ er eigi *tevger* svnþa fvfi hug *hanf* *tíl afgörþa* allt *tíl*
andlatf. En sva firisc hverr Gvþf *elfco.* sem *hann* gleþfc
 meirr i *iarþligom hlvtom.* Sva sem *Cristr meþti* i Gvþfpiallino. 10
 Sa er eigi *elfcar* mic¹⁾ heldr eigi mopl mín. Hveit at er vþr
 brøþr *miner* oc rómð ef er *elfcit* Gvþ fanliga. oc tróftusc
 eigi því eino er *hugriþ* svarar ón vitni *vercana.* Syni *hugr*
 oc tuga oc atferþ *manz* *elfco drottinf.* því at aldregi er tom
 Gvþf oft. Micla *hloti* vþr Gvþf oft þar er hon ef. en eigi 15
 ef oft ef eigi vill vna. þetta er eigi mitt mal ef er hevrþot.
 heldr foþor mínf er mic fendi. Vitop er brøþr at eingetun
 sonr Gvþf er orþ foþor. oc er af því mal þat er sonr meþer
 heldr foþor mal en sonar. því at sialfr sonr Gvþf er orþ foþor.
 þetta meþi ec nu við vþr. er ec em með ýþr *quap drottin.* 20
 Hvenær var *hann* eigi með þeim. þar ef *hann* het því apr
hann stugi up *tíl* *huminf* at *hann* mendi með þeim *vera* allt
tíl enda heimf. En þat er sva at scilia at *hann* var með
 þeim *avallt* at metti *Goðomfinf* þoT *hann* scilþisc við at
licamanom. En *hann* sagþisc þa með þeim *vera.* oc þapan 25
 brævt fara. því at *hann* scilþi bratt við þa at *licanf* svn en
hann var þo *avallt* með þeim i *ofvniligom meþti.* En *hugari*
heilagr andi er faþer mon fenda i nafni mino *seger drottin.*
hann mon ýþr kena alla hluti oc muna ýþr alt þat er ec
 sagþa ýþr. þat er ýþr *mercianda* goþer brøþr. er poll postoli 30
 meþlr. Sialfr *heilagr andi* biþr fvr oS *oumrøþiligom tþrom.*
 19. bls. | (Sa er mi²⁾)Ni er biþr en þa ef beþin er. hverfo biþi *helagr*
andi . . . eigi er minni en faþer eþa sonr. Af því *segisc* h. a.³⁾

1) mic elfcar. 2) slitin göt á efstu línu. 3) h. a. = heilagr andi.

bþia. at hann egiar alla tál bóna. þa er hann vituar. Af því
 callaſc hann hugari at hann gleþr hug varn þa ef hann
 heitr off von miſcunnar sínar ef ver *gratom* gorvar ſvþer.
 En þa ef rett meþt at hann mon cena alla hluti því at tomt
 er mal kenimanſinf, nema hiarta hevrandaſ lerifc af helgom 5
 anda. Mangi ſcal kenimannom eigna, þott hann ſcili kenigar
 af munri hanſ. því at tomt ef tugo erþi cenimanſ utan ef
 eigi er cenandi inan ſa er leri hiartat. Nu hevrit er *aller*
 eina roð kenandaſ. en er tacit eigi *aller* með einom
 hug. við cenigo. Fvr hví er miſiomn ſcilmig í hiortom 10
 yprom. nema af því at in ipri leriſaper cener ſumom
 andhga þat er cenimapr miner a alla faman. Of þeſſa
 ſmurnig heilagſ anda meler ioan poſtoli. Smurnig hanſ
 cenner off alla hluti. Engi ma af orþom leraſc nema hugr
 hanſ leriſc af helgom anda. En hvat þurfom ver meþa of 15
 kenigar mana þar er ſiof orþ Gvþf ſtoþa eigi tál leriſar
 ef helagr andi lerer men eigi. því at Gvþ meþti ſva við Kam
 apr hann veþi broþur ſin. Miſgerþer þu. ſevaſc þu. En
 hann fvrlait orþ Gvþf þv ef hann heyrþi. því at hann var
 orþom einom mintr en eigi ſmurnigo heilagſ anda. Friþ 20
 min gef ec vþr ſagþi ðrottin. Friþ min lét ec epter með
 vþr. *Sva ſem hann meþti þetta.* Her í heimi¹⁾ lét ec friþ
 epter en anarſ heimſ gef ec friþ. þetta meþom ver ſcvndiliga
 fóm orþom of ſcvrig gvþſpialſinf. en nu fórom ver hug
 varn tál athuga þeſſar hotþar. Er hevrþot nu leſit þat er 25
 heilagr andi ſvndiſc í eldhgom tugom. oc gaf monom ſcilmig
 allra tugna. oc merþi hann þat í því at heilog criftni
 mændi allra þioþa roððo Gvþ lofa. þeir glotoþo einar tugo
 mah. ef forþom vildo ſtopul ſmþa ígeg Gvþi. en þeſſom
 gaſſc nu allra tugna mal er hlilathga hreddoſc Gvþ. Her 30
 naþi hlilleiti crapti en þar fec offtopi hnekig. En þeſſ er
 off leitanda fvr hví heilagr andi ſvndiſc ſtundom í ðufo hci
 en ſtundom í eldi. eþa fvr hví ſvndi í ðufo hci ýfer ſoni

1) í hdr. hēi — hemi.

Gvþf en í eldi *yfer postolom hanf*. Heilagr andi fameilifr feþr oc sœni svndisc í eldi. þvi at hann er ofvniigr oc olicamligr eldr sva sem Pæluþ meþer. Gvþ var er eldr brenandi. Gvþ callasc eldr þvi at hann brenir af off svþa im. Of þena eld meþr Crístr sialfr. Ec mon eld senda a 5 íorþ. oc vil ec at hann breni. Íarþlig hiorþ callasc íorþ meþan ohreiner andar troþa þa í vandom hugrenigom. En ðrottin sendi brenanda eld a íorþ. þa ef heilagr andi brendi í Gvþf oft licamligt hiarta þat ef apr var callt í girndom heimf þessa. Rethiga svndisc heilagr andi í eldi. þvi at hann 10 eldir í Gvþf oft hvert hiarta er hann vituar. oc recr a bræt þapan svþa culþa. Í tugom svndisc heilagr andi. þvi at orþ ferr fram af tugo. oc íater hverr þerra orþi gvþf er hever tugo heilagf anda. Í elðigom tugom svndisc hann þvi at hann gerer alla þa ef hann vituar malsmalla oc brenandi 15 í ofþ við sic. Elligar tugor hafa kenmen. þeir er boþa Gvþf nafn með ofþ. oc elda sva hiorþo heyrandu. þvi at tomt er mal cenmanz. ef þat veitir eigi astar hita. þena hita toco lerisveinar af cenigo hanf þa ef þeir meþto sva. Hiarta vart var brenanda í off. þa er ihc meþti við off of goto oc læc 20 up ritningar fyrer off. Hitnar hugr manz at hevrþo orþi Gvþf. oc slær culþi svþa. oc scilfc hann við íarþligar girnder oc brenir sic í sapri oft himnesera hluta. En er hugrin bren í þessom eldi þa svfisc hann at héra himnesc boþorþ. oc kvndisc sva morgom brændom sem boþorþom. oc hitnar hann 25 avallt í gvþf ofþ. sva sem Moyses meþer. Eldlig log ero í hógru hendi Gvþf. hægru hond gvþf ero goþer men. en iller en vinstri hond. Eldlig log ero í hægru hendi Gvþf. þvi at goþer men taca eigi coldo hiarta við boþorþom hanf. heldr hitna þeir af astar eldi. Í ðufu hci oc í eldi svndisc heilagr 30 andi. þvi at hann gerir alla þa ef hann vituar gromlæfa í gæfco oc brenandi í svþa hegnigo. þvi at eigi licar Gvþi almattcom varcunnin | ein saman on hegnigo ne hegnigun ein on varcun. — — — — — 1)

1) slitið aptan af efstu línu.

ormar. oc einfaldir sem dufor. Eigi bæþ *ðrottin lærifveinom*
finom at gliciafc *dufo* at einf ne *orinnom einom*. heldr bæþ
hann at *vitra ormsinf* eflði einfeldi *dufunar* en *dufo* einfeldi
(istildi) flægþ *ormsinf*. Sva mehr oc *Pæuluf*. Uerit eigi er
bernfcer at *vitno* heldr at *illfcom*. Hvat stopar retlétu 5
huggøþi. eþa hvat ma hugøþi 9n retlétu. Af því *fvndisc*
heilagr andi i eldi oc i *dufo*. at hann cenir bæþi hugøþi oc
retlétu. oc verþa oll hiorto við hanf *til quomo kvr a hogveri*
oc brqþ *til fvnþa hegningar*. þeff er off oc letanda fvr *hvi*
heilagr andi *fvndisc* i *dufo* hci *yfer læfnera orom* en i eldi 10
yfer postolom hanf. Sonr *gvþf* er *fapr domandi* allz *mankvnf*.
En *hverr* meti standafc retlétuf *dom hanf* ef hann vildi fvr
reffa oS fvnþer orar en *calla oS til mifcennar*. Maþr *gørþifc*
hann fvr mana facar. oc *fvndi fic monom hogivndan*. oc vildi
eigi glata *mifgrondom* heldr *biarga*. Af því *atú* heilagr andi 15
at *fvnafe* i *dufo* hci *yfer honom*. at hann *com* eigi at *reffa*
fvnþer. heldr at *situa þolnmøþiga*. En þar i geg *fvndisc*
hann *yfer postolom* i eldi. því at þeir *otto* at *reffa fiolfom*
fer fvr ipron fvnþer þer er *Gvp fat þeim fvr þolnmøþi*. því
at þeir *matto* eigi *vera fvnþa læfer* þott þeir *fvlgþi Criftu*. *sva* 20
fem Iohannes meþr. Ef *ver fegiome fvnþa læfer*. þa *hugom*
ver oc *tglom* off *fialfa*. I eldi *com h(eilagr) a(ndi) yfer mex*.
en i *dufo* hci *yfer Crifst*. því at *Gvp* hefer *þolnmøþi* við
fvnþer orar en *ver fcolom* fia við þeim oc *brena* þer i
ipronar eldi. I *dufo* hci *fvndisc h(eilagr) a(ndi) vfer ðrottin* 25
en i eldi *vfer postolom*. því at því *meirr* fc al *hverr* hegna fic
at *fvnþom* sem *Gvp* er *þolnmøþari* við *hann*. En nu eigo
ver *gøþer* brøþr at *lita a gipter h(eilagf) a(nda)*. því at *sva* er
of hann *ritut*. andi *Gvpf* *prvði himna*. *Himna* *prvþi* ef *craptr*
kenimana. þeffa *himna* *prvþi talþi pall* *postoli* oc *meltu*. 30
Sumom *geffc* *speci mál* fyr h. a. en *fumom* *vitra fvrer* en
fama a(nda). en *fumom* *geffc* *grøþig* oc *trua* i þeffom *anda*.
Sumom *geffc* *grøþig* *sotta*. en *fumom* *crapta* *verc*. *fumom*
fpaleic. *fumom* *anda grein*. *fumom* *fcilnig tugna*. *fumom*
mala þvþig. þetta allt vþr ein *h(eilagr) a(ndi)* oc *fciptur* *sva* með 35

hveriom sem hann vill. En frá morg er þvþi himna sem
 craptar ero kenimana. Orþi ðrottunf ero himnar fester quap
 David i salmi. oc alfr craptr þeira af anda munz hanf. Orþ
 ðrottunf ef sonr fopor. en helger postolar ero himnar. Af
 h(elgom) a(nða) hofic himna craptr. þvi at postolar mónðo 5
 eigi þora at gaga i geg hofþigiom veralðar nema h. a.
 ftrvþi þa. Uitom ver hverir þeir voro. apr h(eilagr) a(nði)
 cõmi til þeirra. oc siom ver hve ftrvcer þeir urþo við til como
 fpc fci¹). Sialfr hirþer Criftninar var fva oftrvcer oc hredr við
 orþ einar ambattar at hann þorþi eigi at iata Gvþi. oc neiti 10
 Petrus þa Criftni. en þiofrin iati hanom a crossi. En nu
 hevrom ver hverfo ftrvcer hann varþ eptir til como h(eilagf)
 a(nða). Margr lvþr gyþiga com saman oc borþo þeir postolana
 oc bonnoþo þeim at boþa nafn ihs. En Petrus svarap þeim
 með miclo træfti. Gvþi samr heldr at hlþþa en monom. 15
 Eþa fvnisc ýþr þat rett fvr Gvþi. at ver hlþþim heldr vþr en
 ðrottni. En ver megom eigi þegia of þeim ef ver foom oc
 hevrbom. Siþan foro postolar glaþer af moti oc fognobo ef
 þeir toco piþler fvr Gvþf nafni. Nu fagnaþi Petrus i piþlom
 oc mælti i geg hofþigiom. en hann hredisc orþ einar am 20
 battar apr h(eilagr) a(nði) cõmi til hanf. Renom ver hug
 orom ýfir fleiri feþr ora þa er voro i fornõm logom oc
 nviom oc litom a crapt þessa enf hesta fmiþf. Lucum up
 ver avgom hugar varf. oc litom ýfir David eþa Amof profeta
 oc Daniele. Petrum oc Pælum oc Matheum. oc hvgiom at 25
21. bla. hvilcr heilagr a(nði) er. oc megom ver | (þe)vgi — —²)
 hanf sem vitap þarpflaganf David. oc gerþi (falmafcaid)
 (Vi)ta(þi) hann nætamanz Amof oc gerþi fpaman. Uitiap
 hann fastanda fveinf Danielf oc gerþi ðomanda (gamal)la mana.
 Uitiap hann fificimanz Petri oc gerþi postola. Uitiap hann 30
 offtopamanz Pæli (oc gerþi) keniman þioþa. Uitiap hann
 fvnþogf Mathei. oc gerþi evþþiallaman. Hvilcr er fva (he)-

¹) fpc fci = spiritus sancti = heilags anda. ²) Slitið úr efstu
 línu og framan af 4 línun þar fyrir neðan.

lagr andi lærifapar. Engi er ðvol at namí ef hann vil cæna. allt er fæn er hann cæmr oc er fa þegar lærþr er hann cæner. þvi at þegar fvfíc hugr ef h(eilagr) a(ndi) vituar hanf oc hafnar hann þegar vanþa finom oc gerífic fer olier. Hvgiom at ver hvílca h(eilagr) a(ndi) fan poftola Gvþf a 5 þeffom ðegi. eþa hvílca hann gerþi þa. þeir fato í eino hufi hredder við Gyþiga oc cuno a fína tuþo eina at mæla. oc þorþo þevgi berhiga at ræþa of Crifl a þa tuþo ef þeir kuno. þa com h(eilagr) a(ndi). oc cændi þeim allar tuþor at mela. oc ftrvcþi hug þeirra. Síþan toco þeir anara þioþa tuþor at 10 mela er aþr þorþo eigi mela a fína tuþo. oc fvr lito þeir licamf píflr þer ef þeir hredofc aþr. þvi at ofl Gvþf va fígr a licamf píflom oc hretflo. En fa ef þa hof til fva micíllar crapla heþar. þa vaf fem hann gerþi iarþligra mana hugi at himnefcom hugrenigom. Uirþit er goþir bræþr hvílíc er hotið 15 þeffa ðagf af til qvamo h(eilagf) a(nda). þvi at fía tíð ef íafn gofog í fíni helgi. fem burþar tíð gvþf fonar. fva fem h(eilagr) a(ndi) er íafn fem fonr. A þeirri tíð toc Gvþ mandom a fic. en a þeffi tíð toco men godðom comanda ýfer fic. þa gerþífic Gvþ maþr. en nu glicþofc men Gvþi. Ef ver vilíom eigi 20 ðevia goþer bræþr. þa elfcom ver þena anda ef allt lífgar. Heilagr a(ndi) ef ofvniligr licamf ægom. af þvi ma iarþlig hugrenig fva mela. Hverfo ma ec þan elfca. er ec ma eigi fía. Pat fegiom ver at fa hugr ma eigi fía ofvniligan anda. er opt hver at fvnílgom hlutom þeffa heimf. Oc ma hann 25 þvi oglegra fcíla andhga hluti. fem hann hýgr gøR at veralligom hlutom. oc ef honom þvi ocunari fcapari fín fem honom ero iarþligir hlutir kunari. En ef ver megom eigi Gvþ fía. þa hofom ver þo rap þat er off vífar goto til Gvþf. fva at ægo fcílnigar varar mego coma til hanf. þvi at ver 30 uitom víft at Gvþ bvevir í híortom þeira þa ef ver fíom þa gera agéta hluti. þott ver megin eigi Gvþ fía í fíolfom off. þa megom ver þo fía mgtt hanf ýfer vínom hanf. Af fvnílgom hlutom megom ver ðraga ðemi til ofvniligra hluta. Engi var ma fía lengi ígeg uprenandi folo. þvi at oftrvc 35

ægo mego eigi standaſc ſcín henar. En þo megom ver lita
 fioll ef fol ſcín a. oc vitom ver þa at fol ef up runin. Ef
 ver megom eigi ſia i geg ſialfrí goddomſ folo *ðrottunſ*. þa
 litom ver a fioll þæ ef birtaſc af hoſi hanſ. þat ero helgír
 poſtolar þeir ef ſcina i tocnom oc birtaſc af Gvþf folo. þeirri 5
 ef ofvnihg er i goddomſ hoſi oc gerþiſc ſvnihg vſer ſcimonðom
 fiollom. Godomſ craptr er i fer ſva ſem fol a himni. en vſer
 moxon ef hann ſva ſem fol ſcín a iorþo. Litom ver oc þa
 rettletif fol Gvþf a iorþo. þa ef ver megom eigi ſia a himni.
 oc gogom ver þa retletif goto eptir þeſſo hoſi a iorþo at 10
 ver megim eigi of ſia villigotor. heldr megim ver of ſiþir
 heſia up ægo ór at ſia þeſſa fol a himni. En þa megom ver
 talmalæſt. gaga þeſſa goto. ef ver elſcom með hrenom hug
 Gvþ almattcan oc ſva nogana. þvi at engi ma ſanliga Gvþi
 una nema hann elſci nõg. oc ma egi rett elſca nõg nema 15
 hann uní Gvþi. Af þvi ſinſc þat at Críſtr gaf tvíſvar h(elgan)
 a(nða) poſtolom ſinom. fvr þa ef hann var a iorþo. en ſiþan¹⁾
 ſende hann af himni. A iorþo gaf hann h(elgan) a(nða) at
 ver elſcim nog varn a iorþo. En hann ſende hann af himni
 til þeſſ at ver elſcim Gvþ a himni. Fvr gaf hann h(elgan) 20
 a(nða) a iorþo. en ſiþan ſendi hann af himni. þvi at Iohanneſ
 22. bls. meír ſva. Sa er eigi elſcar broþor ſin | (þan ef hann fer
 hverfo m)²⁾on hann elſca Gvþ þan er hann fer eigi. Elſcom
 nu oc þa (brøþr nog varn þan er með off) ef at ver megim
 coma til aſtar Gvþf þeſſ ef ýſer off ef. Ef ver elſcom ſva 25
 Gvþ oc nõg þa m(onom) ver coma til himneſcrar gleþi oc
 fagna ón enda. þar ef ſon gleþi er oc hotið oc ørve
 (hvilið oc)³⁾ friþr. ſa ef gefin er fvr *ðrotin varn IHM. X.* þan
 er hír oc ríci med feþr oc h. a. of allar alðir (veralða.
 amen)

30

IHC fagþi leríſveinom ſinom ðómiſogo þeſſa. Maþr nacquan
 var æþigr oc ſcrvðiſc purpura oc ſilci cleþom oc haþþi

¹⁾ hdr. ſiþāz; depill undir r táknar að r se ofritið. ²⁾ slitið
 úr það sem milli sviga er i efstu línu á bls. 22 í cd. ³⁾ rið aptan
 af línu.

itarlīga sētflo hvern dag. En valapr m(apr) nacquar het Lazaruf sa er la fvr ðurom hanf farafvlr. oc vildi sēpafe af mola þeim ef fell af borpi enf æþga oc gaf egi honom. En hundar como oc slecpo sþr hanf. En ef in valapi ðó. þa var hann lapapr af eglom i sþm Abrahamf. Pa ðó oc in 5 æþgi oc vaf grafm i helviti. þa hof hann up ægo sin er hann var i piflom. oc fa hann Abraham of lagt oc Lazarom i sþm hanf. oc callapi hann oc m(elti). Fapr Abraham mifcunnapu mer oc send Lazarum. at hann ðrevpi i vatn enom minfta fingri finom oc kéli tugo mina þvi at ec quelhomc 10 i loga þeffom¹⁾. Abraham fv(arar). Sonr minftu at tú toct goþa hluti i lifi þino en Lazaruf illa. Nu er hann hugapr en þu qualþr. En torleiþi er sett micit a meþal var oc ýþvar. Sva at hvarigr mego coma til anar þott fara vildi. En hin meþti. þa þiþ ec þic fapr at þu sendir hann i huf 15 fopor minf. þvi at ec a V. bræþr at hann vari þa viþ þena piflar stad. Abraham fvarapi. Hafa þeir Moifen oc spamev hlvpi þeir þeim. En hin meþti. Iþron mono þeir gera ef necquer ríff af ðæþa oc cæmr til þeira. Abraham m(elti). Ef þeir hlvpa eigi Moifi oc spamonom. þa mono þeir eigi 20 trua þott necquer rífi up af ðæþom. G.G.

I helgom ritnigom er fvrft varþveitandi hqtur sþrur fogo. en sþan er leitanda andhgrar scilnigar. þvi at þa cæmr betr i hald anlig scilnig ef hon stvrcise af sþri fogo. En þat verþr opt at anlig scilnig efler tru en sþbot saga. 25 En alz er trvid allir rett goþir bræþr. þa litfe mer vel falát at snua malfhetti. oc rópa fva of anliga scilnig Gvþspiallfinf. en sþan of fogona ef meirr²⁾ cæmr til sþbota. þvi at margir muna betr þat ef sþar héra. Af þvi munom ver scvndiliga fara ýfer anliga scilnig at ver megim sciotara fina þat er til 30 sþbotar cæmr i fogoni. Maþr necquer v(ar) æþigr oc scrvdise purpura oc filci cleþom oc hafpi hvern dag itarlīga sētflo. hvern mercer sia en æþgi m(apr) ef prvdur var at cleþom oc

¹⁾ í hdr. stendr þéffo lóga. ²⁾ m'r.

fællifr at fætflo nema gvpiga lvp ef hafpi prppi rettrar tru
 at yfirhiti oc nevti crasa Gvpfi laga til frægþar en eigi til
 nvtfemi. En Lazaruf farafullr mercer heiþna þiop þa ef til
 Gvpfi snærioc oc bar fpr fin fva fem utan a fcini. þvi at þeir
 fcomopofc eigi at fegia til fvnþa fína. þa verþr hrvfi utan a 5
 fcini ef út brvifc vøqua oc ohrenvndi fra iprom. En hvat
 fe utbrotnig farana nema vþgaga fvnþana. þvi at i fvnþa
 iatnigo lvcfc up grand þat ef hçtliga levndiic i hug. þa
 fvnom ver oc vágf lit utan a fcini er ver lucom up illfco
 þeiri fvr fcriptar gogo er apr levndiic i off. En Lazaruf 10
 vildi fcpafc af mola þeim ef fell af borþi enf æþga oc gaf
 honom engi. þvi at gvpigar ðrombopo avallt yfir heiþnom
 m(onom). oc leto þa aldregi ná cvnigo laga fína. En ef þeir
 hofpo kvnig laga til metnþar en eigi til nvtfemi ne aftar.
 þa var fem þeir einr fvlðiic af crpfom finom en veitfi eigi 15
 valopom. Spacþig orþ þa er þeir mçlto af monviti voro fem
 moli felli af borþi. en þeir vilðo þat eigi veita heiþnom
 monom. En hundar como oc flecþo fpr Lazari. I helgom
 ritnigom mercia opt hundar kenimeN. Hundf tuga grøþr fpr
 þat er hon fleicer. En kenimeN fnera með tugo fíni fvnþa 20
 for or þa er þeir fvfa off fcripta gogo oc grøþa þeir for or
 með tugo þa ef þeir tçgia off fra fvnþom i kenigom.
 Hvndar mercia oc af þvi cenimeN. at fva fem hundar gøia i
 geg þiopom¹⁾. fva eigo oc kenimeN meþa i gegn ofþom.
 23. bls. þvi at fva m(çhr) Ifayaf of orçþ kenimana. þeir ero ðumþir 25
 (hun)ðar oc mego eigi gøia. En er cenimeN rçcia fynþer en
 lofa ipron fvnþa oc fvfa off at ver fegim til fynþa vara. oc hvorr
 var biþi fvr oprom. þa ef fem hundar fleci for Lazari. þvi
 at cenimeN grøþa andar for þa ef þeir taca við fvnþa ipron
 vandra mana. oc leiþretta þa. Lazaruf þvpifc fva fem borgin. 30
 þvi at helgar cenimeN biarga þeim til læfnar ef þeir grøþa
 af fvnþa færom oc leiþretta fvr orþ tugo fínar. Hunda
 fleciþ ma oc mercia viðmeþta tugo hólbera. þeira ef flecia

1) þannig í hdr. en á aðvera þjófom.

for or. þá ef þeir lofa omacliga þer svnrer ef ver ettim at
 fcamafc. En er heartvegi dó. þá vaf en æþgi grafin i helviti
 fa ef *purpura* var scrvdr. en en valadi vaf leidr af eglom i
 faþm Abrahe. Faþmr Abrahe ef hvild heilagra feþra. þapan
 er þeir biþo læfnar sínar. Of þessa hvilþ meþr drottin. 5
 Marger mono coma or æstri oc veftri oc sitia up med
 Abraham oc Isaac oc Iacob. i ricu himna. En sônur ricif
 verþa út recnir i en ytri mvrer. Sia vaf rettcallaþr ricif sonr.
 er konughgom cleþom vaf scrvdr. En hann hof up ægo sin
 of lagt oc fa Lazarum. þvi at otrvir ero neþarla stadir i 10
 piþlom. En þeir mego sia necqueria rettlata i piþlom vfer ser
 fvrer domf ð(ag). en siþan mego þeir eigi sia fognof þeira.
 Of lagan veg sia þeir þvi at þeir ero eigi verþir at nolgasc
 þagat. Sentu Lazarum at hann ðrøpi af einom figri
 sinom vatni a tugo mina. þvi at ec quehome i þessom loga. 15
 Otrur Gvþiga lvþr hafþi laga orþ i muni. þæ ef hann fvldi
 eigi i verci. Af þvi bran hann þar mest. er hann svndi sic
 þat vita. ef hann vildi eigi gera. Sva sem Salomon m(þlir)
 of orœcna kenara oc specina. Allt erfþi manz er i muni
 hanf. en ond hanf fvllifc¹). Hverr ef þat eit kostgefir at 20
 hann verþi malþpacr. þá er ond hanf tom af fœtfla faþrar
 speci. Af enom minsta figri beidi hann ser hugonar. þvi
 at hverr er i quolom er œsker ser þess at hann verþi hlut-
 tacari necqvera ena minsto verca rettlatra mana. En honom
 var fv(arat). at hann toc goþa hluti i þvifa lifi. þvi at hann 25
 etlapi þessa heimf farþelo vera fullan fognof. Hafa mego
 rettlatr i hemi goþa hluti. en eigi taca þeir þat i ombon
 goþra verca. þvi at þeir girnasc enf betra. þat er eilfrar
 feþlo. oc svnasc þeim lit goþ æþefi þæ er her coma þeim
 at hendi. Sva sem David meþti er allan veg hafþi her i hemi 30
 oc æþefi. en þo girntusc hann avallt til enf betra. þat er
 mer gotf q(vap) hann. at fvlgia Gvþi. En þat ef mercianða
 er meþt ef i Gvþþiallino. Minstu sonr at þu toct goþa hluti

¹) vantar: eigi: non implebitur anima ejus.

Abraham callaði fon þar er hann levfu eigi fra quolom. en þeir sia viltu vera fra sinu tru þott þeir viti þa sina sono vera at heamligo kvni. En en æþgi letfc eiga V. brøþr. þvi at gvþiga lvþr fa ef nu er fyr¹⁾ dæmþr minusc lagsmæna sina þeira ef a iorþo lifa i fim heaml vitom oc vilu eigi uprifa til andhgrar 5 scilnigar. En honom var þvi fv(arat). at þeir scvldo hlþva moifi oc spamonom. Eigi mono þeir trva q(uap) hann nema necquer rifi up af dæþa. Drottin mælar fva i oþro Gvþsp(ialh) vþ Gvþiga. Ef er trvþ Moifi. þa mændoþ er oc trva mer. þvi at hann fagþi fra mer. Par fvlðisc atqueþi þat 10 er Abraham fv(arap) enom æþga. at þeir mændi eigi trva þott necquer r(ifi) up af dæþa ef þeir trvþi eigi moifi. Crustr reif up af dæþa. en Gvþiga lvþr fa er eigi trvþi Moifi vildi eigi trva þeim er up reif af dæþa. þvi at þeir scilþo eigi andhiga orþ Moifi. 15

Þetta mæltom ver scvndiliga of anliga scilnig Guþsp(iall)ins. En nu renom ver hug orom til sþþotar oc faprar speci³⁾. Maþr necquer var æþigr fa er prvdisc p(urpura) oc filci oc hafþi hvern d(ag) itarlhga fæ(tflo). En valaþr (maþr)²⁾ necquer h(et) Laz(aruf). fa er la fvr ðurom hanf farafullr. sumær men 20

24. bls. hvæia stragari vera en forno læg | en en nvio en þeir scilþo eigi rett. I fornóm logom var eigi halðfemi honoþ. heldr (ran) oc (stul)þr. þat vaf boþit at bœta fersalt þat er at rogo vaf tecit af oprom. En (her) er eigi fact at en æþgi hefþi anarf eigin tecit. heldr at hann sparþi sitt eigin. oc 25 ðrambaþi af finom æþefom. Þapan af ma marca hveria quol æþlasc mon fa er anarf eigin tecr. ef fa var pifla verþr ef sitt eigin sparþi. Engi ma ørver vera þott hann tacu eigi oheimilt. ef hann veitar eigi sitt eigin. þvi at sia en æþgi var eigi fvr þat pinðr at hann tœci oheimilt heldr fvr þat at hann var 30 galæff i æþefom finom. oc vilþi eigi cæpa fer fvnþalæfn þar er hann atí gnogt til at gefa. þeir ero oc fumer ef fat-

¹⁾ fyr milli lína annarlegu bleki. ²⁾ maðr milli lína annarlegri hendi. ³⁾ hdr. út á spáziu: fogo.

þrjú etla svþalæfa vera. En ef þat veri eigi svþ. þa
 mændi eigi Crístr scvrt segia at sia veri *purpura* scrvdr er
 fvrðomþr varþ. Engi hefer til anarf itarlig cleþi nema til
 þess at hann svnsic monom þa itarligr. Siolf atferþ or
 vattar þat at ðvrlig cleþi ero til heimscrætf hosþ. þrú at engi 5
 vil þar scrvþasc ðvrligom cleþom er hann verþr af øngom
 fénn. En sva sem svþ ef i micilli fat þrjú sva ef oc *craptr*
 lituleti i oitarligom bunigi. Af þvi segia gvþspioðl fra lo-
 hanne baptista at hann vas cleðr ulfalda hqrom. En scvrt
 er mercianði scipon orþa Gvþf su er hann sagþi fra ðram- 10
 latom æþgom. oc valþom liti/lotom. Maþr neqver var æþigr
 sag(þi) ðrottinn. en valaþr maþr het *Lazarus*. Alþvo vanþi
 er at vita heldr æþigra *maxa* nofn en valaþra. Fvr hv
 nemndi ðrottinn heldr valaþan en æþgan. nema af þvi at Gvþ
 can liti/lata. en eigi ðramlata. sva sem hann meþr viþ þa i 15
 enda heimf. Eigi veit ec hvaþan er eropþ. Farþ er fra mer
 vinendr ilfco. Maþr nequerr var æþigr quap ð(rottinn).
 en valaþr m(aþr) het *Lazarus*. Sva sem hann þetta meþi.
 Litalatan valaþan can ec. en ðramlatan æþgan can ec eigi.
 Uirþanda er off með hverri scvnfemi ðrottinn gerir alla hluti. 20
 Valaþr *Lazarus* farafullr la fvr ðurom æþigf *maxz*. I þessom
 einom hlut svndi ðrottinn tva hluti. oc ij. ðoma. Hafa metti
 en æþgi nacqvaf til varnar ef eigi legi valaþr siucr fvr ðurom
 hanf oc veri honom okunara valað hanf. En en valaþi
 mónði minni frestni bera i hug fer. ef en æþgi veri sva honom. 25
 En er ðrottinn fetti siucan valaþan fvr ðvr enf æþga. þa gerþi
 hann enom æþga omildom øxlig af svn enf valaþa. en hann
 ðvrcapþ valaþan fvr frestni þa er hann sa hvern dag en æþga.
 Er megot oc sia brøþr hveria frestni en valaþi mónði i hiarta
 hafa þa er hann misti beþi fætlo oc heilfo. en hann sa en 30
 æþga heilan oc hafa allz cvnf *craser* oc æþofi oc ðvrlig cleþi.
 en hann var þess allz anduani. Hvat qthð er goþur brøþr
 hvælic frestni mændi *gerasc* i hiarta enf valaþa. Honom metti
 micit meimlæti vera i valaþi sino þott hann veri heill. En til
 æca eilfrar ðvrþar piñði hann beþi foti oc valaþ oc sa hann 35

hvern þ(ag) en æþga fagrleðan oc þionþo honom margir.
 en en valaþi la fiver oc com engi hanf at vitia. oc var at
 þvigi varpvetr at eigi gegi hundar a hann. Gvþ fvdði ll.
 ðoma i eino verci. þa er hann feti valaþan fvr ðvr enf
 æþga. at omildr æþigr feþi hefndar ðom af omildi fini. en 5
 valaþr fivrþiþc til ðvrþar af freftni. en anar þeiþ piþlar fvr
 omildi. þvz at þat fer eþtur i Gvþþiðlino. þa ðó en valaþi
 oc var boriv af eþlom i faþm Abrahe. þa ðo oc en æþgi oc
 vaf grafin i helviti. En hann leitaþi fer þa fulltugianda i
 piþlom þan er hann vildi eigi her miþcuna. þvz at hann hof 10
 up ogo fin oc fa Abraham um laþt oc Lazarum i faþmi hanf
 oc callaþi hann oc m(æltu). Faþir Abraham miþcunaþu mer
 oc fend Lazarum at hann ðrøþi af minfta figr: vatni a tugo
 mina þvz at ec quehome i loga þeffom. Gløgr er ðomr

25. bla. Gvþf ýfir vercom gopra oc ilra. þat var fvr faþt at | Lazaruf 15
 baþ mola af borþi enf æþga i þeffo lifi. oc gaf engi honom.
 En nu er faþt at en æþgi beidiþc i quolom vatfðropa af
 minfta f(igr) Laz(ari). Her meþot er fia hve gløgr ðomr
 Gvþf er. Sia en æþgi m(aþr) baþ enf minfta hlutar i piþlom.
 er enf minfta hlutar varnaþi valoþom i heminom. þvz at hann 20
 baþ vatfðropa. en hann varnaþi bræþf mola. En þat ef mer-
 cianda ef en æþgi baþ kœla tugo fina. Sa ef vanþi hei-
 lagra ritniga. at opt er anat meþt en anat ſcal þaþan af mercia.
 Eigi focoþo Gvþþiaþlf orþ þena en æþga of melgi. heþdr of
 fingirno oc of át. En avallt fvlgr onvt melgi ofati. oc bran 25
 af þvz fia meþt a tugo i piþlom er miþgerþi i ofati. Melgi
 er fvrft von at fvlgia ofati. en ſiþan ofult gleþi oc leicar.
 ſva ſem heilog ritnig ſegr. Lvþr át oc ðrak oc ſiþan riþo
 þeir up oc léco. En fvr hrøriþc tuga til onvtra orþa en
 allr licamr til leica. Af þvz baþ en æþgi kœla tugo i quolom 30
 at hann haþþi i ofati meþt miþgort oc i melgi er þar fvlgr.
 en þat er með þugr: hretflo virþanda er Abraham ſv(arar).
 Minftu four at þu toct ombon gopra hluta i lifi þino. en
 Laz(aruf) ullra hluta ombon. Nu hugaþc hann en þu queþfc.
 Þetta atþueþi þarf heþdr hretflo en ícvringar. Ef er haþt 35

noccor æþófi en ýtri með hondom brøþr. þa scolot er heldr hrepasc þessa ena ýtri gíof. en elfca. at eigi verþi vþr iarb-
 ligr vegr oc æþófi at ombon gopra verca. heldr at fulltugi
 annarf heimf. oc er verþit eigi tomur af ombon enf ipra vegf.
 þa ef ðomandiæ cømr. I þvi er meþt var vþ en æþga at hann 5
 toc ombon gopra hluta i lifi sino. en Lazaruf toc ombon
 illra hluta i sino lifi. þa svniþc þat at en æþgi hafþi gort
 nacquat gott þat er hann toc læn fvrr i lifi sino. en Lazaruf
 hafþi oc gort nacquat illt þat er hann toc giold fvrr. En
 valaþf eldr hrenþafi svnþer Lazari. en þessa heimf sela vas 10
 ombon gopra verca enf æþga m(anz). Ef er hafit farfelo.
 þessa heimf. þa eigod er at hrepasc þat at fu farfela se ýþr
 fvrverc þar er er gop gerit. En er litit valapa men gera
 nacquara raga hluti. reþit er þa eigi ne fvrvitid. þvi at þat
 ma vera at valaþf eldr hrenþi þat er ýþr flotandi svnþer 15
 forgopo. Ýþr er heldr uelgt ef farfelo hafit i hemi eptur
 necquer ill verc. En þeim scolot er veþta leiþretningar er
 valaþit pinur eptur svnþer. En torleiþi meit er sett a miþil
 var oc ýþvar sva at hvargir mego comasc til anara þott fara
 vildi (svaraþi) Abra(ham). Þat er íslæft at allir þeir er i 20
 piþlom ero mondo fara vilha til ðvrþar retlatra. En þat ma
 undarlic þýkia hverfo retlatir mondo fara vilha til þeirra ef i
 piþlom ero. þvi at sva er meþt i Gvþþialli. at hvargi comasc
 til anara þott fara vildi. En þat er for retlatra til þeirra
 er i quolom ero. at rena miþcuxar hug til þeirra oc vilha þa 25
 levfa or piþlom. En þeir er sva vilha fara til þeirra. þa mego
 eigi comasc. þvi at andir retlatra þer ef i gøtfo øþlif finf
 hafa miþcux ero sva famlvndar við retletu Gvþf. at þer rena
 øngom varcunar hvgr til þeirra ef fvrvdømpir ero af Gvþi oc
 þeir mego eigi biarga. þvi at retlatir cenasc eigi við þa 30
 men ef þeir sia brøvt recna fra scapara finom þeim er þeir
 elfca. Eigi fara illir til gopra. þvi at þeir ero ðømpir til
 26. bls. eilifra piþla. oc fara eigi gopir til illra þvi | at þeir rena
 eigi varcunar hug til recniga Guþf ef up ero hafþir i retti-
 leþi hanf. En er en æþgi mati eigi fer vetta miþcunnar þa 35

ran hugr hans til noga er eptir lifþo. því at þú lifir vandra
 læra hug þeira of síðir til ástar þott þess megi þa eigi nota.
 því at þeir elscópo her meir svnrir en noga. Ec þiþ þic
 fapir quap en æþgi at tu sendir Lazarum i hus fopbor minf
 því at ec a V. brøþr. at hann var þa víþ þena píslarstaþ. 5
 þat er mercianda i þessom hlut at en æþgi hafþi þeþi til
 æca píslar sínar kenisþeki oc míni. Cendi hann Lazarum
 þax er hann fvrleit. oc mintisc hann brøþra sína er eptir
 lifþo. Eigi veri allfuþ hefnð þess er hann fvrleit valapan
 ef hann kenti hann eigi i ðvrþ. oc eigi alfuþ þinug i eldi 10
 ef eigi vgþi hann brøþrom sínom lica¹⁾ quol. En þa er
 alfuþ quol svnrpogra ef þeir sía ðvrþ þeira þa er þeir fvrliþo
 en þeir quehasc af píslom sína er þeir elscópo onvtsamþga.
 En því er truanda at fvr ðomf ðag sía illir mex necqueria
 retlata i ðvrþ til æca písla sína. En retlatir sía avaþlt ila 15
 mex i píslom. at fognopþ þeira vaxi víþ þat er þeir sía
 þinugar þer ef Gvþf mílði levfti þa fra. oc þaka þeir þat
 læfnara sínom ef þeir motto þer píslir forþasc. En hrvgvsc
 eigi hugr rélatra þott þeir se píslir þer er vandir mex hafa.
 því at engi mscunnar hugr stendr amot retlæti Gvþf ýfir 20
 ilom monom. fa ef þverra megi fognopþ heilagra. Hvat er
 undarhct þott fénar píslir vandra verþi at þionosto fagnapþar
 heilagra. því at opt hefir fagrscrifat smþi svartan lit með
 hvitom. at en þiarti litr þiki fegri verþa þa en apr. En þat
 ef vitanda at algor meti verþa fognopþ retlatra. þott þeir 25
 fæi eigi píslir recninga. En hvat er þess i fceþno Gvþf er
 þeir megi eigi lta. ef sía mego hof scapera sínf. því at fva
 meþti Abraham víþ en æþga. Hafa þeir Moisen oc spamen.
 hlvþi þeir þeim. En fa er Gvþf orþ fvr leit hugþi at vinir
 hans monði þæ orþ oc eigi víha hœra. því at hann meþti 30
 fva. Því at einf mono þeir trua ef necquer riff up af ðæþa
 oc fer til þeira. En honom var fono fv(arat). Ef þeir hlvþa
 eigi Moisi oc spamonom. þa mono þeir eigi trua þott

1) slitið aptan ur línu sem svarar fyrir lí.

nequer rífi up af dǫþa. Því at þeir ef fvrilita en forno læg mono eigi fvlla boþorþ læfnera varf ef up reif af dǫþa. því at þá ero torveldr: en en forno læg. Allt er mína þat er í logom er meļt en þat er ðrottin bæþ. Log buþo at gefa tuunder. en læfneri var bæþ þeim ef algovrir vildi vera 5 at gefa alla eigo fina. Log fvr buþo hcamf fvnþir. en læfneri var banapi oS hotar hugrenigar. Þeir er eigi hlvpa Moifi oc fþamonom muno eigi trua þott n(ecquer) rífi up af dǫþa. því at þeir er orocia en míni log mono eigi trua þott n(ecquer) rífi up af dǫþa) oc hlvpa enom meirrom boþorþom 10 grøþara varf ef up reif af dǫþa. Nu hørþoþ er brøþr ðvrþr Lazari oc piſl enſ æþga manz. Af því leitþ er ýþr arnanda fvr fvnþom ýþrom oc veitþ mifcux valoþom fvr en ðomr Gvþf comi yfir oS. Er haſiþ marga fluca hgiandi fvr ðurom ýþrom fem Lazaruf var. oc þerra hluta þurfo er vþr verþa 15 hvern dag at leifom. Gvþþialf orþ mína oS a mifcuxar verc. því at ver ſiom hvern dag Lazarum þot ver leitim eigi. Hvern dag coma valaþir oc biþia. at þeir megi arnendr orir verþa. Uer ęttim þeS at biþia ef þeir biþia. Seþ er oc þa hve omacht er at fvna þeS ef ver erom beþnar. því at orir ar- 20 nendr ero þeir ef biþia. Glatið er eigi mifcuxar tþom oc ðvlifc eigi við gefna hioþ: varize er við quol apr hon comi. Þa er er seþ valaþa í hemi. fvr litið þa eigi. þott er feð necquer verc þerra aletlig. því at þat ma verþa at valaþf lecnig grøþi þa er ofvrcþ ſęrir. Ef necquer ero þá verc er 25 hegningar ero verþr.¹⁾ þa megoþ er þeim fnua til æca vercæþf ýþvarf. ef er vilit taca øxlig mildi af fvnþom þerra. ef er vetit þeim fætſlo hcamf með cenigar orþom. Oc teer þa tvena fætſlo fa ef einar bað. ef hann ſeþifc utan af brøþi en inan af cenigom. Ef vallapr maþr ef fvnþogr þa ſcal kena honom 30 retta hluti en ręcia hann eigi. En hann er gofogligr ef hann er eigi fvnþogr. En ver ſiom marga hluti er (ver)²⁾ vitom eigi hvern verþleic hafa fvr Gvþi. Af því eigom ver

1) þannig í hdr. 2) máð.

ollom¹⁾ litilathiga at þiona at *ver vitom* eigi í hverf hugcoti
Cristr er: Dæmisfoga hefi ec at segja þa er *margir* (hafa
 hevrþa oc)²⁾ *vito* at *son* er. Auldröþ kona oc nuna het *Re-*
dempta fu er *Cristu* þionapi at *Gvþf* moþor *kirkio* í *Ruma-*
borg. Í þeiri þionofu voro *lerimeviar* *hexar* tver með 5
hene; het onor *Romula*. en onor er eigi *nemnd*. Allar voro
 í einu *Gvþf* þionofu. Allar æþgar at (*olmosom* en *snæþar*
 at *ærom*. En þo var *Romula* þeirra ózt í ollom *göþom* *þiom*.
 Hon hafði þohnmøþi *míela* oc *hlyþni*. var omöglog oc *cost*
géf til bœna. En þat *verþr* opt at *monom* *fvnasc* þeir 10
algorvir er *Gvþi* *fvnisc* *nacquat* *vangort* í *lif* þeira. þvi at
ohagir *mev* *lofa* opt þat *fmþi* oc *hygia* algort *vera*. er *fmþ-*
nom þvkir *litlo* *betr* en *halfgort*. En *sia* *Romula* er *ver*
segiom *fra* *toc* *sott* *míela* oc *la* *marga* *vetr* í *kær* oc *matþi*
sic *míoc* *sva* *til* *enfcif* *hrœra*. En *hugr* *henar* *stvrþisc* af 15
bardogom oc óx *ðvrþ* *henar* *sva* *sem* *licamr* *møðisc* þvi at
 hon var þvi *costgefri* *til* *bœna* *sem* *hon* *matþi* *síþr* *anat* *fvfla*.
 En a eni *hverri* *nótt* *callapi* *hon* *lerimöþor* *sina* *Redemptam*
 oc *m(elti)*. *Com* þu *möþir*. *com* þu *möþir*. En *hon* *com*
þegar oc onor *lerimér* *hexar* oc *stöþo* þér *fvr* *rekio* *enar* 20
fvco. þa *com* *sva* *míeit* *hof* í *husit* at *hiorto* þeira *hredofc*
 er *hia* *stöþo* oc *sculfo* *licamr* þeirra. þa *hærþo* þér *gnv*
mícin oc þat at *hurþ* *omlar*³⁾ *sva* *sem* *in*. gegu *flocr* *mana*. oc
þottofc þér *kena* at þrong *gerþisc* í *husino*. En þér *motto*
eki *sia* *fvr* *hosino* oc *fvr* *hretflo*. En *sva* *ðvrhgr* *ilmr* *fvlgþi* 25
hosino. at *ilmrin* *gladi* *hug* þeirra en *hosit* *scelfþi*. En er
 þer *motto* eigi *hosit* *standasc*. þa *hugapi* *Romula* *lerimöþor*
sina oc *m(elti)*. *Hretisc* eigi þu *möþir*. eigi *mon* ec en *ðeia*.
 En er *hon* *m(elti)* þat þa þvar *hosit* *fmom* oc *fmom*. en
ilmrin var *eþvir*. oc *helt* þvi þa^v *ðag* *allan* oc *anan* oc en 30
þrþia. En of *not* *callapi* *Romula* *lerimöþor* *sina* oc *toc* *hon*
 þa *corpuf* *ð(omini)*. En *apr* *Redempta* gegu *fra* *rekio* *henar*
 þa *hevrþo* þér a *stréti* *sva* *sem* *tvenir* *flokar* *fvngvi* *lof* *Gvþi*

1) óglögg. 2) ed. in marg. 3) hþō- lar í næstu línu.

ANAR floccr calla en a(NAR) *quena*. Þa andapífc Romula. oc
 leíð þa *til himms* flokr fa er hørþr var *fvngva* a *streti*. oc
 þvar þa *ilmrinn* *fem* *sogrin* *firþífc*. Hverr monði þessa með
 veghiga telja meðan hon lifði. Herfilig monði hon ollom
 fvnafc oc oveghig. En þar leyndífc *gimstein* í *forphægi*. 5
 Sorphæg nemni ec *dæþligan* *licam* oc *veralðar* *valapít*. en up
 var *tecin* *gimstein* or *forphægi* oc hafþr *til* *preþi* *himna*
konung. oc *fcin* nu í *ðvrþ* með *eglom*. En ér ef *æþgir* erop
 eþa *æþgir* þykífc *vera* í *hemi*. Iamnit er ef er megít (*fierþfam-*
ligom)¹⁾ *æþfom* *ýprom* við son *æþfi* þessar *mevlar*. Ér 10
eigop þat er ér *monop* *týna* a þessi *lif* *goto*. En Romula
gírntífc *enfcífc* a *goto*. en hon fan allt er hon *com* *heim*. Ér
lifþ *glapir* en er *hræþífc* *hrævan* *dæþa*. Er hafit of *stund*
þionof af *monom* en Romula var *fvr* *litun* af *monom*. oc
 fan *þionof* *egla*. Nemþ er *brøþr* at *fvlrita* *iarþliga* *hluti* 15
 oc hafna þessa *heim* *veg*. en *elíca* *elífa* *ðvrþ*. Gofgip er þa
 ef ér *féþ* *yalapa*. oc *éþþ* þa *vini* *Gvþ* *ínan* ef er *litþ* *her-*
filiga *utan*. Uetþ þeim *þat* ef er *eigot* *heldr* en *þeir*. at
þeir *veiti* *ýþr* *þat* ef *þeir* *hafa* *heldr* en er. Uirþit er *þat* ef
Pauluf *m(éhr)*. A þessi tíð *fcál* *ýþor* *gnott* *huga* *valap* *þeirra*. 20
 at *þípan* *verþi* *þeirra* *gnott* *hugon* *ýþvarf* *valap*. Uirþit er oc
þat er *fialfr* *Crístr* *m(élti)*. *þat* *gofop* er *mer* ef er *gofop*
 28. bls. *einom* *enom* *minsta* *brøþra* *mína*. | *Fvr* *hví* *erod* er *træþir*
 at *veita* þar er er *gefit* *þeim* er a *himni* *ítr*. *þat* ef er *felit* í
 honð *þeim* ef *her* a *iorþo* *fiucr* oc *valap*. En *þat* ef *ver* 25
melom *fvr* *evrom* *ýprom* *kem* *þat* *hugfcoti* *ýþro* *fialfr* *almattigr*
Gvþ fa er *lifir* oc *ríkir* of *allar* *aldir* *alða*. *amen*.

LVCĀ.

INC sagði *lerífvainom* *finom* *dæmífcgo* *þessa*²⁾. Maþr *necquer*
gerþi *nottorþ* *mícin*. oc *bæþ* *morgom* *monom*. oc *sendi* *hann*
 þrel *fin* a *tíþ* *nottorþar* at *fcgia* *boþfm(onom)* at *þeir* *quemi*. 30
 þvi at *allir* *hlutir* *voro* *bunir*. þa *tolþo* *allir* við *foreni*. EIN

1) bætt við á spáziú. 2) í hdr. *dæifogo* f. þ.

þeirra mælti: Þæ cœpta ec oc ef mer fœvlt at sia hann. Biþ ec þic hafþu mic undan þegin. ANAR mælti: Øxna oc V. kevptra ec. oc fer ec at revna þæ. Biþ ec þic hafþu mic undan þegin. En þræþi m(ælti). Cono fcal ec (eiga)¹⁾ gaga. oc ma ec af þvi eigi fara. þa for þrell aptr oc fagþi þetta 5
 ðrottni finom. þa reidisc huf buandi (oc mælti) vþ þrelun. Farþu a freti oc a þverftugo borgar. oc leiþ hingat valaþa oc lamþa halta oc blinda. þrellun m(ælti): Gort ef fem þu bætt ðrottun oc er en tomt rum i hufino. Drottun m(ælti) vþ þrelun. Farþu út a gotor oc garþa oc névþ mex in at gaga 10
 at huf mitt fvlisc. En ec fegi ýþr at egi mon þeirra bergia nottorþi minom er callapir voro. G.G.

Su er grein a milli licamligra crafa oc andligra gopir b(ræþr). at max hugrar þa til licamligra crafa er hann hefir þer eigi. en þa seþse hann oc leiþisc þer ef hann hefir þer 15
 gnogar. En m(æþr) leiþisc þa andligar crasir ef hann hefir þer eigi. en þa fvfisc hann þer²⁾, er hann hefir þer. oc hugrar hann þvi meirr til þeira fem hann hefir þer fleiri. Licamf crasir gera seþi oc leiþindi ef þer ero gnogar hafþar. en til andar crafa hugrar hvern þvi meirr fem þer hefir hann 20
 optar. En þer mego eigi elfcasc ef þer ero eigi hafþar. þvi at m(æþr) veit eigi sótlic þeira fva fem falmascaldit m(æþr). Bergid er oc seþer at ðrottun er sótr. Sva fem þetta m(æþr) h(ann). Eigi megoþ er vita sótlic Gvþf. nema er bergit sótflo liff af gömi hartanf. en er megoþ þa revna sótlic 25
 hanf ef er revnid. þeffom lifscrafom tvndi m(æþr) þa er hann misgerþi i Paradiþo. oc varþ hann uti þvrgþr fra sótflo eilifrar ðvrþar. En ver vitom eigi hverf ver scolom fvfasc er comnar erom i vesolþ þeffar útleghar. En þvi meirr elfisc sott leiþinda vara fem hugr var venfc meirr af himnescom sótlic. oc 30
 heiþomc ver þvi fiþr til eilifra crafa fem ver bergiom þeim fialðnar. Ver ligiom i þrota fvr leiþindi ór. þvi at ver vilhom eigi bergia liff crafom oc elfcom ver vesalar fult varn. En

¹⁾ eiga bætt við á spáziú. ²⁾ þer í hdr.

Gvþf mildi fvr léit off eigi þott ver vildim fvr lita hann. oc leidi hann fvr hugscotf ogo off þa fætflo er ver hofnoþom. oc laþaþi off *tul himnescra crasa ef ver rēcīm fra* off leiþvnda¹⁾ hugr varn. þvi at m(aþr) necquer gerþi notorþ miclīx oc morgom m(onom). Sia m(aþr) *mercīr. ðrottin I. X.* Sva fem 5
 fpam(aþ)RIN m(ēlir) of hann. M(aþr) er hann en hverr ma cena hann. En hann gerþi nottorþ miclīx þvi at hann fvndi off eilifar crasir. Hann hæþ .m(onom) en fair como. þvi at þeir ero margir callaþir *tul tru* er igeg mela vegf boþi hanf 10
 með ollom vercom. En hann fendi þrel sin a nottorþar tíð at segia boþf m(onom) at þeir *quemi*. Hvat *mercīr* nottorþar tíþ nema heimf enda. Sva fem *Pæluþ* m(ēlir). Uer erom comner i enda heimf. Ef nu ef nottorþar tíð er ver erom callaþir. þa scolom ver þvi siþr viþ tela fem ver siom meirr nolgasc heimf enda at eigi farisc fvrer off miscunnar tíþ fu 15
 ef nu er gefin. En af þvi callasc Gvþf famcunda nottorþr heldr en ðogorþr. at nottorþr er en øffti fognoþr ðagf eptir erfþi. en ðagf fvfla stendr a hendi eptir ðogorþ. Af þvi er famcunda evþf callaþr nottorþr heldr en ðogorþr at fa fognoþr comr eptir allt þessa heimf erfþi. þrell fa ef fendr var *mercīr* 20
cenimen. Af þeira lipi erom ver nu a þessom ðogom þott ver fem fvþgīr oc overþir. en þo loþom ver vþr *tul nottorþar* evþf. þa er ver telom heimf hofnon fvr ýþr. Fvr siu engi off þott ver fem overþir at laþa²⁾ ýþr. En þat verþ opt at gofogr maþr a herfiligan þrel. En ef hann fender þreln necquera 25
 ørinda þa fvr lita *mēx* eigi þreln er meþr. þvi at þeir hreþasc ðrottin hanf. oc vīrþa þeir eigi þat hverr ørindit ber heldr þat hverr ørindit vþr. Gørit oc *sva* goþir b(røþr). oc haldit avallt hretflo evþf þott er séð off overþa at reca ørindi
29. bls. hanf. Ransacit er | hiorto ýþor oc verit hlvþnir ef er vilid 30
 vera boþf *mēx* himna konogf. Recit bræt er fra vþr ðæþlig leiþvndi. þvi at allir hlutir ero bunir *tul famcundo* Gvþf. En er erod hcamligr oc leitid *hcamligra crasa*. Siolf hcamf

1) leiþvnda. 2) þvilkast sem fyrst haf stadið: cena, en þvi breytt.

fætfla hefir snúttfc í andlugar crasír. Lamb Gvþf er sóft til
 þessa notorþar. tocom brætt ver (fra) off leipundi hugar varf.
 En þat siom ver marga gera er eptur fer í Gvþfp(iallino). þa
 toco allur saman við at telja. Gvþ hvþr off þat at ver scvldim
 biþia. oc vil veita obeþit. þat er meþtim trætt vætta at hann 5
 mondi géfa þott ver bþþim. En ver fvrhitom eilifar crasír þer
 er ver scvldom girnasc. Setiom ver fvr ægo oS ena minsto
 hluti at ver megim þapan af vërþa ena mérí. Ef ricif m(þr)
 necquer fendi þrel sin at biþþa valoþom manni til famcundo.
 hvat etlom ver bræþr en valaþa gera mondo nema fagna vegf 10
 boþi oc fv(ara) þacfamliga. oc scipta bunigi finom oc fara
 scvndiliga at eigi cæmi anar fvr til famcundoanar en hann.
 Aupigr maþr hvþr valoþom oc valaþr fer scvndiliga. en ver
 erom laþaþir til Gvþf famcundo oc telhom ver viþ at fara. En
 þat monom ver etla bræþr hví hiorto ýþor mono fv(ara) í 15
 levndom hugrenigom. Eigi vilhom ver við þvi teha. heidr
 fvfomc at fara til Gvþf famcundo. Hugir ýþrir segia fatt ef
 þeir elfca eigi meirr iarþliga hluti en himnesca. eþa þeir
 hvæia eigi optar at licamligom hlutom en andligom. Af þvi
 er sagt hvat þeir fundo til fara er eigi vildo fara. Ein þeira 20
 meþti. Þó cevpta ec oc er mer scvlt ut at fara at sia land
 mitt. Fvr þó mercisc oll iarþlig eiga. Sa fer ut at sia bæ
 sin er hann hvgr at einom¹⁾ ýtrom hlutom einom oc ærom
 finom. Anar m(þti). Oxna oc V. cæpta ec oc fer ec at
 revna þæ. Fim æxna ok mercia V. licamf vit. þæ er ená ýtri 25
 hluti eina mego scilja. oc vita eigi scvnfemi enf ipra manz.
 ef andliga hluti scilr. Af þvi mercisc í þeim oll iarþlig oc
 onvtfamlig forvitni. fu ef ranfacar anara lif. en hvgr eki at
 enom iprom hlutom sinf lif. Þug svþ er í þeSi forvitni. þvi
 at hvrr can sic þvi ogør. fem hann er forvitnari of anarf 30
 lif. oc er forvitn hugr þvi ovitrari of sic fem hann þvkisc
 vitrari of anar. þat er fanhga meþt er hin letfc fara at revna
 okin. þvi at forvitn hugr vil revna allt þat er hann forvitnasc

¹⁾ réttara: enom.

at vita. En þat er mercianda ef hvartvegi þeira er við sam-
 cundofof talpi hafpi litlletif orþ fvr fer oc m(elti). Bþ ec
 þic hafpu mic undan þegln. En ef hann þapfc undan forni
 oc vildi eigi coma til famcundo. þa fvnði hann litlletu i
 orþom en ofmetnoð i vercom. Slc ðømi fiom ver verþa 5
 hvern ðag vfir miþgerondom. þa er ver meþom vþ fvngan at
 hann fnuife til Gvþf oc fvrlati metnoþ heimf. þa collom ver
 hann til Gvþf notorþar. En hann fvlarar) oc m(eltir). Bþ þu
 fvr mer þvi at ec em fvnþogr. en ec ma eigi fcilafc við veg
 min oc æþefi. Sa er þetta meþir. þa bþr hann at hann fe 10
 undan þegin. oc hann vill eigi coma til famcundo. Svnir
 hann litlletu i orþi oc hefir þo ofmetnoþ i verci. oc fegife
 hann fvnþogr oc vill eigi lata af fvnþom. En þrþi meþir.
 Cono fcalf ec eiga gaga oc ma ec af þvi eigi coma. Hvat
 mercir cona fia nema licamf munod. Þott hvfcapr fe goþr 15
 oc lofapr af Gvþi til attar æca. þa ero þo fumir þeir er
 hann fremia meirr fvr licamf munod en til barngetnapar. oc
 ma af þvi merciafc i þeSo mali olofapr hlutr fvr lofapan.
 Himnefcf þapr lapar yþr til eilifrar famcundo en allir vandir
 telafc undan. fumir fvr fegurni. fumir fvr forvitni. en 20
 fumir fvr licamf munod. þrell com aptr oc fagþi þetta
 ðrottmi finom. þa reidife hufbuandi oc m(eltu) vþ þrþn.
 Farþu a freti oc a þverftigo borgar oc leid hingat valapa oc
 lamþa oc halta oc blinda. þeir fvr lito andliga famcundo er
 þionopo iarþhgrz fegurni eþa olofaprz forvitni eþa licamlgrz 25
30. bls. munod. | En er ðramblatir vildo eigi coma þa voro litllatir
 valþir. þvi at Þarluf m(eltir) fva. Ofþýrcia hluti heimf þeffa
 valþi Gvþ. en hann rþþi ftercia. En þat er mercianda
 hvilicir callapr voro til notorþar Gvþf. oc como. Ualapir oc
 lamþar callafc þeir er fialfir þvkiafc ofþýrkir vera. En þeir 30
 ero valapir oc fva fem ftrvkir er ðramba i valapi. Blindir
 ero þeir er eigi hafa fpecþar hof. en þeir haltir er eigi
 haf(a) retta goto i verki. Licamf vanheilfa merkir ofþvreic
 verka þeirra. En fva fem fvnþgir voro lapapir oc vildo eigi
 coma fva voro oc fvnþgir lapapir oc como. Dramblatir 35

fvnþgír voro rēþír. en litlatur fvnþgír valþír. Þa veir Gvp
 helzt er heimrín fyr ltr. því at fialfr heimf vanþi oc vanfi
 leiþír men opt til athuga. því at fa m(þr). er brátt fór fra
 fāþor finom oc evddi ærom finom þa toc hann at fer at
 hýgia er hann hugraþi oc mēlti hann fva. Margír vercmēn 5
 hafa gnotg brāþ i hufi fopor mīnf en ec fvelt her. Eigi
 mēti hann fnuasc til athuga ef hann hugraþi eigi. en þa
 hugþi át hverf hann mīfti i andligom hlutom er hann tvndi
 iarþhgrī eigo. Ualáþír oc lamþír halter oc blindír voro
 calláþír oc como. því at þeir er i hemi ero fvrhtnír hevra 10
 því fciotara orþ Gvpf fem þeir hafa her fēra unafsamhet.
 Sva er fagt i eini fornri fogo er þiþír þer herioþo er
 amalechite heita. þa la eptir fvein þeirra fiucr a goto
 hungraþr oc þvrftr oc hurfo þeir fra. En David fan hann
 þegar oc gaf hanom át oc drýk oc ftrvþíf hann þegar oc 15
 gerþíf hann fíþan hertogi Davidf konogf. þa com hann at
 þar er amalechite foto at drýkio oc hefndi hann þa þeS
 fterchga er þeir fvrleto hann fiucan. Amalechite þýþíf
 flekiandi lýþr. Hvat er flekiandi lýþr nema hugír iarþhgra
 mana. þeir er þeSa heimf fēlo hýgia vera allan fótleic oc 20
 fognod. þa heriar fía flekiandi lýþr er elfcendr iarþhgra hluta
 viha gera fer at avexti anara fcaþa. En þeir fvrleto fiucan
 fvein a goto því at hverr fvnþogr verþr litlsvirdr af þeSa
 heimf m(onom). ef hann þrýtr at veraldar æþófom. En David
 veitti honom át oc drvkio. því at drottin veir opt þa er 25
 heimrín rēkír oc leiþír þa til fínar mildi er ligia fva fem
 fivkír a goto oc mego eigi fvlgia heimf unondom oc gerír
 hann þa hertoga fína þat ero kenimēn. En fa fan Amalekitaf
 at drvkio oc hio þa meþ fverþi Davidf. því at kenimēn vega
 meþ crapti orþa Gvpf dramblata heimf unendr. Svein fa ef 30
 fvr latin var a goto drap Amalekitaf því at þeir fuga opt
 ýfir verallhga hugi i kenigom er fvr mētto eigi fvlgia veraldar
 m(onom) i heimf farfēlom. Hevrom ver oc þa hvat þrellin
 mēlti fíþan er valáþír voro til notorþar leiðdir. Gort er fem
 þu báut drottin. oc er en tomt rum i hufino. Margír voro 35

flícir kallapir til Gvþf notorþar af gýþiga lýþ. en fa manþfolþi
 fvlði eigi allt rum í hufe himnescf fagnapar. In gek folþi
 gýþiga oc var þo tomt rum í hufeno at taca við heiþnom
 fva fem her var meþt við þrelin. Farþu ut a gotor oc í
 garþa oc nevp mex in at gaga at huf mitt fvlþfc. Þeir er 5
 fvr voro callapir af stretom oc þverftigom til famcundo Gvþf.
 þeir mercia þan lýþ ef í gýþiga logom hvarf til tru. En þeir
 er af gotom eþa gorþom voro callapir mercia heiþna mex.
 þeir ero or gorþom callapir til notorþar gvþf er af acrcalla
 hfi fnuafc til tru. þat er mercianda er meþt var at hann 10
31. bls. fcvlði | nevp in at gaga. Sumir como er callapir voro. en
 þat var meþt at fuma fcvlði heldr nevp en calla at þeir
 qvømi. þeir ero callapir oc coma er fvilla í vercom þat er
 þeir fcilia. En sumir ero fva callapir at heldr ero névðir.
 þeir at þat eigi gera opt er þat uto hvat gera scolo. En 15
 þat verþr opt at veraldar mex coma a mott hcamþgom
 girþom. þeir leita heimf ðvrþar oc fina eigi. oc er þa fem
 þeir hafi androþa oc verþi avallt aprreca til fomo strandar.
 En ef þeir fia sic felda fra girþom finom þa mīnafc þeir
 hvat þeir eigo at gialða scapera finom. oc hverfa þa apr til 20
 hanf oc scammaf þeS er þeir hoþo ðrambandi fcilifc við
 hann fvr heimf elfco. Margir verþa mæðdir í fottom þa er
 þeir vilha ftuga up til heimf ðvrþar. sumir verþa fvr heimf
 fcoþom eþa helftrþom eþa ýmfom meinom. oc fina þeir þar
 í harmi heimf at þeir fcvlðo eki elfcat hafa af munorþom 25
 hanf. oc fafac þeir þa girþa fina oc fnuu hiortom finom
 aleþif. Of flīca meþti ðrotin fvr spamax. þa er hann ræðdi
 fva of fvnþga ond. Gerþa mon ec goto hevar þornom oc
 fetia veg fvr ftigo hevar oc mon hon leita unanda fina oc
 fina eigi oc uilia fvlgia þeim oc mega eigi. Pa mon hon fra 30
 mela. Apr mon ec hverfa til manz minf. þv at mer var
 þa betra en nu. Gvþ er hvevrrar criftunar andar maþr.
 þerrrar er honom giptifc í tru. En þa fvlgir fu ond oprom
 unonðom er Gvþi var gipt í tru. er hon famtegnifc fiondom í
 fvnþa atlati oc leitar heimf metnapar oc hvir at hcamf mun- 35

opom. En gvp litr opt mifcunar ægom a flíca ond oc fetr
 meinfemí á mótt girndom hevar fva fem hann gerþi þornom
 goto hevar þa er fottir pina hug varn eptir fvnþir. þa fetr
 Gvp veg fvr ftigo ora. er harþar meingörþir standa ígeg
 munopom orom fva at ver naim eigi þvi er ver leitom 1 5
 rogom girndom. þa mon hon leita unanda fina oc fina eigi
 oc vilha fylgia þeim oc mega eigi. þvi at þa er Gvpf bardagi
 hirtir off. þa fløia illgiarnir andar þeir er ond ora teldo í
 girndom finom. oc ma hugrin þa eigi fram coma fvfi finí.
 En þat fevrr í þvi er eptir fer hverfo micil nýtfemí gerífc 10
 af þeffi meingörþ. Þa mon hon fva meþa. Aptr mon. ec
 hverfa til manz minf þvi at mer (var) betra þa en nu. Síþan
 er hon fa gotor finar gerþar þornom oc math eigi fina
 unendr fina. þa hvarf hon aptr til aftar enf fvrfta manz. þvi
 at þat verþr opt at ver minomc þa Gvpf er ver megom þvi 15
 eigi fram coma er ver minomc í hemí. En þeir er í heimf
 meinom hirtafc af veraldar girndom oc fnuafc til Gvpf aftar.
 hvat fe þeir þa nema névðir in at gaga til notorþar Gvpf.
 En þat er off hręþilict atqueþi er eptir fer oc leþit er þat
 miclom athuga gopir brøþr at þat comi þvi síþ fram at ðomi 20
 ývir ýþr fem er ugíð þat meir nu er er hevrþot. En ec fegi
 ýþr at engi mon bergia notorþi minom þeirra er callapir
 voro. Drottin callar off fialfr fvr fic. oc callar hann off fvr
 þoftola fina. oc fvr fpamen. oc fvr kenimen. oc callar hann
 opt fvr iartemir. oc opt fvr bardaga. ftundom fvr farþelof 25
 þeffa heimf. en ftundom fvr meingörþir. Hafni egi þa at
 coma er callapir er at eigi verþi þat at hann megí þa eigi in
 gaga er hann vill. ef hann telr þa við er hann ef callapir.
 Hevrið er þat er Gvp meþir fýr Salomonem. Þa mono þeir
 mic calla er ec mon eigi hevra oc leita mín þa er þeir 30
 mono eigi fina. En hvat fcolo ver við þvi gera gopir brøþr
 nema fvrhta allar þeSa heimf ahveior oc fvfafe himnefcra
 hluta eina. En þat er fqm gefit. þeff vil ec ýþr mína at er
 fvrlatið alla eigo ýþra en ec trøftome eigi at meþa þat. Ef
 er megop eigi fvrлата oll heimf æþofi þa halðit er þeim fva 35

at þar haldi eigi ýþr í heimf elſco. oc verit ðrotnar æra
32. bls. ýþvara. | en eigi þrelar. oc eigi verþi hugr ýþvar ývurftugin
 af elſco iarþligrá hluta. Hafid er iarþligrá¹⁾ hluti í nærtu en
 himneſca í gírnd. oc nótid er licamligrá hluta a goto en
 gírniſc himneſcra í framquomo. Litom ver' ſva ſem af hliþo 5
 til allz þeſſ er í hemi er. en hugr var horfi avallt a
 himneſca hluti. Sníþo ver loſto af vercom orom, oc af
 hiortom. Hepti engi off licamf munop ne iarþlig ahvgia. ne
 fegírni fra Gvþf notorþi. þioni ſva iarþligrá hlutir licam orom
 at þeir forgi eigi hiorto ór. Eigi þorom ver at mela at er 10
 fvrlatid alla hluti en ef er vilid þa megod er fvrlata alla
 hluti þott er hafid æþøfi með hondom. Ef er gerid ſva
 iarligrá fýſlo at hugr ýþvar fvfiſc avallt til himna ſva ſem
 Þæluſ m(ęhr): Su tid er nu at þeir er conor eigo. ſe ſva
 ſem þeir er eigi eigo. oc þeir er grata ſe ſva ſem eigi grat- 15
 endr. oc þeir er fagna ſe ſva ſem eigi fagnendr. oc þeir ef
 cæpa ſe ſva ſem eigi eigendr. .oc þeir er nevta þeſſa heimf
 ſe ſva ſem eigi nevtendr. þvi at umblþr þeſſa heimf licneſci.
 Sa a cono ſva ſem eigi eigandi er ſva fvlgir licamf øþlif
 munod at þevgi feſtiſc hugr hanf í gírndom þeſſa²⁾ heimf. Oc 20
 ſa a cono ſem eigi eigandi er ſva elſcar cono ſina at hann
 miſlici eigi ſcapara ſinom. Gretr oc ſva ſem eigi grati ſa
 er ſva harmar þeſſa heimf ſcapa at hugr hanf hugiſc avallt
 af eiliſom avexti. Fagni ſva ſem eigi fagni ſa er ſva gleþſc
 í þeſſa heimf farſęlom at avallt hrýgví forſialhg ahvgia eiliſra 25
 piſla. Sa cæþir ſva ſem eigi eigandi er varþveitir iarlig
 æþøfi til nvtſemi en hann ſcílir þo þat í hug ſer at hann ſcal
 eigi legi þeſſa heimf hluta niota. þeſſa heimf nevtir ſva ſem
 eigi nevti ſa ef hevír alla næþſvnligrá til atvino enſ ýtra liſf
 en þo letr hann þat eigi ðrotna hug ſinom ſva at eigi hýgi 30
 hann avallt at þurptum enſ iþra liſf. þeir er ſlikir ero haſa
 æþøfi til þurptar en eigi til gírndar þvi at þeir nevta næþ-
 ſvnligrá hluta er þeir vilia eki eignafiſc með ſvnp. Af ærom

¹⁾ í hdr. iarligrá. ²⁾ í hdr. þeſſa ublþr, með tveimr deplum
 yfir hvoru um ſig.

finom oxla þeir hvern dag andlæt vercæp oc fagna meir
 gobo verci en gopri eigo. Dæmisogo hefi ec at fegia til
 fononar þessa malf en fu saga gorpisc i borg þeirri er
 centumcellenif heitir. Stephanus het æþigr maþr necquer.
 mildr oc gestræfin costgefr til gopra verca. en hann var mioc 5
 bundin i iarbiligom svflom. En hann gorpri þat meir af
 næþsvniom en af svfi hugar *sva sem sipan lvsfu ývir*. En er
 nolgabisc tûð ðæpa hanf þa var hrið *sva micil at mex* hugbo
 at eigi mænði coma mega hci hanf til grafar. þa varþ cona
 hanf hrvg og m(elti). Hvat scal ec gera er ec ma eigi 10
 comasc fvr ðvr ut fvr hrið þessi ef nu þarf at fylgia þer til
 grafar. En hann sv(arapi). Grát eigi þu cona heid mon
 vera þegar er ec em andapr. En allt var fen er hann hafpi
 þetta m(elt) þa andapisc hann oc nam þegar af hripna. Hendr
 hanf hafpi végt oc fœtr. En er hci hanf var þvegitt þa 15
 svndosc hendr hanf oc fœtr *sva* heilar sem aldregi hefpi
 hrvfi a þeim verit. En hann var lagþr i steinþro oc grafan.
 En fiorom ðogom sipan gorpisc fa atburþr at up var locið
 steinþro hanf. þa lagþi *sva* ðvrligan ilm or steinþroni sem þar
 veri en ðvrsto smvrfl en eigi hré; þetta sagþa ec til þess at 20
 svna þat at necquerir mego hafa veradliga svflo *sva* at eigi
 hafi veradligan hug. Sluca mex binda næþsvniar i hemi oc
 hallda þeir *sva* veradligom svflom at hugr þeirra verþr aldregi
 halda af veroldo. Hveid at þessom hlutom brœþr minir þot
 er megitt eigi fvrlata veraldar hluti alla oc scipid vel enom 25
 ýtrom hlutom oc scvndit hug ýprom til eilifrar ðvrþar oc
33. bls. latid ognua | veralliga tógig ðvelia svfi hugar ýþvarf. Ef er
 vilid gott hafa þa leitid er enf eilifa Gvþf. Ef er hrepisc illt
 þa varizc er vid eilifar þislar. Stadfestid eigi er i hemi hug
 ýþvarn þvi at anarf heimf er þat er er scolod elsa. oc er 30
 þat oc þar er er scolod. hrepasc. En ver hofom þan hialp-
 anda til þessa hluta ef off mon veita allt þat er ver þurфом ef
 ver holdomc i hanf oft oc eþtir hanf vilia þess er livir oc
 ricir meþ feþr oc søni oc helgom anda of allar aldri
 veralda. Amen.

Lvcam.

BERsvndgír *meN* como til IHm að hevra orþ *hanf*. En ývir gvpígáar mogloþo umb þat oc m(eltu). Fvr hær teer sia við svndgom m(onom). oc etr með þeim. EN ihc fagþi þeim ðæmifogo oc m(eltu). Sa ýþvar er hevur hundrap fáþa ef hann glatar einom af þeim þa mon eptirlata nio tego oc nio a evþimorc oc leita enf glataþa fáþar unz hann fíðr. En er hann fíðr þa legr hann fáþin a axlir fer fagnandi. Oc ef hann cømr heim þa callar hann vini sína oc nógrana oc mælr við þa. Fagnid er með *mer þvi* at ec fan fáþ min þa^x er ec glataþa. En ec fegi ýþr *quad ðrotli^x* at flær 10 fognodr mon *vera ývir einom svngom þeim* er íþron górir sem ývir niotegom oc ix. retlotom þeim er eigi þurfo íþronar. Ef cona *necquer a x.* qingor oc glatar hon eini af þeim. þa mon hon *quæcqua* hóf 1 kere oc snua umb ollo þvi er 2 *hufino* er oc leita vandhga unz hon fíþr. Síþan callar hon vinor 15 finar oc cunconor oc mælr við þer. Fagnid er með *mer þvi* at ec fan cingo mina þa er ec glataþa. Sva fegi ec ýþr at fognodr mon *vera eglom Gvpf ývir einom svndgom þeim* er íþron górir.

HEVRþot er gopír brøþr af guþþiallf orþom. at berfsvndgír 20 *meN* como til læfnara varf oc nþþo þeir male *hanf* oc óto oc ðruko með *honom*. En ývir gvpígáar reidoþc er þeir íq þat. I þeffom hlut megod er *mercia* at fatt retletu hevur varcun 1 *fer*. en logit retletu hevur reipi. Pott retletid megi ftundom maghga reipasc misgerondom. En anat er þat er 25 gøriþc af ofmetnaþi en anat af retletu. Retlatir reipasc oc ero eigi reipiþr. Hegna þeir ofiþo oc halða þo óft oc varþveita þeir þo elþco inan 1 hiarta sino þott þeir avitu svnþgan utan 1 orþom. Opt virþa þeir þa frammar en sic 1 hug *fer* er þeir avita oc etla þa *fer betri* ef þeir ðøma umb. En ef 30 þeir gera sva þa varþveita þeir undir *meN* sína fvr ftuorn en sic fialfa fvr hlitletu. En þeir ef ðramba af ofono retletu fvrhita *þra meN* oc veita *øngua* varkun oftyrciom oc verþa þeir

af því mest fvnþgir ef þeir þvkiafc ofvnþgir vera. Af þeira tolo voro ývirgvpþingar þeir ef fvrhto ðrottin v(arn) ef hann toc við fvnðgom monom. oc loftoþo þeir fialfan mifcunnar brun. En þeir voro fiuker oc kendo eigi fialfir fottar finar. Af því tevgþi þa himnefer lécnur bliþom malom at þeir cendi 5 sic fialfa oc fetti hann a mot þeim godgiarnliga ðæmfogo oc þrøngþi farhgom þrota i hiortom þeira. oc m(çltu). Ef necquer ýpvar hevur hundrat fæþi. oc glatar hann einom af þeim þa mon hann eptir lata motigo oc ix. a evþimorc oc fara at leita enf glataþa. Sva fcapaði ihc ðæmfogo finu at maþr 10 matþi hana kena i fiolfom fer oc cømr þo meft til læfnara varf. Hundratf tala ef full fvrft. en þa atþi ðrottin C. fæþa ef hann hafþi fcapat meN oc egla. Ein fæþr forfc þa er maþr mifgórþi oc tvnði liff hogom þat er feþo paradifar. þa let hann eptir motigo oc ix. a evþi morc oc for at leita enf 15 glataþa. því at hann let eptir a himni engla fína þa er hann fte niþr til iarþar. HimiN callafo af því æþ eþa evþi morc. at maþr evði oc fvrleit himin þa ef hann girtifc iarþhgra hluta. Eptir voro latnir mio tigr oc ix. fæþir i æþn þa ef ðrottin leitaði énf¹⁾ a iorþo. því at fcerþ var algor tala 20 fcvnfamhgrar fceþno þa ef maþrin fvrforfc. En ðrottin leitaði enf glataþa a iorþo at hann fviði algorva tolo a

34. bls. himni. | En ef hann fiþr þa legr hann fæþiN a axlir fer fagnandi. Sæþ lagþi hann a axlir fer þa ef hann toc man- hct øðh oc bar bvrþi oftvrcleif varf. En ef hann cømr 25 heim þa callar vini fína oc nagraða oc meþer við þa. Fagnit er meðr²⁾ mer því at ec fan fæþ min þaN er ec glataþa. Heim for hann ef hann faN fæþiN því at hirþir var fte up til himni ef hann hafþi leiþrettan maMIN. þar fan hann vini fína oc nagraða. þat ero egla flokar þeir er vinir hanf ero. 30 því at þeir gera vilia hanf. oc þeir ero því naganar hanf at þeir ero nalægur hanf lifi. En þat ef mercianda ef hann meþti eigi fva. Fagnit er fundnom fæð. heldr fagnid er með

1) énf með N og f ðregnu saman í einn staf. 2) mð.

mer. því at hanf fognodr ef lif vart oc fvlom ver hotið hanf
 glepi þa ef ver comom til himinf. En¹⁾ segi ýþr at flicr
 fognopþr mon vera a himni ývír einom fvnðgom fem ývír
 motigom oc ix. retlatom þeim ef eigi þurfo ipronar. A þat
 er off litanda goþur b(røþr) fvr hví hann sagþi meira fognod 5
 vera ývír leprettom²⁾ fvnþgom en ývír retlatom. þat vitom ver opt
 verþa at þeir er i ðngom storfvnþom ero bundner standa a retletif
 goto oc gera eigi olofaþa hluti. oc costgéfa þevgi alorhga
 til himnescf leff. oc nevta því frammar lofaþra hluta fva fem
 þeir muna fic síþr gort hafa olofaþa hluti. oc ero þeir opt 10
 latir at gera en ózto goþ verc er evrugir ero at þeir hafa
 eigi gorva stora illa hluti. En þeir er fic vito gort hafa
 olofaþa hluti cvndafo til Gvþf astar af harmi ipronar oc
 fremia fic i enom heftom boþorþom oc fløia allar heimf
 munopþr oc metnod en fagna i meinom oc girnafo þeir af 15
 ollom hug til himnescrar fostriarþar. Meiri fognodr verþr
 a himni ývír leprettom fvnðgom en ývír standanda retlatom.
 því at hertogin elscar þan ridara meir i orrofto er apr
 hverfr eptir flotta oc berfo síþan sterchga i gegn ovinom en
 þan ef aldregi fløpi oc gerþi eki sterchct. En þat er vitanda 20
 at margir ero retlatir þeir ef egi fvnþa ipron ma við iam-
 nase lif þeira. því at margir ero þeir er eigi vito storfvnþir
 eptir fer en þo mæþa þeir fic fva i meinletom fem þeir fe i
 ollom fvnþom bundner. oc fvr láta þeir alla þessa hluti oc
 varafo við allt þat ef til monopar er. Hafna fvnihgom 25
 hlutom en girnafo ofvnihgra hluta oc legia fic i ollo litilleti
 oc grata fva fvnþir hugar fem margir grata ill verc. En
 hvat ero þessir nema retlatir oc iprenðr er þeir legia fic i
 ipron fvr fvnþir hugar oc ero þo avallt i vercom. Af því
 mego ver scilia hverfo micin fognod sliker men gera Gvþi. er 30
 fvnðogr maþr gerir fognod a himni þa ef hann gretr þat ef
 hann misgerþi. Ef cona necquer a tio qingor oc glatar hon
 eini. þa mon hon quæqua hiof i kere oc snua umb því ef i

¹⁾ þannig í hdr. ²⁾ uppáfl. ritað retlatō en breytt.

hufino ef. oc leita vandhiga kingo *finar* unz hon *fiþr*. Sa
mercisc fvr kono þesa sem fvr *sæþa* hirþin. þvi at *Cristr*
callasc speci *Gvþf* sem þvþisc cona¹⁾. En henesci ef *merct* a
kingo. þa glatapisc .I. kinga ef m(aþr) misgerþi oc tvndi þeim
veg ef *hann* var scapaþr eptir henesci *Gvþf*. Conan quocþi 5
hof i kere þa ef *gvþf* speci svndisc i *mandom*. Liof i kere
er godomr i *licam*. Of þetta *lvfiker* melta siolf speci fvr
spaman. *Hardnari* *craptr* min *sva* sem grvto *ker*. Sem grvto
ker *hardnar* við eld. *sva* eflidisc *licamr* *Cristf* til upriso *ðvrþar*
eptir þisf. At *queþo* hosi *snæri* conan *umb* þvi er i *hufino* 10
var þvi at *margra* hugfcot *snæris* þa ef goddomr (*vitrabisc*²⁾
i *licam*. þa er *umb* snuit þvi er i *hufi* ef. er *manhgr* hugr
*hreiþisc*³⁾. þa ef *hann* hvegr at svnþom *finom*. Kinga fanzc er
umb var snuit þvi ef i *hufi* var. þvi at þa endrbótisc i man
henesci *Gvþf* ef hugr *hanf* *hreiþisc* við svnþar. En er hon 15
35. bls. *fiþr* kingona | þa *callar* hon vinor *finar* oc kunconor oc melir
við þer. Fagnid er meþ *mer* þvi at ec fan cingo mina þa ef
ec glataþa. þessar vinor oc kunconor *himnescrar* speci ero
egla svetur nalegar hosi *Gvþf*. En þat *scolom* ver eigi lata
eptir *hgia* oscilt fvr *hvi* sia cona ef speci *merkir* atti nio 20
kingor oc glataþi hon eini af þeim oc leitaþi oc fan. *Drottin*
scapaþi eptir glicigo *fini* til eilifrar *ðvrþar* egla oc *men*. Tio
kingor atti sia cona þvi at nio ero egla svetur en maþr var
scapaþr en tuundi at *svlla* algorva tolo. En ef *hann* misgerþi
þa vituþi *hanf* *himnesc* speci oc svndisc i *licam* oc endrbotti 25
hann at *queþo* hosi. þat er at svndom *goddomf* iarteinom
fvr menfcan *licam*. Nio ero egla svetur þer er *helgar* ritn-
ingar *nemna*. þat ero *erir* oc hofud *erir* *craptar* oc *veldif*
eglar. hofþingar *ðrotnar* oc stolar *cherubim* þat er *svllig* speci
oc *seraphim* þat ero brenendr eþa logendr. Allra boca vitni 30
fanar at *erir* ero oc hofud *erir*. En spamana *bæcr* *nemna*
opt fvr off *cherubim* oc *seraphim*. En *Pælvf* *apostoluf*

¹⁾ i hdr. oa. ²⁾ bætt við á spazíu en rífið framan af *vi*.

³⁾ *hreiþisc* = *perturbatur*.

m(ęlr) *sva*. Allir hlutir ero af Gvpi scapaþir a himni oc a iorþo fvnihgir oc ofvnihgir stolar oc *ðrottin* hofþigjar oc veldif englar oc craptar. A spamana bocom ero nemndar fiorar egla fvetir. en *Pæluſ* nemndi aprar fim. þa ero nio er fu tala cömr oll faman. En til hverf nemno ver þeffar egla 5 fvetir nema ver fcvrim gör þionofto þeirra. þvi at þat er vitanda at egla nofn ero af þionofto þeira en eigi af øpli. þvi at helgir englar¹⁾ ero avallt andar en þeir mego eigi avallt ęrir heita. *sva* fem falma ſcald męlti. Gvp gerir anda gro ſina. *sva* fem hann þetta męlti. þeir er avallt ero andar 10 þeir geraſc²⁾ ęrir Gvpſ þa ef hann vill. þeir heita ęrir ef ena minu hluti boþa. en þeir hofuð ęrir ef ena heſto hluti boþa. Af þvi var *Gabriel* hofuð engill ſendr til *Mariam* heldr en ein hverr anara at hofuð ęr var machigr at boþa et heſta ørindi. En þeir ero af þvi eiginligom nofnom nemndir at þeir merci 15 i nofnom hvat þeir mego i vercom. Eigi hafa englar af þvi eiginlig nofn at eigi megi hverr þeira vita anarf vilja ęn nofn. En er þeir coma til var. þa taca þeir her nofn af þionofto ſini. *Michael* þvpifc *sva*. Hverr er fem Gvp. *Gabriel* kallaſc ſtvręþ Gvpſ. En *Raphael* lęcnię Gvpſ. *Michael* er til þeff ſendr at gera aętliga crapta at þeir³⁾ megi ſvnaſc i nafni hanſ oc i verki at .I. Gvp ma þat gera er egi ma anar. Af þvi er ſagt i himna ſion *Iohannif* at en forni ſiandi męndi *ðrepin* verþa i enda heimſ af *Michael* ývr egli. Sia ſiandi ef fvr metnuð ſin vildi ghiaſc Gvp i oc 25 ſetia ſęti ſitt ývr ſcv himniſ oc ſetia ſtol ſin i geg Gvp. þat ef machict at ſa egil brioti crapt hanſ er þat ſvnr i nafni ſino at egi ef ſlicr fem Gvp. þvi at egi ma ghiaſc Gvp fvr ofmetnuþ. En *Gabriel* var ſendr til *Mariam* ef callaſc ſtvręþ Gvpſ. þvi at hann com þan at boþa er ſtvręgja 30 barþiſc i geg ſiandanom oc ſte ývr hann i litileti *sva* (fem) falma ſcald męlti: *Drottin* er ſtýrcr oc mętogr i oroſto ſialfr *ðrottin* crapta. Hann ef crapta *ðrottin* oc ſtýrcr at beriaſc

1) hdr. englar helgir. 2) þ' g' aſc. tvítekið. 3) þ' í hdr. réttara þ.

í geg andligrí ilzco. Raphael þvþisc læcnið Gvþf. þvi at hann toc blinði mýrcr af ogom tobie fvr læcniðar embętti¹⁾. þat var machict at Gvþf læcnið callaþisc fa ef fendr var at gręþa fivcan. En nu hofom ver þýðð nofn engla af þvi scolom ver oc nacquat ręþa of þionofto þeira. þeir andar 5
36. bls. callasc þeir er þat hafa í meþti sinom at stopva dioflla sva at eigi megi þeir fręsta mana. sem þeir vilha. Hofþingiar callasc þeir ef apra goþa engla senda til Gvþf þionofto. Drottinar callasc þeir ef þat (hafa)²⁾ umb fram of apra engla at oll engla fvlci 10
 hlþpa þeim oc þiona frammar en oprom. Stolar callasc þar fvlci ef drottin svnr fvrir þar ðoma sína oc fitr ývir þeim sva sem ðomandi a stoli sem salma scald meþr. Pu drottin fitr ývir stoli oc ðemir rettan ðom. Fvlhig speci callasc þar fvlci ef þvi fullara vito alla Gvþf speci at þvi ef scepnan ma 15
 scaparar scilia sem þar ero nalęgrí Gvþf hosi fvr hęþ verþ-lecf sínf. Brenendr oc logendr callasc þar fvlci er af naufto scapara sínf brexa í ofvniligrí óft. oc ero þvi heitari í elfco Gvþf sem þeir sia hann gior en aprir þvi at egi ero fvlci a miþli Gvþf oc þeira. En oft er logi þeira. þvi at þeir 20
 glóa þvi meirr. í aftar hita sem þeir sia geor godomf hof. En hvat stopar off at hafa þetta sagt fra englom Gvþf nema ver dragim ðemi þionofto þeira til batnaþar varf. En þvi er truanða at iamn micil stolþi mankvnf scal coma til himinf ðvrþar sem þar ero englar Gvþf fvrir sva sem ritð er. Gvþ 25
 fetti endimorc þioþar eptir tolo engla. Af þvi scolom ver draga ðemi af þionofto þeira til varrar atterþar oc kvnda aftar eld í off til vca goþra verca. En næþfvn er at þeir men ef til himnricif scolo fara ghei nacquat eptir engla fvlciom Gvþf. þvi at greinir manna hff gegna³⁾ fer hveriom 30
 engla sveitom. þeir ero sumir er litit lán scilniðar hafa en þo kena þeir oprom goti af þvi lani ef þeir hafa. En þeir men coma í þat fvlci er heita érir. þeir ero sumir ef micillar

1) ebęti læcnið í hdr. 2) vantar í hdr. 3) í hdr. gegna.

hvgsandi ef let oc kuno þeir scilja en hefto tocn himneskra
 hluta oc boþa þat oprom með goþom vercom. þeir coma i
 þa sveit er hofud érir heita. Þeir ero sumir ef iarteinir
 mego gera i crapti Gvþf. oc fvlla þeir þa sveit ef craptar
 heita. Þeir ero sumir ef diofla mego reca fra opom monom. 5
 oc ftuga ývir ofvniþga fiandr i bœna crapti. oc scolo þeir
 hverfa i tolo veldif engla. Þeir ero sumir ef i cromptom finom
 oc verþleicom ero goþom betri. oc verþa þeir af því settir
 til forraþf ývir apra goþa men. oc fvlla þeir þa sveit engla er
 hofþigjar callasc. Þeir ero sumir er sva ðrottina hug finom oc 10
 hnekia fra fer ollom fýnþom oc girndom at þeir ero rétt-
 callapir ðrottjar a miþil mana fvr hreinhfi hugar finf oc
 licamf sva fem Gvþ melti við Moýsef. Ec setta þic²⁾ Gvþ
 pharaonif. En hvert eigo þessir at hverfa nema i ðrottina
 fvli. Sumir ero vacrir i Gvþf hrézlo oc varþvéta sic 15
 vandhiga oc hafa þa gipt af Gvþi at þeir mego rethga of
 apra ðoma. I þeira hugscotom fitr ðrottin fra fem ðomandi
 a stoli þa ef hann lýfir retta ðoma fina fvr þa. Hvat ero
 þessir nema stolar scapara finf oc i því fvli talþir er stolar
 heita. Sumir ero sva fvllðir gvþf astar oc nógf at þeir vilja 20
 þat nótt oc ðag ef flestir megi nota. En Páulus meþir sva.
 Oft er fvllig laga. En hvat ero þeir er þessir astar fvllasc
 nema cherubim þat er fvllig speci. Sumir kvndasc sva af
 eldi Gvþf astar oc þeir fvlfasc enfcif anarf i hemi nema hvæia
 at scapara finom einom oc hafna þeir ollom iarþligom hlutom. 25
 oc brena þeir i elfco Gvþf oc ðreifa astar hita i kenigom
 finom ývir alla þa ef þeir meþa vþ. Hveriom ghciafc þeSir
 nema seraphim þat ero brenendr eþa logendr. því at logi
 lvfir oc brenir. Sva lvfa keningar þeira hugscotsfargo mana til
 himneskra hluta oc brena fvnþir af monom i ipronar eldi. 30

37. bls. En | ef ver meþom þessa hluti goþir b(r)þr. þa hvæt er at
 siolfom ýþr oc ranfacit lif ýþvart oc hugscot oc vituð ef
 nacquat finuð er þeira hluta i atferþ ýþvaru ef er megit

1) í hdr. þ'.

comasc *til þess engla lífs* er nu *legiom ver fra*. En *su ond*
er *vesol ef eki síðr í ser af þeim goðom hlutom* er nu *tindom*
ver. En *su ond ef en vesalð* er *eigi greitr þat* er *hon missir*
þessa dugnaða. Sa er *mest harmandi ef slier* er *oc harmar*
sic eigi sialfr. *Uirþóm ver* oc þa *crapt Gvþf vina oc fvfomc* 5
af *ollom meyti til sva heilagrar astar*. *Harmi sa ef þessa*
lanf er *andvani*, en *sa er litid hevir af øffondi¹⁾* *hann eigi*
þan er metra²⁾ *hevur*. Þvi at *su er grein heilagra engla a*
himni, at *aprur* ero *øprom øþri* oc *æfundar egi anan*, *þat*
finzc í kenigom dionisuf hv³⁾, at en *mini ein engla fvlci* ero 10
send af Gvþi til hialpar monom svniliga eða ofsvniliga, *þat* ero
érir oc *hofud érir*, en en *øþri fvlki fara hvergí til enar vtri*
þionosto, þvi *mon Ýfaiaf spamapr þvkia í geg meða þa er*
hann quad sva at orþi. *Ein af seraphim flo til min oc hafþi*
gloþ í *hendí* er *hann toc af altari oc bra hann þvi a mun* 15
mér⁴⁾ oc *mehti*, *þetta snart varar þinar oc mon hreinsasc*
svnþ þin. Í þessu at *queþi spamanz* ma *þat scvrafc* at *þeir*
eqlar ero *sendir* ef *opt bera nofn hina* er *þionosto eigo* er
þessir fremia, þvi at *sa egil ef eld bar af altari oc brendi*
svnþir af muni spamanz var *retcallapr seraphim ef brenandi* 20
þvþisc, þvifa *mali fultiger þat* er *Daniel propheta meþir*,
Þufund þufunda þionapi honom oc *tiu þufundom fina hundrap*
þufunda stopto fvrir honom. *Anat ef at þiona en anat at*
standa fvr Gvþi, *Þeir þiona Gvþi ef at boþorþi hanf fara til*
var. En *þeir standa fvr Gvþi ef aldregi fara fra honom til* 25
ena ytri sendiga. En *þat er finzc í helgom ritnigom at*
Cherubim eða seraphim geri nacquat þionosto verc, þa *vitom*
ver eigi vist hvart þeir gera sialvir þa verc, eða *senda þeir*
necqueria af enom minom fvlciom at gera, en *þeir ef sendir*
ero taca af enom øprom fvlciom nofn þa ef þeir fara at 30
þeira sendigo. En *þat vito ver vist at aprur eqlar senda apra*
til þionosto sem Zachariaf spamapr mehti, *Egil sa for ef*
meht hafþi við mic, en *anar egil ran a moti honom oc*

¹⁾ í hdr. aeffondi. a óglögg. ²⁾ í hdr. m' a. ³⁾ = hvfcops.
⁴⁾ í hdr.: m'.

melti við hann. Rendo oc feg sveini þessom at ierusalem¹⁾ mon evþasc. þa er egill þar anan rena. þa er egi ífi at anar egill fendi anan. En þat er víst vitanda of þa er fendur ero at þeir fvlá ena ýtri þionofu oc coma til var en þeir standa þo avallt í Gvþf hofu. Því at Gvþ er allr í ollom 5 stöþom sen. Þat ef en vitanda at epla fvlci hlota opt nofn of þeirri sveit ef nést þeim er. Stola fvlci fegiom ver vera fętu Gvþf oc męlti þo David *sva*. Gvþ fitr ývir cherubim. því at hvert epla fvlci hevir mla gligig af öþrom þeim er nést ero. En *sva* ero sumir hlutar ser hveriom eignapir í himna 10 borg at þo eignasc hann allt í öþrom. því at hverr fagnar anarf övrþ. Af því callasc eigi oll fvlci einu nafni. at greinasc megi ser hver sveit af nafni þeirrar giptar er mest fvlgir ser hverio epla fvlci. oc eignasc þar þo oll alla gipt saman. Seraphim callasc brenendr oc ero þo oll epla fvlci heit í 15 guþf ost. Cherubim callasc fvlhg speci. oc ero þo allir specþar fvlir er þeir sia sialfa guþf speci í crapti finom. Stolar callasc þar fvlci er drotin fitr ývir. oc ma þo egi fęll verþa nema Gvþ fiti í hugfotu hans. En af þeirri gipt hafa ferhver epla fvlci nofn er þeir toco fullasta af Gvþi. En þo 20 hafa allir eglar hlut of ollom giptom því at fu er öst ývir

38. bla. ollom at egi öfundar anan. heldr þykisc hverr | eiga þat þott hann hafi eigi sialfr ef hann ser anan hafa. En ver goþur b(röþr) scolom avallt fvafsc til övrþar þeirra ef nu fegiom ver fra. oc minasc þo at ver erom iardhgir.²⁾ oc þerra 25 af off fvnþa ðust með iþronar hendi³⁾ fvr ögom fcapara varf. at ver megin hreinr comasc til himnescrar borgar.

Drotin heitr off mscux ef ver vilhom iþrasc fvnþa oc melir *sva* at niþrlagi gvþspiallfenf. Fognöþr mon vera⁴⁾ a himni ývir einom fvgom þeim er iþron gerir. En hann melti *sva* 30

1) í hdr. hrl'm. 2) í hdr. upphaf. andlig⁷ en breytt í: 'ardlig'.
3) í hdr. fyrst ritað eldi en e púnktað út og dregið saman l og ð í f. 4) í hdr. upphafiga ritað m'a en púnktað undir fyrsta legg í m og dregnir saman aptari leggirnir.

fyr spamanin. Ef rétlatr maþr gléþiſc þa mon rettletu hanſ
allt faraſc fyr honom. Litom ver á forſio Gvþf mildi. þiſlom
égur hann ſtandðndom ef þeir falla. en hann heitr fallðndom
miſcun ef þeir vilja up riſa. Apra ſceſtir hann at eigi
ðrambi þeir i goþom vercom. en honu hugar apra at eigi 5
örvilniſc þeir fyr ſvþom. Hreþiſc rétlatr við fall en ſvþogr
tröſtiſc miſcun oc riſi up. En ver erom falniſr oc heiom i
ſvþom. en drotin lver up ſapm mildi ſinar oc egiar off up
at riſa oc vil taca við iþron vari. En ver megom eigi
macliga iþron gera nema ver vitum hótt iþronar. þat ef iþron 10
at grata hþnar ſvþur. oc gera eigi ſiþan þat er gratþarfa
ſe. En ſa er ſea greitr apra ſvnd at hann gerir apra ſlica
þa veit ſa eigi hott iþronar. eþa ðviſc við ella. Hvat ſtoþar
man at maþr grati licamf munof. en hann breni i ragri
fegurni. Eþa hvat ſtoþar þott hann iþriſc reiþi. ef hann 15
queliſc af brændom æfundar. En þat þarf at ſa ſe við ſvþom
er ſvþur greitr oc geri eigi þvilica hluti ſem hann iþraſc.
En þat ef oc vitanda at ſa ſcal quþia ſer necqueria hluti þa
ef lofat er at nevta ef þat hevir gort er honom er banat. oc
bota þvi ývir við ſcapara ſin at bana ſer ſialfr veitta hluti er 20
hann hevir gort þat ef olofat er. Þetta monði micit mal
þýkia ef eigi ſanapim ver með vitni heilagra ritniþa. Þat
var fyrþoit i fornorn logom at girnaſc anarf kono. en eigi
var viti a þat lagt þott k(onug)r ſendi riþara ſina eptir vatni.
En þat vitom ver allir at David girntiſc oc toc anarf kono. 25
en hann ſece viti micit fyr þat af Gvþi oc hvarf þa til
iþronar. Siþan er ſagt at hann beiððiſc¹⁾ at dreka vatn or
bruni ovina ſina. oc ſendi hann ena ſtercſto riþara ſina i
micin haſca eptir vatnino. þa ſacaþi k(onog)r ſic ef hann
ſcvldi beiþaſc vatf þeff er manhaſci ſvlgþi oc helti hann ut
vatnino i forn Gvþf. I forn Gvþf ſnøriſc ut helt vatn. þvi
at hann²⁾ ſeþþi girnþar ſvþ fyr hegniþ iþronar. Sa ef fvrr
þorþi at girnaſc anarf kono. nu ſacaþi hann ſic þeff ef hann

1) í hdr. beiððiſc = siðara ð. óglöggt. 2) bætt við á spáziu.

beidisc vatf. Sa er fvr gerþi olofapan hlut nu quþiapi hann ser lofapan. Gærom ver oc slica ipron ef ver vihom algorhiga grata þat ef ver gerþom. Uirþom ver oc þa mildi Gvþf. hann banar off at misgera. en þo biþr hann var eptir fvnþer Uér fvrilitom hann en hann callar off oc fvnfc hann eigi 5 fra off þott ver fnuemc fra honom. Sva sem Ifaiaf melti. Evro þin mono hevra rodd drottinf þinf callanda at baci þer. Andliti horfir við Gvþi fa ef tecr við boþorþom hanf i réttis stopo þeirri ef hann var scapaþr. En fa fivr baci við Gvþi er hafnar boþorþom hanf. Uér snórom baci við honom oc 10 hofnoþom boþorþom hanf. en hann¹⁾ callar off. Ser hann at ver fvrilitom hann. oc callar hann off fvr boþorþ fin oc biþr var fvr þolnmøþi. Uirþit er brøþr hverrar hefndar eþa bardaga verþr veri þreþl fa ef drambapi við orþom drottinf finf oc snóri baci við honom. En ver misgerþom oc snoromk 15 fra scapara orom. en hann fitr þat þolnmøþliga oc heitr off giofom ef ver vihom aprt hverfa. Af þvi blevti harþleic hiarta varf fva micil mildi Gvþf. oc scammisc maþr iðra verca þa ef hann revnr þolnmøþi drottinf finf.

Dømisfogo scamma mon ec segia. en fu faga ma ýþr 20 langa hloþ veita ef er virþit retthga. Victorinuf Iuhanuf het maþr. æþigr at aurom | en meþalmaðr at siþom. en morgom verþr æragnott at fvnþafangi. Af þvi fell oc fia maþr i nacquara geigvenhiga fvnþ. Siþan hredisc hann secþ fina oc gerþi mioc i geg siolfom ser. oc fvrleit alla þessa heimf hluti. 25 oc for i muncif oc lifþi þar fva miclo²⁾ meinlætuf lifi. at allir muncar þeir ef apr þottofc algorvir vera i Gvþf oft fvrhito lif sitt þa ef þeir fó ipron hanf. En hann þiapi licam fin i meinlætum oc gerþi mart i geg vilia finom oc leitapi levnihgra stunda tul bœna oc vildi²⁾ engua gofgon taca of 30 monom. En necquer levnihgr ftapr vaf i fialli scamt fra borgini. þagat var Victorinuf vanr at coma tul bœna hverna

¹⁾ á spáziú vísað inn eptir hann: t̄ 7. ²⁾ í hdr. miolo.
³⁾ upphañ. skrifað: bœna halðið, en er nú breytt í: vildi en mjög ógreinilega.

nott mico fvr típur oc bípia fvr *ser* með ophigom torom oc
 micilí iþron fvnþa. Þa gek abati hanf eptir honom of nott
 oc vildi vita hvat hann gerði eða hvert hann fóri. En er
 hann fa hann vera a þenom i levndom stad. þa beiþ hann
 þar oc vildi vita legg þonar hanf. þa com hof micit ýver 5
 Victorinom oc lvfti of allt heriar af hofino. En ef abati fa
 þat þa hredisc hann oc flópi. En er Victorinus com aptr
 mico síþar þa spurði abatin hvar hann veri. En hann hug-
 þisc levnafc móndo oc letfc i munclifi verit hafa. En abbati
 ðulþi þeff oc fagði hvat hann hafði fét. Þa fa Victorinus at 10
 hann móndi eigi levnafc. oc fagði hann þat ef abbati víssi eigi
 oc mehti. Þa ef þu fatt hof ýver mic coma af himni. þa
 fvlgði roð hofino oc fagði mer fvrgefna fvnþ mína. Gvþ
 matti vel þegianði fvrgefa þeffom man fvnþir. en hann vildi
 egia hioro ór til iþronar. i því iþronar ðómi ef hann fvnðisc 15
 með hofi oc roðdo. Hevrt hofom ver goþir b(røþr) at ðrottin
 af himni feldi Sælum til iarþar oc mehti víþ hann. Sæle.
 Sæle hvat fókir þu at mer. En nu a orom tíþom naþi
 fvnþogr iþrandi at hevra roðd af himni þa ef fva mehti. Fvr-
 gefin er þer fvnþ þin. Mico leggrí var fía fvnþogr iþrandi i 20
 verþleicom en Pavlus. oc hevrði þo fía hugonar orþ. en Sælus
 ognar roðd. Sælus var en þa grimr víþ¹⁾ criftna men. oc
 hevrði af því hann avita orþ af Gvþf fvr ofmetnod. en fía
 hugonar roð fvr litilæti. Þena hof mildi gvþf up. því at
 litilæti feldi hann. en Sælus legði Gvþf hurtig. því at ofmet- 25
 noþr hof hann up. Hafid er oc þa bróþr mínir træft i mildi
 fcapara ýþvarf. oc hvait at hvat er górit eða gort hafit.
 Litid a mildi Gvþf oc comit með torom til miscunfamf
 ðomanda meðan hann býr. Orókid er eigi fvnþir ýþrar. því
 at hann er rétdømr. oc ørvilmizc eigi því at hann er mildr. 30
 Micit træft er monom i því er Gvþ gerþisc maþr IHC criftr
 ð(rottin) v(ar) fa er með oc helgom anda lifir oc ricir of
 allar aldír alda am̄.

1) í hdr. vaþg. upphafl. verid skrifad: vargr.

Lvcam.

Þa er IHC nolgaþisc Hrlm¹⁾ oc fa·borgina þa gret hann oc meþti. þu mœndir oc grata. ef þu vissir þat er nu er folgit fvr ægom þinom. A þeffom ðogom þinom hevir þu þat ef þer er tal friþar. En ðagar mono coma ývir þic. þeir er ovinar þinar mono grafa ðiki umb þic oc þrœngva þer 5 ollom megin oc fella þic tal iarþar oc sono þina er með þer ero. Oc mono þeir eigi eptir lata i þer stein ývir stein. þvi at þu kenir eigi tþ vitionar þinar. þa gek IHC in i musteri oc rac a bræt þapan selendr oc cæpendr oc m(elti) vþ þa. Sva er ritð at huf mit er bæna huf. en er giorþot þat þiofa 10 grof. En IHC var hvern ðag kenandi i musteri. GREGORI P.P. Scamt gvþspiall vil ec fcommo mahi scvra. en þeir geri lagt mal umb er ðrvgmeltir ero of scamt. Sia borgar æþu er ðrottin sagþi fvrir gratandi gerþisc af Rumaborgar hofþigiom tveim Titø oc Vespasiano, oc ma þat hvern maþr vita er þa 15

40. bls. fogo hevirir. | Rumaborgar hofþigiar merciafc i þvi ef melt er. þeir ðagar mono ef ovinar þinar mono grafa ðici umb þic oc þrœngva þer ollom megin oc fella þic tal iarþar oc sono þina ef með þer ero. oc lata eigi eptir i þer stein ývir stein. þat svær setniþ borgarinar. at en forna Hrlm var með 20 ollo niþ brotin. þvi at nu er hon up reist i þeim stad er þa var ðrottin²⁾ croffestr utan borgar. þat scvrisc i Gvþspiallino fvr hveria foc þetta viti com ývir borgina. þvi at þu kenir eigi tið vitionar þinar. sagþi ðrottin. Altra scapani com i maxhgom heam oc vitapi gvþinga lvðf. en þeir·gopo eigi 25 Gvþf astar ne hrætlo sva fem ein spamaþr avitapi þa oc meþti. Foglar himinf kendo oc varþvétto tið fina. en lvþr min kendi eigi ðom Gvþf. En þeff er fvrst leitanda fvr hvi ðrottin gret ef hann fa borg(inn). oc m(elti). þu mœndir oc grata ef þu vissir þat er nolgafc. Milðr læfnari gret fall 30

1) = Hierusalem. 2) í hdr. ð^otin var, með tveimr deplum yfir hvoru um sig.

otrurar borgar þat ef borgin siolf truþi eigi verþa mónðo oc var. af þvi glöþ. A þeffom ðegi þinom sagþi ð(rottin). hevir þu þat ef þer er til friþar. Þa hoþþo gvþigar þat er þeim var til friþar a finom ðegi ef þeir lifþo at licamf munþom oc kuno eigi varaþc vþ oorþna illa hluti. En ef þeir metti 5 þat fvrr vita oc monðo þeir eigi glapir vera i þeffa heimf farfelom. Þa gek IHC i muþteri þa hann hafþi apr fvrr fagt niþr fall borgarinar. oc rac a bræt þapan cæpendr oc selendr oc meþti við þa. Húf¹⁾ mitt ef þona húf. en er gorþot þat þiofa grof. I þvi verci ef hann rac cæpendr oc selendr or 10 muþteri þa ef hann hafþi apr fvrr fagt æþn borgarinar. þa fvndi hann at af kenimana fvþom gorþiþc meþt fia borgar æþn. þvi at onor gvþþioþl segia at ðufor voro feldar i muþterino. Dufor mercia heilagf a(nða) giof. Criftr rac bræt or muþteri þa ef ðufor feldo eþa cevþto. þvi at hann fvrdemar 15 þa ef giarar heilagf anda hafa til iarligf fevaxtar eþa viha þer fe cæpa. Húf mitt er þona húf en er gerþot. þat þiofa grof. Þeir er til þeff fþto i muþtere at taca fornir þer ef þagat como þeir leitþo faca igeg þeim ef eigi færþo. Gvþf húf gerþo at ilvrcia. grof þeir ef til þeff foto i muþtere. at 20 þeir metti granda licamliga þeim ef eigi færþo fornir. en andliga þeim ef færþo. En Criftr veitir opt kenigar finar overþom oc fvnr miscun með rapnigo fva fem her er fagt i gvþþialino. Oc var hann hvern ðag kenandi i muþtere²⁾. Af þeffom enom ýtrom hlutom megom ver ðraga nacquara 25 hluti oc glicig þa ef gerþc hvern ðag i lifi fvþogra. Drottin fa borg oc gret ývir hexe. þat er hann gerþi of fin þa ef hann fa Hrim fv farafc. þat gera lipir hanf hvern ðag. þa ef goþer men grata er þeir fia fuma hverfa fra goþo lifi til ilfco. En hinir cuno eigi fialfir grata fic er miþgera fva fem 30 Salomon m(elti). þeir gleþiaþc þa ef þeir gera illa. oc fagna enom verftom hlutom. En þeir mónði grata fic fialfa ef þeir

¹⁾ í hdr. b'. ²⁾ í hdr. i m'te kenand, með tveimr deplum yfir hvoru um sig.

metti scilia hefnd svnþa sína. En þat er machga melf vid
svnþga ond er eptir fer. A þessom degi þinom hevir þu þat
ef þer er til fríþar. þvi at andar hefnd¹⁾ er folgin fvr ægom
þinom. A sínom degi hevir svnþog ond þat er heve er til
fríþar. þa er hon fagnar a stundhgrí tþ 1 þessa heimf 5
farfelom oc licamf munopom²⁾ oc usir eki eilifar píslir þer
er heve coma til ofríþar þa er hon missir sínf dagf þat ef
þessa heimf fagnapar. Pa snuafc allir hlutir 1 farléic þeir er
heve voro til fríþar. þvi at hon bvrþþi ógo sín oc vildi eigi
fvr lita ilá hluti sína ne hrepasc píslir. þa ef misnuen ond 10
gleþsc 1 iarþhgrí munopom oc vill eigi héra þat ef 1 geg
stendr þessa heimf gleþi. þa er sem hon farí locnom ægom
til eldf. A degi gopra hluta þina vestu eigi omíngr ilra
hluta segir heilog ritug. En meþir Pælus. þeir er fagna se
sua sem eigi fagnendr. þvi at sua er gerandi þessa heimf 15
gleþi. at aldregi hverfi ór hug ógn enf hesta domf til þess
1. bl. at þvi meir | stodvísic en øffta hefnd. sem her verþr betr
stult iarþhgrí gleþi þa er hugrín hrvévisc af hretflo geþf reþi
sua sem ritit ef. Sell maþr ef sa er avalt er hredr of sic.
en sa feltr 1 ilá hluti er harþbrvstr er. En þvi þvgrí verþr 20
hveriom reþi Guþf sem hann hrepisc síþr þa er hann mis-
gærir. En dagar mono coma er ovínir þmír mono grafa dicit
umb þic sa(gþi) ð(rottin). Hverir se meiri ovínir andar en
dioffar þeir er hana svqua 1 svnþom meþan hon er 1 licam.
en síþan gera sót fvr heve oc vilá ðraga til famlagf sína 25
quala. Diki grafa þeir umb hana þa er þeir leþa fvr³⁾ ægo
heve alfar ilscor þer er hon gerþi sva et hon megí sía 1
enda líff hverfo hon er bvrþþ svnþom oc ma hon þa eigi
flæia þetta svnþa dicit. þvi at hon vildi eigi vlna gott meþan
hon matti. Oc mono þeir þrængva þer ollom megom quad 30
ð(rottin) 1 evþspiallino. Hgiarnir fiandr þrængva ollom megín

¹⁾ í hdr. hefnd andar, með tveimr deplum yfir hvoru um sig.

²⁾ í hdr. munopō licāf, með tveimr deplum yfir hvoru um sig.

³⁾ í hdr. þvi líkast að stadið hafi þar, en krotað yfir það.

ond. þa ef þeir leiða fvr¹⁾ ogo. hene allar ilfcor hexas verca
 oc hugreniga. Oc fella þeir þic til iarþar q(uad) ð(rottun) oc
 sono þina er með þer ero. Þa fellr fvnþog ond til iarþar. er
 licamr fa nevfisc at hverfa i mold ef hon ętlaþi allt lif sitt
 vera. Þa falla sönur hexas til iarþar i ðæpa er hugrenigar i
 hexas ðrefasc a hefndar ðegi þer er hon gat af ser oc ól up
 við fvnþis. Oc mono þeir eigi eptur lata stein ývir stein. þa
 ef hon gærir aþra fvnþ a aþra oc sendir alla illa hugrenig
 hveria ývir aþra. En at evððri borg verþr eigi eptur latin
 stein ývir stein þvi at allar hvgrenigar andar ðrefasc fra 10
 hene þa ef hon er leid til hefndar. En þat scvra þv orþ er
 eptur fara. fvr hveria foc þetta viti cæmr. þvi at þu cenr
 eigi tð²⁾ vitonar þinar. Gvþ vitar a marga vega hverf manz
 andar. stundom með boþorþom en stundom með bardogom.
 at ond hanf hevri fana hluti þa er hon vissi eigi. eipa comisc 11
 hon vþ³⁾ af farleic bardaga oc hverfi aþr af ilfco síni ef
 hon vill eigi orþom einom hlvþa. En fu ond ef eigi kenir
 þessa tð vitonar. verþr feld ovinom þeim er hana binda i
 eilfom quolom með ser. þvi at fva er ritid. Þa er þu fer
 með ovin þinom a goto ver þu sífl at levfasc fra honom at 20
 eigi felh hann þic ðomanda en ðomandi hefndandi. en hefndandi
 feti þic i mvrquastofu. Ovinr var er a goto með off. þat er
 mal gvþf þat er i geg stendr hcamligom girndom orom i
 þeffo lif. Fra þeffom ovin levfisc fa ef hlvþin er boþorþom
 gvþf. En ella felr ovinr hann ðomanda en ðomandi hefndandi. 21
 þvi at fa er hafnar gvþf mali verþr fvr reiþi hanf oc afalf-
 ðomi. oc verþr hann feldr hefndandi þat er ilgiornom anda
 þeim er ond hanf heimtir or hcam til þilla þa er vihandi
 lifþi eptur honom i fvnþom. Hefndandi setr hann i mvrqua-
 stofo. þvi at ilgiarn andi lvkr hann i eilfom quolom. Þa gek 30
 IHC IN i mustere oc rac a bræt þapan felhendr oc cæpendr.
 Mustere i borg merkis kenimana lif með lvþ. En þeir ero

¹⁾ í hdr. stendr: þa^r. ²⁾ í hdr. t^r. ³⁾ í hdr. vþ hō, með
 tveimr deplum yfir hvoru um sig.

fumir ef kenimanz þionofo oc bunig fiþlætuf hafa. en þeir
 fnua embetti heilagrar¹⁾ fiþfemi i iarþligan cæpfcap. þeir ero
 felendr i *mufteri* er fe taca a gvþf þionofo oc halða fiþlætuf
 namn til fevaxtar. Þeir ero cæpendr i *muftere* er fe gefa
 ricif monom til þeff at þeir megi halðit vana þvi ef þeir, eigo 5
 gialða at logom. oc cæpa þeir fer fva fvnþir. Huf mitt er
 bõna huf f(egir) ð(rottin). en er gerpot þat þiofa grof. þvi at
 ilgiarnir meN taca opt kenimanz namn oc vega andir nonga
 með fverþom ilfco finar. fem ilvrciar a fugom. þar ef þeir
 fcvlðo þer lifga i bõnom. *Muftere* oc huf gvþf ef hugr 10
 hverf criftinf manz. En þa verþr þat ilvrcia grof ef hann²⁾
 heldr i fer þer hugrenigar er hann vill at mein verþa faclõfom
 nongi finom. Þa er oc hugr criftinf manz þiofa grof heldr
 en bõna huf. ef hann hafnar retlætuf oc vill oprom mein gera.
 En læfnari³⁾ var varar off avallt vþ illa hlufi fvr helgar 15
 ritnigar. oc górir þat ef her er fagt i gvþfp(halh). Oc var
 s. hann hvern ð(ag) kenandi i *muftere*. þa kenir ðrottin | hvern
 ðag i *muftere* ef hann fcvtr þvi i hug truopom monom at
 varafo⁴⁾ við fvnþir. En þat er off uitanda at ver megom þa
 fanliga lærafc af orþom Gvþf. ef ver hvgiom opt at euom 20
 øftom⁵⁾ ðogom orom. fva fem .I. fpacr maþr meþir. Minafc
 fcaltu enf øfta ðagf þinf i ollom vercom þinom. oc monðo
 alðregi miþgera. Hvern ðag fcolo ver minafc þeff er ver
 hørþom af orþom ðrottinf. A þeffom ðegi þinom hevur þu
 þat er þer ef til friþar. þvi at hefnd er folgin fvr ogom 25
 þinom. Nu fcolum ver hvgia at þvi ef eptur fer. eþa eptur
 þetta lif mon coma. oc varafo við ogorvar fvnþir. en iþrafc
 þeira oc bõta ef gorvar ero meðan ðomandi ðvelr at coma
 oc gefr freft a hefndini. Latom eigi fcameþiga gleþi tæla off
 ne ftundligar farfælor bvirgia øgo hugar varf. at eigi verþim 30
 ver blindir leiðdir til eldf. Nu er off at hvgianda hverfo

1) í hdr. heilag^r embeti, með tveimr deplum yfir hvoru um sig. 2) í hdr. bætt við út á spáziu. 3) í hdr. læfnari. 4) í hdr. varafo. 5) í hdr. øp'to.

ogorlig off mon verþa stund andlaz varf eþa hver hretfla
 hugar þa mon verþa af aminigo allr(a)¹⁾ svþa. oc af ogn
 domandans. Heat þurfm ver at elfca þa hluti ef i hemi ero.
 þvi at þat endisc allt a eini stundo oc lipr umb fem feugi.
 en þa com(r)²⁾ i stap þat ef aldregi ma lipa. þa leita iller 5
 andar³⁾ fina verca i utgangandi ond. at þeir dragi hana með
 fer til quala. ef þeir fina fin verc i hene. En hverr megi
 þvi trøstasc at fiand~~N~~ mogi fina (engi)⁴⁾ fin verc a honom.
 Einn var fa ef þat mælti at sono. Heimf hofþigi mon coma
 oc fiþr hann eki sitt verc i mer q(uad) ð(rottun). Fiand~~N~~ fa 10
 hann vera ðæþligan man oc hugþisc fina mendo nacquara
 svþ i honom. En fa for svþa læff or hemi er gn svþir
 com i heim. oc þat mælti i geg fiandanom of sialfan sic at
 eigi mondo svþir finasc i honom. þat þorþi eigi Petrus at
 mela of sic ef þat veldi hafþi af Gvþi. at sva fevidi allt vera 15
 levst eþa bundit a himni oc a iorþo fem hann vildi. þat
 þorþi eigi Pærluf at mela ef fvr var up num~~N~~ til enf þrþia
 himns aþr hann ðee or hemi. þat þorþi eigi Iohannes at
 mela er eina mesta ost hafþi af Cristu. Engi ma svþalæff
 vera i hemi fa ef með svþom comr i heim sva fem Salomon: 20
 m(elti). Engi maþr ef sva retlatr a iorþo at eigi misgeri.
 Ef ver segiom at ver hafim eigi svþir gorvar q(uad) Iohannes
 p(ostoli). þa telom ver off sialfa oc segiom eigi satt. En
 mælti Iacob; p(ostoli). I morgo misgerom ver allir. En þa
 ef vist of alla þa ef með licamf munod ero getnr. at mvrera 25
 hofþigi fiþr necquert sitt verc⁵⁾ i þeim i orþom eþa hugrenigom
 eþa i vercom. En af þvi ma hann þa eigi taca eþa halða.
 at fa levsti þa fra svþom er svþalæff toc ðæþan. þvi at fa
 lófti off fra andar ðæþa þeim er ver vorom verþir. er licamf
 ðæþan toc a sic fvr off. overþr piþla. En þat ef off litanda 30

1) í hdr. allr. 2) í hdr. cō. 3) í hdr. andar ill', með tveimr
 ðeplum yfir hvoru um sig. 4) engi: bætt við út á spáziu án inn-
 vísunarkerkis. 5) í hdr. v^lc sit, með tveimr ðeplum yfir hvoru
 um sig.

með micillí ahveio hverfo grimr mvrera hofþigi cæmr a ðegi
 andlatf varf at leita fina verca. ef hann þorþi at coma til
 ðóianða ðrotinf oc leita þar fvnþar ef hann matfi eigi fina.
 Hvat scolo ver vefalar gera eþa meþa ef mart hofom mifgort.
 oc ver vitom at anfcotiv mon morg verc fin i off fina þa ef 5
 hann léitar. En þat er off eitf fultug til varnar. at ver erom
 gorvir þeff líþir er fiandiv matfi eki fitf verc i honom fina.
 Eigi megom ver þat ðvliá at ilgiarn andi mon morg fin verc
 fina i off. en hann man eigi grþpa off á tíð andlatf varf. þvi
 at ver erom þeff líþir er hann hafþi eki veldi yvir. En hvat 10
 ftopar þott ver fantengimfc ðrotfin orom itru. ef ver erom
 fundrþvkir við hann i vercom. þvi at hann meþir fva fialfr.
 Eigi mono þeir allar coma i himinrici er mic calla ðrotfin.
 Retf verc scolo fylgia rettri tru fva at hverfðaglig tþr hreife
 gorvar fvnþir. Stigi goþ verc or yvir ilfcor orar oc veitom 15
 ver nongom orom goþa hluti þa ef ver megom. þvi at verþom
 eigi líþir læfnara varf nema ver þionem Gvþi oc mifcunem
 nongom orom. En opt fivrcia betr ðæmi en orþ til Gvþf
13. bls. aftar hiorto heranda. | Af þvi vil ec fegia ðæmifogo til
 efligar aftar ýpvarar. en fu faga gerþifc i þvi herapi ef 20
 licaonia heitr. Martiriuſ het .I. helagr muncr. en hann atfi
 for ór munchif til anarf munchiff. En ef hann fór þa fan
 hann a goto hþran man þan ef engi var heill flecr¹⁾ á
 líþom hanf oc vildi fa fara þagat er muncrin for. En er
 Martiriuſ fa þrevtleic enſ valaþa oc vaſþi moth finom at 25
 honom oc lagþi hann a axlir fer oc bar heim til munchif finf.
 En ef hann nolgaþifc til clæſtra hþþf. þa callaþi abbati
 munklif micillí roððo oc melti við munca. Scvndit er oc
 lucit up hþþi her fer Martiriuſ broþir var oc ber ðrotfin.
 En er Martiriuſ com til munklif þa fte up af halfi honom 30
 fa er hþrær var etlaþr oc fvnðifc Marturio i þeirri afiono ef
 ðrotfin I. X. hafþi þa er hann var með monom. oc leid hann
 til himinf oc melti. Þu fcamaþifc eigi min a iorþo. en ec

1) í hdr. flecr heill, með tveimr deplum yfir hvoru um sig.

mon eigi scammafc þin a himni. En þegar ef *Martirius* com til munkliff þa melti abbatí við hann. Hvar er nu fa er þu bart hígat. En hann sivaráþi. Ef ec viffa fvr hverr hann veri. þa mænða ec falla til fota honom. Pa sagþi *Martirius* at hann kendi enfcif hofga þa ef hann bar hann. Oc var 5 eigi undarlic þott honom veri fa eigi hofogbér. ef honom helt up fiolfom. I þeffom hlut er mercianda hverfo mifcunnar verc famtegia off Gvþi. Pa nolgomc avallt þeim ef ollom øfri er. ef ver legiom off til varcunnar við ena minzio nõga. I licamligom hlutom ma egi hõva hluti taca nema hann hefife 10 up. en i andligom hlutom verþr hverr þvi héri fem hann legir fic meirr til mifcunnar. Drotin vilði off þat fvna fvrr dom oc fana er hann meir a domf degi. Uid mic gerþot er allt þat ef er gorþot við ein en minsta mina brøpra¹⁾. þvi at hverr er hann veitir þurfondom goþa hluti þa gefr hann 15 þat andliga Gvþi²⁾ ef hann veitir fvr hanf oft. Oc tecr hverr þvi meira verccæp af Gvþi. fem hann fvr litr fiþr þan er hann fvnifc herfiigr. þvi at eki er øþra i licamf øþli en licamr Crifcz ef up er hafþr (i licam)³⁾ ývir engla. En hvat ef herfiigra en licþraf manz hold þat er fpringr af þrutnondom 20 færom oc verþr ðæmi af. En fa ef ollom er øþri lét fer foma at fvnafc ollom oitarligri þa ef hann vitraþife i afiono licþraf manz. Til hverf gorþi hann þat nema til þeff at hann fvndi þat oftvciom hugom orom. at hugr fcal legia fic a iorþo oc mifcunna oitarligom brøþrom ef hann vil með Gvþi 25 vera a himni. þeim ef livir oc ricir of allar aldir alda. Amen.

Matþm.

IHC sagþi lerifveinom finom ðomifogo þeffa. Gligt ef rici himna kononmani þeim ef brullæþ gorþi sómi finom oc 30 fendi hann þrela fina at bioþa monom til brullæþf oc vilðo

¹⁾ í hdr. brøþ^a mina, með tveimr deplum ýfir hvoru um sig.

²⁾ í hdr. Gvþi andliga, með tveimr deplum ýfir hvoru um sig.

³⁾ bætt við út á spázíu.

þeir eigi coma. En sendi hann aðra þrela. oc mælti. Segid er þóþf monom at ðogorþr min ef buin. óxn minar sóþþir oc alþoglar oc allt buit at er comit til brullæþf. En þeir oróþþo oc foro sumir til bóia fina. en sumir til cæþþcapar 5
 finf en sumir toco þrela hanf oc vogo. En k(onog)r reidife ef hann fra þat. oc sendi her fin at glata maþdræþf monom þeffom oc brendi hann borg þeirra. þa mælti hann við þrela 5
 fina. Brullæþ er buit. en þeir voro eigi verþþir er callæþir voro. Farit er oc þa til gatna motif oc kallæþit¹⁾ hvern ef er finit til brullæþf. Prelar gigo ut a gotor. oc fomnoþo ollom 10
 þeim ef þeir fundo goþom oc illom oc varþ hollin fciþoð þóþf monom. þa gek k(onog)r in at fia þa er up fþto. oc fa hann þar man .I. eigi cleðan brullæþf cleþom. oc mælti við hann. Vinr fyr hvi gectu hingat oc haþþir eigi brullæþf cleþi. En hann þagnaþi. þa m(ælti) k(onog)r við þrela fina. Bindit 15
 er hendr hanf oc fætr oc caþtit honom i en ýtri mvrcr þar er gratr²⁾ oc tana gnifon. Margir ero callæþir. en fair valþir.

G.G.

THES³⁾ er fyrft leitanda i guþþialh þeffo. hvart allt fe eitt oc þat er Lucas fagþi. at m(æþr) naquar góþþi nottorþ 20
 s. micin. þat fcilr i þeffom | gvþþiollom ef her callæþ (ðogorþr en þar⁴⁾) notorþr oc var her bræt recin fa ef til brullæþf com oprvðr. Af þvi megom ver fcilia at þetta brullæþ mercir þeffa heimf criftni. en fa notorþr mercir eihfan fognod. þvi at til þeffar Criftni coma necquerir þeir er bræt verþa recnir. 25
 en aldregi fer a bræt fa er of fin comr til enf æfta fagnapar. En ef naquarer vilha þat fram færa at allt fe eitt þat ef Matheuf callæþi her ðogorþ oc þat ef Lucas nemndi þar nottorþ. þa vilhom heldr fampvkia anara fcilmigo en þreta igeg hvar þeff er eigi fciþtir tru. þvi at fa var vanþi forþom at noni. oc math þat þa rethiga calla hvart fem vilði ðogorþ eþa nottorþ. Oc ma verþa at þvi at Matheuf hafi þeim mun 30

1) þannig í hdr. 2) í hdr. g^atar. 3) í hdr. T og H dregið saman i einn staf. 4) bætt við út á spáziú.

gor sagt þat ef Lucaf þagði yfir er hann gat þess er brævt var
 recin fra famcundo. En þat muno ver vita bróþr. at i
 helgom ritningom nefnisc þessa heimf Críftni himna ríci. þat
 callasc críftni ef saman comr fiolþi retlatra. Gvþ melti sva
 fvr spaman. Himin ef seti mitt. En melti Salomon k(onog)r. 5
 Ond retlatf manz ef seti speci. En Pælus callaði críft gvþf
 speci. Ef gvþ ef speci. en ond retlatf manz seti specinar.
 en himin seti gvþf. þa ma ond retlatf manz callasc himin
 sva sem salma scald melti of helga men. Hinnar boða dýrþ
 Gvþf. En ríci himna ef críftni retlatra. þvi at Gvþ ricir ýver 10
 þeim sva sem yfir himnom. þa er hugir þeira svfasc til him-
 nesera hluta en eigi iarþligra. En gíct ef ríci himna
 k(onog)ri þeim brullæp gorþi soni sinom. Þegar monod er
 scíha goþir b(ræþr) hver sía k(onog)r ef eþa k(onog)f sonr. Hvat
 nema fa er fra er sagt i salmi. Gvþ gef þu dom þin k(onog)ri 15
 oc retlæti þit k(onog)f sóni. En þa gorþi Gvþ faþr Gvþi sóni
 sinom brullæp er hann samteþgi honom manlict óþi oc let
 hann berafc fra móio. Alra heldft ma sva scíha at þa gorþi
 faþr brullæp sóni ef hann samteþgi honom helga críftni.
 Of þena brupguma melti salmascald. Sialfr er sva sem brud- 20
 gumi fram farandi or seti sino. þa for brupgumi fram sva
 sem or seti sino er Crístr let berafc fra mevio Gvþ oc maþr
 oc samteþgi fer helga críftni. Sendi hann þrela sína of sín
 at bioða vinom til brullæpf. oc sendi hann i anat sín. þvi at
 hann bæþ fvrft spamonom. at segia hingat quomo sína rapna. en 25
 síþan postolom at þeir segþi fram comna. En er þeir vildo
 eigi coma ef fvr var boþit. þa var sva melt it síþara sín.
 Buin hefi ec dogorþ min. óxn minir oc ahfoglar sœþir oc
 alt albut at er comit. Óxn oc ahfoglar mercia seþr enf
 forna logmalf oc enf nvia. I enom fornóm logom var melt 30
 at maþr scvldi elfca nong sín en hata ovin sín. oc vas þa
 gefit retlotom levfi at berna a gvþf andscotom oc sinom. En
 þat banaði drotin i enom nviom logom þa ef hann melti
 sialfr. Elfcit er ovini ýþra oc gerit vel við þa er ýþr hata.
 Af þvi mercia óxn seþr ena forno laga. at þeim var lofat at 35

hata andscota sin(a) oc staga þa með hornom hcamhgf aff.
 En ahfoglar mercia (feþr)¹⁾ ena nvio laga þeir er féttir ero af fózlo
 himneseror miscunar oc hehafc up fra iarlugom girndom til
 himanf ðvrþar sva sem foglar flvga i loft af iorþo. En gvþf
 órindrekar toco ofcil af ilom monom. spameN fvrít en síþan 5
 postolar sva sem nu ef her mejt. Óxn minir oc ahfoglar ero
 sóþþir oc alt albuit. sva sem hann mejt þetta. Hveit er at
 heilso híf ýpvarf oc litut a síþo ena fvri feþra. Pat er mer-
 cianda at i eno fvra boþi var eigi getit óxna ne ahfogla. en
 et síþara síni var sagt at óxn voro sáfðir oc ahfoglar þvi at 10
 þa er ver vilom eigi hóra orþ Gvþf þa fvnr hann off dómi at
 ver megum veta off þagat quomo ef ver vitom apra comit (hafa)¹⁾.
 En þeir oræþo er callapir voro oc foro sumir til bæia sína
 en sumir til cæþscapar sínf. Til bóiar sínf fer fa er hver at
 iarlugom fevoxtom. þeir fara til bæia sína eþa cæþscapar en 15
 eigi til k(onog)f brvlæþf er heldr vilha fara ok starfa i
 iarligrí svflo i²⁾

45. bla. | þa mejtó necquerir i hiortom sínom þeir er hia fóto. Hverr
 ef sía ef svþþir fv gefr. IHC mejtó við conona. Trua þin
 gorpþi þic heila. Far þu i svþi. G.G. 20

Pa er ver hveiom at íþron Marie þa fyfir off meirr at
 grata svþþir en anat at mela þvi at tþr þessar svþþograr konu
 hróra steinhg hiorto ór til íþronar dómis. Hon com obopit
 þar er meN sfo to of borþom glapir oc helti ut tarom er aprer
 fognorþo oc scammaþisc eigi at grata með fagnondom. Sía er 25
 Lucas nefnr svþþga cono en Iohannes Mariam. er su Maria
 er Marcus segir at ðrotin rac fra hene vii. ðioffa. Hvat ero
 vii. ðiofflar nema ahfvnf svþþir. Af þvi mercir síafvld tala
 allt. at oll túð veltisc a vij. ðogom. Síar ðioffa hafþi hon
 Maria þa er hon var allra svþþa full. En er hon scammaþisc 30
 svþþa fleka sína. þa ran hon til miscunnar brunz. En af þvi

¹⁾ vantar í hdr. ²⁾ Aptan af þessari ræðu vantar nærfellt
^{3/4} hluti, sem svarar tveimr blöðum í hdr.

scampific hon eigi at grata með fagnondom. at hon scampific
 meirr sialfrar sin oc svnpa sina. En ðrottin toc við heve
 litilathiga utan. sa er leidi hug hevar til miscunnar inan. En
 nu litom ver á gvþspialf orpin. oc siom hverfo hon com til
 hialpar. Hafpi hon smvrfl oc stod hia fotom ihv oc þo fótr 5
 hanf i tarom oc þerði harí sino oc cvfti hon fótr hanf oc
 smvrþi smvrflom. Meþan sia cona var svnpog þa hafpi hon
 smvrfl til þess at hcamr hevar scvldi vel ilma. En nu sérþi
 hon þat Gvþi lofuga er hon hafpi fvr sér til svnpa. Augo
 hevar svstoc iarþliga hluta. en nu hreinsapi hon þa i tþrom 10
 iþronar. Hari sino bræti hon fvr til prvþi asiono sinar. enu
 þerði hon harí fótr ðrottinf. Muni hafpi hon fvr melt onvt
 orþ. en nu cvfti hon þeim muni fótr ðrottinf. Snóri hon
 svnpa tolo i crapta tal. sva at allt þionapi Gvþi i iþron þat
 er hon hafpi gort i geg Gvþi i svnp. En er gvþigrin sa þat. 15
 þa fvr leit hann þépi conona er com oc ðrottin er vip heve
 toc oc melti i hug ser. Ef sia veri spamapr. þa monði hann
 vita hvelic cona su er: ef heldr a honom. þvi at svnpog er.
 Gvþigrin var ðramlatr en eigi retlatr. oc lastapi siucan af fótt
 en læcni af gróþigo. oc var hann sialfr siucr oc fan hann 20
 þat eigi. Lecnr stod a meþal tvegia siucra. anar var heilviti
 i fótt en anar var vitlæf i siní fótt. Conan grét þat er hafpi
 gort. en gvþigr ðrambaþ af logno retletu. oc varþ vitlæff i
 siní fótt. þvi at hann vissi eigi at hann var langt fra heilfo.
 En þat er meirr harmanda at nacquarir ero þvilicir i sveit 25
 varí þeir ef cennimen scvldo heita. ef þeir gera nacquat goþf.
 þa ðramba þeir þegar yvir oprom. oc vilha eigi varcvna
 svnpgom sva sem gvþigr vildi eigi lata svnpga cono a ser
 taca. Ef hon cómi fvr fótr gvþiginom þa monði hann spvrna
 til hevar. oc reca hana fra ser. þess er off næþfvn ef ver 30
 siom abra svnpga. at ver gratem fvr orar svnpir en fvrhitum
 apra oc ucim off þvilica hluti. oc veitum sva scvlda hegnig
 fvr svnpir. at ver glómim eigi varcun ostvræ óþlif. Hegna
 scal svnpgan en biarga nongi. En ef sialfr svnpogr hegnir
 sic. þa er hann nongr en eigi svnpogr. þvi at hann samtégific 35

retlétu Gvþf þa ef hann þinnr sic fvr fvnþær. En *ðrottin* sagði
a moti þessom *ðramlatom* gvþigi *ðómi* fogo *fra* tveim sculdar
m(onom). þeim er *anar* atti *meira* at gjalða en *anar* mína. oc
var hann spurþr síþan *hvar* *meirr* elscapi þan er *hvorom* tvegia
gaf sculdina. En gvþigræn sv(arapi) þvi þegar at fa elscapi 5
meirr ef *meira* var gefit. þat er *mercianda* at gvþigr fvr-
ðómpi sic i *sino* atqueþi *sva* *sem* sialfr ór maþr legþi sialfr
bonð a sic. In gek ek i *huf* þitt *quad* IHC oc gaftu eigi
vatn fotom *minom*. en *sia* *cona* þo fótr mína i *torom*. En
er hann hafþi talþa goþa hluti iþrandi *cono*. oc talþa *illa* 10
a. hluti gvþigf. þa let. | hann þat atqueþi fvlgia er hann m(eltu)
sva. Af þvi segi ec þer at *heve* fvrgefasc fvnþær þvi at un
micit. *Sva* *sem* hann m(eltu) þetta. Brendi hon fvnþa ím af
ser. þvi at hon bran mioc i *astar* eldi. þvi at þvi *meirr* másc
fvnþa ím. *sem* hiarta fvnþogf manz gloar *meirr* i *astar* eldi. 15
Sia *cona* var groð er fivc *com* *tul* lécni. en aprær fýcþosc af
heilfo *hexar*. þvi at upfithendr mogloþo oc melto með *ser*.
Hverr er *sia* ef fvnþær fvrgefr. En *hinn* nefcer lécner leit eigi
tul þerra fivcra er *verfn*oþo við lécni. en hann stvrþi þa
er hann gróði oc m(eltu). Trua þin górfi þic heila. þvi at 20
hon *truþi* sic mondo geta þat er hon baþ. En fa gaf *heve*
þan stvrleic vilnonar ef *heve* gaf helfo fvr vilnon. I fríþi
var *heve* boþit at fara. þat er at hvrfi eigi apr a villo goto
fra retlétuf flug. Þa gogom ver fríþar goto ef ver greipom
verc or a þan retlétuf flug ef ver *verþim* eigi fundrþvkir við 25
scapara varn. þetta mēlom ver scvndiliga of scvriþ gvþ-
spialfens. en nu eigom ver at snua þessom orþom *tul* andhgrar
sculnigar. *Dramlatr* ývrgvþigr *merkir* allan gvþiga lýþ. En
fvnþog *cona* fu ef gret fvr fotom *ðrottin*f *merkir* heipna þioþ
þa ef *tul* criste snífc. En hon *com* með smvrflom oc stop 30
hia fotom IHv oc þo fótr *hanf* i *tarom* oc þerði hari *sino* oc
cýftu fótr *hanf* oc smurþi smvrflom. Off *mercir* *sia* *cona* ef
ver snume af ollo hiarta *tul* gvþf eptær fvnþær. Smvrfl *mercia*
ilm goþra *verca* *sva* *sem* Pæluþ *melir*. Goþr ilm *Críst* erom
ver fvr Gvþi. þa *hellom* ver smvrflom ývur *hcam* *ðrottin*f er 35

ver górom. þá verc er af þeim leiðir ilm gopra dóma ývri
 Cristni Gvþf. En conan stóð hia fotom ðrottinf. I geg fotom
 ðrottinf stöpom ver. þa er hotöpom gator hanf oc lifpom i
 fvnöpom. En ver stöndom hia fotom hanf þa er ver snumc
 til ipronar eptir fvnþir oc gogom goto hanf þa ef ver 5
 hofpom fvrlatit. En þa þvóm ver fötr ðrottinf i tarom. er
 ver veitom varcun enom ýftom lifpom hanf. oc lótom off
 hrveva oll mein þeira oc þionom htillathiga vælopom. Hari
 þerði conan fötr ðrottinf. Har mercir en ýtri æþófi þæ er af
 gaga þurptum licamf varf fva fem har er afaft licam oc 10
 cenir eigi licamf meina. Pa þerrom ver fötr gopf með hari
 er ver mifcunom af æþófum orom þeim ef ver várcvnom i
 orpom eþa i of. oc fvna mildar hendr þa er hugr harmar
 anarf mein. þvér fötr Cristf oc þerrir eigi fa ef harmar
 mein nonga fvr varcun. en hann mifcunnar þeim eigi af 15
 æþófum þeim er gaga af þurpt hanf. Grétr oc þerir eigi fa
 er veitar nogom varcun i orpom en hugar þa eigi af æþófum.
 En þa cvffom ver fötr hanf ef ver elfcom þa rókilhga er ver
 hveiom¹⁾ milhga. oc lotom eigi hug varn ftvgvafc við valapr)
 þeira. ne oft ora þverra við þat ef ver veitom þeim næþ- 20
 fvnlhga hluti. Fötr ðrottinf mego mercia tacn higtat quomo
 hanf. þat er goddomr toc manzhcam oc com til iarþar. þa
 cvffom ver fötr Cristf ef ver elfcom af ollo hiarta tçcn man-
 ðomf hanf með ilm gopra verca oc ceniga. En þat fa ýfir
 gvþigr oc æfundapr. þer at gvþiga lýpr quelfc i ilfco finr þa 25
 er hann fer heipnar þioþer fvaafc til tru. En læfnari var
 fvnr gvþingom gop verc leiþrettrar þioþar. at þer megi fcilja
 i hverri ilfco þer hgia. In gek ec i hu/ þit q(uað) ð(rottin)
 oc gaftu eigi vatn fotom minom. en fia cona þo fötr mina i
 tçrom. Uatn ef fvr utan off. en tçr fvr inan. En otrur 30
 gvþiga lýpr vilði eigi veita ena ýtri hluti gvþi. en er heipnr
 mex fnerofc til tru. þa veitto þer eigi at einf ena ýtri
 hluti. heldr helto þer ut bloþi fino fvr nafni Gvþf. Eigi

1) þannig í hdr.; en á aðvera hveð. 2) þannig í hdr.

gaftu mer coff q(uad) ð(rottin). en cona sia let-eigi af att cívffa
 fótr mína. Coff er astar marc. Gvþiga lýþr gaf eigi coff
 Gvþi. því at þeir þionþo honom af hręftlo¹⁾ en eigi af oft.
 En þegar er heiþnir men snerofc þa toco þeir at elþca hingat-
 a. qvomo læfnara varf. | Eigi smurþir þu hofuð mitt viðsmiorvi 5
 q(uad) ð(rottin). En sia cona smurþi fótr mína. Ef fótr
 ðrottinf mercia mandom hanf. þa mercir hofuð hanf godom
 hanf. Sva fem Pæluþ meþur. Goþ er hofuð Crıstf. Gvþigar
 letofc a Gvþ trua en eigi a men. oc var þo sva meþ við
 gvþigin. Eigi smurþir²⁾ þu hofuð mitt viðsmiorvi. því at gvþiga 10
 lýþr vıldı eigi macligo lofi boþa moti godomf hanf þan er
 hann fagnıfc trua á. En þegar er heiþnir men truþo hingat-
 como geþf. þa gofgoþo³⁾ þeir mandom hanf með eno hefta lofi.
 Fvr því feþi ec þer at heve fvrgefasc fvnþir því at hon unı
 micit. Sva fem hann meltu þetta. þotu harþar veri fvnþar 15
 heþar. þa var gnogr astar elðr fa er harþa hluti brendi.
 Drottin com til ðogorþar ýfirgvþıf. en hann fagnıþi meırr
 i crasom hugar cononar er fvnþa iþraþıfc. Gvþingrın fóði
 hann utan. en hann gladıfc inan af leıþretıngo fvnþograr
 cono. En þat er vitanda at Crıstr heahfc i þeim hiortom er 20
 eigi brena i heimf girndom. Meırr gladıði iþrandi cona ðrottın
 inan af iþron. en gvþıgr utan. því at hann gladıfc i astarhug
 heþar þa er hon iþraþıfc fvnþa. Litom ver a mıfcun Gvþf
 goþar bróþr oc fvrðómom fıolþa fvnþa vara. Sér ðrottın off
 fvnþga oc bıþr var oc callar off til fıın mıllıga oc fvfıfc 25
 iþronar varar. at hann fvrgefi off fvnþir. Mıfcun læfnara
 varf fulltu laga reffıngo. I logom var boþıt at bana þeim er
 fıórfvnþir gerþi. En fcaparı vıtraþıfc i hcam oc het fıft
 iþronom en eigi fıfıom. oc toc hann við iþron fvnþograr
 cono. oc let heıla a bræt fara. Snóri hann til mıfcunar 30
 laga boþorþom oc levftu þa er læg fvrðómþo. Of þeffı log
 er sva ritut. Hendr Moýfi voro þugar. þa var fıein lagþr
 undır hann. en þeir Aaron oc Ur heldo up hondom hanf.

1) í hdr. hręftlo. 2) í hdr. fmþi. 3) í hdr. gofgoþo.

Moísef sitr a steini. því at læg hvílast í *Cristni*. En þessi
 læg hafa þungar hendr. því at þær biða harða reffing svþa
 en veita eigi mícun. Aaron þvíse stýrþar fiáll. en Úr
 þvíse eldr. Fiáll stýrþar *mercir* læfnara varn. *Sva sem*
spamaþr m(elti). A enom *øftom* ðogom mon . . . fan fiáll *ðrottín* 5
héra ollom fiollom. En heilagr andi *mercise* fvr elð sva *sem*
ðrottín m(elti). Ec com at fenda elð a iorþ. Aaron oc Úr
 heldo up hondom Moýfi. því at *ðrottín* var IHC ✠ svndi off
 fvr andliga scilnig létubér vera þær læg er ver mottom eigi
 bera í hcamhgrí scilnigo. Lettar gerþi hann hendr Moýfi. 10
 því at hann snóri til mícunnar þungom boþorþom laga. Pat
 mícunnar het¹⁾ sagþi hann fvrir þa er hann m(elti) fvr spaman.
 Eigi vil ec ðærþa svþogf heldr at hann léþréttise oc lifi. En
 melti hann sva við hveria svþga ond. Ef m(apr) letr cono
 fina eina. en hon gegr með oprom maní þa mon hín eigi 15
 samfor hafa við hana síþan. En þu ert forðod með morgom
 unofto m(onom) þinom oc hverfr þu þo apr til min q(uad)
 ð(rottín). Mícun gvþf stgr ývir ðómi manhigf vanþa er hann
 býr svþograr²⁾ andar oc tecr við hene. en maþr settise eigi
 við sárliva cono. Úirþit er bróþr³⁾ micilleic mildi Gvþf. 20
 sagþi hann þat er eigi ma verþa oc svndi at hann ma gera
 þat er í geg mana vanþa ef. *Drottín* ser off sárgaþa oc
 callar hann off. en ver fvrhitom hann. en hann vill taca við
 off. Glati egi tíð mícunnar ne oróki veita tíð mildi gvþf.
 Gvþ hvþr saþm mildi sínar íþrondom. oc býr var at ver 25
 hverfim apr fra loftom. Af því rífi up eptir fall fa er (eigi⁴⁾ vildi
 standa oc hverfi apr fa ef afleþif gec. *Drottín* svndi með
 hverfo micilí oft hann býr var þa er hann m(elti) fvr spamax.
 At hugþa ec oc hlýðac. oc var engi fa er gott melti ne at
 hýgþi hvat hann gerþi. Uer scvldom aldregi illt hvgia. en 30
 Gvþ býr var at ver vitcímfc síþan er ver viltome fra goþo.
 oc lver hann up saþm mildi sínar þeim er apr hverfa til
 enf sana. Snuet er hugscotf ogom g(öþir) b(ræþr) til ýþvar

1) þannig í hdr. =-heit. 2) í hdr. lýþograr. 3) í hdr. bóþr. 4) vantar
 í hdr.

48. bls. fialfra | oc glicit eptur iþronar dómom þessar cono. Gratit er nu þat ef er miþgerþot i øfco oc þvat af ýþr fvnþa flecca með tþrom oc elfcom ver Gvþf gotor þer er ver fvrhtom. Þvi at ver verþom famþvkir hreinom Gvþi ef ver hverfom fra varu færgon. oc fvrhtir hann eigi þa goto er þvegin er i 5 tarom iþronar fvr ðrotin varn IH'm X þan er lifir oc ricir of allar aldur alda. Amen.

Lvcam.

IHC fagþi dómifægo lerifveinom finom. Maþr necquer haþfi tre rótfeft i vingarþi finom. oc com hann at leita aldinþ a þvi oc fan eigi. þa m(elti) hann við vingarþf fagandan. þria 10 vetr hefi ec comit at leita avaxtar a tre þeffo oc fin ec eigi. Hoc þu up þat til hverf gerir þat orúm a iorþo. En hann fv(arapí). Drotin latu standa þat en þeffi miþferi oc mon ec grafa hia þvi oc teþia of rétr þeff oc mon þat gera avoxt. En ef þat verþr eigi þa hocþu þat up. En IHC var i þinghu/fe 15 gvþiga þa ef hann melta þetta a þvatidegi. En þar var cona fu er atian vetr haþfi hrvebrotin verit oc matþ eigi up lita. IHC callapí hana til fin oc melta. Cona fvrlatð hevir þic foti þin. þa lagþi hann hendr ýfir hana oc retifc hon up þegar oc ðvrcapí Gvþ. þa redifc þinghu/ hofþigi ef IHC græði 20 man a þvatidegi. IHC fv(arapí) oc m(elti). Er fcimen. Hverr ýþvar levfir oxa fin af baþi a þvatidegi oc leiþir til vatf. en queþit eigi lofat vera at levfa þeffa ðotor Abrahe or ðaþa bondom a þvatidegi ef ovir batt atian vetr. En ef hann melta þat. þa fcommoþofc alir andfcotar hanf. En alir lvþr 25 fagnapí i ollom hlutom þeim ef ðvrliga górpofc af honom. omí GREGORI.

Drotin var oc læfnari kenir off ftundom i orþom en ftundom i vercom ftundom anat iorþom en i iartein en ftundom et fama i iarteinom fem i orþom. Tvena hluti 30 hørþot er g(oþir) b(røþr) i gvþþialli þeffo þa er hvarom var miþcun veit¹⁾. Þat er aldinlæft tre oc hrvebrotin cona. En þat mercir aldinlæft tre fem hrvebrotin cona. oc þat

¹⁾ í hðr. veit miþcun, með tveimr deplum ýfir hvoru um sig.

*mercür treet þegit undan uphogvi sem¹⁾ conan til heilfo
 leid. Drottín vingarþf com²⁾ þrýfvar til trefinf oc fan eigi aldín
 a þvi. en conan var athian vetr fiuc apr hon tæci heilfo. þat
 mercür athian vetra tala sem hití ef vingarþf ðrottín com
 þrýfvar til aldínlaíf tref. Litom ver oc þa fer hver orþ 5
 Gvþþialf(ínf). þæ er ver forom nu scvndíliga ýfir oll faman.
 Maþr necquæR hafþi tre rottfest í vingarþi sínom oc com hann
 at leita aldínf a þvi oc fan eigi. þetta aldínlaíf tre oc sia
 hrvegbotín cona mercür allt máncvnf øþli þat ef scvnfamt vaf
 scapat sem cona. oc vel rottfest í síni stopo sem tre. En er 10
 maþr fell í sýnþir viðandi þa let hann af at gera avox(t)
 goþf vercf oc helt eigi retrí upstopo. Þa týndi hann retrí
 stopo ef hann fell í sýnþir oc vildi eigi gera avoxt hlýþni.
 Drottín vingarþf com þrýfvar til trefenf. þvi at hann vitþaði
 máncvnf í amínigo síni. fvrir log oc undír. logom oc undír 15
 miscun. þa meþti hann við vingarþf fagandan. þria vetr hefi (ec)
 comit at leita aldínf a tre þvifa. oc fin ec eigi. Com hann
 fvrir log. þvi at hann gaf þa scynfemi at hverr matí mercia
 at sino dómi hverfo hann scvldi gera við nong fin. Com
 hann undír logom. þvi at hann gaf boþorþ. Com hann 20
 undír miscun. þvi at hann svndi m(onom) navísto mildi sínar.
 En hann fan eigi aldín a treno a þrimr vetrom. þvi at sumir
 raglatír scapaśc eki við øþlif scvnfemi. ne við laga boþorþ.
 oc retlaśc eigi af iarteinom hingat quomo Crísf. Ungarþf
 fagandín mercür kenimeN. þa er varþveita Crísfín Gvþf. þeff 25
 vingarþf fagandi var fvrítr PETRuś postoli. þan vingarþ fogom
 ver. þott ver sem overþir þa ef ver telhom fvr ýþr eþa bíþiom.
 En með micílí hretflo er off htanda þat er meþt vaf við
 vingarþf fagandan of it aldínlaífa tre. Hoc up þu þat. til
 hverf górir þat orúm a iorþo. Orúm er at hveríom þeim er 30
 eigi górir avoxt goþf vercf. sva sem at aldínlaífo tre. þvi at
 anar meþti vera í rumi hanf sa er goþ verc gorþi. Ef ricísf
 m(apr) hefír eigi avoxt goþf vercf. þa meinar hann oprom
 avoxtín. þvi at þeir ef undír hanf veldi ero — — — —*

1) í hdr. sei. 2) í hdr. cō vingⁿþf með tveimr deplum yfir hvoru um sig.

Brot úr Dialogif Gregorif páfa enf mikla.

49—52. bls.: Diall. L. III. I—II. cap.

49. bls. *necquert* sîn at tu vitir *heer hann* ef. En ef *konogr* fat of borþi of ðag þa *com Pælinuf* at vanþa *sinom* oc færþi *gott alðin ðrotni sinom*. En ef *k(onogr)* fa *Pælinom* þa *bra hann* lit oc scalf og heimti þagat mag sîn oc fagþi *honom lewðan hlut þax* ef *hann*¹⁾ hafþi þagat *vvir þagat tîl*. Satt ef þat ef 5 þer er fagt *fra max* þeSom. Nu i nott ðrevmþi mic at ec se ogorliga ðomendr sitia a ðomstolom. oc vaf sia *m(apr)* i þeirri fveit. en a þeirra ðome vaf svipa tecin or hendi *mer*. En þu spvr hver *hann* se. þvi at ec hvg *hann* eigi otigin *m(an) vera*. þa heimti magr *k(onog)*f *Pælnum tîl* malf vîþ sic 10 oc spurþi hvat *max* *hann* veri. En Gvþf maþr *sv(arap)*. oc *quasc vera þrell* hanf fa ef *hann* toc fvr ekio *sonix*. þa spurþi *hann* hvat *mana hann* (*hefþi*)²⁾ *verit* a sino lande. En ef *hann* vaf þeS opt spurþr oc beþix at fegia. þa fagþi *hann* of sîþr at *hann* *hefþi* *bvfc(op)* *verit*. En ef ðrottin *hanf* 15 *hevrþi þetta þa oapisc hann* oc *m(elti)* vîþ *Pælnom*. Bîþ þu mic þeS hlutar *fem þu vill*. oc *mon* ec veita þer at þu *farir* meþ *veg apr tîl landf þinf*. *Pælnuf* *sv(arar)*. Efn ef fa hlutr ef ec vilda þigia. *attu levSîr* or *ánæþ* *alla þa mex* er or minn borg voro hîgat *herleidir*. Þa vaf þegar *samnat þeim ollom* 20 *saman* oc stigo þer a *fcip* meþ *Pælino* oc vaf *fcip þeirra* hlapit *corni* oc foro *allfegnir* meþ *bvfcopi*. En *k(onogr)* ðó *fæm nottom* sîþar *sva fem* *bvfcop* hafþi *fvrir* fagt. En *sva*

¹⁾ þ. bætt við út á spázíu. ²⁾ hefþi: bætt við út á spázíu.

gorþisc þa ef Pælnuſ feldi sic .I. í þreldom at hann levfu marga or ánæþ meþ fer. oc glicþi hann í þvi eptur ðrotni orom ef þrelf licam toc a sic til þeS at hann levfu oS or ſynþa anæþ. EN ef fagt fra andlati Pælnuſ at þa ef hann hafþi banafott tecna oc vaf at bana comin. þa ſcalf chfi fa 5 allr ef hann heildi í. en landſcialpti fa toc eigi víþara. EN ogn varþ ollom micil at iartein þeSi þeim ef hia voro. en þa ſcilþisc qnd Pælnuſ víþ licam oc for meþ Gvþi til ðvrþar.

þa ef heil(agr) Iohanneſ papa atti for til k(onog)ſ þeS ef Iuſtinuſ het. þa atti hðnn næþſvn a fornóm vegi at leiga 10 fer heft. EN ef þat hevrþi .I. gofogr m(æþr). þa leþi hann honóm heſti þeS ef hann atti hogſæztan. oc m(ælti) hann ſva fvrir at papa ſevldi fenda heim heſtuþ þegar ef anar fengisc machgr. þvi at cona hanſ vaf von at riþa þeSom hefti. Pavix toc víþ heſtinóm oc hafþi unz anar varþ til fengix oc fendi þa 15 heim þena. EN þa er cona buandanſ ſevldi riþa. þa gorþisc þeS eigi coſtr. þvi at heſtrix toc at fríſa oc blaſa oc æfa. oc ſcalf allr ſva ſem hann ſvndi þat í ohögindóm ſinom at hann vildi eigi cono lata riþa fer eptur þat ef heil(agr) papa hafþi riþit honóm. EN buandi cuni þat ret vírþa. oc fendi 20 hann þegar Iohanni papa heſtuþ oc baþ mioc at hann ſevldi þigia þaþ heft ef hann hafþi helgat í ſini reiþ. EN ef fogþ fra Iohanne papa ſu onor iartein at hann gaf blindóm maní ſvn þa ef hann vaf í Miclagarþi í æghli allz lvpſ.

A nacquari tíþ atti agapituſ papa for til enſ fama 25 k(onog)ſ Iuſtinuſ. EN ef hann vaf a griclandi þa vaf honóm fórþr ſivcr m(æþr). fa ef omali vaf oc matti eigi af iorþo up riſa. EN ef frendr hanſ ſtoþo¹⁾ ývir honóm oc greto. þa ſpurþi Agapituſ ef þeir trvþi at en ſivci meþte héill verþa. EN ef þeir letofc bafa trevzc heilfo hanſ undir Gvþi oc I. 30 veldi²⁾ Petrf poſtola þa hof papa up meSo oc forþi fram hug- aþſamlega bón í Gvþſ æghli. Síþan gek hann fra altare oc toc í hond enóm ſivca. oc hof hann up af iorþo oc reiſ

1) í hdr. ſtoþō. 2) I. veldi = einveldi.

hann þegar up a fœtr sína í ægliti allc lvpfi. En ef hann gaf honom corpuſ þ(omini) þa toc hann mal sitt en allr undropoſc þeir ef hia voro. oc feldo tær frv fagnaþi.

bls. Of þeS enf ſama k(onog)ſ þaga luſinuſ. atí Daciuf Meilanſ b(organ) bvfcoþ næþſvnia for tul Miclag(arþſ). En ef 5 *hann com tul borg(ar) þeirrar ef Corinthuſ heitur. þa leitapí hann ſer tul þeS huſ giſtingar ef ſva micit veri at líþ hanſ metí hafa rum iní. þa ſa hann huſ micit eitl ſaman ſtanda þat ef honom þotti hæſilict at vexti oc baþ hann lagſmex ſina bua þat huſ inan tul inivíſtar. En borgar men fogþo 10 at þat matti eigi vera. þvi at diofoll hevir lengi bvgí í þvi huſi. oc er þat af þvi tomt. En Gvþſ maþr Daciuf ſv(arapí). Allra heldſt ſcolom ver þa í þvi huſi iní vera. ef diofoll hevir þat apr banat m(onom). þa let hann bua inan huſit. oc gek orver at moti freíſtní ſianda. En a miþri nott ef Gvþſ 15 m(aþr) hváldi. þa toc ſiandíN at lata hverſ dvrſ lotom. ſtundom grenapí hann ſem at oarga dvr. ſtundom hveſtu hann ſem hogormr. ſtundom beliapí hann ſem næt. ſtundom gnegiapí hann ſem hroS. ſtundom iarmapí hann ſem geit. eþa hrein ſem ſvin. þa vacnapí Daciuf víþ ſva margra dvara rþd. 20 oc reif up oc herſuſe a ſiandaN meþ reiþi oc m(elti). Ertu ſa ef meſtur í þrambí þino. at þu monðir ſetia ſtol þin í norþri oc vera glicr Gvþi. en nu hevir þu þat ſem þu ert verþr. ef þu glicrſc geitom oc ſvinom. þa ſcampiſc iltgiarn andi brígza ſina. oc þorþi aldregi ſíþan at ſvna ſionhverfigar 25 ſinar í þvi huſi. oc gorþiſc treapra mana bvgþ ſíþan í huſino. þvi at otrur andi flóþi þegar ef ein ſanlega trer gvþſ vinr giſtu í huſino.*

Sabinuſ het bvfcoþ borgar þeirrar ef Canuſia ef colloþ. en hann vaſ m(aþr) gamall oc ſionlæS of ſíþir. En hann 30 haþpi ſpalex anda. En er Totila fra þat k(onog)r Gothorum. þa treþi hann þvi eigi. En þo víldi hann þat revna. Sva bar at of þag ef k(onogr) com þagat at bvfcoþ) bæþ honom tul borþſ meþ ſer at dægorþi. oc ſat k(onogr) a hægri hond bvfcoþi. En ef þion býſcoþiſ ſerþi honom vinf dvrk. þa toc 35

k(onogr) *ðrvkiarkerit* or hendr þionnom þegianðr. oc feldr
 sialfr¹⁾ *ðrvciarkerit* bý(scop). oc vldr revna hvart hann vísu
 af spalex anda hver honom feldr *ðrvcin*. Pa toc *Sabinuf*
 b(yfcop) vit *ðrvciar kerino*. oc m(elti). Lifu fu honð. *Conogr*
 varþ glapr vþ þetta orþ. þv at hann þotþisc fundu hafa 5
 spalex meþ Gvþf þreli þax (ef hann)²⁾ vldr revna. Lif
Sabinuf var lagt oc morgom nvtfamhet. En .I. diacn hanf
 fa ef bý(scop) hugþisc verþa mondo eptir hanf ð(ag) fvldrisc
 þeirrar ilfco at hann blett eitri *ðrvc hanf*. oc cevfti at sveini
 enom at fa forþi *ðrvccin* bý(scop) of aptan at notorþi. Bý(scop) 10
 m(elti) þegar vþ sveini. Drecþu sialfr þat er þu fórpur mer
 at *ðreka*. þa fan sveini at bý(scop) vísu ilfco hanf. oc vldr
 heldr *ðreca* etr oc *ðevia* en taca viti þat ef hann vaf verþr
 fvr gløp fin. En ef hann hof at muni fer *ðrvciar kerit*. þa
 m(elti) bý(scop) vþ hann. Drec eigi þu. fel þu mer ec mon 15
ðreca. en þu (seg)³⁾ fva þeim ef þer feldr at ec mon *ðreca*
 eitri en fa mon aldregi bý(scop) verþa. þa gorþi *Sabinuf*
 b(yfcop) *croS* marc ývir *ðrvcinom* oc *ðrac órugr*. En
 diacn fell niþr ðaþr a þeirri ene somo stundo sem hann
 hefþi *ðrvcit* eitrit. þv at eitri ilfco hanf vá hann i æghiti 20
 Gvþf. þott eigi veti hcamhet eitri honom ðaþa.

Fra Caffio.⁴⁾

A þeirri tíþ er *Totila k(onogr) Gothorum com til borgar*
þeirrar ef *Narnuf* heitir. þa gec a mot honom *caffiuf episcopus*
 borgar þeirrar. En hann var ræþleitr m(aþr). En er k(onogr)
 51. bla. fa hann. þa etléþi⁵⁾ hann at hann veri af þvi ræþleitr at 25
 hann hefþi i miopðrvcio verit. oc fvrleit hann þegar atferþ
 hanf. En Gvþ vldr fvna *bratl hvilic* fa m(aþr) var ef k(onogr)
 fvrleit. þa greip ilgiarn andr .I. fcialdsvein hanf k(onogr)inf.
 oc qualþi gramligrí foti i æghiti alþvo. En þa ef in oþi

¹⁾ í hdr. sialfr. ²⁾ tilvísunarkerki á eptir þā, en rifin fa spázian. ³⁾ bætt við út á spázíu. ⁴⁾ Fyrirsögn með rauðu lettri. ⁵⁾ þannig í hdr.

vaf leidr fvr bý(scop) í ægliti k(onog)f oc lípmana hanf. þa gorpí bý(scop) *croS marc ývir honom* oc rac *bravt fra honom* ohreinan anda *sva at hann com aldregi síþan*. En þa varþ *sva at konogr toc at gofga Gvþf þrel af iartem þa^v ef hann* hafþi apr *l(utill)virdan¹⁾* af ývirliti. oc leggþi *ðramlatr k(onogr)* 5 *grímleic fin fvr þeim maní ef hann sa at sva (stvrþi)²⁾* Gvþf *crap tr*.

En ef *ver telhom stvrera mana verc*. þa minomc *ver a þat* hverfo Gvþf *miscu^N* gorpí víþ *Andreas bý(scop)* borgar þeirrar ef *Fundana heitr*. En sía saga ma þat (*cena*)³⁾ þeim ef-hevra 10 at þeir varífc víþ *samvifo qvena* ef *ser vilia til hrenlífis* ha(lða at)³⁾ eigi verþi þeir þvi *þvelligar teldir* af *vavefligrí* freiftní *fem þeim verþr nalégra þat ef þeir (gir)³⁾nafc*. En sía *Andreas* hafþi *gofoct líf oc craptafullt* oc helt sic vel *til hrenl(íff)*³⁾. *Hann let vera nuno nequera í hufi sino*. oc 15 gorpí *hené* eigi *brat vífa*. *fra samvifo síni þvi (at)⁴⁾* hann *trevífic* vel *sino hrenlífi oc henar*. þa fan slógr *fiandi stáþ* freiftonar í *hiarta bý(scop)* oc *hrosáþi hann aliti cononar* fvr *hugfcotf ægom hanf*. unz *hugr hanf teldífc* af *afiono henar*. Gvþigr *neqrer atti for of ðag til Rumab(orgar)* or *heráþi* 20 þvi ef *Campania heitr*. En ef *hann atti scamt til Fundana b(orgar)*. þa *apnáfíc fvrir honom apr*. *hann meti til gífugar comafc*. oc gek *hann in í blothuf* ef varþ a *goto hanf*. En *hann hredífc* ef *hann sa at blothuf vaf*. oc gorpí *CroS marc* *vvir ser þott hann trþi eigi a croSi^N*. oc *matia sofna fvr* 25 *hretflo*. En a *míþri notl sa hann micit líþ ohrena anda* þvía *in í hufit*. oc þotti *honom fem .i. veri hofþigi þeirra*. oc þionáþi *aprir þeim*. En sa *spurþi þa hvat hvergi þeirra* hafþi *unit til ilfco*. En ef *hver sagþi fem spurþr vaf hverfo þeir foro at fréfta mana*. þa. *reif up .i. (i)⁵⁾* *míþio líþi þeirra* 30 oc *sagþi hverfo hann hafþi teldan hug Andreas bý(scop)* í *aliti nuno þeirrar ef þar í hufom⁶⁾* *hanf vaf*. þa varþ *ilgiarn*

1) rifid utan af blaði en sést leggþr af l. 2) rifid utan af blaði. 3) rifid utan af blaði. 4) vantar í hrd. 5) vantar í hrd. 6) í hrd. hvað krotað ofan í annað, og dregið saman þar i og h.

andú glapr víþ þat fa ef höfþing þeirra var. oc þóttisc því
meira avoxt hafa sem hann mati fvr¹⁾ h(elgom) of spilla. En
fa fiandú ef þetta sagði, quasc því frammar hafa ðregit hug
bý(scop) til fvnþar at en næsta aptan hafði hann clappat²⁾
nuðoni af bliþléti. þa egiapú en forni fiandú ohrenan anda at 5
gora til lox þat ef hann hafði uptecit. at hann næþi þeim
enom meira figri an aprir sem hann metti betra manú fvr fara.
Gvþingr vacþi oc fa þesa hluti alla oc hevrþi oc var hredr.
þa m(élti) en motkasti fiandú þeira líþf. at farit monði at
vita hær fa maþr veri ef þorþi of nott at vera í hufi þeirra. 10
En ef ohrenr andar foro oc fo hann .†. marci figndan. þa
undroposc þer þat oc veimþo oc m(élti). Cer ef þar tomt
oc læft. En ef floer ilgiarnra anda hvarf a bravt or hufino.
þa reis gvþingr up þegar oc for fcvndiliga til fundar víþ
Andreaf bý(scop). oc heimti hann a mal oc spurþi hveria 15
frestni hann hefþi. En bý(scop) vildi eigi segia honom. þa
bar gvþingr a brvñ honom at hann legþi ragan aftar hug á
nuðona. En ef bý(scop) ðulþi þes þa m(élti) gvþingr. Fvr
hvi ðvir þu þes. oc vas þu í gér aptan til þes egiapú at þu
clappaþir hene. þa kendisc bý(scop) víþ sitt verc oc gek í 20
geg hlutathiga því ef hann ðulþi fvr. En gvþingr sagþi
honom hvat hann hafði fet epa³⁾ hevrt a ðiofla motino. Oc
ef episcopus hevrþi þat þa fell hann a cne til bónar. oc let
þegar fara bravt nuðona or hufi fino. Síþan let hann briota
hofit⁴⁾ og gora þar kircio Andreaf postola í staþnom. oc hvarf 25
af hendi honom licamf freftni fu ef hann hafði. En hann
talþi trv fvr gvþingnom oc (toc)⁵⁾ hann feirn oc var vel
52. bls. cristn alla efti. | oc gorpisc sva at gvþingr naþi sialfr at
hialpasc þa ef hann leitapú at hialpa oprom. oc leði Gvþ fvr
þat anan til goþf líff ef hann varþveiti⁶⁾ anan í goþo lífi. 30
PETR⁹. Sia hlutr er nu hevrþa ec veitir mer b(éþi) hretflo

1) bætt við á spáziú en óglöggt og rifð utan af. 2) í hdr.
cl'appat. 3) í hdr. † = vel. 4) hdr.: ofit. 5) vantar í hdr.
6) í hdr.: varveiti.

oc von. G.G. Sva hvíar oS at vífo at *ver fem avalt hredur* af ostvrçp varí. en *trevstumfc* gvþf mfcun. Nu hevrpom *ver* gvþf vin scelfþan en eigi tçldan *til þeS* at oS ost(vrcí)¹⁾om monom gorífc hretfla af því ef hann var scelfþr en travft af því ef hann matí standafc fréftni. 5

Fra Constantio.

(Bý)fcop het *constancíuf* í borg þeirri ef Aquina ef collop. *Hann* var cupr at því víþa at *hann* hafþi spalex anda. En þa ef *hann* toc bana þa urþo borgar men oglapír oc stoþo ývir honom *gratandi* oc mçlto. Hvern scolom *ver* ha(fa) eptir þíN dag ~ *Constancíuf* sv(arapí) þegar af spalex anda oc m(çlti). 10 Eptir monop er (ha)fa hroSa svein. en þvatera eptir hroSa-svein. þa hafþ er²⁾ þatf er monop. En(er) *Constancíuf* hafþi þeSa spafogo sagþa þa andapífc *hann*. En síþan var *til* bý(fcopf) (tec)IN *Andreaf* ðiacn *hanf*. en *hann* hafþi hroSa gét *necqueria* stund çfi sínar. En síþan hafþi bý(fcopf) *veldi* 15 *Iovinuf* *necquer* fa hafþi þvattere *verit* í borg þeirri. En a *hanf* ðogom evðífc borgar lvþrin sva mioc af sottom oc af heþina mana *her*. at eptir *hanf* ð(ag) var engi fa ef bý(fcop) of *veri*. oc eigi lýþr fa ef bífcop of heþi. oc fvldífc sva et fána atqvçþi gvþf þrelf ef *hann* sagþi at fa lvþr monð: eigi 20 hirþi hafa eptir an(ðlati)³⁾ tvegia bífcopa þeirra ef honom voro *nçstir*.

Frigíðianuf het bífcop í Luco en fa var *crapta* m(apr) micill oc bera men víþa lof *hanf* oc iartemir. O fu er *til* borgar þeirrar fellr var opt von at gaga oc farveg *finom*. 25 spilti okrom m(ana) oc engiom. En er þat var opt þa som-noþo borgarmen líþi *til* oc hoþo micit erfþi fvrir at veita one allri or enom forna farveg oc motto þeir eigi lvçþir a vlna. þa let Gvþf maþr *Frigíðianuf* gora *ser* hrífo oc gek *til* arenar oc var þar lengi a bón. Síþan m(çlti) *hann* víþ 30

¹⁾ rifid af spázíu og fremstu stafirnir af 9 línun. ²⁾ í hdr.: ef. ³⁾ bætt við út á spázíu með rauðu bleki.

ona at hon scvlði fylgia honom en hann for oc ðro hrifona. En oen fvrlet þegar en forna farveg sín oc bravt ser annas farveg þar er Frigidianuf ðro hrifona fvrer oc hvarf hon aldregi síþan apr 1 en forna farveg ne spilti ocrom m(ana).

I Borg þeirri ef Placencia heitur vaf .i. *craptarþigr* 5 bý(scop). Sa het Sabinuf. En diacn sagði honom of ð(ag) at q fu ef Paduf¹⁾ heitur gek or farveg sínom oc spilti ocrom. Bý(scop) sagði. Far þu til arenar oc mël þetta. Bý(scop) hvþr þer at þu stullr þic oc hverfir afr 1 farveg þin. Diacn²⁾ gerði eigi fara oc hlo at mah bý(scopí). Pa heimti bý(scop) 10 þagat ritara oc let rita þeSi orþ. Sabinuf bý(scop) hvþr þer æ 1 nafni IH^v X^c at þu gagar eigi frammar or farveg þinom ne spillr engiom eþa³⁾ ocrom mana. En ef þat rit vaf ritþ þa melta hann viþ þa^v er rét. Far þu oc casta þvi a æna. En ef þat vaf at gort þa hvarf oen apr þegar 1 farveg sín. 15 oc gec aldregi síþan til meinf 1 þa^v stap. I þeSom hnevciþc mroc ohlvþni m(ana). þar ef ofcvnfamhlg scepna hlvðr boþorþi heilagra m(ana) 1 gvþf *crapti*.

Gernobnuf het episcopus borgar þeirrar ef Popolonia³⁾ heitur. En fa gaf morg vitni heilaglecf. En hann toc vit 20 riþorom necqveriom of ð(ag) oc veti þeim beina. En þeir hofþo floit undan hernapi Gothorom oc hlifþi hann gestom sínom viþ bana. oc com þeim a bravt or clandz viciga. En ef þat var⁴⁾ fagt conogi þeirra Totila

53—56 bls. Diall. L. III. 15—24.

53. bls. | af þeirre mēlgí ef ver tocom fvrft næþgir up af varcun. En 25 ef ver mēlom fvrft tom orþ. en síþan þæ ef verri ero. þa verþr þvi seina bøn or hévrþ fem muþr var færgasc meir í heimfco mēlom fem ritþ ef. Sa ef eigi vill hevra Gvþf log. þeS bøn verþr opég. þat ef eigi undarlicet þott Gvþ hevri travt bænir orar. þar ef ver hlýþom travt eþa⁵⁾ eigi boþorþom hanf. Sva 30

¹⁾ í hdr. Pard'. ²⁾ í hdr. † = vel. ³⁾ í hdr. ppina.
⁴⁾ í hdr. † = vel. ⁵⁾ í hdr. var þ með tveimr deplum yfir hvoru um sig.

efa þat undarlicet þott Gvþ hevrþi sciott bæn Florenciuf. þar ef hann var sciotr at hlþþa boþorþom ðrottinf finf. En Euticiuf fa ef a Gvþf goto var foronætr Florenciuf varþ ageþr at iarteinom eptir andlat fit. En þott mart se sagt fra honom. þa fvnifc mer þat agezt ef Gvþ lét gorafc allt hingat til fvr cleþi hanf. Avallt ef hiti brendi iorþ¹⁾ oc regnf þurpti. þa somnoþofc saman borgar mex. oc boro kvrtul hanf of acra. oc heldo up kvrtlinom þa ef þeir stoþo a bæn. oc com þegar gnotgt regn fem þurpti. I þvi ef fvnt hrhicæn cragt oc verþleic ænd hanf hevr fvr Gvþi. ef cleþi hanf matþi taca af 10 m(onom) reiþi Gvþf.

MARTIN²⁾

Einfeto m(aþr) necquer var i fialli þvi er Narficiuf heitir. en fa het Martinuf. hann var marga vetr bvrþr i þrongom helli oc lifþi heilact lif. þat gorþifc fvrf til iarteina of hann þa ef hann com til þeSa hellif at vatn. ðræp þegar or steini i 15 hellinom³⁾ þat ef honom van þorf at gnogo. oc varþ vatn þat hvarci mina ne meira en hann þurfti. En en forni fiandþi ofundaði ftapfeftu hanf oc leitaði vþ meþ fløgr iþrott at reca hann a bravt or hellinom. Hogormr com til hellifenf oc bæþ ognir Martino þa ef hann var a bónom oc lagþifc i 20 hring of hann oc fvlgþi honom hvertki fem hann for. En Martinuf hredifc eigi ormrin oc retþi hond fina eþa fót at muni hanf oc m(elti) vþ hann. Ef þu matþ hogva þa moncap ec bana. þat vaf iii. vetr i samt ef ormrin vaf i hellinom. En ef Martinuf matþ eigi hreþafc þeffa freftni. þa ftevpþifc 25 ormrin ofan of ðag fvrr fiallfhlþna. oc bran elðr af honom. en af þeum elði bruno æll hrif þæ ef fvrr urþo. I þeffom hlut vildi Gvþ fvna hverfo ramr fa fiandþi var ef Martinuf hafþi ývr flugit. Sþan ef Martinuf com til einfeto þa barfc hann þat fvrr at fia alðregi conor. eigi af þvi at hann fvr- 30

¹⁾ bætt við milli lína. ²⁾ Með dökkraudu bleki. ³⁾ í hdr. fteimhellinō.

liti conor. heldr af þeir at hann ugþi freistni. En þat fra
 cona necqver oc gek diarflega til hellisinf þar ef *Martinus*
 vaf iní. En ef hann sa at cono cleþi como fvr ðvr hellisinf.
 þa snerefc hann fra ðvrom oc fell a cnebeþ til bónar oc hof
 eigi hofop af iorþo apr conan hvarf fra hellinom. En ef 5
 hon gek ofan or fialfhjþo¹⁾ þa varþ hon brapðarþ samðoggrif.
 oc fundi þat heve at Gvþi mislicapi þat ef hon freistapi þrelf
 hanf. Hellir *Martinus* ef í brættu fialhí sva ofarla at stor tre
 þv er a iomno niþri vaxa þvkia eigi meiri ofan til svnar en
 fmó hrif. en í einom stap vaf til gept oc ef þar þrægt ein- 10
 ftigi. En ef margir trvfastir men foto²⁾ fund hanf. þa gek
 svelv necquer ovarliga oc fell or einftugino oc bravt allt ofan
 a iofno. Færonatar hanf urþo hrægvir oc foro at leita licf
 hanf. oc etloþo at hann mónði bana hafa oc vera allr
 lamir. En ef hanf vaf létap. þa vaf hann fundir a iofno 15
 niþri heil oc lifandi. En þat þotti ællom einfét at bón
 marteinþ barg honom. Stein micill var í fialhino up fra
 helli³⁾ *Martinus* sa ef til þes þota horfa at falla mónði a
 huf hanf ef hann lofnapi. þa com .I. gofogr⁴⁾ maþr þangat
 meþ hjþi miclo oc þarþ *Martino* at levfa ofan steinir oc þarþ 20
 at hann ferí a bravt or hellinom²⁾ meþan steininom veri ofan
 velt. Gvþf m(apr) gorþi eigi a bravt fara. oc m(elti) þo at
 þeir scvldi ofan velta steininom ef þeir meþti. En ef hjþf
 fiolþi sa allr leitapi at hrøra steinir eþa hefia sva at Marteine
 ýrþi eigi mein at. þa slap steinir or hondom þeim ef minzt 25
 of varþi oc hhop ývir hellin svat hvarfiari com niþr. En
 þat vaf ællom æþfvnt. at engla fultig hof steinir meþ þeim.
 ef eki varþ meín at . . Pa ef *Martinus* býgþi fvrft í þessom
 54. bls. helli þa batt | hann iarnfesti of fot fer oc festi anan enda í
 hellinom til þess at hann gegi eigi víþara en festrin toc. En 30
 ef *Benedictus* abbati fra þat. þa sendi hann lerisvein sín oc
 þarþ sva mela víþ *Martinum*. Ef þu ert Gvþf þrel. þa halði

¹⁾ í hdr. fialfhjþo. ²⁾ bætt við milli lína. ³⁾ upphaf. ritað
 fialhí en skrifað yfir. ⁴⁾ í hdr. gofogþf.

þer *Cristz* festr en eigi iarnfestr. Þá levstu *Martinus* þegar feftu af ser. en *hann* gek þó aldregi vípara an apr. En síþan ef *hann* læc sic í hellinóm þá toc *hann* at hafa leri sveina. En þeir otto bygð scamt fra helli *hanf*. oc toco ser vatn or brunu þeim er langt var í iorþ niþr. En festr fu slitnaþi oft 5 ef vatnkeraldit var vit feft. þá toco þeir feftu þá ef *Martinus* levstu af fæti ser oc ioco þvi strengi oc slitnaþi aldregi síþan festrin. þvi at hon var þá æll sva féig sem iarn ef hon var æcin með þeirri iarnfeftu er Gvþf þrell hafði a ser hafða.

(M)uncr¹) necquer lifgofogr oc síþsamr hafði einfeto í 10 fialli þvi er *Argentarius* heitir. oc fvlði *hann* muncf nafn í gopom síþom. En *hann* vaf þvi vanr a hveriom missorom at coma til Petrf kircio oc gísta svbðiacn þax ef atti *huf* scamt fra kircioni. en fa het *Quadragesimus*. En ef muncrin com þagat of ðag at vanþa sinom. þá andaþisc nacquær valaþr 15 buandi í næftom *husom*. þá apnaþisc oc matí eigi *grafa* *hann* a þeim ðegi. En cona *hanf* fat hia oc gret alla nott í gegnom. oc matí eigi sofa. En þat matí hevra til *huf* subðiacnsinf. þvi at þili éitt vaf a miþli. Oc ef conan matí eigi hugafc. þá melti heil(agr) *muncr* víþ subðiac(onum). 20 Harmar qnd min með cono þesi. rifom up víþ oc forom til bønar. þá foro þeir baþir til kircio oc voro legi a bæn. Oc ef þeir luco bæn. þá samnaþi Gvþf þrell ðustu ef lagzt hafði a altare. oc for til *husa* cononar oc fell a cnebeþ hia heino oc vaf legi a bæn. Síþan réif *hann* up af bønemi oc toc 25 mottol af hosþi enom andaþa ef breiðr vaf vvir andlit honom. En ef konan sa þat. þá undraþisc hon oc vissi eigi hvat *hann* vildi at gera. Síþan bneri *hann* of andlit honom moldar stundino²) þvi er *hann* hafði tekit af altere. þá toc en ðarþi ond oc hof up ægo sin oc fettiþc up. oc þotti sem 30 *hann* veri vacþr or svemni. En ef conan sa þat þá feldi hon tor fvr fagnaþi. oc var þá hórastare an apr. En Gvþf m(apr)

¹) Rifin af spázia; á henni að líkindum staðið upphafsstafrinn.

²) í hdr. stundino.

stóðvafi horevfu hevar oc m(eltu): þegi þu þegiþu. Ef
 necqver spvr hvz þetta séti. þa segit er at drotin IHC Xc
 gørþi sitt verc. En ef hann hafþi þat meþt. þa for hann
 þegar bravt af gíftu. oc com aldregi síþan. þvi at hann
 vildi fløia veg þeSa heimf. oc let þa aldregi sía sic síþan 1 5
 þeSo lifi ef hann íþ of sín sva micla iartein góra. (Petrus)¹⁾
 Hvatei er aprir meþa þa svniþc mer ía iarteina craptr meþr
 at gefa ðaþom maní lif. Gregoriuf²⁾ Ef ver hvgiom at
 ofvneligom hlutom. þa er víft metri iartein at leiþretta svþgan
 man 1 cenigom oc 1 þøna fultuþi. en at reifa up ðaþan 10
 licam. þvi at licamr scal ðevia 1 anat sín en ond lífa éi oc
 ei. Tven ðømi mon ec svna þæ ef vitni þera hvar méari
 craptr ef at reifa ond af ðaþa eþa³⁾ licam. Drotin reistu up
 Lazarum af licamf ðaþa einom. þvi at hann vas goþr m(aþr).
 en hann reistu Sælum up af andar ðaþa. Eftir licamf upriþo 15
 Lazaruf. ef eki getit iarteina hanf. en eftir andar upriþo
 Sæluf ef sva mart fagt oc svnt 1 croftom hanf oc kenigom
 at halftki ma óstvrkþ or þera. þvi at hann snere 1 kenigom
 sinom grimmom hugscotom til mildi oc vas fuS at ðevia fvr
 Gvþf nafni oc heilþo brøþra oc vas prøðr postola tign oc 20
 allre boefþeci oc upnumiþ til enþ þriþia himniþ 1 svet engla
 Gvþf. oc þo vas hann hlúlatr oc varcunigr iarþigom⁴⁾ m(onom)
 1 kenigom sinom. oc sevrþi hverþo hvergi sevlði lífa 1 heam-
 ligrí svflo. þar ef sýnt hverþo ía líþi ef up reif af andar
 ðaþa. Mína ef at reifa man up af licamf ðaþa. nema þat 25
 svlgi at ía en samí rísi up (af)⁵⁾ andar ðaþa oc leiþrettis fra
 svþþom fvr licamf upriþo.

Þaðr necqver vas 1 Campania heraði ef *Benedictuf* het.
 ugr at aldri en gamall at síþom oc helt sic sterchga 1 heilagri
 atferþ. þena man fundo grimmir Gøþi .I. saman 1 huþi sítia 30
 55. bls. *hermes* Totila k(onon)þ. oc logþo | eld 1 huþ hanf oc vilþo
 brena hann INI. En eldr gørþi eigi feftaþc 1 huþno. en

¹⁾ í hdr. P med rauðu. ²⁾ í hdr. G.G. med rauðu. ³⁾ í hdr. V.
⁴⁾ þannig í hdr. = iarþigō. ⁵⁾ vantar í hdr.

iorþin *bran umhverfis*. *Hermex* reidofc þeS at meir oc
ðrogo Benedictum ut or *hu/ino* oc *koftoþo honom* i ofn
brexanda ef þeir fæ *cvndan til braxþacstrf* oc *bvrgþo afr*
ofnæ. En ef þangat¹⁾ vaf comit *anan ð(ag)* þa vaf *Benedictuf*
 heill i ofn*inom* oc *obrunin cleþi hanf oll*. *Petruf*. Fornar 5
iartemr hevri ec nu *sva fem* sagt ef *forþom fra m*. *svenom*
 ef i ofn *voro fettir* oc *bruno eigi*. G. G. At þe vaf fu
iartem anan veg at *hendr þeirra voro bundnar* oc *fotr* oc
castat þeim svá i ofn*in*. en *anan ð(ag)* gengo þeir *læSiv* i
 ofn*inom* oc *voro cleþi þeirra obrunin*. Þar hafpi logi *craþt* 10
fin til hugonar þeim. en *hann matli eigi hafa til meinf þar*
 ef *hann brendi bævd af þeim* en eigi *cleþi þeirra*.

Þesse emi forno *iartem* varþ *ghcr hlutr* oc þo af *gangstaþ-*
*legræ*²⁾ *sceþno*. ef af *vatne gorpisc*. A þeirri t*ip* ef *Tivr* gek
 or *farveg finom* i *Rumaborg* oc varþ *nér iafnhó borgar* 15
vegiom oc *spilti morgom ocrom* i *herapi*. Þa gek up æ fu
 ef *Athenif*³⁾ *heitir* ef *felr hia borg þeirri* ef *Veronensif* ef
colloþ. En ef þen com at *kircio Zenonif býfcopfi*. oc *voro*
ðvr opin. þa óx þen un*z hon* varþ *iafnó enom hestom*
glugom. Uatnit st*oþ fvr ðurom* oc *bvrgþi kirciona svat men* 20
mqtto eigi ut *comasc éf iní voro*. En ef þa *men þvrfu* ef i
kircioni voro þa g*igo þeir til ðura*. oc *motto þat vatn* up
æfa fem anat oc *ðrecca*. En þevgi *matli þat* i *kirciona falla*
sem vatn. Uatnit st*oþ fvr kircio ðurom* oc *svndi verpleic*
Zenonif. oc var *fem vatn til þeS* *fem hafa þurpti*. en þat 25
matli eigr granda staþnom *sem vatn*. PETRUS.

Andhgar⁴⁾ ero *iartemr* *heilagra* *mana þér* er þu *fegir*
mer. En þat *vilda* ec *vita hvart slicr* *iartema men* urþo *fvr*
engræ freiftni fiandanf. eþa *bætnoþo þeir* *vþ freiftnina*. G. G.

Engi *hevur figr an* *erfiþi*. en þat ef *figr* at *stuga ývir* 30
velar ðiofolf. Ilgiarn *andæ fitr* *avalit umb hugrenningar* *orar*

¹⁾ í *hdr. þagāt*. ²⁾ þannig í *hdr. = gagnst*. ³⁾ þannig í
hdr. = Athesif. ⁴⁾ í *hdr. Andligar*. 655 4to fr. XV hefir *undar-*
ligr: í *frumr. mira sunt valde sectorum facta*.

oc orþ oc verc. at hann megı nacquat þeS fina ef hann of
rógi oS vıþ Gvp.

Stephanuf.

Gofogr prestfr het *Stephanuf* fa vaf ı Valeria herapı. En ef hann com heim af fornom vegı of þag. oc callapı a þrel 5
sın herfılhga oc m(eltı). Comþu ðıofull oc levf scva af mer. þegar ef hann hafþı þat m(elt þa losnoþo scopvegır sva sciott at þat var aþfett at fa var til comıN ef nefndr var. En ef prestfr fan þat. þa oapısc hann oc baþ nıþıg bræt fara. vıþ þıon mın melta¹⁾ ec en eıgı vıþ þıc. þa for ðıofull a 10
bræt en scopvegır voro halflevftır. Þa ma of mercia hverfo nalégıar fıanda velar ero hugscotom orum. er hann vaf sva nér heilagra manı hugscotom. *PETRuf*. Erfıphct ef at sıa avallt vıþ velom ovınarınf oc fem ı orrofto fe avallt. G.G. Eıgı ef erfıtt ef ver eıgnom Gvþı varþhalð vart en eıgı oS 15
sıolfom. oc verom þo fem ver megom costgefftur at varþveıta oS. En ef ın forı fıandı verþr fra hugscoti recın. þa gırısc þat oft af Gvþf mıscun at fıandın hreþısc crapt retlatra manı. Dotır necqverf rıcf manz vaf ı borg þeırrı ef spoltana heıtır. en hon elfcapı hımnescf lıf. Fapır heınar stöþ ı gegı fvıfı 20
heınar. en hon vırdı Gvþ meıra en föþor sın. oc toc nuno vıgfıo. þa réđısc fapır heınar. oc réntı hana ollo fe oc arf von þeırrı er hon atı. En margar gofgar meıar hıþo at heınar ðomom oc helgoþo Gvþı meıdom sın. Abbatı fa ef *Eletherıuf* het com of þag til heınar at kena heıve orþ 25
Gvþf. En þorpcall necqver vaf þar comın oc stöþ fvırır þeım. en fa varþ grıþın af ohrenom anda oc orþısc oc felf nıþr oc toc at gnısta tånom. oc ópa. Heılog nunna reıf up oc leit til enf ópa. oc m(eltı) vıþ fıandan. Far bravttı vefall. far bravttı vefall. þa fv(arapı) fıandın fvır mun enf ópa. Hvern 30
fcal ec grıpa ef ec fıó heþan. Nunan svarapı. Far a bravt tu fra manı þeSom oc tac grıf þan ef her er ı velı scamt²⁾
56. bls. fra oS. þa fıöþı | en ohreımı andı fra manınom oc greıþ grıf

¹⁾ ı hdr. melter. ²⁾ ı hdr. scāt ı velı með tveımır deplum.

oc dévði oc feth bræt síþan. **PETR**⁹ Uita vilda ec hvar
 hene vaf lofat at gefa grifin fiandanom. G.G. Uere
 ðrotunf varf marca toft fvr orom vercom. þa ef hann rac
 marga ðiofla fra einom opom m(ani). þa mæltu þeir víþ hann.
 Ef þu recr oS heþan a bravt. þa sentu oS í fvinu flocc. En 5
 hann veti þeim þat at þeir hhopo í fvinin oc sæþu þeim í
 fevar ðivp. I þeSom hlut scvrisc þat at ilgiarn andi. ma eki
 í geg monom qn levfi Gvþf. þar er hann matti eigi fvinin
 gripa nema honom veri lofat. Af því er oc næþfvn at þiona
 þeim er ællo fvrir. at ver verþim fvreri en fiandr órir. þa 10
 er ver þionom scapara orom í hlilleti. En hvat ef undarlic
 þot helgir meN lifandi góri iarteinar. þar er morg tocn verþa
 at licomom þeirra onðoþom.

Prestr necquer heilagr vaf í Valeria herapi fa ef róciN
 vaf at tþagórþ finu. oc goþom vercom oc lifþi heilagt lif. 15
 En ef hann andapisc þa vaf hann grafín fvr kircio ðurom.
 En sæþa quiar voro nér kircioni oc la gata til quana nér
 leiþi prestainf. En er kenimeN veitto tþir í kircioni eina
 hveria nott. þa com þiofr til quana oc toc þapan a bravt
 hrut. En er hann com til leiþif prestainf. þa matti hann 20
 hvarngi fot fvr anan hestia. þa lagþi hann ofan hrutín af
 oxlom fer oc vildi læfan lata oc math eigi. Hann stop þar
 bundín víþ stulþ fin. því at andapr kenim(apr) heldt lifanda
 þiofi oc batt hendr hanf oc fótr. En er tþom var locit of
 morgimN. þa gego kenimen ut or kircio. oc sæ þar standa 25
 ocunan man. oc halda á hruti. oc vaf þeim ifi a hvarf fa
 mondi vilia gefa þangat hrutin eþa¹⁾ a bravt taca. En ef
 þiofrín sagþi til glóþfinf oc meinf. þa undroþosc allir crapt
 heilagf m(ani). er hann hafþi þiofin bundit²⁾ víþ stulþ fin.
 þa boþo þeir fvrir honom oc motto trávtt þat geta at fa fóri 30
 bravt meþ tver hendr tomar ef stela vildi fra þeim. oc fethi
 þiofr þegar a bravt ef hann varþ læS oc com eigi þar síþan.

¹⁾ í hdr. V = vel. ²⁾ í hdr. bund.

Fiall er scamt fra borg þeirri er Prenestuna heitir. en i þvi fialði er munchif Petri postola. I þvi munchfi sóði abbati munc. oc leiði hann til algora sípa oc let vigia hann sípan til prestc. En ef hann var vigþr. þa var fvr honom vitrat at hann monði eigi legi lífa. oc baþ hann abbata levfif at hann leti gora ser grof. Abbate sv(aran). Far þu oc bu til grof þina sem þu vill. en ec mon fvr andasc en þu. Prestriþ bio til grof sína. en abbati toc fott fæm nottom síþar oc m(elti) við prestriþ þa ef hann la a nástróm. Legþu mic i grof þina. Prestriþ sv(araþi). Uéistu at ec mon andasc a scommó bragþi. oc mon ocr eigi vlna rúm boþom i grofíni. Qvad abbati sagþa ec þer apr. rúm mon ocr boþom i grofíni. þa andaþisc abbati. oc var lagþr i þa grof ef prestr hafþi ser buna. En þa toc prestriþ fott oc andaþisc bratt. þa boro muncar lic hanf til grafar þeirrar ef hann hafþi ser buna oc lucu hana up. oc só allir þeir er hia voro at eigi var rum at legia hann þar niþr. þvi at lic abbata fvldi alla grofna. þa callaþi .I. af broþrom oc m(elti). Hvar er nu þat er þu sagþir saþer. at vcr monði boþom vlna rum i grofíni. þa só allir at lic abbatanf snóric a hliþ. ef apr la a hrv. oc gaf rum at legia niþr lic prestfins. oc fvldi hann þat andaþr ef hann het lifandí at þeim monði boþom vera rum i grofíni.

I þesi borg Prenestuna varþveiti sa maþr kercio Petri postola ef Theodoruf het. En ef hann hafþi sníma uprifit a necqueri nott. oc gorþi at hosi þa svndisc honom Petr postole i hvito cleþi oc m(elti) við hann. Fvr hvi reistu sva snímma up. En eptir þesi orþ hvarf postolin fra æghiti hanf. En Theodoruf varþ sva hredr við svn þesa at allt megin toc fra honom oc mathi hann eigi or hvilo rísa marga daga síþan. Postolin fvndi navisto sína þionom sínom 30

57—62 bls.: Diall. L. I. Cap. X. — L. II. Cap. VII.

57. bla. En er helgi hotiþarenar ðvalþi lengi groft enf andaþa. þa runo sýftr hanf gratande til bvcopf. oc m(elti). Uitom ut

at þu hevir postola veldi. græpur hepro lvfer blinda. com þu
oc reif up broþor occarn af ðæþa. En er Fortunatuf fra
andlat hanf þa fellði hann tór oc svarapi þeim svftrom. Farit
a bræt it oc melþ eigi þetta. engi maþr ma góra igeþ
þoporþi Gvþf er alra lifi réþr. En er þér foro a bravt þa 5
var bvfscop eptir hrver af andlati Marcelluf. En i ðagftung of
morgonlæ þa for hann til huf. enf andapa .Y. oc diacnar
hanf .II. með honom oc stop hann legi á þen ývir licino.
En er hann hafþi þen locit þa settife hann hia likino oc
nefndi en andapa m(an) oc melti lágt. Marcelle fr(ater)¹⁾. 10
En en andapi hof up ægo sin þegar sem hann vere or svefni
vacþr oc leit til bvfscopf oc melti. Hvat górpurþu hvat
górpurþu. Bvfscop sv(arapi). Hvat þotti þer sem ec gærþa.
Tveir (men quæd hann)²⁾ quomo i gér oc leido ænd muna fra
licam i goban stap. En i ðag vaf .I. sendr fa ef melti vip 15
hina .II. Leipþ it aptr hann þvi at Fortunatuf episcopus ef
comen i huf hanf. En eptir þeSi orþ þa reif Marcelluf
heill up oc lifþi legi síþan. En þat ef víft at hann mónði
eigi týna gobom stap þeim ef hann hafþi tecit. þvi at íslæft
ef at hann matþi af bónom býfc(opf) betra lif hafa eptir 20
andlat en fvrir. þott hann lifþi vel apr. En ver þurfom eigi
mart at fegia fra lifi Fortunatuf býfc(opf). þa er ver síam
allt til þeSa ðagf margar iarteinir verþa at leipþ hanf. Þar fa
fívkir men helfo oc fløia ðioflar fra opom. oc geta þeir
þenir ef með rettre trv biþia. 25

Martiruf het I Gvþf þrel i Valeria herapi. en fa þionapi
trulega Gvþi oc boro iarteinir vitni heilagleic hanf. A nec-
queriom ðegi þa er muncar hofþo gorvan bvlmug oc com
þeim eigi i hug at gøra .†. marc a bravþhleifi sem vanþi vaf
til. þa fægþo þeir Martirio at hlefren vaf eigi mercþr. oc var 30
þornapr i eimýrió. Þa górpþi Gvþf þrell með figi sínom .†.
marc ývir gloþonom. þa toc bravþit at spraca sem stein
micil i elðnom. En ef hleifræ var bacapr oc or elð tecen.

1) f. r. 2) óglöggð i hdr.

þa vaf .†. marc fundit a hleifinom þat ef meþ tru vaf gort heldr en meþ hendi.

¹⁾Dalr heitir interorina²⁾. 1 þeim dal stendr³⁾ Gvþf moþor kirkia. En þeirre kirkio þionafi heilagr prestfr fa ef Severus/ het. Honom fendr orþ .I. buand: þa ef fa la á nástróm. at 5 hann scvldr coma oc veita honom script oc bönir at hann levstusc fra sýnþom apr hann andapisc. En ef fendr men buandanf qvomo þa atú Seuerus/ prestfr scvlda svflo 1 vingarþi. oc melti vþ þa fendrmenena at þeir fœri fvrir. en hann lezc coma mónðo litlo sþar. Oc er litit vaf eptir vanunit 1 10 vingarþinom. þa læc hann svflo sinu apr hann fœri til enf sívca. En ef hann vaf a leiþ comen. þa qvomo þeir a mot honom ef fvr voro fendir oc melto. Fvr hvi ðvalþir þu faþir ~ Eigþ þarptu legr at mœþa þic a farveg þesom andapr er hann nu. Severus/ varþ þa acafliga hrøgr ef hann hevrþi 15 þetta oc virðr hann sic verþa fecian af andlati hanf. oc fór klœcqvand: unz hann com til husf enf andapa. oc fell alr til iarþar fvrir rekio hanf oc kallapa a Gvþ meþ torom. En ef hann greit acafliga oc hof eigþ hofop af iorþo oc talþi sic sekian fvr Gvþi af ðarþa hinf. þa toc en andapa ænd fina oc 20 kfnape. En ef þeir sþ þat ef hia stoþo | þa toco þeir at undrafc oc feldo tær fvr fagnapi. oc spurþo hvar hann hefþi verit. eþa hverfo hann hvrft apr. En hann sv(ar)api). Svartir men oc hrepilegr leido mic. en eldr bran or munþ þeim oc næsom. En ef þeir lédo mic of mvrqua stapi. þa com a mot 25 oS ungr maþr). fagr at aliti. oc mælti vþ þa ef mic leido. Leiþit apr er hann þvi at Seuerus/ grétr. En ef Severus/ hevrþi þetta. þa reif hann up af iorþo oc veitti buandanom scriptir oc bönir. En ef endrlifnapr var en sívci oc hafþi gorva ipron vii. ðaga fvr svnþir finar. þa andapisc hann a 30 enom atta ðegi oc vaf þa fus/ at ðévia. PETR⁴⁾. Lengþ hafa leyn(ð verit)⁴⁾ fvrir mer mikil ageti þær ef nu hevrþa ec. En

¹⁾ yfir þessari sögu stendr: sever', en mjög óglögg. ²⁾ int'na.

³⁾ í hdr. stendr. ⁴⁾ bætt við milli lína að virðist með annari hendi.

því gegnir þat ef nu svnafo eigi sliker men. G.G. En etla ec marga slica vera i þeSom heimi þótt þeir gæri eigi sliqar iartemir. þvi at sæn virþing liff ðemisc at sipom en eigi at iartemom. þvi at margir gæra þeir eigi iartemir ef sliker ero sem hinir ef iartemir gæra. PETR⁹. Hverfo matv 5 þat fana at þeir se sliker¹⁾ ef eigi gæra iartemir. sem hinir ef gera. GREG. Veiztv at Pæll p(osto)le ef kallaþr iamngi oc broþir Petri p(osto)la i sinu svilo. PETR⁹. Vist ef þat at hann var ællom frammar at erfipi þott hann telpi sic sialfr minztan postola. (G.G.) Pat monðv muna sagt fra Petro po- 10 stola. at hann gek þurom fotom of sé. en Pæll gek III. af brotno²⁾ scipi. A ene fomo scepno gek Petr þurom fotom. ef Pæll mati eigi comasc meþ heilo scipi. En þat ef vist at eigi ef verþleicr þeirra misiamn a himni. þott craptar þeirra veri misiamnir i iartem. PETR⁹. Hugnar mer alluel þat 15 ef þu segir. þvi at nu veit ec vist at meira ef virþanda heilagleicr liff heldr an iartemir. En fvr þvi at iartemir bera vitni Gopf liff. þa biþ ec þic at þu segir en flæri gop ðómi heilagra þæ ef sóþa megi hugrandi ænd minn. G.G. Segia etla ec þer nacqvaf fra iartemom heil(agf) Benedictus. 20 en nu ma eigi vina ðagr til þeS. En þa megom ver þetta fullgar af hendi levfa ef ver gerom anat uphaf at þeSo male.

Incipit liber fecvndus.

Benedictus var gofogr i lifi sino. oc vas atferþ hanf eptir nafni hanf. en þat þvþisc blezapr. Han hafpi þegar gamalf manz atferþ i æsco sinu. oc lifpi eki eptir licamf munof. 25 heldr fvrléit han heim þena sva sem þornapan. þott hann mette mota fegrþar hanf her a iorþo. En hann var eftcapr at flesto kvni or herapi þvi ef Nursia heitir. en seldr i Ruma- bo(rg) til leringar. En ef hann sa marga villafo af veralligre speki. þa hvarf hann af þeirre goto veraðligf nafnf ef hann 30 hafpi uptekit. oc vildi hann eki bergia af vitro þeSa heimf

¹⁾ upphafi. ritað glik en krotað ofan í g-ið. ²⁾ b^ono í hdr.

at eigi fyr fórisfc hann í veradhgom ahveiom. þa fvrlét hann bocnam oc for bræt fra hufi fæþor fínf. þvi at hann vildi Gvþi enom þiona í heilagri atferþ¹⁾. En hann for ovís vifliga. oc olérþr fpachga. En ef hann hafþi rapit at gaga í einfeto þa fvlgþi honom foftro hanf ef honom uní mikít. En 5 ef þa qvomo til ftapar þeS ef effíde heitir. þa ætto þa þar ðvol necqveria ðaga. En foftro hanf hafþi beþit conor at lia fer trogf at félða miol. oc fetþi hon þat ývir borþ ovarla. en þat fell af borþino oc brotnaþi í .II. hluti. En foftro hanf varþ hrvg er hon fa trog þat brotþ ef conor hoþþo let 10

59. bls. hene. | En ef Benedictuf en mildi svein fa foftro fína grata þa bar hann a bræt meþ fer trogf brotun oc feldi tþr a þen. En ef honn reif up af þen. þa vaf trogit fva heilt at engi breftir var a þvi. þa hugaþi hann foftro fína oc feldi hene heilt trog þat ef hann toc brotþ. Sia iartein varþ bóiar 15 monom fva tþ at þeir fefto up til fvniS í kircio ðurom þat at fama trog. at allir metþi fia hverfo ðvrlega Benedictuf hof up atferþ fína. oc hek trog þat marga vetr fþan ývir kircio ðurom. En Benedictuf vildi heldr hefia fic fyr Gvþi í erfþi en hefiafc up í mana lofi. Pa floþi hann fra foftro fíni 20 levnilga til þeS ftapar ef Sublacuf heitir. Sa ftapr ef XL milna fra Rumab(org). oc fpretr þar up kalt vatn oc fellr þapan lécr or þeim bruní. En ef Gvþf maþr com þangat. þa fan hann a goto munc þan ef Romanuf het. oc fþurþi fa hvart hann færi. En ef Benedictuf fagþi honom hvat hann 25 vildi. þa fec Romanuf honom munkf bunig oc þionaþi honom fem hann matþi. En Gvþf þrell hvrgþi fic þar í litlom helli. oc var þar III. vetr fva at engi Ý. víSi til hanf nema Romanuf .I. En Romanuf vaf fcant þapan í munklif. oc for hann a bravi þapan fva at abate hanf víSi eigi oc 30 fórfþi Benedicto bræþ þat er hann ðro af fíni fæzlo. En Romanuf matþi eigi fara gafftig fra munklifino þvi at hamar gee a milþi til heláf Benedicti. en hann let figa ofan til

1) atferþ⁷ í hdr.

hanf brayþ í længom streg. Í þeim streg hafði hann festa biollo til þeS at *Benedictus* vísí a hvære stundo honom veri fózla fórb. En en forni fiandí ofundabí ást anarf en fétflo anarf oc kastabí steini a biollona of dag oc bravt í fundr. En *Romanus* let eigi af at þiona *Benedicto* a þa lund sem 5 *hann* cuni. En ef Gvp almatigr vildi¹⁾ *Romanom* lata hvílafc af erfþi. en fva m(onom) lif *Benedictus* til dæmif at allir þeir er í Gvpf hufe ero. fét hof gæzco hanf. þa fvnðifc drotin prestu nocqueriom a pascha deginom fvrsta oc melti vþ hann. þu letr góra þer crasir en þrel min hungrar scant fra þer. 10 Þa reif prestin up þegar oc for með fétflo þeirre ef hann hafði ser buna oc leitabí Gvpf þrelf of fialdala oc of dælar oc fan hann of síþir í hellinom. En þeir qvðofc oc lofoþo Gvp. Pa melti prestin ef comen var. Rif up þu FR(ater)²⁾ oc tocom vit til fózlo þvi at nu ero pascar. *Benedictus* 15 fivarabí. Pascar ero mer nu er ec naþa at sia þic. *Benedictus* vísí eigi at þa var pasca tíþ þvi at hann vas fiari æprom m(onom). Qvab hann prestin. Vift er nu pasca tíþ oc uprifo dagr drotinf oc gegnir³⁾ þer eigi at fasta. þvi at ec em til þeS fændr at vit tacim þapir saman giasar Gvpf. 20 En er þeir voro mettir þa for prestir aptr heim til kircio finar. Síþan fundo smala mex *Benedictom* fvr ðurom hellifinif. En ef þeir só hann fcinn cleþom scrvðan þa hugþo þeir fvrft at ðvr veri. En er þeir cendo Gvpf þrel. þa snórofc þeir margir til miscunnar fra ðvra lifi. þa toc nafn hanf at 25 cvnafc í enom nestom⁴⁾ stopom oc qvomo margir at færa honom hcampf fózlo en þeir toco andar fózlo af honom igeg.

A necqueriom ðegi þa ef *Benedictus* vas í. saman þa com frestni at honom. þvi at nacqvær svartr fogl litil flo fva nér andliti hanf at hann matí æpvelliga taca hendí ef hann 30 vildi. En hann górbí .†. marc a mot oc flæþi fogh. þa varþ Gvpf maþr fvr fva micilli hcampf frestni at hann hafði

¹⁾ í hdr. vildi almatigr með tveimr deplum yfir hvoru um sig.
²⁾ frater = broþir. ³⁾ í hdr. gegnir. ⁴⁾ bætt við út á spáziu.

aldregi slica revnda fvr því at ilgiarn andi leidi fvrir hug-
60. bls. scotf¹⁾ ægo honom necqueria | cono þa ef hann hafði fvr
fena. En sva micill girndar eldr bran i brioftu hans i aliti
cono þeirrar at hann hafði mioc sva einraþit at hverfa eptir
munoþ síni. oc gaga bravt or evþimorc. Pa let Gvþf mildi 5
til hans oc hvarf aþtr til síns sialff. oc sa hann hia ser
clugr oc þerni. oc for hann þegar or cleþom sinom oc
veltisc lengi ber i þýrninom. Pa grøde hann sýr andar sínar
þvi at hann snøri þeim i licamligan farleic. oc slóþi hann
girndar brunan þa ef hann svíði utan af þornonom. En fra 10
þeirri tíþ hvarf sva gorsamliga fra honom licamf freistni at
hann cendi aldregi síþan slicrar freistni. Síþan toco margir
at svrlata heim þena oc górafc lerisveinar hans. þvi at þa
górþisc hann macligr at vera lerisafur crapta ef hann hafði
aþr fugit ývir losto sva sem Moýses bæþ at eigi scvldi øre 15
ðiacnar en halfþrotøgir i musteri Gvþf. en þeir scvldi varþ-
veita heilog ker. ef fimtøgir veri. **PETR²⁾**. Lýfer nac-
quat fvr ægom mer of scilnig þesa hlutar. en þo biþ ec at
þu scvrr þetta frammar. **G.G.** Pat ef svnt at a øfco
aldre ef heitoft æll licamf freistni en hon colnar fra enom 20
fimtogonda vetri³⁾. En heilog ker ero hugfcot truaþra m(ana).
En meþan Gvþf vinir ero i freistni þa ef þeim næþfvn at
móþa sic i erfíþi oc þiona litullathiga. En þa ef licamf hiti
hverfr fra þeim. þa verþa þeir varþveitflomen³⁾ heilagra kera.
þat ero leriseþr anda. **PETR³⁾**. Fvr því at mer scilfc 25
nu þat er þu segir þa vil 'ec at þu halðir fram fogoni sva
sem þu hoft up at segia. **G.G.** Pa er Gvþf m(aþr) vaf
hreinfaþr af freistni sva sem goþ iorþ af þornom. þa gaf
hann margan crapta avoxi oc varþ nafn hans ageþt of alla
ena næsto stapi. Munchif vaf (sc)amt þapan a bravt oc vaf 30
þar abbatu andaþr. þa qvomo allir munkar ór því munclifi oc
boþo mioc Benedictum at hann scvldi vera abbatu þeirra. En
hann ðvalþi legi at veita þat er þeir bæþo oc sagþi hann

¹⁾ i hdr. hugfcot. ²⁾ i hdr. vet'. ³⁾ i hdr. varþveitflom.

at eigi móndi saman coma síðir hanf oc þeirra. En þo vetti hann þeim of síðir þat ef þeir bæþo. En er hann helt fcvnfamliga atferþ i þvi munklifi oc lofaþi engom at hneigiafc af Gvpf goto til høgve handar ne vinfre. þa toco munkar at reifafc oc focolo fvrft fialfa fic ef þeir bæþo þan vera ftornara fin 5 er fva fjarleggr var síþom þeirra. En ef þeir fo fer banaþa vera alla raga bluti oc voro ofvfar at fvrlata vanþa fin þa reþo þeir ftorroþom umb hann oc blendo ðruc hanf éitri¹⁾. En ef honom vaf fia ðaðaðruc forþr i glercere. þa görþi hann þegar .†. marc amott apr honom veri glerkerit felt. fem 10 hann var opt vanr. En þa fprac i fundr glerkerit. fva fem hann lvfti steini a þat. Pa fcilþi Gvpf m(apr) at þat ker hafþi ðaðaðruc er eigi matfi ftandafc liff marc. þa reif hann þegar up oc callaþi til fin alla broþr oc mælti við þa blþliga. Gvp almatfi gr mifcuni ýþr broþr fvr hví gorþoþ er fva við 15 mic ~ Eþa fagþa ec ýþr eigi fvrir at síþir minir oc ýþru²⁾ móndi eigi saman coma ~ Farit er nu oc leitit ýþr abbata eptir síþom ýþrom þvi at er monoþ eigi mic legr hafa. þa for hann apr til einfeto finar. oc bvgþi með fer ein i ægliti Gvpf. PETR³⁾. Eigi ma ec fcilia hverfo hann matfi 20 býeva með fer. G.G. Ef heilag³⁾ m(apr) vildi legr vera þar við vandreþi þeirra ef fva oghkír voro honom at þeir vildu rapa bana hanf. þa mætti verþa at þvi. at hann tvndi kvrleic hugar finf. og hneighi hugfcotf ogo fin fra gopli grí uphtnigo oc fvrlati fialfan fic. oc hvþi miþr at fino lifi ef hann beri 25

61. bl. ahveio hværn ðag fvr þeirra vandreþom. þvi at | hvert fin er hugr var recar lagt fra þurpt varí. þa erom ver (oc eigi fialfir)⁴⁾ með oS. þvi at ver htom eigi fialfa oS en hvgiom at aþrom. eþa fegiom ver þan verit hafa með fer fiolfom er for lagt fra feþ⁵⁾ finom oc logaþi ællom ærom finom. síþan 30 þionaði hann enom borgarm(ani). oc gétti fvina hanf oc hugraþi hann. Pa mintife hann á. hví hann hafþi tvnt. oc

1) í hdr. éit^r. 2) í hdr. ýþ^r. 3) í hdr. fcf = sanctuf. 4) rifid utan af blaði. 5) í hdr. feþ^o = feþrom.

ef *sva* rituþ of *hann*. at *hann* *hvarf* aptr til sín sialff oc
melti. Margir legomen hafa gnogt í *husi* fopur minf en ec
 fvelt her. En ef *hann* var aptr með *ser* *hvapan* *hvarf* *hann*
 þa aptr til sín. En *sia* heilag¹⁾ *Benedictus* býgði með *ser*
 þvz at *hann* varþveití sic avalt í æghli scapara sín oc rende 5
 aldregi hugscotfægom fra *ser* til onvtra hluta. PETR²⁾. Hvat
 ef þat ef sagt ef fra Petro poftoila þa ef engil Gvþf lédi
hann or mvrqva stofo þa *hvarf* *hann* aptr til sín sialff oc
melti. Nu veit ec víst at ðrotin fendi engil sín oc levfti mic
 or hondom Herodis oc or ællo clandi gvþiga. G.G. Tveim 10
 hottom verþom ver leidr fra oS siolfom anat tvegia at ver
 follom undir oS fvr reicon hugrenigar. eþa ver hefiomfc ývur
 oS fvr miscun uphtnigar. Sa m(apr) ef svina gétí oc fvalt.
hann fell undir siolfom *ser* í reicon hugar oc ohrenfo. En
sia ef engil Gvþf levfti *hann* var leidr fra *ser* siolfom oc 15
 hafþr up ývur sic. En *hvar*tvegi *hvarf* aptr²⁾ til sín þa er
 anar vitkapífc af villo. en anar *hvarf* aptr fra uphtnigar
 héþ til þeirrar scilnigar er *hann* (haf³⁾)þi sameignliga með
 æþrom monom. En gofogr *Benedictus* býgði með *ser* í þvz
 ef (*hann*)³⁾ varþveití avallt hug sín. en *hann* var opt uphafþr 20
 ývur sialfan sic fvr æft uphtnigar. PETR³⁾. Hugnar mer
 þat er þu fegir. en þat vil ec vita. ef *Benedicto* veri lofát at
 fvrlata þa bróþr er *hann* toc of sín at varþveita. G.G. þat
 etla ec vel fallit vera at sita ollom monom meingorþir. þar
 er necqverir ero goþir með þeim þeir ef hialpífc. En þar 25
 er tomt erfíþi fvr illom er engi verþr (a)voxt af goþom. En
 fvr hveriom goþom metti Gvþf m(apr) þar erfíþi ðrvgia er allir
 vil(ðo)³⁾ rapa bana hanf. Þat góric oft í hug heilagra mana.
 þa er þeir *sia* erfíþi sit avaxta læft at þeir fari í anan stað
 til nvtfamhgra erfíþif *sva* sem Pæll p(ostol)h górcþi *sa* er *svf* 30
 var at andafc oc lifa með Críftu⁴⁾ oc taca píflir fvr Gvþf
 namni oc fvfti apra til þohnmóþi. þa er *hann* varþ fvr ofríþi
 í Damofco þa let *hann* sic niþr figa í vandlæpi fvr þorgar

1) í hdr. scf. 2) í hdr. apt. 3) rifð utan af bladi. 4) í hdr. Xi.

veg. oc flópi eigi af því at hann hredduisc banan. heldr af því at hann sa í þeim stað erfiði sitt micit en avoxt litin. oc hirdi hann sic til avaxtfamligra erfiðis. Gvþf rípari¹⁾ vildi eigi honðlaþr verða í borginni held(r) gek hann ut a voll til orrofto. Sva gærði oc sia heilagr *Benedictus*. þa er hann fvr- 5 let þeSa munka ef hann matði eigi lúra til hiff þa reistu hann marga apra up andar ðarþa í æþrom staþom sem scvrafc mon í því er en fer eptur. Pa er Gvþf Y schein iarteinom í einfeto síni þa quomo margir til hans oc górhofo leifveinar hans oc setti hann xii. munklif í nonð fer þar er xii. munkar 10 voro í hverio. en forraþfm(apr) en xiii. en hann hafði fa munka með fer þa er honom þotto machestur sínar kenigar. Pa toco Rumab(orgar) men at selha honom fono sína til lerigar at þiona Gvþi. *Equitius* gofogr maþr feldi honom son sin *Mærum*. en *Tertullus Placidum*. *Mærus* schein bratt í goþom 15 síþom oc gheþi eptur lerifoþor sínom. en *Placidus* var ugr svein | (oc þottu²⁾) gott manzefni vera. I eno munchli þvi ef *Benedictus* hafði sett vaf ein munkr fa ef eigi matði standa a bónom oc recaþi hann svfloláff þa ef aprir munkar boþo fvr fer. En ef abbaþi hans matði eigi honom snua aleiþis. þa 20 var hann leidr fvr *Benedictum* oc avitaþi hann muncin of heimfco sína. En ef muncr com heim þa varþveitði hann eigi legr en ii. ðaga orþ *Benedictus* en a enom þriþia ðegi hvarf hann aprt til vanþa síns. En ef þat var sagt *Benedicto* þa melti hann sva. Ec mon coma oc bóta hann. En Gvþf m(apr) 25 com til þeS munklif oc muncar stoþo a bónom eptur tíþr. þa fa hann at svartr svein toc í cleþi munkfins þeS er eigi matði standa a bónom oc leidi hann ut. Pa mælti *Benedictus* við *Pompeianum* abbata oc við *Mærum* lerifvein sín. Sept eigi hver þena munc leiþir ut. En ef þeir letofc eigi sia þa þa 30 mælti hann. Biþiom ver gvþ at it megit sia hveriom muncr sia svlgir. En ef þeir boþo þeS þa fa *Mærus* abbaþi en *Pompeianus* abbaþi matði eigi sia. Pa gec *Benedictus* ut eptur

1) í hdr. þípari. 2) rífið framan af efstu línu.

muncinóm oc fá hann standa uti oc læft til hanf vendi. En fra þeim dægi com en svartu svein eigi at frésta muncinóm oc vaf hann avallt síþan stáþfastr a bónom sem aprir muncar oc þorþi en (forni¹) fiandri eigi at frøffa²) i hugreningó hanf síþan ef hann var bravt recin með bardaga ór því henesci. 5

Af þeim muncifóm er Benedictuf let fetia voro m. muncif ovarla i fialli oc otto munkar heþi lagt oc bratgengt til vatf sva at ner var manhafci at fara. Pa qvomo bróþr or þeim m. munkifóm oc mæltó við Benedictum. Torvelg leip til vatf oc ef þer fvrir því næþfvn at sèra bygþ ora. Gvþf Y. 10 hugaði þa oc baþ þa heim fara. En hann for nott ena fomo eptir oc Placiduf ungr svein með honóm til fialfinóm oc stoþ hann lengi a þón a gnipo nacqværi oc feti hann up þar dragsteina m. til marcf oc for hann heim sva at engi viSi at hann hefþi farit. En er munkar qvomo anan dag oc boro 15 up vandréþi sín. þa mælti Benedictuf við þa. Farit er til gnipo þeirrar er dragsteinar m. ero up fetir oc holt inan biargit. En gvþ almatigr ma letta erfþi ýþro oc gefa ýþr vatn i fialli. þeir foro til biargfenf oc var þat þegar alvatt allt. En ef þeir holóþo biargit inan þa fvlði grofina þegar 20 vatf oc fell þáþan lócr a iofno niþr oc heltfc þat allt til þeSa dagf.

A anari tíþ com litillatr Y. nacqvæR til Gvþf þrefl oc toc Benedictuf við honóm. En hann feldi sniþil i honð honóm of dag oc sendi hann at hogva up þóna or stáþ þeim er 25 hann vildi fetia lata calgarþ. En þar var hia dvp tiorn³) oc var þetta a bakanóm tiarnarenar. En ef hann hreinfáþi stáþi oc hio up þónana þa fell sniþilix or hepti oc hræt a tiornina þar er hon var divpost. Uercmaþrin varþ hrøgr oc sagþi Mæro at hann hafþi glatat sniþlinóm. En ef Mæruf 30 sagþi Benedicto þa gek Benedictuf til tiarnarenar oc toc sniþilfhepti ór hendri vercmávenóm oc retti þat i tiornina. Pa rendi iarnit neþan sem físcr at ongh oc varþ þegar fast i

¹) vantar í hdr. ²) þannig í hdr. ³) t'rn í hdr.

hefti oc feldi hann snipillu vercmaninnom oc mełti. VIN þu nu oc vef eigi oğlaþr.

Þa ef Benedictuf fat i hufi fino þa for Placiduf sveiX til tiarnar at taca vatn. En er hann fœcþi ovarliga keraldı i vatnit þa fell hann eptir ut a tiornena oc ðrogo stræmar 5 hann oc vindar ut fra landi mioc fva orðrag allt. Benedictuf.

63—64 bls. Diall. Lib. II. 17—23.

63. bls.

Peoprobuf het m(aþr) fa er trv hafþi tekit af kenıgo Benedictuf. hann fa þat at Gvþf þrell var oğlaþari en vanþi vere þa ef hann vaf eigi a þenom oc feldi hann tór af hrvğ(leic)¹⁾ einom saman. þa spurþi Peoprobuf hvat oğleþi 10 hanf mercþi. Gvþf m(aþr) fv(arapi). Allt (munchfi)¹⁾ þetta mon evþasc at Gvþf ðomi. þeSi orþ hevrþi Theoprobuf oc fagþi fra en ver vitom nu hverfo Lagbarþar evðo munkhfit þa ef þeir como þar of nott at sofondom bróþrom. oc toco bravt þapan allt þat feméti vaf en þeir gærþo ongom munki geig. 15 þvi at þat fviðisc ef ðrottin het þrelh²⁾ finom Benedicto at hann monði varþveita andir þott hann feldi eigo þeirra til aþnar.

EN vaf fendr sveiX necqver of ðag meþ vintunor II. til munkh(fifinf).³⁾ en fa fal aþra tunona of goto en aþra fórfi 20 hann til ftapar. en Gvþf m(aþr) (fa)³⁾ hvat hin hafþi gort oc toc vıþ þvi feginfamlıga ef honom vaf fórt en mełti (vıþ)³⁾ sveimen aþr hann for a bravt. Se vıþ þu at ðræcca or tunoni er þu falt. (Halla)³⁾ þu heni varliga oc hvg at hvat i fe. Sveinin vıðı revna þat ef Gvþf (maþr)³⁾ fagþi þa ef hann for 25 aþr oc hallapi tunoni. en þa fcreıþ þar or hogormr. (oc) iþraþisc sveinin ilfco þeirrar er hann górfi er hann fan grand i vinno.

Béor fiolmeþr vaf fcamt fra munkhfi Benedictuf. oc voro þar nunor oc mart mana þeirra e(f til) trv h(urfo)⁴⁾ af kenıgom 30 Benedictuf. oc fendi hann oft þagat munka fina at kena

¹⁾ rifid utan af blaði. ²⁾ í hdr. þ^o. ³⁾ rifid utan af blaði.
⁴⁾ sér glögggt á eptir h— i fremra legg af u eða v.

þeim trv. En ef munkr necqver vaf sendr of dag þa boþo
nunor hann taca vþ þucom þeim ef þer sendo til munklif
Benedictuf. en hann toc vit þuconom oc fal i ferc ser. En
ef hann com heim þa toc Benedictuf þegar at avita hann oc
melti. Fvr hvi com ilzca i ferc þer ~ þa fell munkr til fota 5
Benedictuf. oc iþraþifc ilzco finar oc toc þucana ór ferc ser.

A necqveriom apni fat Bened(ictuf) of borþi oc helt
munkr hofi fvr honom en fa vaf ri(kl) manz founr oc toc fa
at þramba i hug ser. Hvat m(ana) er fia hugþifc hann þeS
ef ec feal honom þiona oc halða hofi fvr honom. Gvþf m(apr) 10
leit til hanf oc melti. hvi gegnir þat er þu melir. fingþu¹⁾
þic fr(ater). Pa heimti hann þangat munk oc let taca kertþ or
hendr honom oc baþ hann fara at sitia. En ef munkar spurþo
hvat honom veri of hendr þa sagþi hann fialfr hverfo hugr
hanf hafþi þrambat igeg Gvþf m(ani). oc hvat hann hafþi 15
melt i hugrenigo fini. þa þoti ællom fvnt at ecci matti of
levnafc fvr Bened(ictu). ef hann viSi hugrenigar m(ana).

A nacqvarri tþ górpri óaran micit oc toc þat vþa oc
varþ þa vant fofþlo i munklif Bened(ictuf) fvat eigi var meir
en v. bravþeifar qlom muncom til fofþlo i. hværn aptan. en 20
ef Bened(ictuf) fa broþr hrvgrva fvr fofþlo lévfi þa hugaþi
hann þa oc melti. I dag ef ýþr fofþlo vant en a morgon
monþ er gnott hafa. En er anar dagr com þa fvndofc. cc.
mþla miolf fvr þurom huf Bened(ictuf) oc viSi engi hverir
þat .hofþo þangat borit. Broþr þokopo þat Gvþi ef þeir fó 25
þetta oc noþo þa at hafa þat ef þeir vilþo.

PETR²⁾. Hvat fcolom ver trva þvi at Gvþf þreL hefþi
avalt fpaleicf anda eþa varþ²⁾ þeff a miþli ftundom ~ G.G.
Spaleicf andr fvllir eigi avalt hug fpamana. þvi at fva ef
ritt of helgan anda at hann blþS þar ef hann vil oc þa ef 30
hann vil. Sva fem górpifc þa ef Ehfeuf fpam(apr) fa cono
necqveria oglapa oc viSi eigi of hveria foc hon vaf oglop
oc melti hann fva. Qnd henar ef i hrvgleic oc levndr þrotur

¹⁾ þannig í hdr. = sign þu. ²⁾ í hdr. varþ.

mic oc fagði mer eigi hvat heni vaf. þat góric af micilli
64. bls. Gvþf forfio ef hann gefr stundom spaleicf anda. | en stun-
 dom teer a bravt. at hugr spam(ana) hefisc til ðvrþar oc
 haldisc þo i litilltu til þeS at þeir viti hvilcír þeir ero af
 Gvþi þa ef þeir taca helgan anda oc þeir scili hvilcír þeir 5
 ero af siolfom ser þa er þeir miSa spalécf anda.

A ANARI tíþ baþ necqver síþsamr m(aþr) Bened(ictuf)
 fenda ser leríveina sína þvz at hann vildi gora lata munklif
 hia borg þeirri ef Terracinenfis heitur. En Bened(ictuf) fendi
 munca sem hín baþ. oc fagði hver abbati scvldi vera eþa¹⁾ 10
 hver prior. oc het þeim at coma at nemndom ðegi. oc svna
 þeim hve þeir scvldo setia munklifit. eþa hvar hvertki huf
 scvldi setia. e(n a)²⁾ þeirri nott er næst vaf fvrir þan ðag ef
 Bened(ictuf) hafði heitit at coma. þa (svndisc) hann i ðravmi
 þeim muncom ef hann hafði anan sett abbata en anan prior. 15
 oc svndi þeim (gloggliga)³⁾ hverfo þeir scvldo hvertki huf setia i
 munklifino. hvar þeirra fagði oprom sín ðravm (þeir logþo at sva
 bv)⁴⁾no eigi trónoþ a þat ef fvrir þa bar oc vętto at Bened(ictuf)
 móndi coma sem hann het. (en ef) hann com eigi at nemn-
 dom ðegi þa urþo þeir oglaþir oc foro aptr til munklif 20
 Bened(ictufi. oc melto víþ hann. Biþom ver þín þr⁴⁾ oc
 vettom at þu monðir coma sem þu hezt. oc svna oS (hverfo
 ver scvldom setia munklif vart oc comtu eigi. En Gvþf maþr
 sv(araði). Fvr hvi melit er sva frí.⁵⁾ Com ec sem oc het. oc
 svndomc i ðravmi. oc fagða ec hverfo er scvldit hvat(ki)³⁾ góra. 25
 Farit er nu oc fetit munklifit sem ec svnda ýþr. Þa hurfo
 þeir aptr oc undroþofc oc fetto munklifit eptir þvi sem Bene-
 ð(ictuf) hafði þeim svnt.

PETR³⁾. Uita vilda ec hverfo þat metti verþa at hann
 fœri laþan veg oc fegði i ðravmi þat ef þeir sý oc kendisc 30
 víþ síþan hvarirtvegio. G.G. Hvat ífar þu of þena hlut
 Petr. þat er svnt at gofgora er oþli andar en licamf. En

¹⁾ í hdr. = ȳ. ²⁾ rifð utan úr blaði nema auga af e-i sést.
³⁾ rifð af blaði. ⁴⁾ þannig í hdr. = pater: faþir. ⁵⁾ fratres = brœþr.

sva ef fagt að *Abbacuc veri* up *numaz* með *fótflo* af *evþinga* landi oc *settr* niðr a *Serclandi* oc forþi hann *fótflo*na *Danieli* oc *vas* heima *neft* a *Gvþingalandi*. En ef *spamaþr* *matþi* a *eno* *ægabragþi* *licamliga* fara með *licamf* *fótflo*. þa ef *eigi* *undar-* *lict* þott *Benedictusf* *metþi* fara *andliga* oc *svna* *andlict* *lif* 5 *andhgom* *broþrom* i *ðravme*.

*PeTR*º. *Melfca* þin *toc* *ifa* af *hiarta* *mino* G. G. *Hverfdaghet* *mal* *hanf* *mistu* *eigi* *micillar* *scvnfemi*. þvi at *hugr* *hanf* *vas* *hafþr* *til* *crapta* *heþar*. oc *motto* af þvi orþ *hanf* *verþa* *eigi* *tóm*. Ef *hann* *melti* *ognar* *mol* of *necqvern* *hlut* 10 *þa* *varþ* *sva* *micill* *mottr* at *mali* *hanf* *sem* *þat* *veri* *ðomf* at-*queþi* *fullt* oc *varþ* þegar *framgegt*¹).

Tver *nunor* *voro* *scamt* *fra* *munklifi* *Benedictusf* *gofgar* at *kvmi*. En *morgom* *verþr* *cvnf* *tign* at *ogofugléc* *hugar*. þvi at þeir *fvrlita* *niðr* *fic* *sialfa* i þe*So*m *heime*. ef i *necqveriom* 15 *hlut* *hafa* *meira* *metnr* *verit* en *þrir*. þe*Sar* *nunor* *varþveitto* *eigi* *vel* *tungo* *sina*. oc *voro* *avitfamar* *vþ* þa*N* *ma*N** er þeim *fórþi* *licamf* *fótflo* oc *gorþo* *hann* *opt* *reiþan*. En *hann* *for* of *sþir* oc *fagþi* *til* *Benedictusf*. *hve* *nunornar* *gersto* *hug* *hanf* *opt*. en er *Benedictusf* *hevrþi* þetta. þa *sendi* *hann* *man* 20 *meþ* þeim *orþom* at þér *scvldo* *hirta* *tugo* *sina*. eþa *ella* *mónði* *hann* þer i *ban* *setia*. en þat *let* *hann* *eigi* *fram* *fara*. þott *hann* *ógþi* þvi. En þer *hirto* *fic* *eigi* oc *lifþo* *fá* *ðaga* *sþan*. oc *voro* þér i *kircio* *grafnar*. en ef *me*Sor** *voro* *fungnar*. þa *svndisc* *fostro* þeirra *sem* þer *rifi* up or *grofom* 25 *finom* oc *geþi* út or *kircioni* at *hveru* *me*So**. En ef þat *svndisc* *opt*. þa *com* *heve* i *hug* *hvat* *Benedictusf* *hafþi* *melt* þa ef þer *lifþo* ef *hann* *ógþi* þeim *hani*. ef þer *bótisc* *eigi*. en ef *Benedictusf* *vas* þetta *fagt* með *hrvglec*.

65—66 bls. Diall. Lib. II. 31—35.

65. bls. Hertogin *callaþi* *acaflega* a *Benedictum*). oc *hugþisc* 30 *scelfa* *mondo* *hann* i *ognar* *molom* *einom* *faman* oc *melti*. *Rif* up þu oc *fel* *mer* *æra* þorpcalf þe*Sa* ef þu *toct* *vþ*. En

¹) i hdr. fragegn.

ef Bened(ictus) hevrþi þeSi orþ þa leit hann fra bocinu oc fa
 igeign hertoganom. En ef hann leit þorpcallin bundin þa
 lofnoþo sva sciott bond af honom at engi m(aþr) mathi sva
 sciott lévfa. En ef hin stop læf ef lengi hafþi bundin verit.
 þa hredisc Zalla hertogi viþ sva miclin crapt oc legþi grim- 5
 leic sin oc fell til fota Bened(ictus) oc baþ ser licnar. Gvþf
 m(aþr) réif eigi up fra boc en hann talþi fvr hertoganom at
 hann fultu sic fra grimleic. Zalla hertogi for a bræt oc
 þorþi eigi at clanda þorpcallin siþan ef hann sa hann sva
 sciott levftan or bondom fvr Gvþf crapti. Sciottleic iartemar 10
 sialfr ber vitni at Bened(ictus) gorþi þetta af veldi eino faman.
 ef hann stopvaþi sitandi grimleic hertoganf oc levftu bond
 af þorpcal(hnom) i tilliti sino. En fer eptir ænor iartem su
 ef hann gat at Gvþi af crapti heilagra bona. Þorpcall nec-
 qver com of ðag með he sonar sinf til munchisf Bened(ictus) 15
 oc spurþi hvar hann veri. En honom var sagt at hann vas a
 acre með bróþrom. þa let þorpcallin licit eptir fvr kircio
 ðurom oc for scvndiliga at sina Bened(ictum). En þa for Gvþf
 m(aþr) heim af acre með bróþrom. En ef þorpcallin sa hann
 þa callaþi hann þegar oc melti. Gialtu mer fon min gialtu 20
 mer fon min. þa nam Gvþf m(aþr) stapar oc melti. Eigi toc
 ec fon þin fra þer. Qraþ þorpcallin ðæþr ef hann farþu oc
 reif hann up. þa varþ Gvþf maþr hrver ef hann hevrþi þetta
 oc sva(raði). Farþ bravt ér bróþr oc bindit oS eigi þer
 bvrþar ef ver megom eigi valða. Eigi ef þetta vart verc heldr 25
 postula Gvþf. En þorpcallin vas þrahaldr a þen sinu. oc sór
 þeS at hann mendi eigi bravt fara aþr Bened(ictus) restu up
 fon hanf. Þa spurþi Bened(ictus) hvar licit veri. En þorp-
 callin sagþi at þat var fvr kirciodurom. En ef Gvþf m(aþr)
 com þangat með muncom. þa fell hann a cne oc helt hondom 30
 til himna oc melti. Drottin litu eigi svþir minar heldr
 trv þeSa manz. ef lif þiþ sóni sinom oc send ænd þa aþr
 í licam ef þu toct a bravt. En ef hann hafþi þeSi orþ meþt.
 þa scalf he sveinfinf ef aþr com andin til licamf. Bened(ictus)
 toc i hond honom oc feldi hann lifanda oc heilan i hond 35

fopur sinom í ægliti allra þeirra ef hia voro. Petr. Seg þu mer þat hvart helgir men mego geta at Gvði allt þat ef þeir vilja. G.G. Hver se gæfgarí í hemí en Pæll p(osto)lí oc þaþ hann III. þeS ef hann matti eigi geta. Af því ef oc fcvlt at fegia nacqvæt þat fra Bened(ict)o ef anan veg varþ 5 en hann vildi vera lata. Svftur heilagf Bened(ictu) het Scolaftica ef Gvði hafði þionat alla éfi sína. en hon vaf von at koma of þín a hveríom II. mifforom at sína broþor sín. oc com hann til fundar við hana a bæ þeim ef neftur var munc- lifino. En ef þæ fundofc of þag a þeim bó ef þæ otto vanþa 10 til at finafc. þa ðvolþofc þæ þan þag allan í Gvþf lofi oc helgom molom oc toco fæftlo beþi saman við ræcr. En ef þæ fto of borþi eptur nottorþ oc rædo en of himnefca hluti þa mælti scolaft(ica) við broþor sín. Biþ ec þic fapær at þu farir eigi fra mer í nott. oc ræþom vit nacqvæt of himnefca fag- 15 naþi alt til morginf. Bened(ictuf) fvaraði. Hvi gegnir þat svftur ef þu mælr nu. eigi ma ec anarftapar vera en heima í nott. En þa vaf heip oc fa hvergi fcvfcæfo a himne. en ef heilog nuna hevrþi þeSí orþ broþor finf. þa læt hon fram í gopnir fer a borþit oc þaþ Gvþ meþ torom. En ef hon hof 20 up hofuþ fitt af borþi þa fvlgþo elðingar oc ðunþo reipar þrimor oc gorþi regn fva micit at manigi vaf or hufi út

66. bls. gegt. en heilog mér hafði ut helt miclo regni | tara sína a borþit. oc gat hon því fva fciott regn af himne. oc alt vaf a eino ægabragþi at hon hof hofuþ af borþi oc regn ðunþi 25 ofan af himne. en ef Gvþf m(aþr) fat veþrfaftur oc muncar þeir ef honom fvlgþo. þa mælti hann við svftur sína. Fvrgefi Gvþ þer þat ef þu gorþir svftur. af hvi gorþir þu þetta ~ Scolaftica fvaraði. Baþ ec þic oc vildir þu eigi ueita mer. Baþ ec ðrotin mín oc veitti hann mer. Far þu heim nu til 30 munklifif þínf fra mer ef þu matt. en hann matti eigi or hufi gaga oc var næþigr í þeim ftap ef hann vildi eigi. en þæ vocþo nott þa alla í gegnom oc ródo of dyrþir andþigf liff. Í þeSom atburþ ef fvnt at Bened(ictuf) vildi þat ef hann matti eigi. því at þat vaf íflæft at hann mændi vilja at þat 35

heipviðri heldið fem þá vaf ef *hann com.* en *hann fan Gvþf*
crapt af *qvenmanz* hiarta igegn *finom* vilha. oc vaf þat eigi
 undarlicet þott a þeirri tíð metti *conan* meira í *Gvþf crapti.*
 þvi at hon hafði fvr aftar facar laga leið farit at *sina hann.*
Iohannes segir *sva* at *Gvþ* ef ost. oc ef af þvi rett at *Gvþ* 5
 veitði þeim iartein heldr ef *méira uní.* en *Scol(astica)* for *anan*
 dag heim til *huf* síns. en *Bened(ictus)* for heim með bróðrom
 til *munkhiff.* En ef iii. dagar lípo þá þan. þá sat *Bened(ictus)*
 í *hufi* síno oc hóf up ögo sína til *himins* oc fa ænd svítor
 sínar fara fra *licam* í *dufo* hci til *himins.* en *hann* varþ 10
 fegir ðvrb henar oc gorþi *Gvþi* þaccir oc sagði bróðrom
 andlat *henar* oc fendi þá þegar eptir hci henar oc baþ þá
 færa til *munchiff* síns oc legia í *steinþro* þá ef *hann* hafði *ser*
 gora latþ. oc varþ *sva* at eigi scilþi *groftr* *licam* þeirra *sva*
 fem 1. vaf *astarhugr* þeirra *beggia.* 15

Servandus het *diacn* oc *abbate* þeS *munkhiff.* ef *Liberius*
ricif m(áþr) let gora í *campania* heraði. *hann* vaf vanr at
coma til *munchiff* *Bened(ictus)* oc rædo þeir of sötlic *him-*
nesera fagnaþa oc bergþo þeim opt í *hugfcoti* þott þeir meðti
 eigi ná í *licam.* en ef at *svemfn*¹⁾ máli com þá vaf *Bene-* 20
ð(ictus) í *stophi* *necqueriom* ovarla en *Servandus* *diacn* neþar
 í *enom* sama *stophi* oc *matí* þar gaga a *míþli.* en fvrir þeim
stophi vaf *huf* micit oc *hvilðo* þar *lærifveinar* *begia* þeirra.
 en ef *Bened(ictus)* vacþi 1. oc vaf a *bénom* þá ef *áþr* svífo
 oc *stoph* víþ *glug.* þá fa *hann* hóf micit *coma* af *himni* *sva* 25
 at þat rac a *bravt* oll *mvrcr* *nētrenar.* En fvlgþi *undarligr*
hlutr *hosino.* þvi at *hann* fa *allan* heim fvr *ægom* *ser* *sva*
 fem *undir* *einom* *geisla.* en ef *Bened(ictus)* fa *stapfastlga*
 a *hos* þetta. þá fa *hann* ond *Germanus* *episcopus*²⁾ borna til
himins af *eglom* í *eldlgo* *aliti.* þá vildi *hann* hafa með *ser* 30
anan *vott* *sva* *ðvrligrar* *svnar.* oc *callaði* *hann* a *Servandom*
diacn *hóri* *rodo* oc *nefndi* *hann* a *nafn* ii. eþa iii. *Servandus*
vacnaþi *viþ* *call* *hanf* oc *reif* up þegar oc fa *necqvern* *hlut*

1) í hdr. svēfn.

2) í hdr. ep̄c.

af hófíno. oc þótti honom micilf vert um þat. þa fagði Bened(ictuf) honom hvat hann hafði fet. oc fendi man þegar ena fomo nott til cæpoborgar at spvria hvat of Germanom býfcop veri. en epc vaf andaþr ef fendi m(áþr) com þangat. oc gat hann þat spurt at hann hafði a þeirri stundo andatfc sem Bened(ictuf) fa ond hanf fara til himnf af iorþo.

PeTR⁹. Eigi of fcil ec þvi at eigi finafc dómi til hverfo i. m(áþr) matti of fía allan heim. eþa allr heimr veri leidr fvr ægo honom fva sem undir einom solar geifla.

Greg. Vittu víft þat Petr at hveriom þvckir litil fceþnan i verþ ef can fcapara^x oc þott hann fe lit^x hlut af hófi fcaparaⁿf. þa fcilr hann hverfo litil fceþnan ef oll fvrir fer. þvi at hugr heffe up í fýn goþlufg hoS oc verþr hęri en fía heimr oc fer hann þa i Gvþf hófi hverfo litil þat ef vert ef honom þótti micit meþan hann vaf eigi up hafþr. Sva sem i man⁹ fvnifc her mart litit a ho fialdi þat ef honom fvnifc micit i divpom ðal. en fía m(áþr). ef fa engla Gvþf fara til himnf meþ ond heilagf man^x. þa matti hann þat eigi fía nema hann fęi i Gvþf hófi. en hvat ef þat undarlic þott hann fęi allan heim ef hann fa þat ef meira vaf. en þat ef 2° fagt ef at alr heimr — — — — —

67. bls.

67—68 bls. Diall. Lib. III. 37 í miðiu máli—IV. 1.

ðiacn⁹. en Langbarþar beido Sanctolum¹) at morne at hann feldi fram ðiacn^x. En hann fagði at ðiacn veri a bravt. Langbarþar meþto víþ hann. eigi vilhom ver qvelia þic þvi at mex fegia þic goban m(a^x) vera. nú kíofu þer ðæpðaga þa^x er 2° þu vil. Gvþf þreL fva(raþi). I Gvþf veldi em ec banit²) er mer þanig fem er vilþ oc gvþ lofar ýþr. en þeim þótti ollom þat raþ at hogva hófoþ af honom oc qvelia hann eigi meir. en ef þat spurþufc at agétr m(áþr) vaf til hogf leidr. þa ðrifo til allir Langbarþar þeir er í nonð voro at fía bana 3° hanf. oc flogo hring umb hann. oc voro glaþr. þa var til valþr en fterxti m(áþr) at hogva hann fa er ollom þótti ein-

¹) í hdr. feölu. ²) þannig í hdr. = banit.

fvnt at þegar mónði hogva hóf þ af honom í einu hogvi. en
 ef Gvþf m(aþr) stöþ a miþli vapnaþra ovina þa toc hann til
 sína vapna. oc baþ ser levfif til þonar necqveria stund. En
 ef honom var þat veitt þa fell hann a cnebeþ. oc baþ fvrir
 ser lengi. þa sparn vígm(aþr)IN fœti til (hanf¹) oc baþ hann 5
 up rífa oc ha half. þa reif Gvþf þrell up oc stöþ a cniom
 oc réti halfin. en ef hann fa sverþi brugþit. þa m(eltu) hann
 þat eitt orþa svat men hevrþo. Heilagr Iohannes tacþu víþ
 sverþino. en IN sterxtu vígm(aþr) reidi sverþit at honom sem
 hann var ramr til. en hann matu eigi fram of hogva þvi at 10
 hond hanf sturnaði. þa toc allr Langbarþa lþr at hrepasc er
 hia stöþ. Undroþosc allr Gvþf crapt þvi at þa lvftu ývir hverfo
 heilagr Scōl² var er hann batt hendr ovinar sínf í loftu. þa
 boþo þeir hann uprífa oc greþa hond vígmanzinf. en scf²)
 scōl² sv(araþu). eigi mon ec biþia fvr honom nema hann sværi 15
 þeS at hann vegi aldregi cristun man meþ þeirri hendi. en
 vígm(aþr)IN ef hond sína hóf í geg Gvþi for þeS at hann
 monði aldregi cristun man vega. þa m(eltu) Gvþf þrell víþ
 hann. Hef ofan þu hond þina. en hann gærþi sva. þa baþ
 hann hann fela sverþit í sliþrom. oc gærþi hann sva. en er 20
 allr sþ þena crapt. þa vilþo þeir fœra Scōlo næt oc særþi ef
 þeir toco at hernaði. En hann vilþi eigi síca gíof þigra oc
 beidi þa heldr at þeir særþi Gvþi goþan vilha oc m(eltu) sva.
 Ef er vilht mer nocqvat veita. þa latu er læsa alla þa men
 ef ér hafþ herfigna. at er hafþ necqvern verþleic til þeS at 25
 ec mega biþia fvr ýþr. Pa voro læsír latnir meþ honom
 margir herleidi men. oc levftu hann marga fra ðærþa þa ef
 hann feldi sic til ðærþa ein fvr einom. PeTR³. Agethgr
 hlutr ef sia oc mer avalt iafnnýr er ec heýri. G.G.
 Ecki þarptu at undrafc Scōlu. í þeSom hlut heldr virþu ef 30
 þu mátt hevlic andi fa se ef þena m(an) varþveittu litillatan.
 oc hóf hann up í crapta héþ svat hann hredisc eigi at ðevia
 fvr nþngi oc fvrléit hann sitt lí þa ef hann com oþrom fra

1) rifð utan af blaði. 2) í hdr. = sanctus.

ðæþa. Sva micil vaf óft í bríofu *hanf.* at *hann hredisc* eigi
 at ðevia *tíl* einf manz heilfo. þat vitom ver at *sia* prestfr
 Scól⁹ var lit lérþr oc vísí eigi laga boþorþ en *hann* fvlðr þo
 oc svndr æll lðg í elfco gvþf oc nõgf. þvz at óft ef fvlðg
 laga. Oc ma verþa at þvz at *hann* vísí eigi þat boþorþ ef 5
 Gvþf p(ofto)le bæþ. oc m(eltu). Sva scolom ver lata ond ora
 fyr bróþrom sem gvþ let ond *sina* fvr oS oc fvlðr þo scól⁹
 þat boþorþ í vercom. ef *honom* vaf eigi í kunlec. Iofnom
faman ver nu oc þa oviffe vitro varí oc spacrí ovitro *hanf.*
 Uer rópom of *crapta* oc erom tomr. oc ðrogom ilm af 10
 gózco aldini oc etom þevgi þat aldín. en Scól⁹ cuni bergia
crapta avexti. þotl *hann* cVNI eigi ðraga ilm af þeim.
 PeTR⁹. Hvi gegnr þat er goþr *mev* lifa stundgi í þeSom
 heime. oc *finasc* travt þeir ef m(*onom*) megi ðuga í keningom
 eþa í goþom ðomom. G.G. ILzca þeirra ef epter lifa ef eigi 15
 verþ at niota lengi goþra m(ana). oc tecr gvþ bratt *sina* m(en)
 or heimenom. at eigi se þeir ena¹⁾ verrí hluti þa ef nolgafe
 meþ heimf endá sva sem spaYIN m(elr). Retlatr oc miscun-
 famr ðevia. þvz at engi vill þat athuga leiþa. þvz heldr
 sem heimf endr nolgasc. þvz mérrí næþfvn ef at lifandi steinar 20
 famnisc *tíl* smþif himnescrar *ierusalem.* en eigi mono sva
 allr goþr abravt tacasc or heiminom at engi se epter. þvz
 at aldregi mónðo svnþgr *mev* snuasc *tíl* iþronar ef engi
 tevgþi (þa goþ ðemi goþra mana)²⁾.

68. bls. | REdemptuf het epc.³⁾ Ferentine borgar. hann sagþi 25
 mer vitron þa ef fvr *honom* vaf vitroþ at heimf endr
 nolgasc. Pa ef *hann* for of býscopf svflo *sina.* þa com *hann* *tíl*
*kercio Zoticuf.*⁴⁾ en at apni let *hann* góra rekio *sina* (hía leiþi)⁵⁾
 enf helga manz. en a miþri nott þa ef býscop vaf sofnapr
 sva læst at *hann* þotisc hrartce vaca ne sofa. þa svndisc *honom* 30
 standa hía ser heilag⁶⁾ Zoticuf oc m(eltu) vþ *hann.* Uakar

¹⁾ í hdr. sena; en *f* er punktað út. ²⁾ rifð neðan af blaði.
³⁾ þannig í hdr. = byscop. ⁴⁾ á ad vera Eutichius. ⁵⁾ í hdr.
 vantar auðsjáanlega það sem inn í er bætt; í frumritinu. iuxta
 sepulchrum. ⁶⁾ í hdr. scf.

þu Redemptus hann s(vara)þi oc letck¹⁾ vaca. Gvþf vottr
 m(elti). Comin ef allc endir. comix ef allc endir. Þa hvarf
 gvþf vottr or ægliti hanf. en býfc(op) reif up oc for tal
 bómar. en þeS var scamt a miþli at fén voro ogorlig undr i
 lofti *sva sem* eldlig spiot oc ærvar flvgi ór norþri. **Sípan** 5
herioþo Lagbarþar oc evdo margar borgir oc heroþ. *brendo*
kircior oc *munchfi*. oc górho micitjmaxfPELL. Nu licia morg
 lænd i æþn. oc bólafe ðvr i þeim stopom ef micil býgp
 m(ana) hevir verit. Eigi utom ver hvat tit ef i æþrom ottom
 heimfinf. en með oS fvnir heimrix enda fin heldr en hann 10
 fegi. þvi næþfvnligrá er oS at leita eilfra hluta *sem ver siom*
fcvndligar um lípa stundliga hluti. Fvrlitand: veri oS heimr
 fia þott hann veri bliþr. oc tevgþi oS með eptirlifi. En nu ef
 hann þrongvir oS i meinom oc i fottom oc i bardogom oc
 fvllr oS harma. hvat fe þa nema hann bani oS sialfr at 15
 elfa sic. Mart veri en tal at segia fra vercom heilagra m(ana).
 þat ef ec mon ývir þegia. þvi at ec fcvndi tal anarf.
 PeTli⁹. Marga veit ec þa i heilagre cristni ef ifa of andar
 lif eptir licamf ðarþa. af þvi biþ ec þic at þu fegir mer
 necqver ðæmi þæ ef fana megí andar lif. oc fvna morgom 20
 fcvnfemi. at ond fvrfersc eigi með licam. G.G. Erfþi-
 lict ef þeim ef í morgom siolfcvldom ef bundix. en þar ef
 ec ma æþrom of ðuga þa mon ec meira virþa nvtfemi noga
 minna. en eptirlifi viþ mic. oc fvna þat sem ec ma i þeSi
 ene siorþo boc hverfo ond livir eptir licamf ðarþa. 25

explic' lib' t'ci⁹ incip' lib' quart⁹.)

Sípan ef en fvrsti m(apr) fapir mancvnf vas bræt recin
 or paradifar fagnaþi i þeSa heimf utlegþ. þa matá hann eigi
 fia himnefcf opalf fagnaþi³⁾ þa ef hann hafþi fvr litþ. Maþr
 naþi i paradiso at hevra orþ gvþf oc fia helga engla. En

1) þannig í hdr. = letfk. 2) í hdr. með rauðu mjög upplit-
 uðu bleki. 3) í hdr. fagnaþi opalz með tveimr deplum yfir
 hvoru um sig.

síþan ef hann com hingat. þa hvarf hann fra hofu þvi ef
 hann var apr fvlðr. en ver eróm comnr fra honom oc alnr
 i mvrcom þeSar utlegþar. oc hofom hevrt at himna ðvrþ er
 oc helgír englar Gvpf. oc heilagra m(ana) andír i fveit með
 þeim. en licamlgír mex ífa of þa hluti ef þeir mego eigi 5
 sía ægom. en in fvrfti fapír var matí eigi of þat ífa. þvi at
 hann munþi þat ef hann hafþi sét oc hevrt. en aprír mego
 eigi a þa ðvrþ mínafc ef eigi revndo. Sva fem olett cona
 fett i mvrqva stofa oc ale þar son. oc segi honom þa hluti
 er hon fa apr hon com þar. oc nefndi fvrír honom sol oc 10
 tugl oc ftuornor. en fa ef i mvrca stofa ef fóðr vét ecki
 nema mvrer éin. en þott hann hevri hof nefnt. þa ðvlfc
 hann víþ þvi at hann ma eigi sía. Sva verþr oc þeim
 m(onom) er alafc i blndi þeSa heimf. þa ef þeir hevra fagt
 fra ofvnlígom hlutom þa ðvhafc þeir víþ þvi at þeir mego 15
 fvníliga hluti at einf revna. Af þvi com fcapare fvneligra
 hluta oc ofvneligra til læfnar mancvnf oc fendi helgan anda
 i hiorto ór. at ver trþim þeim hlutom ef ver megom eigi
 revna. þvi at engi ífar of líf ofvnlígra hluta ef in helga
 anda hevír. En fa ef eigi ef faftr i þeSi trv. þa fcal hann 20
 trva fcvnfamra m(ana) orþom. þeirra ef fvr helgan anda hafa
 ræn ofvnlígra hluta. þvi at fveinín ef heimfcr ef hann etlar
 moþor sína hvga til hoS þott hann hafí mvrer éin revnd.
 PeTR⁹.

69—70 bls. Diall. Lib. IV. 35—36.

69. bls. Fvrír ond fínni. oc hof fialfr antemno¹⁾ þeSa. apite m. p.²⁾ 25
 en hon þvpífc fva. Lucíþ up er mer hliþ retlétífc. oc mon
 ec in ganga oc iata ðrotní þvi at retlatír gaga in i hliþ
 ðrotínf. En ef bróþr fungo falma. þa kallapí iohannes oc
 m(elti). Com þu biorn. en þegar ef hann hafþi þat melt. þa
 andapífc hann. Brøþrom þotti cvnlect þat er hann hafþi 30
 melt. oc víSo eigi hví gegði. en eptír andlat hanf vaf

¹⁾ fyrir ofan línuna stendr skrifað annarlegri hendi og bleki
 antiphona. ²⁾ aperite mihi portas.

oglepi micil i munchino. En in fiorpo dag eptir. þa ótto muncar for til anarf munchiff langt þápan. en ef þeir quomo þangat. þa voro þar oc allir muncar oglapir. Þa spurpo þeir ef comnir voro hvat hinom veri at oglepi. en þeir 5 fv(oroþo). auþn stápar varf gratom ver þvi at fa broþir andapisc fvrir mi. nottom ef baztr var i voro munchfi. þa spurpo þeir er comnir voro hvat fa hetu. En þat var sagt at hann het Biorn. en ef þer spurpo a hveru tip hann andapisc. þa revndo þeir þat at hann hafpi á þeirri stundo andatfc sem iohannes callapi hann. I þeSom atburp sevrisc þat at 10 verpleicr þeirra vaf iafn begia oc ótto háþir til einar vístar at fara ef háþir ondoþofc a einu stundo. ~~~~~ Eckia ein het Galla en hon atú fon þan er Eumorphiuf het. en þápan feamt a bræt atú fa m(áþr) huf ef Stephanuf het. en ef Eumorphiuf hafpi tekít bana fott þa callapi hann svein sín til 15 sín oc m(elti). Farpu oc seg Stephano at hann comi hingat þvi at fcip ef buit oc fcolom vit fara til Sicileyar. en sveimN hugpi at hann melti orar. oc vildi eigi hlvpa orþom hanf. þa m(elti) Eumorphiuf en víþ sveimN. Farpu oc seg honom þat ef ec melta. þvi at eigi ero þetta orar. en ef sveimN for 20 oc vaf mipleþif comiN. þa mæti hann maní oc spurpi fa hann hvert hann feru. en hann quafc fendr vera eptir Stephano. en hin fv(arapi) oc quazc comiN þápan oc sagpi Steph(anum) andapan. SveimN hvarf afr oc var Eumorphiuf andapir ef hann com heim. en at for sveimN¹⁾ matú mercia 25 at þeir ondoþofc háþir a eiru stundo ef hann fra andlat Stephanuf a mþri goto. PeTR²⁾. Hvi gegnir þat er fegom maní svndisc fcip. eþa af hvi sagpi hann sic fara móndo til Sicileyar ~ G.G. Ond þarf eigi fararfciota. en þat var eigi undarhct þott farfcofr svndisc i licam sem 30 licamr matú fia. en þat var ogorhct ef hann letfc til Sicileyar fara fcvldo þvi at þar ero áþfíri píflarstáþir. en hvar anarf stáþar. þar cømr²⁾ eldr up or fialú i morgom stöþom.

1) í hdr. sveimif. 2) í hdr. cømr.

oc segja þeir *sva* ef þar ero í nond at þvi fléri píslar stáþir
 ópnisc *sem* meir nolgasc heims endir. oc ma þáþan af scilja
 at þvi fléri samnasc þagat *tí* písla *sem* þar opnasc víþara
 píslarstáþir. en Gvþ *svnr* *tí* þeS her í heimi píslarstáþi. at
 otruir *mex* hrēþisc þér *qvalar* ef þeir mego of sia. ef þeir 5
trva eigi apr ne hrēþasc helvitif *qvalar*. En þat sana gvpþialf
 orþ. þott eigi gefi onor dómi *tí*. at iafnr *mex* í *verci* sino
 scolo¹⁾ iafnar vístur hafa hvarst *sem* þeir ero goþir eþa illir.
 Ef eigi veri miðiafnar vístur goþra m(ana) í eilifri ðvrþ. þa
 mónði eigi ðrottin *sva* meþa. margar ero vístur í *hu/si* foþor 10
 minf. Margar vístur ero í eino *hu/si* foþor. þvi at Gvþf *viner*
 taca fundreita ombon at *verþleic* *finom* oc *vercom* í eilifri
 ðvrþ oc seþo. Sva róði oc ðrottin of illa *mex*. ec mon mela
 70. bls. víþ cornscvrþþar *mex*. at þeir samni *illom* *grofom* oc *bindi*
faman í *bvndin* oc casti í elð. Cornscvrþar m(en) ero englar. 15
 þeir *binda* ill *grof* í *bundin* þa ef þeir samtengia *glica* *ghicom*
 í *qvolom*. at ðramlatur *breni* meþ ðramblotom. en *sarhiver*
 meþ *sarhifom*. fegiarnr meþ fegiornom. *sløgr* meþ *sløgiom*.
 oc otruir meþ *otrúum*. PeTR²⁾. Gnog scvnfemi *com* a
 mot *spurnigo* *mini*. en hvi gegnr þat er *necqveriar* andir 20
verþa *sva* *sem* *mistecnar* *fra* *hcæmom* oc *cuno* þer þat segia
 ef þér coma aprt at *anarf* ond *vas* *bopit* at *leþa* *fra* *hcæm*²⁾.
 G.G. Ef rétt er virt Petr. þa ef þat kenig en eigi missagi.
 Gvþf *miscun* ef þat ef *necqveriar* andir na aprt at *hverfa* *tí*
hcæmf. at þér se helvitif píslr. oc hrēþisc *sena* *qvol* ef þér 25
trúþo eigi apr þvi ef þér hørþo.

F^m PETRO.

PETRU/ het einseto *muncr* *necqver* etscapr or hiberia
 herapi. en apr *hann* gengi í einseto. þa toc *hann* *fott* oc
 þottí andapr *vera* *necqveria* stund. En ond *hanf* *com* aprt *tí*
hcæmf oc *qvatsc* *set* hafa helvitif píslr oc *necqveria* þeSa 30

¹⁾ í hdr. iafnr \bar{m} sco^blo iv^ci^a sino iafnar. ²⁾ í hdr. F^m-hcæm
 at-leþa, með tveimr deplum yfir hvoru um sig.

heimf metnaþar me^N í eldi. En ef hann var fialfr leidr at eldinom. þa utraþiſc hioff engill oc let eigi hrinda þonom í loga^N oc m(elti) við hann. Hverf aptr þu nu oc hve at van(ð)liga¹⁾ hverfo þu ſcalt ſiþan lifa. Pa toc petruſ at hfna oc ornoþo liþir hanf. ef hann var allr caldr orþi^N oc fagþi 5 hann þa hluti ef of ond hanf gørbøfc oc var ſva micill meinlæta m(apr) ſiþan í vocom oc í foftom at atferþ hanf vatþaþi þat at hann hafþi fét piſlar ſtaþi oc orþit hvedr. þvi at almattigr gvþ veitti honom þat í ðaþanomí at hann ſcvldi eigi ðevia ſlicom ðaþa ſiþan. en þeirra m(ana) hiorto ero 10 horþ er eigi batna við þat þott þeim ſe ſvndar anarf heimf piſhr. — ſtephf.²⁾ — þvi at gofogr m(apr) nacqvar het Stephanuſ. en hann toc ſott þa ef hann var í miclagarþi oc andaþiſc. en lic hanf var eigi grafit a þeim ðegi þvi at kiſto ſcvldi at honom gøra. Ond hanf var leid til piſlar ſtaþa oc 15 ſa hann þér ognir er hann hafþi fvr eigi trvat. en ef hann var leidr fvrir ðomanda. þa m(elti) ðómandin. Eigi baþ ec þena hiþat leiþa. heldr Steph(anum) iarnſmiþ. ef þeſom ef nalégr at bygb. þa var ſia Steph(anuſ) aptr leidr. en Steph(anuſ) iarnſmiþr ðo a þeirri ſtundo oc vatþaþi andlat ſmiþſi³⁾ 20 þat at hinom vere⁴⁾ fanir hlutir ſvndir. en ſia Steph(anuſ) andaþiſc í þeirri ſott oc mandaþ er acaſtigast evði Rumaborg þa er nocqvorom ſvndøfc ærvar ſivga or loſti á me^N. þa var oc ond riðara necqverf leid fra licama ſinom. oc voro honom ſvndir anarf heimf hlutir oc com aptr ſiþan til licamf. En 25 hann fagþi ſva at hann ſa á micla þa ef brú var ývir. oc ór þeirri ó up lagþi þoco ſvarta oc illan ðæn. en oprom megin árenar voro fagrir ſtaþir oc vellir blomgapar ollom enom fegrftom grofom. oc var þar ilmr ðvrligr oc ſiolþi hoſa m(ana). Pa ſa hann bói fagra. oc hallir hoſfullar. oc ſa 30 þar ſmiþat í. huſ or golli. oc viſi eigi hver þat huſ atti. en ſa hann nocqvor huſ ſva nér áni at ývir lagþi ſtundom ena ſvorto þoco oc ðæn in illa ef fvlgþi. En a brunu gørbøfc fu

1) í hdr. vanliga. 2) í hdr. með rauðu. 3) í hdr. ſmiþſi³⁾. 4) í hdr. v°.

manræn. at vandir mæn fello í óena ef ývir vildó gaga. en þeir ef fvnþa læsir voro runo ýfir bruna ørugir til enf fagra stapar. þar fa hann en hofpingia þaer er Petrus het bundin iarni í mýrcom stap. oc spurþi hann hví hann hefþi fva micla qvol. Honom vaf fact at Petrus veri þvi í pífl þeirri. 5 at honom gek heldr grímlecr en retleþi til þeS ef.

71—74 bls.: Diall. Lib. IV. 2—13, beint áframhald af 68 bls. í hdr.

71. bls.

Sa ef ifar of ofvnlíga hluti. mioc fva ef hann heþin oc otrúr. En fa er otrur er grvna vill of þat e(r)¹⁾ ifar en(ɡi)¹⁾. (G.G.) Diarflíga fegí ec þat at heþnir mæn ero eigi trv-læsir. Ef þu spvr heþin man hvær fe faþir hanf eþa moþir. 10 þa mon hann þegar nefna þæ beþi. En ef þu spvr hann hve nér hann veri getin eþa²⁾ alin. þa mon hann þat eigi latafc vita. oc trvir hann þvi ef hann hevur fogo at einf til hværf souf hann fe. H(afa)¹⁾ otrvir men trv. oc þevgí til Gvþf. þvi at þeir veri eigi otrvir ef þeir trvþi Gvþi. En af 15 þvi ef rett at faca þa (of)¹⁾ otrv fína ef þeir trva þvi of licam fin ef þeir fía eigi. En berhg fcvnfemi ef til þeS at fva meþ (trv)¹⁾ at ond lífr eptir licamf ðæþa. Prenu líff anda fcapaþi Gvþ .I. þaer ef eigi er holdi hulþr)¹⁾. þat ero eglar. en anan þaer ef holdi ef hulþr. oc ðevr meþ holdi þat ero 20 ofcvnfamhg cvcq(vendi). en þaer en iii. ef holdi ef hulþr. oc eigi ðevr meþ holdi þat ero mæn. Sva fem m(aþr) er legri en eg(lar)¹⁾. oc óþri en cvcq(vendi). fva hevur hann oc hlut af eni óþri fceþno oc ene oþþri. oðæpleic andar hevur (hann)¹⁾ fem eglar. en ðæpleic holdc fem cvcq(vendi). unc 25 uprifo ðvrþ evþir ðæpleic holdzinf. oc fer allt faman til Gvþf ond oc licami. þvi at heartvegia þionaði her Gvþi. Sva fvrferfc oc eigi vandra m(ana) licamir í (ðæþa)¹⁾ þvi at þeir ero ón enda í eilifom ðæþa at ond oc licam. er mifgorþo beþi í ond oc licam. PETR. Vel líca mer allir hlutir 30 þeir ef þu fegir. En ef fva micil gréin ér a miþli m(ana) oc

¹⁾ rifð utan af blaði. ²⁾ í hdr. ¶.

evcqvenda sem þu fegir. Hvi gegnir þat ef Salomon m(elti).
 Gvp revndi sono m(ana) oc svndi þa glica vera ðvrom. þvi at
 I. er ðæþi m(ana) oc smala oc iafnt óþli hvarftvegia. Sva
 ðevr m(apr) sem smali. oc hevur hann eki frammar en cvqvendi.
 Allir hlutar licia undir onvtiom oc fer allt til einf stapar. 5
 Allt þat ef or iorþo ef scapat scal i iorþ fara. G.G. Sia
 boc Salomonf ef þeSi orþ ero ór tecin er collop eccle/iaftéf.
 en þat þvþic þigheviandi. En þigheviandi stæpvar þretor
 alþvpo oc leþir til einar scvnfemi morg atqvæþi þretanda
 lvpf. En sia boc ef af þvi collop þigheviandi. at i hevve ero 10
 morg atqvæþi þæ er ofcvsnfom alþvpa metti hvæia eþa¹⁾ um-
 þræta. oc er þar mart melt eptir alþvpo ahuga oc eptir
 fundrleitri scilnigo margra mana. En saþr þighev(iandi)
 stopvar allar þretor oc leþir alla til einf atqvæþif. þa ef
 hann melir sva i enda bocarinar. Hevrom ver allar famax 15
 enda þeSa malf. Hrezþu Gvp oc halt þoporþ hanf. þat ef
 melt vþ alla mex. Ef Salomon hefþr eigi margra scilnig
 fundrleita lvsta i boc þeSi oc margra orþom melt. þa mónði
 hann bþia alla faman at hevra enda malf meþ ser. En er
 hann meþir sva at niþrlagi hevrom ver allar faman enda malf. 20
 þa ef hann þeS votir ef hann hafþi eigi apr éinmelt. þvi at
 þat ef sumt i þeSi boc ef melt ef sva sem af ofcvsnfamhgru
 spvrnigo. en sumt svarat af scvnfemi. sumt ef melt eptir
 heimf munopom. en sumt stopvar hug fra munopom fvr
 scvnfemi. þvi at þar ef sva melt. þat svnic mer gotl at 25
 m(apr) éti oc ðreci oc moti fagnaþar af erfþi sino. En sva
 er melt siþar i emi fomo boc. Betra ef at fara til hrvgleicf
 huf en til fagnaþar. Her svnr þat at hann meþir et fvra
 mal af ofcvra m(ana) aliti en et eþra af scvnfemi. þvi at
 hann svnr þegar hver nvtfemi er at fara til þeS huf ef 30
 ðæþr maþr er gratin. þvi at þar svnic endir altra hluta. oc
 hver lifandi m(apr) þa at hvilicr hann scal verþa. En ef þar
 sva ritþ. Gleþic þu ugr m(apr) i øsco þini. oc let hann þat

1) í hdr. Y.

eptir fara. Onvt ef ófca oc munop. þa ef hann fvfti þeS
 fvr ef hann talpi onvti fíþar. þa fcvrþi hann þat at hann
 melti anat af hcamligom hug. en anat af hcamligr: fcvnfemi.
 fva fem hann talpi fvr gott vera at eta oc dreca oc lifa at
 munopom en fíþan laftaþi hann þat fvr reita fcvnfemi. Sva 5
 fórfþi hann oc fram af oftvrcra m(ana) alti þat atqveþi ef
 hann m(elti) fva. Ein er dæþi oc iafnt øþli m(ana) oc smala.
 Sva ðevr maþr fem smali. oc hevur eki frammar en cvqvendi.
 En þar let hann eptir fara fcvnfamlicht atqveþi. Hvat hevur
 72. bls. fpaer m(aþr) frammar en heimscr | (n)ema þat at hann fer 10
 þangat ef lif ef. Par er hann melti þat fvr at maþr hefpi
 eki frammar en cv(qve)ndi¹⁾. en nu fvr hann þeS hvat fpaer
 maþr hafi frammar an cvqvendi oc frammar en heimscr m(aþr).
 þat þa at (hann)¹⁾ fer þangat ef lif ef. I þvi atqveþi fvndi
 hann at eigi ef her lif m(ana) er hann qvad þat anarf ftaþar 15
 (ver)¹⁾a. þat hevur m(aþr) frammar en smali. at smali livir eigi
 eptir dæþa. en maþr tecr þa at lifa (er)¹⁾ hann lver fvnilict
 lif meþ hcamf dæþa. En melti Salomon fíþar i ene fomo
 (bo)¹⁾c. Uin þu gott meþan þu matt. þvi at eigi ef verc ne
 fcvnfemi ne speci i helviti (þa)þat ef þu hrapar. Hverfo ma 20
 ein dæþi eþa iafnt óþli vera m(ana) oc smala. þar ef (fm)¹⁾ali
 livir eigi eptir dæþa. en andur vandra m(ana) ero leidar til
 helvituf oc ðevia þer eigi þar eptir hcamf dæþan. En i fva
 fundrleito atqveþi fcvrþi en fanu þigheviandi (þat)¹⁾ at hann
 m(elti) anat af hcamligr: freiftni en anat af andligr: fcvnfemi. 25
 PETR⁹. þeS vil ec þic nu biþia at þu lovir mer at fvrria
 necqvera hluta af oftvrcra mana (he)ndi. at þat gefi oftvrciom
 fcvnfemi ef ec tec þeirra furningar. G.G. Fvr hvi
 móna ec þat eigi lofa at þu varcvnur oftvrciom m(onom) þar
 ef Poll postole melir fva. Allt varcvnda ec ollom. at ec meþta 30
 ollom of hialpa. Nu ef þu górir þat af aftar varcun þa mon
 þu framarla i þvi gofgasc ef þu glicifc enom ózta kenanda.
 PETR⁹. Par var ec ftadr ef m(aþr) andaþifc fa er litlo aþr

¹⁾ rifid utan af blaði framan af 10 línun í hdr.

hafpi melt vip mic. Ec fa *hann* andafc. en ec matta eigi
 fia *hvert* ondun for *fra* *licannom* eða eigi. oc þvki *mer*
 torvellct at *trva* þvi at þat *móni vera* oc lifa ef engi ma fia.
 G.G. Hvat undrafc þu þat Petr þott þu *ser* eigi ondina ef
 hon scilfc vþhicamix þar er þu *ser* hana eigi meþan hon er 5
 i *licannom*. eða etlar þu mic af þvi andlæsan *vera* at þu
ser eigi ond mina nu ef þu *melir* vip mic. Ofvnlct ef óþli
 andar oc scilfc hon ofvnlga vip *licamix* sva *fem* hon ef
 ofvnlga¹⁾ i *licannom*. PETR⁹. Sciliafc ma *mer* lif
 andarinar af *licamf* *hrórigom*. þvi at eigi meti *licamr* *hróraf* 10
 nema ond *vere* meþ *honom*. en ec ma af óngom *hlutom*
 eða²⁾ *vercom* of scilia lif andar eptir *licamf* *ðarþa* þvi at þat
 ma ec eigi fia. G.G. Sva *fem* afl andar lifgar oc
hrórir *licam* sva *fvllir* afl Gvþf alla hluti. oc gefr *sumom* at
 lifa en *sumom* at *vera* oc lifa eigi. Ef þu ifar eigi Gvþ *vera* 15
ofvnligan allz *scapanda* oc *stvranda* oc *fvllanda*. sva *scaldu*
 oc eigi ifa *hann* hafa þionofo ofvnlgra hluta. þvi at þat
somir at ofvnlgr hlutir þioni ofvnlgom Gvþi en þat ero
 englar oc andir *heilagra*. Sva *fem* þu scilr lif andar af
licamf *hrórigo*. sva *scaldu* scilia af Gvþf meyti lif andar 20
 þerrrar ef vip *licam* ef scilþ. þvi at hon ma ofvnlga lifa
 þar ef hon *scal* ofvnlgom evþi þiona. PETR⁹. Retf ef
 þat allt fagt. en hugr ma eigi *trva* þvi ef *licamf* *æga* ma
 eigi fia. G.G. Poll *postole* *melir* sva. þat ef *trva* at
vetta þeS ef eigi ma fia. þvi at eigi ma þat *trva* *callafc* þott 25
 m(þr) *trvi* þvi ef *hann* *ser*. En ef þu hver at. þa *mattu*
óngva hluti of fia af ofvnlgo óþli. Alla *licamhga* hluti ma
licamf *ogom* fia. en eki ma *licamf* *ogom* fia nema ofvnlgr
 ond efi þat *til* svnar. þa er ofvnlgr ond hverfr *fra* *licannom*
 þa ero opin *ogo* eptir i *licannom*. oc fia eki. Ef þæ fia 30
 þr m(þr) *veri* andþr. hvi fia þæ eki þegar er *ændin* er a
 bræto. Setiom *ver* fvr hugscotf *ægo* oS at *gera* *huf* oc *reifa*
 up *fulor* oc *bera* *til* *griot* oc vip. Hver vip þat *verc*. *hvert*

1) í hdr. ofvnlga. 2) í hdr. Y.

heldr fvnligr hcamr ef býrþar ber eþa¹⁾ ofvnlig ænd ef hcam lifgar ~ Ef en ofvnliga ond ef fra hcam tecin. þa ma hcamr sic hvergi hrøra ef apr fvnð:fc hann hrøra storar bvrþar. Af þeSom hlut ma marca at eki ma scipafc ne gort verþa her i fvnligom heime nema fvr ofý(n)liga²⁾ fceþno. 5

73. bls. þvi at fva fem Gvþ lifgar | oc fvlir oc hrórir ofvnliga hluti. fva lifgar hann oc hrórir hcamliga hluti fvr ofvnliga fceþno. PETR³⁾. Meþ þeSi malfonon verþ ec fcvldr at vvrþa mioc fva enfeif fvnliga hluti þar ef ec ifaþi apr of ofvnliga. En fva fem ec fcil lif andar i hcam af hcamf hróringo. fva vilda 10 ec fcilra lif hevar eptir hcam af necqueriom fanonar dómom. G.G. Eigi mændo postolar oc þingar vatrar Crifte. fvrhita þena heim oc felra hcam fin til bana. ef þeir viSi eigi víft lif andarenar. þu fcilr lif andarinar af hcamf hróringo. en þeSír ef hcamí fina felðo til bana oc truþo andar hfi eptir 15 hc(amf)⁴⁾ hf. þeir fcina nu i enom héftom iarteinom. Sivcir mex coma til dæpra hcamra þeirra oc verþa heilir. oc flóia (ðio)⁵⁾flar fra opom. Dæþir men ero þagat bornir oc lifna. Uirþu þa⁴⁾ hverfo andir þeirra lifa þar er alzcvnf iarteinir verþa at dæþom hcomom þeirra. Ef þu fcilr lif andar i 20 hcam af hcamf hróringo fvr hví fcilr þu eigi lif hevar eptir hcamf dæþa af þeim iarteinom ef af beinom heilagra m(ana) gorafc. PETR³⁾. Engi hlutr ftendr nu a mot þeSi fonon. þvi at ver verþom fcvldr at trva af ofvnligom hlutom þvi ef ver síom eigi i þeSom heimi. G.G. Fvr fcomo apr gatzu 25 at þu mattir eigi fia ondina er hon fcilþifc vþ hcamun. En þeir hafa margir verit ef fva hreimfoþo hugfcotf ægo fin i trv oc i bónom at þeir næþo at fia andir þa ef þer fcilþofc vþ hcamí. Af þvi ef mer næþfvn at fcvra þat hverfo andir hafa fenar verit. eþa⁵⁾ hvat þér hafa fét. eþa⁵⁾ fagt i bræt finí. 30 at dómi megi ftrvcia recanda hug. ef eigi ma orþa fcvnfemi éin saman. þeS gat ec fvr í boc þeSi at fcf Benedictuf fa

1) í hdr. Y. 2) í hdr. ofýlhga. 3) rifð utan af bladi.
4) í hdr. g = igitur = þá eða þvi. 5) í hdr. Y.

of mǫþia nott allan heim. I þeirri svǫ þa hann engla Gvþf
bera ond Germanuf bý(þcopf) til himinf.

Bróþr u. gofgir voro. anar þeirra het Speciofuf en anar
Gregoruf. þeir górfþoc lerifveinar Benedictuf. oc let hann þa
vera i muncþif þvi ef fcamt ef fra borg þeirri ef terracinenfif 5
heitir. Þeir hoþþo æþgír verit. en hoþþo æll æþþi fin gefit
æmom m(onom) til hialpar ondom finom oc þionþo i munc-
þif. En þa ef Speciofuf vaþ fendr of ð(ag) fvr næþþvniom
muncþif til borgar þeirrar ef Capua heitir. þa fat Gregoruf
of borþi meþ bróþrom. oc þa hann þa ænd broþor finf 10
fcilhaþc vþ hcamín oc faþþi þat bróþrom. oc for þegar til
borgarinar. oc vaþ þa broþir hanþ grafin ef hann com. en a
þeirri ftundo andaþr fem hann haþþi fet ænd hanþ fcilhaþc vþ
licam. ~~~~~

Necqverir men foro a fcipi or Sicilevio oc til Ruma- 15
bogar. En ef þeir voro i mǫþio haþ. þa fó þeir ænd
necqverf goþf manz. þeþ er var i Samnia heraði fara til
himinf. En ef þeir ftigo a land þa þpurþo þeir a þeim ðegi
Gvþf þrel andaþc hafa fem þeir fó ænd hanþ til himinf
fara. ~~~~~ 20

Ein heilagr abbatí het Sepf¹⁾. þa atí muncþif i Nursia
heraði. honom hlifþi gvþ vþ eilifom bardaga en hann fvndi
honom her beþi mifcun oc raþnig. xl. vetra vaþ hann
fionlæþ fva at hann matí eki fía. En egi ma ftandaþc
raþnig Gvþf nema mifcun hanþ fvlgí oc veiti hann þolnmóþi 25
i meiom. þvi at fvr utan þolnmóþi gerifc fu raþnig at
fvnþa æca. ef til fvþþa bota fcvldi feti vera. En Gvþ fer
oftvrcþ ora. oc varþveitir oþ a mǫþli bardaga oc réþr oþ til
batnaþar fem fonom. Sva górfþi hann oc vþ þena man in
gamla. at let hann aldregi tvna eilifo hofi. þott hann hefþi 30
mift hcamþigf hof. Uarþveitíla heilagf anda hugaði hiarða
hanþ. þott bardagar móði hcam hanþ. En ef hann haþþi xl
vetra fionlæþ verit. þa gaf goþ honom fv. oc vitraþi fvrir

¹⁾ réttara Spel.

honom andlat hanf. oc minti hann at hann fvnð: muncom
 finom andar hof i kenigom þa ef hann hafði tecit licanf
 hof. En abbatl hlýð: boþorþi ðrotinf oc for of oll munclif
 þa ef i hanf fýflo voro. oc cend: m(onom) i orpom þa fiþo.
 ef hann helt fialfr meþ vercom. En hann com apr a enom 5
 fimtogonda ðegi til muncliff oc callaþi til fin bróþr oc toc
 corpus ð(om)ni. oc hof up falmafong meþ þeim. En ef
 þeim vaf tþaft at fvingva falma þa andapúf hann. En allar
 fo þeir er hia voro ðufo fara ut or muni hanf. oc fivga or
 74. bla. hufino i gegnom glug til himanf. | En ænd hanf var þvi 10
 fvnð i ðufo hci at Gvp vild: þat fvna hverfo meimlæS fia
 Y var. ~~~~~

Prestr necqver vaf i Nursia herapi fa ef meþ micilli
 Gvpf elfco varþveithi lvp fin. En siþan ef hann hafði prestc
 vigflo tecit. þa vaf hann fva var vþ famvifto cono þeirrar 15
 ef hann hafði atta fem þar veri fhandi. en þo elfcaþi hann
 hana fem fvfior. oc let aldregi i nonð fer coma. þvi at helgr
 mex venia fva at þeir qvþia fer opt lofaþa hluti at þeir
 verþi lagt fcilþir fra olofopom. Af þvi let prestriv aldregi
 conona (fer)¹⁾ þiona. at hann tóci eigi freiftni af hene. En 20
 a inom fertogonda vetre þapan fra ef hann vaf til prestc
 vigþr þa toc hann fott micla. En ef cona hanf fa hann at
 bana comiv oc náfltr vaf a honom. þa gec hon at honom
 oc lagþi evra fitt vþ andlit honom oc hlóraþi kvart liff andi
 veri i nofom hanf. En hann kend: þeS þott hann metti litþ 25
 oc leitapi vþ at méla. oc fivrcþifc hann fva at hann m(elti).
 Far a bravt þu cona hvir elðz gneifli tac bravt þu fþena.
 En ef hon for a bravt. þa toc at vaxa megin hanf oc melte
 hann meþ micilli gleþi. Comit heilir ðrotnar miniv. comit
 heilir ðrotnar miniv at vitia þrelf ýcarf. En ef hann m(elti) 30
 opt et fama. þa spurþo þeir ef hia ftoþo vþ hveria hann
 m(elti). En hann fvarapi þeim. Sep eigi er poftola Gvpf
 Petar oc Pól ef her ero nu comiv. þa fnórifc hann til

¹⁾ rifð utan af blaði.

þeirra oc m(elti). Nu mon ec coma nu mon ec coma. En hann andapisc þegar ef hann hafði þat mælt. oc fylgði postolom þeim ef honom vitropisc. þat herra opt at hendi retlotom at helgír mex vitrafc þeim i andlati at þeir hrepisc þa sípr banax heldr hugisc þeir af heilagra famlagi. 5

Fra Probusi¹⁾.

Probus het bý(scop) borgar þerrar ef Reatina heitir. En þa ef nolgapisc endimarc liff hanf. þa toc hann þuga fott En faþir hanf Maximuf sende vípa mex eptir læcnom oc hugði at þeir monði hann heilan góra. En ef læcnar qvomo til hanf þa við þeir þegar. oc fogþo at hann mónði eigi 10 legi lifa. En ef at nottorþar mali com: þa mælti Probus bý(scop) víp fopor sín oc víp þa ef comnir voro at þeir mónði fara in i scala oc matafc oc hvilasc eptir erfði. Allir hurfo þeir i scala in nema svein .i. ungr vas með býscopi. En ef hann stöþ fvr rekio bý(scopf), þa fa hann in 15 ganga til hanf mex hofa oc scrvða hvitom cleþom. oc varþ hann hredr oc callaði oc spurði hverir þar veri. En ef bý(scop) hevrði call svein/inf²⁾. þa lét hann til oc fa þa ef in gego. oc kendi oc hugaði sveinin oc m(elti). Hrezc eigi þu þeir Iuvenaluf oc Eleutheriuf Gvþf vattar qvomo til min. En 20 sveinin mati eigi standafc svn þesa oc ran til scala oc sagði þeim ef in voro hverir comit hofþo til býscopf. En þeir runo ut scvndiliga oc fundo bý(scop) andapan. þei at þeir hofþo ond hanf með ser ef sveinax mati eigi standafc at fia. ~~~~~ 25

Galla het rief manz dottir i Rumab(org). hon var ung man gefin en fa lifði I. vetr síþan. En ena ungo ekio mætti beþi ófca oc æþófi vífa til maneygnar i anat sín. þa þvðisc³⁾ hon heldr himnesca famcundo þa ef með hrvgleic heffc oc comr of síþr til eiliff fagnapar en hcamliga munop þa ef 30 heffc með gleþi en endisc með grati. En þat fogþo heve

1) F^w þvðfi með rauðu. 2) í hdr. sveinif. 3) í hdr. þvðisc.

læcna^r at hon mónði scecnaþ verþa. nema hon veri manⁱ gefin í anat¹⁾ sín oc var þat sem þeir fogþo. En heilog cona scampisc eigi ena ýtri lýta andlitⁱ sínf. þvi at hon helgapi himnescom brupguma ena ipri fegrþ hiarta sínf. þegar er buandi hevar var andapr þa castapi hon veraldar 5 bunigi oc toc nuno vigflo. oc þionapi Gvþi marga vetr í kercioscoti Petri postola í nuno fétre meþ hreino hiarta oc stapfestu bóna oc var mild vþ þurfa men. En ef Gvþ vildi heve gialda eilifa ðvrþ fvr erfþi sit þa toc hon briotf full. En hon var von at brena hofi of neþr fvr hvilo síni þvi at 10 hon elfcapi et sana hof.

75—78 bls.: Diall. Lib. IV. 26—35.

75. bls. þa ef mandapr micill for of morg herop þa toc sia maþr fott. En ef hann vaf at bana comin þa com Felix býfcop til hanf oc talþi fvrir honom at hann scvldi eigi ðarþa hreþasc. 15 oc het honom en lengra lifi oc travfu Gvþf miscunnar. En hann fv(arapi). Fvld ef nu tip min. þvi at ungr m(apr) vitrapisc mer oc svndi rit oc baþ mic lefa. þar fa ec mitt²⁾ nafn fvrft. en síþan allra þeirra ef þu scirþir býfcop á enom neftom poscom. oc voro allra nofn gollstofom ritin. en ec 20 veit þat vist at ver allir monom sciott vþ þetta lif scilasc. En Mellitus andapisc en fama ð(ag). oc ef fair ðagar liþo þapan þa voro andapir allir þeir ef á þeim þasc com voro scirþir. En af þvi fa Gvþf þrell nofn þeirra gollstofom ritin. at þar scolo aldregi scafasc af hiff boc a himni. 25 þeSom m(onom) motto vitrapir verþa óorþner hlutir. fva mego oc stvndom andir apr þer scilisc vþ hcamí sia himnesc tæcn. en heldr vacandi en í ðræmom.

F^v smala sveini.³⁾

30

Í hufom ricif manz þeS ef Valerianus hét vaf smalafvein nacvar einfaldr oc litillatr. En ef mandapr com í huf Valerianus. þa toc sveinin fott. En ef hann þotti mioc fva

1) í hdr. ana. 2) í hdr. min. 3) Fyrirsögn með rauðu.

at bana comin. þa hvarf hann apr til hiff oc heimtu þangat
 Valerianom hara -fin. oc m(elti) við hann. A himni vaf ec
 nu. oc veit ec hverir her mono andasc. oc monat þu i þvi
 flopi verpa. En þat ef at iartainom at ec vaf a himni. at ec
 nam þar at mēla á allar tungor. Þu viSír at ec cuna eigi 5
 girzco mēla. Mēl þu nu við mic girzet mál. oc revn at ec
 kan allar tungor mēla. Þa melti Valerianus við hann á
 girzco. en hann sv(arapi) a þa tungo sva sem hann hefpi þar
 alin verit. Ein þion Valerianus vaf étscapr af norþrlondom
 oc mēlti þvþesco. fa vaf leidr til enf fivca oc m(elti) hann 10
 við hann a sína tungo. En en fivci sv(arapi) a þa tungo.
 sem hann hefpi með þeirri þioþo fóðr verit. þa undroþofc
 allir þeir ef hevrþo oc truþo at hann cvni á allar tungor
 mela. þa er þeir revndo at hann mēlti a þér .II. ef hann
 cuni eigi apr. En andlat hans ðvalþisc tva ðaga. En á enom 15
 III. ðegi þa órþisc hann oc hét með tonom arma sína oc
 andapisc síþan. En ef hann vaf andapr þa andapisc hver at
 oprum þeirra ef hann hafpi sagt at andasc mónði. oc óngvir
 aprir i þvi hufi en hann hafpi a qvæpit at andasc mónði.
 PETER³. Ogorhct mal ef þat er hann varþ síþan fvr sva 20
 micilá pífl þar er hann naþi fvr sva ðvrligrí gíof. G.G.
 Hver megi vita levnda ðoma Gvþf[~] Hreþasc scolom ver
 ogn þeirra. en grafa eigi umb þat ef ver megom eigi scilja.

Þeophanius het I. ricism(apr) i borg þeirri ef Centum-
 cellensif hetir. fa var gestriþin oc olmosogiarn oc costgefr 25
 til goþra verca. oc bar hann ahvæio fvr morgom veradligom
 hlutom. en at þvi sem eþiloc hans urþo. þa starfapi hann
 meir af næþsvnom i iarligrí svflo en af fvft síni. En ef
 nolgapisc andlat hans þa górpí hriþ mola. Kona hans varþ
 hrvg við þat oc vandredisc umb þat hverfo lic hans sevlði til 30
 grafar fóra. ef eigi matti or hufi ut comasc fvr hriþ. En
 þeophanius m(elti). Grat eigi þu cona. þvi at þegar mon hef
 vera ef ec em andapr. Oc ef hann hafpi þat melt. þa
 andapisc hann oc górpí þegar héþ. þar foro aprar iartainar
 eptir. þvi at hendr hans hofþo hrevfar verit oc fætr oc val 35

76. bls. *hcartvegia vafi. | En ef hci hanf var þvegít. þa voro hendr hanf fva heilar oc fotr fem aldregi hefþi hrvfi á verit. Síþan var hann lagþr í steinþro. en ef þapan líþo III. ða(gar). þa górfiþc fa atburþr at up var locit grof hanf oc lagþi fva ðvrligan ilm or steinþroni fem þar veri ðvrlig smvrfl en eigi 5 fuit hold. PETR⁹. Gnoghga tel ec nu fvarat vera fþurnigo míni. en þat ef eptir ef mer þvkir þarf en at fþvria. ef heilagra m(ana) andir ero þegar a himni ef þér fcilhafc víþ lícamí. Hcart illra m(ana) andir fe þegar oc í helviti. þvi at fumer etla at eigi fe fvnþogra m(ana) andir í 10 qvolom fvrir ðomf ðag. G.G. Ef þu treþir heilagra m(ana) andir a himni vefa fem helgar ritungar fegia. þa bvriar at þu treir vandra m(ana) andir í helviti vera. þvi at fva fem retlatur fagna af æmbonn retlétif í ðvrb. fva ef oc næþfívn at trva þvi at ranglatur brenni í eilifom eldi þegar 15 eptir andlat fitt. PETR⁹. Hverfo ma þvi of trva at lícamlígr eldr megi halða á olícamlígom hlut. G.G. Ef halðafc ma olícamlígr andi í lífanða lícam m(an)z. fvr hví megi þa eigi eptir andlat lícamlígr eldr of halða olícamlígom anda. PETR⁹. Af¹⁾ þvi helzc olícamlígr andi í lífanða 20 lícam at hann lífgar lícamín. G.G. Ef olícamlígr andi ma halðafc í holdi þvi ef hann lífgar. fvr hví megi hann eigi halðafc þar ef hann ðevþiþc í qvolom. En fva fegiom ver anda halðafc eþa²⁾ ðevþafc í eldi at hann lívir þar oc kennir fín oc er þat qvol hanf oc bruní ef³⁾ hann fer fíc 25 qvelhafc oc breña. Sva brennir lícamlígr hlutr olícamlígan anda at af fvníligom eldi górfiþc ofvníligr farlécr fa ef qvelr olícamlígan hug. En þo bera evþþíal/c orþ þat vítní at andir qvelhfc beþi fvníliga oc ofvníliga í helviti. fem fagt ef fra oþgom m(ani) ef graun var í helviti. En hann vattapí 30 þat at hann vaf bundín í eldi þa ef hann meþti víþ Abraham. Sentu Lazarom at hann ðrevþi a tungo mer vatf ðropa af enom mínfta fingri fínom. þvi at ec qvelíomc í þeSom loga.*

¹⁾ í hdr. Ef. ²⁾ í hdr. V. ³⁾ ef tvítekið í hdr.

Hver mœni spæra m(ana) mĩtrua þat at eldr megi halda a
 gndom svnþþogra. þar ef ðrottin sialfr sagði svnþgan m(an)
 vera svrdœmþan til eldf. PETR^o. Scvnfamhg fonon
 egjar hug min til tru. en harþleicr hiartanf ma eigi of
 scilha hverfo licamligr hlutr má halda eþa qvelia olicamligan. 5
 G.G. Hvert etlarþu ohreina anda þa ef af himni fello
 vera licamliga eþa¹⁾ olicamliga ~ PETR^o. Hver mœni
 héilviti m(þr) etla engla vera licamlega. G.G. Hvert
 etlarþu helvitif eld vera licamligan eþa eigi ~ PETR^o.
 Eigi ifa ec þan eld licamligan vera. ef vift ef at licama brenir. 10
 G.G. Drottin melir sva vþ rekniga a ðomf degi. Farþ
 ér i eilifan eld. þan ef ðiofli ef buin oc englom hanf. Ef
 ðiofol oc englar hanf olicamligr qveliafc i licamligom eldi.
 heaf ef þa undarlicf þott andir ken i licamligra qvala þr þér
 tac i licami. PETR^o. Avþfé ef fia scvnsemi oc ma hugr 15
 eigi lengr ifa ne grafa um þetta mál. G.G. Siþan er
 þu trupr safre scvnsemi. þa verþ mer næþfvn at sana þetta
 meþ necqveriom ðómom. A ðogom þioprecf k(onog)f. for
 ricifm(þr) necqver til Sicileviar or Rumab(org) a scipi. En
 ef hann for aþr þa lendi hann vþ év þa ef Liparif heitir. 20
 en þar var muncr necqver heilagr i einfeto. En ef aþr
 scipverar bœtto scipfréþa. þa gek ftrun(þr) til svndar vþ
 muncin at hann fêh sic undir bœnir hanf. oc foro necqverir
 men meþ honom. En ef Gvþf m(þr) fa þat. þa meþti hann
 vþ þa. Utup ér at þioprecr k(onog)r er andaþr ~ þér 25
 svor(þo). Uer scilþomc vþ hann heilan oc hofom eigi spurt
 andlat hanf siþan. Uift er hann ðæþr qvad Gvþf þrell. þv
 at i gér at noni ðagf toko þeir Iohannef pave oc Simacu/
 77. bls. | hofþigi oc fórþo hann or fotom oc bundo hendr hanf oc
 fótr oc costoþo honom niþr i Sicilevio þar er eldr cœmr up 30
 or sialfi. En ef þeir hevrþo þetta þa mercþo þer þan ðag
 oc foro aþr til Rumab(orgar). oc urþo þa vifir at k(onog)r
 hafþi a þeim ðegi oc á þeirri stundo andastc fem Gvþf þreli

¹⁾ í hdr. Y.

vaf svndr ðæpi hanf oc qvol. En af þvi vaf fra vitrat. at Iohannes pafi oc Simacus castapi honom i eld. at hann hafpi þa þaþa ragliga ðómþa i þvifa lifi. oc latip pina þa fvr Gvþf nafni. ~~~~~

Separatus het I. æþigr m(þr) oc gofogr at veraldar 5 metnapi. En ef hann toc banafott. þa la hann lengi sturþr. oc ómale. fva at hann þotti mioc fva andapr vera. En hiv hanf stoþo ývir honom oc margir aprir oc greto. þa stvrcþisc hann oc toc mal fitl. oc undroþosc þeir er apr greto. en hann meþe Sendip ér man til Laurentius k(ircio). oc vitip 10 hvat gort fe ór Tiburt(io) prest¹⁾. oc segit mer scvndliga. En fa Tiburt(ius) vaf mioc þrógr i hcamligom girnþdom. En ef fendim(þr) vaf farin. þa toc Separatus at segia hvat fvrir hann hafpi borit. Bál fa ec micit qvad hann. oc vaf tecir Tiburtius prestir oc lagþr a balt oc lostip eldi i síþan. En 15 fa ec anat bál miclo meira oc toc logi þeS allt til hummf. En ef Separ(atus) fagpi þetta þa andapisc hann þegar. en hin m(þr) ef sendr var hiti andapan Tiburtium prest¹⁾. En þar ef Separatus vaf leidr til píslarstapa. oc fa beþi sína písl oc anarf oc hvarf apr síþan oc fagpi fra. oc dó þegar. þa 20 er svnt at hann fa þeSa hluti eigi fer til nvtia heldr oS ef en er lofat at lifa oc hirtasc fra svnþom. Separatus fa bal hlapit. eigi af þvi at tré brvni i heluti til elds qéco. heldr af þvi at þat matu heldzt lifondom m(onom) sciliasc ef eptir þeim ðomom veri sagt fra anarf heimf píslom sem her mego 25 hcamligan eld óxla. ~~~~~

Ogorligr hlutr górpisc i Valeria herapi. necqver gofogr maþr veiti goþsfiar meio necqveri þvat ð(ag) fvrir pasca. en hann for heim of aptamin til huf sínf oc þap at mérin scvldi honom fvlgia heim. En ef hann varþ of ðrukin af vini. þa 30 miþvrmpí hann mevioni a þeirri notí. En at morni þa for hann fvrst til lægar. fva sem hann metti i lægarvatnino svnpina þva af fer. Síþan gek hann til kircio oc toc at

¹⁾ i hdr. p^r.

scammafc oc hreþafc ef hann gegi eigi i kircio a flucr
 hótþ. þa scammaþifc hann mex. en ef hann gengi in þa
 hredifc hann dóm Gvpf. en þo virði hann meira mex en
 Gvp. oc gek in i kircio oc vaf þo hredr um fic. oc var
 hveria stund von fra anari at hann mónði feldr verþa ohreinom 5
 anda oc qualþr i æghiti allz lvpf. en ef honom varþ eki
 berliga at meini of meSo þa gek hann ut glaþr or kirciom.
 En anan ðag) gek hann óruer in i kircio oc fva VI. ðaga
 ena nefto oc vaf fva glaþr oc óruer fem Gvp heþfi eigi sét
 fvnþ hanf eþa¹⁾ þegar fvrgefit honom ella. En en VII. ðag) 10
 þa varþ hann brapðæþr. En er hann var grafin þa fvnðifc
 ollom lengi síþan eldr brena or leiþi hanf oc fiatnaþi fva
 leiþit fem allr hcamr hanf heþfi brunit af þeim eldi. Papan
 af ma mercia hveriar piþlur ond hanf hafþi i levndom stad er
 logi brendi hcam hanf fvr mana æghiti. 15

78. bls. PETR³⁾. Uita vilda | ec þat nu hvart goþir kena goþa
 i ðvrþ. eþa illir illa i quolom. G.G. Þetta atqæþi
 lýfifc af ðrottinf varf orþom. þa ef hann sagþi i guþþialli.
 at æþigr m(aðr) necqæer var þarpura scrýðr oc hvern ðag)
 crofom fædr. En ualaþr m(aðr) het Lazaruf ef la fiver oc 20
 fár fvr ðurom hanf. oc vildr fóþafc af mola þeim er fell af
 borþi enf æþga manz). en engi gaf honom þat. En ef þeir
 ondopofc þaþir þa vaf Lazaruf borix i faþm Abrahamf. en
 en æþgi vaf grafin i helviti. Oc hof hann up ægo fin oc fa
 of lænct Abraham oc Lazarom oc callaþi hann oc melti. 25
 Faþir Abraham mifcunapþu mer. oc fænd Lazarom at hann
 ðrevpi af enom mincfta²⁾ fingri finom vatf ðropa a tungo
 mina. Abraham fv(arapþi). Mincftu fonr at þu toct goþa
 hluti i hfi þino en Lazaruf illa. En er en æþgi órvlnapufc
 finar heilfo þa mintifc hann nonga fina. Biþ ec þic þa faþir 30
 quad hann at þu fændir Lazarom til bróþra mina. V. at hann
 varþ þa viþ þena piþlarftap. Af þeSom dómom er fvnt at
 goþir kena goþa eþa¹⁾ illir illa. Ef goþir kændi eigi goþa.

¹⁾ í hdr. V. ²⁾ þannig í hdr.

þa mónði eigi Abraham segja fra líþno erfði Lazarus at hann hefði tecit illa hluti í lífi sínu. En ef illir kenda eigi illa, þa mónði eigi en æþgi minna bróðra sína í qvolom. Ef hann mintusc þeirra ef eigi voro þar. Hverfo mónði hann eigi kena þa er þar voro. Í þeSom orþom er þat svnt at 5 gopir men kena illa oc illir gopa. Abraham kenda in æþga m(an). þa ef hann sva m(elti) við hann. Minstu þou at þu toct gopa hluti í lífi þínu. En æþgi m(aþr) kenda Abraham oc Lazarum þa er hann nefndi hvarntvegja a nafn. oc m(elti). Abraham fapir miscunnapu mer oc send Lazarum. Í þeSi 10 kvningo verþr hvorom tvegiom óxling sínar ombonar. þa er gopir fagna þeS at meir ef þeir sia vini sína gleþiasc í ðvrþ meþ ser. en illom er þat æci sínar qualar ef þeir qvehafe meþ þeim er (þeir)¹⁾ elscopo her í heimi licamligri oft en oróþo Gvþ. þvi er oc frammar fact fra helgom monom at 15 þeir kena iamnt þa ef þeir hafa aldregi senu. sem hina er þeir hafa sétt her í heimi. Þvi at þa ef þeir sia ena fvri feþr í ðvrþ. þa verþa þeim þar þeir eigi ocunir. þvi at þeim voro her kun avallt verc þeirra. ~~~~~

Þvi at neqver síþamr maþr oc trufaþr í Rumab(org) fa 20 á andlatf tíþ sínu coma til sín spamen Gvþf Ionam oc Zechielem oc Damelem. oc callaþi þa ðrottina sína. En ef hann sagði þa comna vera oc læt þeim þa scilþisc²⁾ ænd hanf við licam. A(f) þeSom hlut ma marca hverfo micill cunlécr er a miþli m(ana) í eilífrí ðvrþ. ef sía maþr í ðæþ- 25 ligom³⁾ licam matí cena spamen gvþf. þa ef hann hafði aldregi senu. Þat góric oc oft aþr andir scilisc við licam. at þer cena þa men helzt er iafnan verþléc hafa þeim anat tvegja í ðvrþ eþa í qvol.

f^w andl' Iohif.

Iohannes het broþir Eleutherius þeS ef fra vas sagt í ení 30 fvri boc. en hann viSi oc sagði andlat fit xiiii. ðogom fvr

1) bætt við milli lína. 2) í hdr. scilþisc. 3) í hdr. ðæþgō.

en ýrþe. En þrímur ðogom apr hann andapífc þa toc hann
riþo fotu. En á andlatf ðegi sínom toc Iohannes corpu/
ð(ommi). oc heimtu þangat munca. oc þap þa fýngva falma

79—80 bls.: Diall. Lib. II. 7.

79. bls. viSi þat ef orþit var oc mełtu viþ Mærum. Rendo fcvndiliga 5
f R þvi at fv(ein fa ef¹) vatn²) for taca fell a tuornma oc
bar stravmr hann lagt fra landi. Mæru/ toc (blezon) af
Bened(ictu) oc for at boþorþi hanf oc hugþífc hann a iorþo
fara þa ef hann gek a vatn(i. oc ðro) hann sveiniv tál landf.
En ef hann fte a land af vatnino þa let hann apr oc fa a(t
hann hafþi a vatni gegit oc undraþífc er þat hafþi hlvt þar
er hann mónði eigi travfta(fc³) ef¹) hann viSi oc fagþi þat
Bened(ictu) ef hann com heim. Bened(ictuf) eignaði þat
hlýþni hanf en eigi v(erþleic) sínom. En Mæru/ qvad þetta
orþit vera af boþorþi eino saman Bened(ictu) oc blezon. oc 15
(qvafíc) egi hlut eiga i þeim crapti ef hann gærþi ovitandi.
En sveixen fcilþi þeSa hlull(etuf¹) þreto meþ þeim oc mełtu.
þa ef ec val af vatni ðregin þa fa ec cleþi abbata minf c(oma)
vfr hofþ mer. oc ðro hann mic utan af vatne. ~~~~~

þa er margir hurfo tál Gvþf eptir ðómom Bened(ictu) oc 20
fvrlcto veraðict lif. þa va(rþ prestr) nacqvær loftu af ðiofolf
ilfco en fa het Florentiu/ oc toc hann at ofunda oc a at
leita á atferþ⁴) Bened(ictu) fva fem vandra m(ana) (vanþi)
ef at ofunda apra fvr þa goþa hluti er þeir vilha eigi fialvfr
hafa. En er hann fa at hann matu eke at vina at þvera 25
agetu crapta hanf íganftoþo fíni þa cvndífc hann af ofundar
eldi oc verfnaði þa er honom fcvldi batna. þvi at hann
vildu hafa lof m(ana). en hann fvrlct loffamligt lif. þa fvldífc
prestru þeirrar ilzco at hann fendi Gvþf m(ani) eitr blandin
hleif. Bened(ictuf) toc viþ hleifinom oc viSi hvat grand i var 30
i bræþino. En hramn var vanr at coma or fcogi (hvert)
matmal at taca fctflo or hendi Bened(ictu). En er hramn

¹) rifð utan af blaði; ellefu efstu línurnar skerðar. ²) í hdr.
vant. ³) í hdr. t'fta. ⁴) í hdr. atferþ'.

com at vanþa *finom* þa ca(sta)þi *Bened(ictus)* *fvrir hann þeim*
hleifi er Florentius hafþi sent *honom* oc *męlti* vþ *hramni*.
 I nafni *Þrot(uns)* tac þu *hleif þena* oc *castaþu honom þar*
nþr er aldregi finisc. *Hramni* gapþi *mu* oc *flócti um*
hverfis hleifi oc *scręcti* *sva sem hann svndi þat at hann* 5
vild: *hlvþa þvi ef honom* vaf *þotit* en *þorþi eigi.* þa *męlti*
Gvþf m(aþr) vþ *hann.* Hef up þu *hleifin evruger* oc *ber*
hann þar ef hann *męgi eigi* *finasc.* Þa *tęc hrafni* up
hleifi of *sþir* oc *flo a bræt* *męþ.* En *hann com eptr* *iii.*
ftundi oc *toc fętflo* or *hend:* *Bened(ictus)* *sem hann var* 10
vanr. En ef *Gvþf maþr* *sa æfund* *vaxa* *igęg* *fer þa* *harmþi*
hann hug *cenimanzinf.* En ef *Florentius* *matði eigi* *þevþa*
licam *lerifopor* þa *leitþi hann* at *glata ondom* *lerifveina*
hanf. oc *fendi vii.* *męiar* at *þęr leci* i *ęgliti þeirra.* oc *letþi*
at tela *hugscot þeirra* i *leic* *finom.* En ef *Bened(ictus)* *sa þat* 15
 oc *viSi* at *fvr hanf* *facar* vaf *gort* þa *vęþi hann* *fręftni*
lerifveinom *finom.* oc *gaf hann* *rum reþi* oc *com hann* at
vita *alþra munchifa þeirra* ef *hann* *hafþi sett* oc *scipþi hann*
þvi ef hann *vild:* i *munklifonom* oc *förþi* *bvęþ* *sina* oc *flóþi*
hatr Florentius. En ef *prestris fra* *bravtfor* *Bened(icti)* oc 20
fagnþi þa er *hann* *stob* i *loptu*¹⁾ *necquorio* þa *fell ofan*
loptit allt. oc *lampisc* *ovinr Bened(ictus)* oc *dó.* En *Marus*
muncr fra þat oc *sagþi Bened(ictus).* þa ef *hiann* *var of x.*
milor á leip *comen.* *Hverf aptr* *sapir* *qvad Marus* *ðęþr er*
prestris *sa er þic* *hataþi.* þa *varþ Bened(ictus)* *hrver* oc *gret* 25
ðęþa *ovinar* *finf* oc *þat* *anat* er *lerifvein* *hanf* *sagþi* *honom*
þetta *męþ* *fagnþi* oc *bęþ* *honom* *script* *fvrir þat* ef *hann* .
fagnþi *ðęþa* *ovinar* *finf.* **PETR**²⁾. *Micilf* er *vert* of
þeSa *hluti* er *hier* *ero* *sagþir þvi* at *hann* *ghęþisc* *Mojfi* i
þvi er *hann* *gat* *vain* or *stęin.* en *Eliseo* i *þvi* er *iarn* *rend:* 30
tul *eptif.* en *Petro* *postola* i *vats* *ývirgongo.* en *Eha* i *hlvþni*
hrafnf. en *David* i *þvi* ef *hann* *gret* *ðęþa* *ovinar* *finf.* oc
vþþisc *mer* *sem hann* *veri* *fulr* af *anda* *alþra þeSa* *m(ana).*

1) þannig í hdr.

G.G. Benedictuf hafpi einf anda þeS er mifcunur fyllir
 hiorto allra fína vana sem Iohannes fagði. Satt hof þat er
 80. bls. lvsir hvern man. er cœmr í heim þena | (oc tocom ver)¹⁾ allir
 mifcun af hans fvligo. Helgir men mego hafa crapt af
 Gvði en felia (eigi æþrom). En Crístr gefr finom monom 5
 crapt oc iartemur. fa er dramlatom m(onom) fvndi dæpa fin.
 (en h)tillætóm dvrþ oc fognop uprífo finar. ~~~~~

(Pa ef heilagr maþr færþi bveþ fína. þa matli eigi of
 fløia fianda gagstoþo. þvi at en forni andscoti gec síþan
 (me)r í berhog víþ hann en apr. Þorp heitur Caffinom þat 10
 er stendr í fialli þar er (Norþ)menn calla montacaffin. En
 þar ef m. milna for af iomno til þorpsinf. (þar stöþ fort²⁾
 hof þat er blotu var diofoll fa ef callapr vas solar áS. oc
 voro (þa)r umbhverfif þeir stáþir ef allt þagat til hofþo
 heipnar men blotit. En er Benedictuf com þagat þa bræt 15
 hann scurþgopit oc brendi alla blotvipo umhverfif. oc górfi
 or hofino kircio oc helgafi Martino. en þar er scurþgopit
 hafpi stáþit. þar let hann gora (Ionf) altare. oc sínri hann
 til trv rettrar³⁾ í keningo síni ællom lvp et nēsta. oc hurfo
 margir (til m)unca atferþar oc górfoc lerisveinar hans. En 20
 en forni fiandi ofundi þat oc geg opt í berhog víþ hann. oc
 leitafi víþ at scelfa hann í hrepilgom sionhverfingom oc
 ogorligom rodom. En Gvþf m(apr) hafpi þvi drvghgra figr
 sem fiandiu górfi honom fleiri þravtir. þa ef munkar smiþuþo
 huf of dag þa vas stein fa ein ef þeir motto eigi up of 25
 hefia. Þa gego fleiri til ef eigi motto u. eþa m. of hróra
 steinu. En ef þeir motto eki at vana at heldr þa scilþo
 (þeir a)t ohrein andi hofgafi steinu. oc bæþo þa Bened(ictuf)
 coma til oc reca niþing a bravt meþ bónom. at þeir meth
 up hefia steinu. þa for Bened(ictuf) til oc blezafi steinu oc 30
 varþ steinu þegar letr. þa melti Gvþf Y. at þeir scvldi grafa
 iorþ undir steininom. En ef munkar grofo. þa fundo þeir
 þar scurþgop or eiri gort. oc kostþo (þvi)⁴⁾ í ellð huf of

1) rifid framan af blaði. 2) þannig í hdr. = forat. 3) í hdr.
 rett. 4) í hdr. kostþ.

aptanix. En þa nott svndisc munkom eldr brena af scurp-
 (go)þino¹⁾ oc þotti þeim ollom sem eldhu/it logaþi allt. En
 ef þeir boro til vatn at slócqva eldix. þa vacnaþi Bened(ictus)
 við glæm þeirra oc com til oc sagði þeim at sionhverfigar
 eldr vere i ægom þeirra. þvi at hann fa eigi eldix. Pa gek 5
 hann til bónar oc baþ munca gera croS marc fvr ægom fer.
 En ef þeir górho sva þa só þeir eigi eldix oc fa eldhu/it
 heilt oc fundo þa at sionhverfig hafði telda þa.

Pa ef muncar górho hu/veg of dag þa fat Bened(ictus) i
 hufi sino. En in forni fiandi com at honom oc hló oc letfc 10
 fara til brøþra. Gvþf Y. fendi þegar til munca oc mælti.
 Uesit er varir fratref illgiarn andi mon coma til ýþvar. þa ef
 fa hafði þetta mælt er fendi var þa feldi ohrein andi vegix.
 oc varþ þar undir svein nacqvar oc lampisc. Muncar urðu
 hrøgvir við scapa sveinsinf oc fogþo þat er orþit var. þa let 15
 Bened(ictus) bera en lampa svein i huf sit oc vas hann borix
 í in. scætom. þvi at beþi var costat hold hanf oc bein.
 Gvþf m(aþr) lagði sveinen i mottol sin oc fendi bravt alla
 munca oc læc aptr hufino oc baþ legi fvrir enom lampa.
 þa stvrcþisc sveinix oc varþ hell þegar oc fendi Gvþf þrell 20
 hann til vercf sinf oc naþi fiandi eigi at fagna bana hanf
 sem hann hugði. En Bened(ictus) toc at hafa spalécf anda oc
 segia fvrir oorbna hluti oc vita þat er fiari honom górcþisc i
 levndom hlutom. ~~~~~

Þat vas vanþi þott muncar vere nacqvar fendir at þeir
 scvldo eigi anarftapar matafc en heima. En nacqvarir broþr 25
 voro fendir of dag or munchifino oc var þeim ðvalfamt. oc
 como þeir i huf nacqvarrar trvfastrar²⁾ cono oc motoposc þar.
 En ef þeir qvomo heim síþ of aptanix oc beido Bened(ictum)
 blezonar sem vanþi vas til. þa spurði hann þa þegar hvar
 þeir hefði matazc. En ef þeir letosc hvergi hafa matafc þa 30
 mælti hann. Fvr hvi livgit er ~ Eigi qvomoþ er i huf
 cononar oc otob þar oc drukob ~

1) í hdr. scþino. 2) í hdr. t'fast'.

Sl. bls. ¹⁾En er hann *qvæð* a *gústina* oc *sva* *hvat* þeir *hofpo* at verþi. þa *fello* (þeir *til* *fota* *Benedictuf* oc *boþo*) *ser* *licnar* fvr *afgórþ* *sína*. oc *qvøþofc* *mífgort* *hafa*. (En hann *veitti* þeim *þat* ef þeir *boþo*) oc *sa* at þeir *mondo* *odiarfligar* *mifgera* i *anat* *sín* (ef þeir *motto* nu *eigi* *levnafc*). *Lerifveiv* 5 *Bened(ictuf)* *sa* ef *Valentimanuf* *hét* *atí* *br(oþor* *olerþan* *man)* oc *trvfastan* þan ef a *hveriom* *mífferom* *vaf* *vann* at *coma* (i *munchif* *Benedictuf* ok *fastapi*) *hann* þan *ðag*. En ef *hann* for þangat of *ðag* þa *flofc* *brætíngi* (*nacqvar* i for *mep* *honom*) *sa* ef *leiparneft* *hafpi*. En ef þeir *hofpo* *necqværia* 10 *stund* (*farit* þa *mélti* *brævtingin*) at þeir *mondi* *hvilafc* oc *matafc*. En *hann* *sv(arapi)*. *Eigi* *mon* *ec* *þat* (*gera* þvi at *ec* *em* *vann* at) *fasta* þa ef *ec* *fer* *til* *Bened(ictuf)*. Þa *hetí* *hin* *fvrft* þvi *malí*. (En þo *minti* *hann* a ef) *scamt* *vaf* a *míþli*. oc *let* *fr²⁾* *munkfínf* *eigi* (at) *þvi*. En ef þeir *hofpo* 15 (*lengi* *farit* *baþir* *saman*) oc *leip* a *ðag*. þa *varþ* a *goto* þeirra *voltr* *fagr* oc *bruþr* (*hrein* oc *mélti* *brævtingin*) at þeir *mónði* *hvilafc*. oc *qvæð* þar *vel* *fallit* at *dvehafc* ef (*sva* *vaf* *fagr* *stapr*. En ef) *orþ* *blíp* *voro* fvr *evrom* en *stapr* *fagr* fvr *ægom* þa *let* *hann* (at þvi ef *hin* *mélti* oc) *mataþífc*. En *hann* 20 *com* at *aptí* *til* *munklíff* oc *qvæði* *Bened(ictuf)* *ble(zanar)*. En *Gvþf* *maþr*) *bar* þegar a *brvn* *honom* *þat* ef *hann* *hafpi* *gort* of *gotona* oc (*mélti* *víþ* *hann*. *Hvat* ef nu) *fr²⁾* *Ilgiarn* *andi* *tevgþi* þic fvr *mun* *brævtinganf* of *sín* (oc *matti* *eigi* *tæla* þic) *tevgþi* *hann* þic i *anat* *sín* oc *vax* þic *eigi* *teldan*. *Tevgþi* 25 *hann* þic (i *þríþia* *sín* oc *teldi*) þic. Þa *scampífc* *hin* *ostercþar* *finar* oc *fell* *til* *fota* *Bened(ictuf)* oc *saca*(þi *sic* þvi *meir* *fvnþar*) *finar* *sem* *hann* *vísi* at *Bened(ictuf)* *sa* *þat* ef *hann* *hafpi* *gort* þott *hann* *veri* *fia(rrí)*.

Konogr þioþar þeirrar ef Gopí ero *callaþir* het *Totila*. 30 en (*hann* *spurþi* at *Benedictuf*) *hafpi* *spalex* *anda* oc *trvþi* þvi *eigi* oc *víldi* þo *revna* oc *baþ* (þar *orþ* *sín* *bera* at) *hann* *mónði*

¹⁾ rífið af ytra parti bladsins, en það sem vantar fyllt eptir 239 folio. ²⁾ fr = frater = broþir.

coma *til* *munchliffenf*. En ef *hann* var a lép comen þa *nam*
 (hann stápar. þion hanf) i. het *riGo* vén at aliti. þa^v *scródi*
hann *scrupí* *fino* oc *sendi til* (*munkliff* *Benedictuf* ok let
 hann) *fvlgia honom* þa þegna oc þiona er k(onog)e voro *vanir*
 at *fvlgia*. oc G(vþf maþr meþti þat hv)gia at þar *veri konog* 5
sialfr. En ef *riGo* *vaf scrvðr k(onog)f scrupí* (oc com *til*
munkliff) *meþ þvi hþi* ef *honom fvlgþi*. Þa *fat Bened(ictuf)*
uti oc *callaþi a hann þe(gar er matti call)* *nema*. Leg *nþr*
 þu *sonr þat* er þu *bez*. era *þat þitt eigin*. þa *hre(ðisc riGo*
 oc *fell allr til)* *iarþar* oc *allir þeir* ef *honom fvlgþo* oc 10
þþopofe þeS ef *þeir hofþo h(legit at Gvþf þreþi)* oc *boþo ser*
licnar. En ef *þeir rifo* up af *iorþo*. þa *þorþo þeir eigi*
né(r at coma þeSom Gvþf) *maní*. oc *fogþo k(onog)e finom*
hverfo bratt þeir voro fundnr. En ef *Totila k(onongr) com*
 (*til munchliff þar ef)* *Bened(ictuf)* *fat þa þorþi hann eigi ner* 15
 at *ganga* oc *fell til iarþar*. *Bened(ictuf)* *meþti til hanf tvf(-)*
 var eþa m. at *hann* *scvldi upriða* af *iorþo* en *hann þorþi*
eigi. þa *g(ec Benedictuf i mot)* *honom* oc *toe i hond honom*
 oc *reifti hann* up oc *avitapi hann* af *grimleic hanf* (oc *fagþi*
honom) þa *hluti er eptir gego*. *Mart illt hevur þu gort qvab* 20
Bened(ictuf). *lati tu a(f illzco þinni)* *sþan*. *Coma mon þu til*
Rumaborgar. oc *allt ut of fe. vera. ix. vetr k(onongr)* (en
ðevia a enom X.) Conongi vaf ogn at orþom hanf oc *for hann*
 a *bravt* oc *vaf ogrimare sþan* en *apr*. E(n þeir *hlutir*) *allir*
giGo eptir ef *Bened(ictuf)* *fagþi honom* at *hann com til* 25
Rumaborgar oc *for til Sicileyiar* (oc *ðó a)* *enom x. vetri*. ~~~~~
Býfcop necqver com til *malí* *vþ Benedictum* oc *røð(i vþ*
hann) um *þat* er *Totila k(onog)r heriaþi til Rumab(orgar)*.
 Þat *hvg ec qvad ep̄c.* at *k̄. fia mó(ni evþa)* *Rumaborg*
sva at *aldregi mœni bvgvafc*. *Bened(ictuf)* *fv(arapi)*. *Eigi mon* 30
82. bls. *Rumaborg* *evþafc* | (af þiþpom *heldr* af *eldingom* oc) *land-*
fcioþtom. Þa *spafogo fiom ver* nu *fram comna*. þvi at nu
 (ero *brotnir borgarveggir* oc *mar)gar kircior fallnar* af *land-*
fcioþtom i Rumaborg. oc *þver(a herbergin* og *hrornar*
b)orgin æll oc *fvrnisc* oc er at *falli comin*. ~~~~~ (Klercr 35

necquer varþ ðiofoloþr í borǵ þessri ef Aquinenfis heitur. En Constancius býscop let fóra hann (til margra heilagra stapa) at hann metti heilfo fa. En Gvþf vattar vilðo honom eigi heilfo (gefa. at ollom metti æghoſt verþa) hve mikill craptr Benedictuf) vas. Þa vas en óþi leidr fvr Bened(ictuf). 5 (en hann rac a bravt) ilgiarnan anda ef hann baþ fvr honom. En ef klercrin var heill þa mælti Benedictuf við) hann. Far þa nu heim oc iet eigi kiot síþan oc tac aldregi vigflor. (fleiri en nu hefir þu. en) a þeim ðegi ef þu dirfar þic at taca vigflor méri en nu (hefir þu mon þu) seldr verþa enom 10 fama ðiofli. Clercr for heim oc hellt nec(queria stund þat ef boþit hafþi) Bened(ictuf). þvi at hann hredisc nýhþna piſl. En ef margir vetr liþo (þaþan. þa onðoþosc þeir er elðri) voro en enir 'óre toco méri vigflor. þa glevmþi klercrin orþom (Benedictuf. þvi at þæ foro honom at) fvrnaſc er lagt 15 vas fra liþit oc toc vigflor. En hann varþ (þegar ðiofloþr) oc helt þvi meþan hann liþi síþan. (PETR⁹.) (Avglhoſt ef at) Bened(ictuf) viſi levnda hluti Gvþf ef hann of leit at klercr vas af þvi ðiofvl óþr at hann ſcylði eigi vigflor taca. G.G. (Hvi ſcylði fa) eigi vita levndi hluti Gvþf (ef helt 20 boþorþ hanſ. þvi at ſva ef ritit at .i. andi ef Gvþf oc þeS er honom þionar vel. PETRuf. (Ef ein er andi Gvþf) oc þeS er honom þionar vel. fvr hvi (ſegir Pæll poſtoli): Hver megi vita ræþ eþa vilia ðrotunſ? En þat ſvniſc mer eigi ſamberi(ict at fa viti eigi) Gvþf ræþ ef ein 25 anda hevur meþ Gvþi. G.G. (Helgir menn ef þio)na Gvþi vito þeir ræþ hanſ ſva ſem Poll mælti. Sva ſem engi vet hug manz ne(ma manz andi ef) i ſioſfom er. ſva vet oc engi þa hluti ef Gvþf ero nema Gvþf andi. (Oc enn ſegir hann ver hofom eigi þeſ)fa heimſ anda. heldr þax anda 30 ef af Gvþi er. EN mælti hann ſva i oprom (ſtaþ: mart þat) vitraþi Gvþ oS fvr anda ſin. er æga manz ſa eigi. ne evra hevriþi (ne hiarta kenði) þat ef Gvþ het aſtvinom ſinom. ~~~~~ (PETRuf: Ef poſtolanom voro þeſir hl)utir vitraþir ef Gvþf ero. Fvr hvi mælti hann þetta. hverfo oumróþilgir ero ðomar 35

Gvþf (oc sva vegar hanf). En því igeð melti David spam(aþr).
 I vorom minom boþaþa ec alla ðoma (munnf þinf. En
 með því at æþveldra er at vita en fra segia. Fvr hví talþi
 Poll oumróþiliga (ðoma Gvþf. en David) letfc eigi at einf vita
 ðoma hanf heldr nema oc kuna fra at segia. (G.G. Allir 5
 þeir menn ef) þiona Gvþi þa ero þeir með Gvþi i trv finu
 oc elfo. En þeir ero (eigi með honom ef eigi þiona) Gvþi
 af því er þeir þvngiafc af ðæþligo holdi. Levnda ðoma Gvþf
 of vito (allir þeir ef) ero samtægþir Gvþi. En þeir vito eigi
 i því ef þeir ero fiarlégir Gvþi oc callafo (af því ðo)mar 10
 Gvþf oumróþiligir at eigi verþa algorliga scilþir. En af því
 letfc David þa (ðoma boþa at) þeir ef með hrenom hug þiona
 Gvþi. mego heþi vita oc segia þat ef þeir (mono vita) af
 helgom ritnigom eþa Gvþf vitron. þa ðoma vito þeir eigi er
 Gvþ þegir yfir (því at þat ein)a vito þeir ef hann fegir. Af því 15
 melti David sva. Ec boþaþa alla ðoma munz þinf. fem (opin-
 berliga) melti hann. Pa ðoma þina matta ec vita oc boþa ef
 þu fagþir ðrotán. En þeir ero (folg)nr fvr orom hugfcotfægom
 er þu melir eigi. Sva samtengifc¹⁾ spamanzenf atqveþi (oc
 postola)nf at oumróþiligir ero ðomar Gvþf oc mego þo men 20
 of vita oc segia þa ðoma ef (fram) ero forþir af hanf munni
 fialff oc fagþir.

¹⁾ í hdr. fátægif..

Marc. 16, 1—5.

(In illo tempore). María Magdalena ok María móðir Jacobs Salomas dóttir, þær keypto jurtir at smyrja líkama Jesú; komo þær snemma drottins dags morgin til grafar Jesú at upprennandi sólo, ok mæltu þær með sjer; hverr mun vellta steini frá durum leidesens fyrir oss. Þá lito þær til ok var hann frá oltinn; 5 steinnenn var harðla mikill. Þá gingu þær í leidið ok sáu eingel sitja til hægri handar hvíto klæði skryddan ok hræddoz þær. Eingellenn mælti við þær: »Eigi skolot þjer hræðaz; þjer leitid Jesú ens naddverska ok ens krossfesta; upp reis hann; eigi er hann hjer; komit þjer ok sjáit stað þann, er hann var niðrlagðr. 10 Farið ok segit lærisveinum hans ok Petro, at hann mun koma, ok fara fyrir yðr í Galileam. Þjer munod hann sjá þar sem hann sagði yðr«.

Heyrðoþjer góðir bræðr, at helgar konor þær er drottni hofðu fylgt komo til grafar með smyrslum ok villdo þjóna þeim dauðum, 15 er þær elskudo lifanda. Enn þetta unnit verk merkir, hvat oss er vinnanda í heilagri kristni; því at svo er nauðsyn at heyra það er giorz hefir, at vjer nemum í eptirlíkingo, hvat vjer skolum gera. Þá komom vjer með smyrslum til grafar drottins, ef vjer trúum á þann er dauðr var ok grafinn, ok leitum hans með ilm 20 góðra verka. Þær konor sáu eingla, er með smyrslum komo til grafar, því at þær áhyggjor líta himneska hluti, er með krapta ilm fara til guðs fyrir helgar girndir. En það er merkjanda er eingell sat til hægri handar. En vinstri hond hans merkir þetta líf, svo sem heilog kristni mælir: En vinstri hond hans er undir 25 hofði mínu, en hin hægri faðmar mik. Heilög kristni leggur ena vinstri hond guðs undir hofuð sjer, en hin hægri faðmar hana, því at hon þrongvir undir sig girndum þessa lífs, en elskar af ollom hug eilífa sælu yfir sjer. Lausnare vor hafði stigit yfir óstyrkt þessa lífs, ok sat af því sá eingell til hægri handar, er boðaði 30 eilífa dýrd uppriso hans. Skryddr var hann hvíto klæði, því at hann boðaði fognod hátíðar vorrar. Hvert heldr vorrar hátíðar

eða sinnar. Segjum satt, ok kollom bæði hans hátíð ok vora¹⁾. Því at upprisa lausnara vors var bæði vor hátíð ok eingla. Því at þá fyllði hann tolo eingla, er hann kallaði oss til himna dýrðar ok gjörði ódauðliga. Heyrum vjer ok þá hvat eingillinn mælti við kononar: »Eigi skolot þjer hræðazt«, svo sem hann þetta mælti: 5
 Hræðiz þeir er þrongvaz í jarðligum girndum, ok elska eigi tilkomo himneskra eingla, en þjer skolot eigi hræðaz, er þjer sjáit yðra borgarmenn. Svo sagði Matheus frá þessom eingli: Andlit hans var sem elding, en klæði hans svo sem snjór. Í elldingo er ógn, en í snjó merkiz blíðligt ljós. Guð er ógorligr sínom 10 óvinum, en blíðligr rjettlátum; af því sýndiz vottr upprisunnar í elldligo álti og í skine búnings, at hann skelfði ómilla en gleddi góða í algerfri ásjóno sinni. Þá er Gyðinga lýðr fór of eyðimörk, þá fór fyrir þeim elldligr stólpi um nætr en ský ljóst um daga. Elldr merkir ógn, en ský ljóst blíðleik. Dagr merkir líf rættlátra, 15 en nótt syndogra, svo sem Paulus mælti við þá er sneruz frá syndum. Þjer voroð myrkr, en nú eruð þjer ljós með drottni. A degi sýndiz ljóst ský, en elldr um nótt; því at almáttigr guð sýniz blíðr rjettlátum, en ógorligr syndogum. Eingillinn spurði: »Hvart leit þjer Jesús ens naddverska, ok ens krossfesta« — Jesús 20 þýðiz þrifgiafi eða græðari — »uppreis hann, eigi er hann hjer.« Eigi er hann hjer at návisto líkams, en hann er hvetvetna at návisto guðdóms. Farit þjer ok seigit lærisveinum ok Petro, at hann mun fara fyrir yðr í Galileam. Hví gegnir það, er Petrus var nefndr á nafn ok hann var til þess nefndr helldr en aðrir 25 postolar? Því at sá er neitti meistara sínum mundi eigi þora at koma með lærisveinum, ef eingillenn nefndi hann eigi á nafn, ok hann var til þess nefndr at hann orvilnaðiz eigi. At það er oss litanda, til hvers guð ljet þann neita sjer, ok hræðaz við ambáttarorðin, er hann hafði settan höfðingja allrar kristni — til 30 þess at hann nemi af sinne óstyrkt.

En makliga (er) sagt frá lausnara vorum, at hann mundi sýnaz í Galilea — Galilea þýðiz framfor. Lausnare vorr hafði þá farit fram frá písl til upprisu ok frá dauða til lífs; í Galilea sýndiz hann postolum eptir upprisu; því at vjer munum glaðir þá 35 sjá dýrð hans, ef vjer forum nú frá laustum til kosta. Þetta hofum vjer mælt góðir bræðr um skýring guðspjallsens. En nú fýsir oss at mæla nockot skýrra um þessa sjálfa hátíð.

Líf ero tvenn; annat það er vjer vitum, en annat það er vjer haufum eigi reynt: annat dauðligt; enn annat ódauðligt. En 40 Jesús Kristr kom hingat ok tók annat líf á sig; en hann sýndi annat í upprisu sinni. Ef hann hjete oss upprisu sinni ok sýndi

¹⁾ Nostræ dicamus an suæ? Sed ut fateamur verius & suæ dicamus & nostræ.

eigi á sjer sjálfum, þá mundo eigi dauðligir menn trúa heitum hans. Verðr at því at neckorr mæli svo: skylt var at hann rise upp, því at eigi má dauði halda á guði. Enn sá er maðr gerðiz at líkam ok ljet sjer sóma at deyja fyrir oss, svo reis hann upp í krapti sínum, ok sýndi oss dæmi uppriso; enn villdi hann framar efla óstyrkt hjarta til uppriso traustz, enn með sinni uppriso einni. Því at hann dó einn á þeirri tíð, enn svo er sagt, at margir líkamir heilagra manna, þeir er í grofum lágu, risu upp með honum ok sýndo morgum. Af ero tekin oll braugð ótrú. eingi má ætla, at eigi sje monnum væntanda þeirrar upprisu, er (guð) ok maðr sýndi á líkam sínum; þeir riso upp með guði, er vjer vitum, at menn at eins voro. Ef vjer erom liðir lausnara vors, þá skulom vjer treystaz yfir oss þeim dæmum, er hofuð vort sýndi á sjer, þótt vjer sjeum enir lægzstu liðir hans, þá skolom vjer vænta oss þess, hvat gyðingar mæltu, þá er þeir hlógo at krossfestum guðs syni: Ef hann er konungr Israelis, quado þeir, stigi hann niðr af krosse ok munom vjer trúa honom. Ef hann ljeti fyrir háði þeirra ok stigi niðr af krossinum, þá sýndi hann oss eigi dæmi þolinmæði; ok reis hann upp úr gröf, enn hann villdi eigi stíga niðr af krossi. Meira tákn var, at stíga yfir dauða upprisandi, en halda lífi niðrstígandi af krossi. En er Gyðingar sáu hann dauðan, en eigi miðr stíga af krossi, þá hugðoz þeir hafa yfir stigit yfir hann, ok fyrir farit nafni hans; en af dauða hans tók nafn hans at kynnaz um allan heim, þá er Gyðingar þóttuz farit hafa honom, ok hormodo þeir það síðan, er þeir fognodo fyrst; því at þeir reyndo það, at hann dýrkaðiz fyrir dauða. Þetta verk hans merkir Samson enn sterki, þá er hann kom í borg þá er Gaza heitir. Enn er borgarmenn sá hann kominn, þá byrgðo þeir aull borgarhlíð, ok setto varðhaldz menn ok þóttoz hafa gripinn Samson enn sterka; enn hann braut borgarhlíð á miðre nótt ok stje upp á fjall. Samson merkir lausnara vorn í verki; en Gaza merkir helvíti, en þeirrar borgar- lýðr merkir Gyðinga, þá er sá IHm dauðan, ok líkam hans í grof lagðan, þá settu þeir varðhaldz menn um gröfina ok hugðuz byrgðan hafa lífs hofðingja. sem Samson í Gaza. En Samson braut borgarhlíð ok stje til fjalls, því at lausnari vorr braut helvitis byrgi, ok stje upp til himins.

Elskum vjer ok þá af ollom hug, bræðr, dýrð uppriso hans, þá er oss var fyrr sýnd í tákni, en síðan framhofð í verki. Í uppriso lausnara vors kenndum vjer eingla hans borgarmenn vora. Skundom vjer ok þá til eilífrar hátíðar þessa borgarmanna, ok samteingiumz svo þeim í hug, þótt vjer megum eigi at líkams sýn. Forum vjer ok þá frá lostum til mannkosta, at vjer megum sjá lausnara vorn í Galilea; en almáttigr guð efi fýst vora til

lifs, sá er fyrir oss selldi til dauða Jesúm Krist drottin vorn, þann er lifir ok ríkir með feðr ok anda heigum um allar aldir allða. AMEN.

A. M. 624. 4to. bls. 243. Intrauit Jesus in quoddam castellum &c.

Inn gjeck Jesús í nockuru (sinni) í einhvern kastala ok tók kona nokkur hann í hús sitt, sú er Martha hjet; en hún átti 5 systur ok hjet María. Enn hon sat hjá fótum drottins, ok heyrði orð hans, enn Martha starfaði ok vann beina. Hún nam staðar fyrir drottni ok mælti: »Rækir þú ecki drottinn það, er systir mín lætr mic eina starfa? Mæltu við hana at hún tæi mjer«; enn drottinn svaraði ok mælti: »Martha, martha! áhyggjusat er 10 þjer, ok starfar þú í mörgum hlutum; en þó er ein nauðsyn; en María valdi sjer enn bezta hlut, þann er eigi mun frá henni takaz.«

Nú sem drottinn vor Jesús Kristr kenndi oss í orðum, hversu vjer skulum lifa, svo sýndi hann oss ok í líkamligum verkum sínum, 15 hvað hann veitti oss í verkum andliga. Ok svo sem vinir hans þjónoðo honom hjer líkamliga þá er hann var í líkam. svo skolom vjer nú þjóna honum ódauðligum andliga. Þá gjeck Jesús inn í kastala, andliga at skilja, er hann vitradiz monnum sýniligr ok ljet beraz í heim frá meyjo; ok tók kona nockur hann í hús 20 sitt, sú er Martha hjet, enn hún átti systur, er María hjet. Tvær systur trúfastar, þær er við drottni tóko, merkja tvenn líf kristens lýðs; það er sýslo líf ok upplitningar líf. Sýslo líf er at fœða hungraðan, ok klœða nauktan, þjóna sjúkum, ok grafa dauðan, gledja hryggvan, ok leidrjetta syndugan ok leysa hertekna úr bondum, 25 ok bera áhyggjo fyrir ollom nauðsynjum heimsins. þetta líf merkir Martha, er starfaði ok vann beina drottni. Upplitningar líf er at skiljaz við oll fjolskylldo (verk) heims, ok hafna öllum veraldar áhyggjum fyrir ást guðs, ok vilja at guði einum ávallt hyggja, svo at hugrinn sje ávallt upphafinn til himneskrar dýrðar, 30 þótt líkamrinn sje á jorðo at nauðsynjum. Þetta líf merkte María, er sat hjá fótum drottins, ok heyrði orð hans; en það verðr mörgum þeim, er vel þjóna guði í sýslu lífi. at þeir hyggja það eitt líf algjort vera, er þeir hafa, ok skilja þeir eigi krapt upplitningar lifs, ok ætla þá sýslolausa, er sig hafa skilit frá 35 veraldar fjolskyllidum. Þau dœmi sannaz í því, er eptir ferr í guðspjallino. Martha nam staðar fyrir drottni ok mælti: »Rækir þú ecki drottinn það, er systir mín lætr mik eina þjóna? mæl þú við hana at hún tæe mjer«. En drottinn skýrði, hversu miclu betra er upplitningar líf. enn sýslolíf, ok lastaði eigi góðverk, þótt 40 hann lofaði eð betra; því at hann mælti svo: »Martha martha áhyggjosamt er þjer, ok starfar þú í maurgo; enn þó er ein

naudsyn. María valdi sjer enn bezta hlut, þann er eigi mun frá henni takaz.*

Í maurgo starfa þeir er veralldligri sýslo þjóna, því at margar eru fjolskyldur heims, þær er mikla áhyggjo gera þeim, er í sýslolife þjóna guði, enn þó er ein nauðsyn; það er at elska guð 5 af ollo hjarta; því at oll fjolskyllða sýslu lífs endaz með heimi þessum; enn dýrd upplitningar lífs fyrir fersz alldrige. Þá er heimr endiz, þá þarf eigi at fœða hungraða, nje klœða nockta, nje onnor verk þau at gera er sýslu lífi fylgja. Enn María valdi sjer enn bezta hlut, þann er eigi mun takaz frá henni, því at þá 10 magnaz dýrd upplitningar lífs, er endiz allt erfíð sýslo lífs, því at þá megum vjer sjá guð, svo sem hann er í guðdómi, ok líta algerliga himneska fegrð, er endaz allar áhyggjor þessa lífs. Enn allz vjer holdum í dag góðir brœðr hátíð dýrdligrar guðs Mariæ, þá skulum vjer líta enn gjorr á skilning guðspjalls þessa; því 15 at margir spyrja, hvat til heilagrar Marie guðs móður kome í guðspjallinu er það er lesið um alla kristne á hennar hátíðar deigi. Ef vjer hyggjum vandliga at guðspjallino, þá munum vjer finna, hvat til guðs móður kemr í þessu máli: Inn gjeck Jesús í einhvern kastala. Í helgum ritningum finnst opt einn hlutr fleira 20 merkja enn eitt. Svo sem annat er eð óarga dýr það er sigr vo úr kyni Júda: það er Krístr; enn annat er eð óarga dýr það er ferr ok leitar, hvern það megi svelgja; en það merkir enn forna fjanda. Ok svo sem annarr er elldr sá, er drottinn sendi á jorð, ok villdi brenna láta, en annar er sá elldr, er fellr yfir syndoga 25 menn, at þeir sjái eigi sól. En þótt illska Gyðinga merki kastala, sá er drottinn sendi til postula sína, ok mælti: »Farit þjer í kastala þann er í gegn yð er«, þá merkir þó sá kastali helga mey guðs móður Maríu. Það er kastale er bæði hefir vegg ok vígstopol. Úr þessu víge má vel verjaz, því at veggrinn verr 30 fjondum atgaungu, en úr stople má vega í gegn þeim. Makliga er heilagri Maríu meyo jafnat við kastala; því at meydómr hugar ok líkams hlífði henni svo sem veggr, svo at alldregi mátti líkamligr losti granda líkam hennar, nje enge raung munod teygja hug hennar; enn allz ofmetnaðr má stundum spilla meydóme, þó at 35 eigi meigi líkams losti, þá hafði sjá en dýrdliga mær lítelætis staupul þann er braut rak allan ofmetnod frá meydóms vegg. Lítelæti seigi ek merkir stopul, því at drottinn mælti svo: Hverr er sig lægir mun upp hefjaz. En allz líkamsloste má stundum spilla lítelæti, þótt eigi meigi ofmetnaðr, þá hafði heilaug María 40 meydóms vegg þann (er) braut rak allan losta frá lítelætis staupli. Þetta krapta virki hlífði svo hvort auðro, það er meydóms vegg ok lítelætis stopull, at alldregi fannz í lítillátri meyiu drambandi meydómr, nje saurgat lítelæti, helldr var ávallt í henni lítelátr

meydómr ok hreint lítelæti. Enn þótt þetta sje satt, at ekki meigi sannara vera í kristinni trú, þá skulum vjer þó taka úr guðspjalli nockur vitne meydóms hennar ok lítelætis. Þá er eingell guðs hjet henne, at hún mundi son geta, þá svaraði hún: Hversu má þetta verða, því at eg em eigi manni gift. Ef það 5 væri sagt nocqverri fastnaðre meyo, þeirri er giptazt ætlaði, at hún mundi son geta, þá mundi hún það eigi undraz, nje spyrja, hversu það mætti verða, því at hún mundi ætla sig son mundu geta at eðlis vanda við manni þeim er hún vissi sig fastnaða, ok því næst gefna. Enn María undraðiz at rjettu, ok spurði, hversu 10 verða mætti, það er henne var heitið; því at hún vissi víst, at hún mundi eigi giftazt þótt hún væri fostnuð. Þetta er vitni meydóms hennar. Enn síðan er eingellinn sagði hana blezada vera yfir allar konur ok mundu verða móður guðs at heilum meydómi ok yfir komanda helgum anda, þá svaraði hún: »Sje hjer ambátt 15 drottins; verði mjer eptir orðum þínum«. Enn mælti hún í oðrum stað: »Leit guð lítelæti ambáttar sinnar«. En hæsta mær guðs móðir einvalldz sýndi ok sagði sig líteláta ambátt guðs. Drottning himens ok jarðar sagði sig ambátt guðs vera; hvat má tignara vera, hvat má lítelátligara um sig ræða. »Inn gieck Jesús í 20 einnhvern kastala«, segir í guðspjallinu. Þenna kastala ætla nokkrir vera þann Magdalum heitir; þaðan af kallaz María Magdalena; enn ef það er satt, þá fulltingir það þessi skilningu, því at Magdalum þýðiz staupull, enn það merkir lítilæti, því at hverr er því hærri fyrir guði, sem hann virðir sig minna fyrir mönnum. 25 Enn er hjer eigi nefndr kastali í guðspjallinu, heilðr einn hver kastali; það skal eigi umlíða svo at óskilit verði. Einn hver kastali var María mær, það er ein sjer frá oðrum meyium þótt aðrar margar hafi meydóms virke ok lítelætis stopul, það er, at þær sje hreinar ok lítelátar, þá meigo þær þeygi móðr 30 vera ok sono ala at heilom meydómi, sem María ól. Af því kallaz hon makliga einn hverr kastali, það er ein sjer frá oðrum, því at hún ein var bæði mær ok móðir, sem einge var onnor, nje vera mun. Enn þótt það verði, er eigi má verða at mær ale son bæði guð ok mann. Ok svo sem hún er ein mær sjer frá oðrum, 35 svo er ok einn sjer faðir hans ok ein sjer móðir hans. — »Inn gieck Jesús í ein hvern kastala« — því at grædari hjet sjer sóma at byggja í lítelátrar meyar kviði; hlið það er inn gieck Jesús merkir trú hennar, því at þá fyllduz allir hlutir af guði, er hún trúði því er eingillinn sagði henne. Enn eigi saurgaðiz 40 sjá kastali, þótt inn geingi Jesús, því at Jesús græðir, enn eigi meidir, hreinsar hann, enn eigi saurgar; bætir hann enn eigi brýtr. Svo eru verk hans, sem nafn hans; en Jesús þýðist græðari. Enn kona nockur sú er Martha hjet tók hann í hús sitt; en hún átti

systur, er María hjét. Tvær systir merkja tvenn líf í heilagri kristni, sem vjer saugðum fyrr: Martha sýslólf, sú er lítelætis þjónosto veitti þurfondum, ok starfaðe, enn María upplitningar líf, er sat hjá fótum drottins, ok hlýddi orðum drottins. Onnor starfaði í enum ytrum fjolskyldum, en onnor tæmdist til enna 5 innre hluta. En svo sem guðs móðir er ein sjer frá öðrum, svo hafði hún ok í sjer frammar enn aðrar alla þessa krapta hvorstveggja lífs, er þessar systir merkja. Eingi framdi annara jafnvel þjónosto Marthe, ok tæmdist eingi annara jafnvel til upplitningar Marie. Þá er ek nefni Maríam eða Martham, þá skil ek það undir er 10 þær merkja. Lítum vjer fyrst ok þá sýslo Marthe, enn síðan merkjum vjer at líkindum þjónosto Marie. enn at vjer meigum þetta ath fullu skilja, þá virðum vjer saman það, er aðrir vinna í sýslu lífi ok það er guðs móðir vann. Aðrir taka nokkra gesti í hús sitt; enn sjá mær tók einka son guðs, eigi í húsi sínu 15 helldr í kviðe. Aðrir klæða noktan mann skiptilegu ok brigðiligu klæði nockro, en María skrýdde í sjer orð guðs óskiptiligo ok óbrigðiligo holdi. Aðrir fæða nockurn hungraðan ok þyrstan enni ytri fæzslu, enn María fæddi guð ok mann eigi at eins enni ytri fæzlu, helldr fæddi hún hann á brjósti sjer, þá er hann þurfti mannligrar 20 fæzslu. Ok (at) vjer farim skyndiliga yfir oll saman sex miskunnar verk þau, er Kristr telr við sig gior, þá er þau eru veitt enum minnstum líðum hans, þá tók sjá mær María eigi einn af enom minnzstom helldr enn hæsta guðsson gest, ok fæddi hann á brjósti, ok klæddi hann holdi ok reifum, ok þjónaði honum svo sem 25 sjúkum í bernzsku, þá er hann lá í vauggu ok laugaði hann ok kældi ok vermdi ok hafði allt fjolskyldi fyrir honum, það fyrir barni þarf at hafa; svo at makliga mátti frá hennar fjolskyldi það segjast. er eptir ferr í guðspjallinu: en Martha starfaði í fjolskyldum beina. Þá er Jesús var hondlaðr ok krossfestur af 30 Gyðingum, þá var María þar stodd svo sem sagt er í guðspjollom: «Stóð hía krossi Jesú móðir hans». Enn það er vitanda at hugr hennar fyllðiz hryggleiks ok áhyggju þá er hún flúði til Egiptalands undan Herode, þeim er svo ákafiga hataði son hennar, at hann ljet drepa marga sveina þá er á hans allðri voru. Hryggðiz 35 hún enn, þá er hún sá Gyðinga opt vilja ráða fjorráðum við hann. Hryggðiz hún allra mest, þá er hún sá son sinn tekinn ok bundinn. bardan ok þorngjorðo skrýddan, hleginn ok hræktan ok krossfestan, dauðan ok grafinn. Af því sómir henni vel það er drottinn mælti í guðspjallinu: Martha, Martha áhyggjusamt 40 er þjer, ok hryggviz þú í morgum hlutum. Einge ifar um það. at María mundi vilja at sonr hennar leystist úr ollum píslum ok mundi hún vilja at guðdómr hans hlífði henni í freistni. Þess líking er það, er Martha mælti við drottin: «Rækir þú ecki

drottinn það er systir mín lætr mig eina þjóna? mæl þú við hana, at hún tæi mjer«; svo sem María mælti þetta við son sinn á tíð píslar hans: »Sýndu almátt guddóms þíns, at þú leysir manndóm þinn frá píslum, enn mig frá hryggleik.« Þetta hofum vjer rætt um hlut Marthe. Enn hver má makligum orðum ræða 5 um hlut Marie þann er guðs móðir hafði í sjer, ef slíkr er, sem ek sagða? Enn allra hellzt af því, at betri er en ek sagða hlutr Marthe í lífi guðs móður, sá er hvorke er lofaðr nje lastaðr af drottni; þá skulum vjer af líkendum marka, hversu dýrðligr er hlutr Marie, sá er drottinn lofaði ok mælti: »María valldi sjer enn 10 bezsta einn hlut, þann er eigi mun frá henni takaz.« Vili þjer heyra, hver sá var enn bezsti hlutr, er María valldi sjer? Andi heilagr kom yfir hana ok kraptr ens hæsta skyggði yfir hana, ok gat hún son af helgum anda; hvar fyrir mundi hún eigi skilja um guð, þar er guð var með henni, ok guðs speki leyndiz í 15 henni, ok tók líkam af hennar holldi. Krístr er guðs kraptr ok guðs speki sagði Páll postoli, ok eru í honum fólgnar allar hirzlor speke ok vitru. Enn Krístr var með Mariu. Af því var guðs kraptr ok guðs speki ok allar hirzlor speke ok vitro í Mariu. Hún sat eigi at eins at fótum drottni heldr at höfði, ok heyrði 20 orð hans. Hún varðveitti orð eingla ok hirða ok austrvegs-konunga ok sjálfs sonar síns oll í hjarta sínu. Einge mátti jafnalgerliga bergja sætleik guðs sem sjá. mæ, því at hún fyldiz af brunne miskunnar hans ok drack af forsjo vilja hans, því at með henni var sjálfr lífs brunnr, svo at af þeim brunni flýtr 25 algjorningr alls lífs. Marthe starfaði í morgu, enn María undi við eitt; því at eitt er nauðsyn það er alldregi endiz. Ein sjer algerði guðs móðir hlut Marthe, ok ein sjer valldi hún enn bezsta hlut Marie. Hlutr Marthe er nú frá henni tekinn, en hlutr Marie mun alldri frá henni takaz. Nú er hún eigi áhyggiusaum at 30 þjóna honum sem sveini, því at allir einglar þjóna Kríste, sem drottne. Nú þarf hún eigi at flýja á Egiptaland fyrir Heróde, því at Krístr stje til himens upp, en Heródes fór til helvítis frá auglite hans. Nú hryggiz hún eigi í morgum hlutum, þeim er Gyðingar gerðu við son hennar, því at allir hlutir eru undir 35 orpnir honum. Nú mun son Marie eigi verða af Gyðingum barðr nje krossfestr, því at Krístr reis upp af dauða ok mun síðan (alldregi) deyja. Nú er burt tekinn hlutr Marthe með sínum fjolskyldum, en eptir er algjor enn bezsti hlutr Marie sá er alldregi mun af henni takaz, því at hún er nú upphafn yfir alla 40 engla, ok sjer hún nú guð, svo sem hann er, ok fagnar æ ok æ með syni sínum um allar alldir allda. amen.

A. M. 624. 4to. bls. 112. sbr. 626. 4to. 1—4.

Þessa bæn hina helgu — pater noster — skipaði ok setti vorr herra Jesús Krístr ollom rjetttrúoðum monnum til formælis, sem postolarnir beiddu, svo mælandi¹⁾: Domine doce nos orare: »Heyrðu drottinn, kenn oss at biðjast fyrir«. Hann svaraði: »Farið eigi með langmælgj sem ábyrgðarmenn ok seigist svo: 5 Pater noster qui es in cœlis. Heyrðu faðir vor er í himenríki ert.

Í sjau bœnir er skipt þessi enne drottinligri bæn, ath vjer verðum makligir ath þiggja sjaufallda gipt heilags anda, ok vjer megum eignast sjau krapta, at fyrir þá sjeum vjer frelstir af sjau hofuðsyndum, ok komum vjer til sjaufalldra fagnaða. Sjau eru 10 hofuðsyndir nofnum greindar, þær sem eru upphaf allra illra hluta: Superbia, ira, tristicia, avaricia, gula, luxuria, invidia. Það er: ofmetnaðr, aufund, reiði, hryggð, eða leti góðra verka, ágirni, offylli, lostasemi. Þrír hinir fyrstu þessir höfuðlestir ræna, haufuðlaustr hinn fjórði ber mannenn harðlega ræntan; hinn fimmti 15 kastar út barðan manninn; enn sjetti svíkr mannenn útkastadan, hinn sjauundi treðr manninn undir fótum. Það má svo skilja: Ofmetnaðrinn tekr frá manninum guð sjálfan, en ofund náung mannzins; reiðin rænr manninn sjálfum sjer, ok þá maðrinn er svo hormuliga ræntr, sá er eigi vildi mildliga gleðjaz af sínu eða 20 annars, með því at ekki sje eptir at hann meigi þaðan af fagna — verðr hann grimmelega barðr af hryggð ok leti góðra verka. Þessu næst spillist maðrinn af ágirni. Hún er svo sem útkastadan barðan, þá er hún skyldar hann at leita huggunar fyrir utan í stundligum hlutum²⁾ at týndum ok fyrirlátnum enum innra fagnaði. 25 Síðan verðr maðrinn blekktr af ofneyzlu fœzlu ok dryckjar. Þessi höfuðsynd, þá er hún finnr manninn mjög ástundanda veraldliga hluti. — leiðir ok lockar manninn til stórra afbrigða, því at þá fellr maðr jafnan í lostasemi, ef hann er vanstilltr. Sá hofuðlaustr lýstr undir sig teygðan ok svikinn mann ok gjorir 30 fóttróðinn sem í þrældóm lagðan.

En fyrsta af þessum sjau bœnum er fyrr voru nefndar í drottinligri bæn — pater noster — er skipuð í mót ofmetnaði, þá er sagt er: Sanctificetur nomen tuum: Heyrðu drottinn minn: Helgizt nafn þitt. Þá biðjum vjer, at hann gefi oss at virða nafn 35 sitt ok vegsama, at fyrir lítelæti hverfum vjer aptr til guðs, er fyrir ofmetnað skildumz frá honum; fyrir þessa bæn veitist oss heilags anda gift, er kallaz spiritus timoris domini, það er andi hræzlu drottins. Fyrir drottinliga hræzlu eignumzt vjer kraft lítelætis, er græðir ofmetnað, at lítelátr maðr afi sjer til handa 40 himinríki, það er hann týndi fyrir ofmetnað. Þaðan segir svo í

¹⁾ A. M. 624: seigiandi. ²⁾ hlutum bætt við eptir A. M. 626.

guðspjallino: Beati pauperes spiritum etc. Sælir eru fátækir í anda, því at þeirra er himinríki.

Aunnur bæn er skipuð í mót ofund er svo segir: Adveniat regnum tuum. Til komi ríki þitt. Ríki guðs er hjálp ok heilsa mannanna; sá er svo biðr, hann biðr ollum sameigenliga hjálp ok heilsu, ok lastar sá ofundina. Fyrir þessa bæn veitez oss heilags anda gift er kallaz spiritus pietatis mildleiks andi, uppkeykjandi hjarta vort til góðgirndar, at til þeirrar somu eignar megum vjer koma, sem vjer fýsumz at aðrir komi, það er jorð lifandi manna, eptir því sem seigir í guðspjallinu: Beati mites: sælir eru mjúk- lyndir, því at þeir muno eignaz jorð lifandi manna, eptir því sem seigir í guðspjallinu, það er himinríki. 5 10

Hin þriðja bæn er skipuð í móti reiði, þá er sagt er: Fiat voluntas tua sicut in celo & in terra. Verði vili þinn á himne sem á jorðo. Ei vill sá þræta er svo biðr, heldr sýnir hann sjer allt líka, sem guðlegum vilja líkar. Fyrir þá bæn veitiz oss heilags anda gift er kallast spiritus sciencie, það er vizsku andi, at hann komi til vors brjóstz ok læri hjarta vort, ok veiti heilsamliga viðrkomning, at vjer vitum at hvart illt sem þolom er vort syndagjald, en ef nockut gott finnst með oss vitum fyrir vist, at það er oss veitt fyrir eina saman miskunn guðs. Fyrir viðrkomning mýkiz reiði ok oll afþokkan; ok fyrir þennan krapt viðrkomningar komum vjer til sannrar gleði, eptir því sem seigir í guðspjallinu: Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur. Sælir eru þeir er sýta, því at þeir muno huggaz. 15 20 25

Fjórdða bæn er skipuð í móti hryggð, eða leti góðra verka þá er svo er sagt: Panem nostrum cothidianum da nobis hodie. Gef oss í dag brauð vort dagligt. Skaðsamlig (er) hryggð, eða leiðendi sálarinnar með sút hugarins, þá er hugskot mannsins sýtir svo beiskliga, at það fýsigt eigi til andligra hluta ok eilífra ok af því er síukri sál nauðsynlig hin innri lækning, ok saðning. Hjer í mót gefr guð oss gift heilags anda er kallaz spiritus fortitudinis, það er andi styrktar, at hann reisi upp ondina til þess at hon styrkizst til girndar hinnar innri saðningar. Þessi giof styrktar kveykir upp hjarta mannzins til þess at hann hungrar til rjettlætis, til þess at það leiði til fullrar saðningar fagnadarins. Þaðan af seigir drottinn í guðspjallinu: Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiam quoniam ipsi saturabuntur. Sælir eru þeir, er hungra ok þyrstir til rjettlætis, því at þeir muno seðjazt. 30 35

Fimta bæn er skipuð í mót ágirnd, er svo segir: Et dimitte nobis debita nostra sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Gef þú oss upp skuldir vorar, sem vjer gefum upp skuldonautum vorum. — Fyrir þessa bæn veitist oss heilax anda gipt, er kallazt spiritus consilii, það er andi ráðs, sá er oss lærir gersam- luga at miskunna, at vjer megim miskunna öðrum, svo sem guð- 40 45

spiallit vottar: Beati misericordes quoniam ipsi misericordiam consequentur. Sælir eru miskunnsamir, því at þeir muno miskunn eignazt.

Sjetta bæn er skipuð í mót ofneyzlu fœzlu ok drykkjar, er svo segir: Et ne nos inducas in temptationem. Leið oss eigi í freistni. Fyrir þessa bæn veitizt oss heilags anda gipt, er kallazt 5 spiritus intelligentiæ, þat er andi skilningar, at hin iðri saðning guðs orða hepti hina ytri beiðni holdsins, ok aungvir óleyfðir hlutir megi oss sigra fyrir því sem sjálfir drottinn andsvavar í mót andskotanum, þá er hann freistaði hans með flærðsamligri áeggjan af hinu ytra brauði svo segiandi: Non in solo pane vivit 10 homo; eigi lifir maðr við eitt saman brauð, at hann sýndi opinberliga. Því at þá hugskotið fœðizt saðning hins iðra brauðs — það er guðs orð — þá geymir hann lítt, þó at hann þoli um stund líkamligt hungur. Því gefr guð í mót ofneyzlu heilags anda gipt, er nefnd var, at andi skilningar komandi til hjartans 15 hreinsi hræðilig myrkr hugskotsins vors ok fullgeri auga vors innra manns svo ljósfullt ok skírt, at hann finnist fullkomliga hreinn ok glöggskyggn at sjá birti sjálfs guðdómsins. Af vitjan skilningar anda — fœðizt hreinleikr hreins hjarta, en hreint hjarta ok skírt ððlazt sýn sjálfs guðs, sem vottat er: Beati mundi corde 20 quoniam ipsi videbunt deum. Sælir eru þeir er hafa hreint hjarta því at þeir munu sjá sjálfan guð.

Sjaunda bæn er sett í móti lostasemi, er vjer segjum svo: Libera nos a malo. Leys þú oss frá öllu illu.

Guðs þræll miskunnsamliga græddr biðr viðrkvæmilga frelsi 25 at fá, ok fyrir lítillátliga bæn veitist honum heilags anda gipt, er kallaz spiritus sapientiae, þat er andi spektar, sá er aþr skipar frelsi týnt þeim er af laustonum var hertekinn. Þessi heilags anda gipt veitez þá er hugskotið hefir átekið afsmekk hins innra manns sætleika, heimtist allt saman fyrir innan af himinríkis fýsi 30 fyrir sjálft sig, ok leysizt eigi þar nú til hinna ytri hluta fyrir holdsins eptirlífi — því at þat hefir alla sína eign fyrir innan sig til skemmtanar. Því er það auðsýnt at hinn innri sætleikr sezt í móti hinni innri munuð ok eptirlífi, at því framr sem hugskotit tekr at skilja þá hluti sem af guði eru, ok honum at líka, því 35 frjálsligar ok leyniligar hafnar það hinum ytrum hlutum, ok þat friðar í sjálfum sjer, hvílizt síðan allt fyrir innan fyrir heilaga ást, þá er þat beiðist aungra enna ytri hluta. Heilagr andi spektar með þessum hætti átakandi hjarta mannsins með sínum innra sætleik stillir fyrir utan hita holdligrar girndar, ok skipar 40 frið fyrir sjálfan, þá er allt hugskotit safnazt saman til hins innra fagnaðar, endrsemizt maðrinn fyllilega ok algerliga til guðs líkneskju eptir því sem segir í guðspjallino: Beati pacifici quoniam filii dei vocabuntur. Sælir eru friðsamir þeir munu kallast synir guðs.

fyrri bl. trú rétta þa ef off leiþer inn til alm|neleg'ar c'ftne. Hurþ fyr
1. dálkr durū merke|r scýnfama m̄n. þa ef hraúftlega stand|a at móte
villo mænnō. oc býrgia þa fý|r utan c'ftne goþf í kenningō
finō. G|ólfþile kirkio merker hlullata m̄n. þa | ef sic lægia
í allre virþingo oc veita | þvi meira upphald ællō lýþ. fē 5
þeir | verþa meirr. under fotō troþner. Se- | to: pallar kír.
merk'. varcunnlata m̄n. | þa ef heógia meinō oftýrcra nōnga
í | varcunnláte fino. fua fē pallar veita h|ggýnde sitiondō.
Tveir kirkio vegge|r. merkia tvinnan lýþ. com̄n til em|nar
c'ftne. annan af gýþingō. en ann|an af heipnō þiþpō. Brioft- 10
þile ef fátæ|nger báþa vegge. í eino hufe. m'k' dro|tten várn.
ef fátenger tvinnan lýþ í | einne trú. oc ef 5. fiálfr brióft
oc hlíf | skiolldr c'ftne sinnar. Á þeffo brióft þile ero dýrr
inn at ganga í kirkiona. o° | gluggar þeir ef lýfa kirkiona.
þvi at d|rottenn fiálfr lýfer alla þa. ef inn gan|ga í trú hanf. 15
Brióftþile þat ef a miple | ef fæ'nghúff oc kirkio. m'k' helgan
an|da. Þvi at fva fē vér gængō inn fyr tr|ú c'ftc°. í c'ftnena.
fva gængō vér oc m|n í hina dýrþ fyr mifcunnar dýrr h|eilagf
anda. Oc fva fē c'ftr fátængþe t|va vegge. þat ef tvinna
lýþa í einne | trú. fva fē tēnger heilagr ande þa ena | fæmo 20
lýþe í einne æ'ft. Á þeffo brióftþile ero mikil dýrr. fva at
fia ma æ'll t|þende í fæ'nghúf ýr kirkio. þvi at hv|err ef
fiþr mifcunnar dýrr heilagf an|da ma lita hugfcotc° augō
marga hne'ca hlute. Fiorer hornftauer kirkio m'k'ia fiogor
goþfþioll. þvi at kenningar | þeirra ero enar fterxto fteóþr 25
2. dálkr allrar c'ftne. Réfr kirkio m'k' þa m'n ef hugfcotc° | augo
fin hefia upp f' ællō iarþlegō h|lutō. til hīnefc'r dýrþar. oc
hlua þeir | fva c'ftnenne í beonō vþ freiftne fem | réfret

hlífuer kirkionne. víþ élō. oc | scúrō. Lángvíþir í kir-
 kionne. þat ero | áfar oc staflægior ef stýþia. oc faman|
 hallda bæþe rōftō. oc veggþilō kir|kionnar. Þeir m'kia
 forráþf m'n. þa e' | fetter ero til stornar oc til ęfingar |
 c'ftnennar. fva fē abbatar ýuer mun|cō. eþa hæþþingiar 5
 ýuer lýþ. Þver | tre ef scorþa staflægior. oc upphall|da þef
 treóm ef áfa stýþia. m'kia þa | m'n í c'ftnenne ef fętta
 veralldar hæ'þþingia í roþō finō. en þeir efla m|unclif. oc
 helga stape meþ auþeóvō | finō. Cluccor m'kia kennem þa
 ef falgrt hhoþ geóra fýr goþe oc mænnō | í beonō finō oc 10
 kenningō. Croffar | oc róþor m'kia meínlætes m'n. þa e' |
 bera píflar marc c'fte' a lícā finō. þa | ef þeir meóþa sic
 í fæftō. eþa í vqō. | En fva fē ver fegiom kirkiona m'kia |
 allan c'ftenn lýþ. fva ma hón oc m'kia fér hvern c'ftenn
 mann þann ef fannlega geornfc muft'e heilagf an|da ígōþō 15
 fiþō. Þu at hverr maþr | scal smþa andlega kirkio í fér
 e|gi ýr trom ne steinō. helldr ýr g|oþō vercō. Þessar kirkio
 fængþús | ero beóner oc falmafængvar. Altera | m'k' æ'ft en
 alteref clæþe m'kia goþ v|erc ef æ'ft eigo at fýlgia. Sva fē allar |
 forner helgafc ýuer alltera fva helgafc oc þægiafc æll gōþ verc í 20
 æ'ft: | En fia æ'ft skiftefc í tvinn boþorþ: | þat ef ælfca goþf oc
 næ'ngf. þa tvinnā ęlfco m'kia tvinn brióftþile kirkio. et ýt'
 næ'ngf ælfco en et iþra | goþf ęlfco. A eno iþra brióftþile ero |
 25 mikil dýrr í fæ'ngþúf. Þu at hverio | fýnefc þvi fiþr þræ'ng
 gata goþf. fē þ ęlfcar | goþ framarr. Aeno ýt' brióftþile ero 25
 glug|ar. þvi at hóft ef boþorþ drottens q'þ falma | fcáldet.
 oc lýfer þat augo ór. þetta et hófða boþorþ fcýrþe fiálfr
 drottenn framarr | oc mælte. þat ef boþorþ mitt. at hverr |
 ýþvarr ęlfke annan. Hurþ fýr durū m'ker tungofulling.
 fva fē dauid mælte í | falme. Sett þu varþhalld munne 30
 mínō | drottenn. oc hurþ at gæta varra mínna. Sva fē þ
 þetta mælte. Luc upp þu m|unn minn þa ef betr gegner at
 mæla | an þegia. en þu býrg þ. þa ef bet' e' þ|agat. an
 mælt. En má hurþ m'kia fcyn|feme. þa ef kann grein gopra
 hluta oc | illra. at vér lukē upp hioþto ór goþō | hlutō. en 35

býrgē ute allar líotar hug|rēnningar. Sýlloftoccar þessar
 kir|kio m'kia trú. því at ýuer þann gru|ndvoll. oc underftoc
 scolō ver fmíþa | ǫll góþ vérc. at ver megē verþa goþ' | must'e.
 Fiorer hornsteinar m'kia fíora | hæ'uoþcofto. þa ef enar sterxtō
 steóþr | ero annarra góþra verca. þat e' vitra | oc réttláete.
 stýrcþ. oc hoffeme. G|olfpile m'k' litilláete. oc hlýþne. oc |
 þolenmeoþe. þa ef eigi scāmafc at þ|ola lágíng oc vanrette
 af mōnnō. | Seto pallar m'kia mīfcunnar verc | þau ef veíta
 huggon þuruonðō. fē | pallar hvíld fitōndō. Vegger m'kia
 æ'll faman góþ vérc. oc allt nýt|fālect ęrueþe. þat ef gort 10
 ef fýr æ'ft goþf. oc næ'ngf. Staflægior eS | faman hallda
 veggþihō merkia | stapfeste goþra verca. Ræfr ýuer | veggō
 m'k' væn. oc ahuga þann ef | ver scolō hua upp til goþf
 4. dállkr ýuer æ'l|lō goþō vércō. Áfar ef stýþia ráfr | víþo m'kia
 þíplúnd þa ef stýþr v|æn ora at eigi þríote off at vétta | 15
 mīfcunnar af goþe meþan v' huō. | Þvertre ef vegge stýþia
 at eige f|alle þeir fýr of víþre. m'kia friþ. oc | fāþýcke. þat ef
 stýþr. oc fātęnger | ǫll goþ verc ór. fva at þau falle eigi |
 fýr ofvíþre dīauollegrar fręiftne. | Croffar. oc róþor m'kia
 hcāf meinláete. þat ero fęstor oc vęcor. Cluccor m'kia
 kenningar. þær ef off véckia til | goþra vércā. fva fē clucca
 til tíþa. G|arþr of kirkio m'k' varþvéitc'lo þeifā allra goþra hlúta
 ef nu ero her ta|þer. En þa megō ver vel varþveita | þessa
 alla góþa hlute. ef v' hýggiō at | vercō þeirra ef fýrer off
 ero farnar | or heime. fva at góþ deóme stýrke | off til 25
 ęft'ghkingar. en ill deóme v|are off víþ fýnþer. Penna athuga |
 m'k' græftr líkama í kirkioarþe: | En þat ef vítanda. at allt
 má andlega | m'kiafc. oc fýllafc í off. þat ef til kirkio |
 buníngf eþa þíonofto þarf at hua. | ef v' huō fva hreínlega
 at ver fē ve|rþer at callāfc goþf must'e. Af þui e' off | 30
 nauþfýn góþ fýftken. þa ef v' hæ'lldō k|irkiodagf helge. at v'
 hreínfē bríoft k|irkior órar. fva at ekki finne goþ í mu|ft'e
 fíno því ef v' erō síáluer. þat ef þ stý|ggvefc víþ. Oc fva
 fē v' víhō fýnāfc fat|þruber útan. oc hreíner á hæ'tíþar
 de|ge. fva scolō v' oc innan þva íþranar | tæ'rō fýnþaflecca 35

af æ'nd várre. oc pr|ýpa hana góþō vercō. Oc fva fē v'
feó|þō off itarlegre feózlo of hæ'tíþer. fva | scolō v' oc feóþa
æ'nd óra hæ'tíþlegre | feózlo. Pat ero orþ gopf. Þvi at
ófeómt | ef at lícār feóþesc. oc clæþesc. itarlega. | en enn
iþre maþr fe oprúþr. oc mífse

5

bl. ef mer hafþe vit^wc^k. þa cō annarr en|gell á mót hōnō. oc
kr mælte viþ þ. Ren|n þu aftr. oc seg sveine þessō at eýþ|asc
mon iorþalaborg. En allz þat ef | víst at englar fenda engla
til mann|a. þa ef eigi eínfýnt at fa engell ef | ísara spamanne
vit^wþesc. vére heild|r einn af logōndō. an sendr af þei | ýr 10
æþro fylke. En þo vaf þ maclega | callaþr einn af logōndō.
þvi at þ frā|þe þeirra ēþbátte þa ef þ b^w elde á v|arrar spa-
mann^c. oc brende fýnþer | af munne þf. Sva fē englar
mego | engla fenda. þa mego oc fva þeir en|glar ef sender
ero. taca nōfn af h|nō ef þa sendo. ef þeir fremia h|n|na 15
þionofto. þo at þeir se ýr æþro | fylke fender. þat fannar
oc daniel | spamaþr at fēre se englar sender í h|ei. en fleire
loue gop á h|nō. þvi at | þ q^d fva at orþe. Þufund þufunda
þ|ónaþe goþe. oc tuo þufundō sinna h|undraþ þufunda stoþo
fýr hōnō. an|nat ef at þiona goþe. en annat ef st|anda fýr 20
goþe. Þeir þiona goþe. ef | fara þangat ef þ fender þa. En
þeir | standa fýr goþe ef hverge hefiasc | fra aughte hanf.
oc of valt ero staþf|after 1 navísto hanf. Þufund þufund|a
þionaþe hōnō. en tuo þufundō sin|na hundraþ þufunda stoþo
fýr hæ|nō. Þui at fēre ero sender þingat í | hei at fremia 25
gopf þionofto. en fleire standa of valt 1 aughte þf a h|ne. |
En þeir ef sender ero. coma þingat | 1 hei til fýflo finnar.
en þo mífse þe|ir aldrege gopf dýrþar fýr augō sér. | þvi at
gopdómf móttr ef allr í ællō st|óþō. oc mego af þvi hverge
kr þess fend|er vefa ef eigi haue þeir gopf fýr aug|ō sér þo at 30
þeir sé í emō staþ sénn | En eigi ef englō dvql at fqr sinne.
þ|vi at þeir fara á eino augabragþe | m|þle himenf. oc iarþar.
fva sk|ot(t) | sé maþr má renna hug finō. Oc f(r)|emia þeir
fýflo sína ófýnelega. fv(a) | sé ero síaluer ófýneleger. En
þo (m)|ego englar vit^wfc mænnō fýneleg(a) | þa ef þeir vilha 35

vocōndō epa souq|ndō í necq̄rre licālegre a síono. þeirre ef
 þeir taca í lofte. oc eýþ|efc fú afíona í lofte þa ef þeir fara
 | til himenf. En til þeff vit^vfc englar | fýnelega stundō. at
 v^v fcýlē trúa | ófýnelegō c^vfte þeirra. þvi at til | þeff geórafc
 allar fýnelegar iar|teiner. at v^v truē ófýnelegō. En | allz v^v 5
 hōldō 1 dag hōtíp þa. ef Mi|chael engell vit^vpe at halda
 fcýl|de. þa scolō v^v reóþa necq̄t fcýr|ra of dýrþ þessa engelf
 at v^v vitē | hvert v^v eigō traufst under hōnō | ef v^v vihō calla
 a þ off til arnarþar | orþf. þvi at helgar ritningar fe|gia þ a
 margar lunder af goþe | umb frā of apra engla vegfama|þan 10
 oc settan hæfþingia anna|rra engla. Sia engell heuer offt |
 vit^vtc^k fpamōnnō. oc fýnda þ|eim óorþna hlute. oc þægþar
 beó|ner þeirra fýr goþe. fva fē þ m|ælte fíalfr. vþ daniel
 fpamann | Ec em fa engell. ef feórec beón|er ýþrar goþe.
 Þessa engelf dýrþ fa ioan 1 hina fýn finne. oc | Mēlte. 15
 Engell stóp hia altare. oc | hafþe gollect reykelserker í |
 hende. oc vas hōnō fellt mart | reykelse. Pat ero beóner he|
 3. dálkr lagra. at þ geórþe dýrlegan ilm | fýr gollego altare. þat ef
 fýr aug|lite goþf. Af þvi scolō v^v offt calla | engla goþf til
 fulltingf off. þvi at | þeir þégia beóner oc efla off a fl|(n)o 20
 arnarþar orþe. Sia engell Mic|(ha)el ef fettr hæfþinge paradýfar. |
 oc heuer þ vellde ýuer allar an|der réttlát^v. at leiþa þær 1
 paradýfú fra quolō. Af þvi ef goþ beþe|nn 1 hverio lícfæ'ngue.
 at þ fend|e Michaelē engel amót ændom | manna. at leiþa
 þær til friþar f^v | vellde dæfla. Af þvi scolō v^v at | hýllafc 25
 þenna engel í beónō. | oc í góþgeórningō. at þ fétte and|er
 órar vþ goþ. meþ fíno fulltinge. Sia engell scal coma a
 enō | efftō dogō a mót antacrifte oc | drepa hann meþ elldíngo.
 oc fýr fara vellde hanf þvi ef þ ha|fþe apr 1 gegn goþf vinō.
 Af þ|vi biþiō v^v þenna engel goþf. | at þ arne off fígrf af 30
 goþe ígeg|n óvinō órō. oc stopve fiandr ó|ra fýnelega oc
 ófýnelega. Af | þvi ef off nauþfýn at dýrca h|elga engla 1
 beónō órō. oc calla | á þá til fulltingf í allre freiftne varre.
 Þvi at v^v megō eónglo góþ' of afla. ne ýver freift|ne ftuga æn
 goþf c^vfte. oc engla fulltinge. Varþ hallz enge|ll ef fendr 35

hverio manne til | fulltingi þa ef þ ef skirþr. fa | ef mannenn
 esse til gopra h|luta. oc hlue viþ illo. En ef | maprenn
 vȳcr efter teyg|ngo fiándanf. oc geórer sȳnþer. þa hverfr
 fra hōnō varþ | hallz engell óglapr. en engell | andscotanf
 5 keōr í stap þf. fa ef | mannenn fȳfer of valt til sȳnþa | oc
 til galeysef. En ef gopf mǫscu|nn gefr mannenō at iþraf
 sȳnþa | af ællo hiarta. þa kéōr afr varþ | hallz engell til
 þess manne fagn|ande oc recr bra(u)t fra hōnō andscota
 engel þann ef þ hafþe tæd|an. oc efter þ mannenn i annat
 finn | til endr bótar líff. En af þvi vit|þofc forþō sȳnelega 10
 varþhallz englar helgō feþrō. oc spamōnnō. | at v' scȳlē þvi
 trua at off fȳlgia | oc varþhallz englar sliet et fama|se þei.
 ef v' vilō efter þeirra deó|mō lua. Rennov' oc þa oft
 hug|órō til hīnesc^m fagnaþa. oc fȳsom|sc af ællō hug til engla
 dȳþar. en | minnōfc þo at v' erō molld oc | asca. oc hreinso 15
 off í tára brunne | af sȳnþa favre. Sa ef litet lán heuer
 þione þ trulega gobe í lítlo | lánē. oc geue æþrō gop deóme
 | sinna verca. at þ se maclegr eor|endrechi gopf. Sa ef
 mikit lán | heuer. vese þ þrr viþ nænga sína | af miclo lane
 at þ mege verþa h|æuoþ ærr gopf. Sȳnō v' gop fȳstken 20
 nængō orō c^mfta verc oc | veitō upphalld (o)styrkiō meþ
 v|arcunn. at v' fyllē hþ hīnescra | c^mfta. Stōndō v' hraúftlega
 i geg|n freistne fianda. oc hæuō allt | costgæue til þess at
 fr'ra nænga | óra sȳnþō. at v' megē ghkiasc v|elldes englō.
 Hreinso v' hiorto | ór. af ónýtō hugrenningō. sva | at eigi 25
 at einf leþrettefc vand|er m'n. af órō deómō. heldr bat|ne
 oc góþer. at v' verþē ghker | hæþþingio. oc drottō. Hælldō
 | v' iāfngirne í ællō hlutō. oc vesō.

A. M. 686. B. 4to. fyrri blaðstúfr. a.

þ þar mærg gop v'c riten þa er kngren hafþi gær. þa
 felde gregori^o tær. 7 gecc til petrs kirkio. 7 þaþ fȳr' kinō 30
 at guþ tōki ænd þs or piñlō. þa vit^mþez þō engell guþs
 7 sagþi þōn þs heyrþa. 7 var þ mintr a at egi scȳlldi
 þ optar þiþia fir' heinō mane dæþō. Gregori^o var pp

prettan vetr 7 sex mænoþr 7 fimtan daga. en síþ for
 þ̄ af þessō héimi til guþs. 7 var grafin 1 petrs kirk
 hia þ' er hvila helg' pavar. leo gelafi⁹ siphci⁹. 7 fimachvs

a scipino. 7 kýrþi þegar vepret 7 gaf guþ þei býr til 5
 lands. þa er cuthbertus vacþi eina hv'ia nott meþ fe
 hirþō. þa fa þ̄ ænd eins heilags býscupf fara til
 himis meþ englō. 7 reyndiz a þre stundo vereþ hafa and
 lat býscupf sem cuthbertuf hafþi fet ænd þs fara til hi
 minf. en þ̄ gqrþiz þa muncr þvi nest. 7 ox dag fra degi igobō 10
 v'kō. Vtlendr maþr necqr. kō of dag. 7 laþaþi þ̄ þan 7 fet-
 ti borþ fýr' þ̄. en er þ̄ for ept' bræþ ðifci 1 klæfa. þa var
 geftrin horfin

A. M. 655. 4to. Fragm. XXI.

15

I. bla. enf 7 floctnaþi ellðrin þegar. Sif̄ var þ̄ til byscups tekín
 fē utw'þ var af guþi. 7 fýndi þ̄ byscupf tign 1 keningō 7 iar
 temō. Vigt uatn fellði þ̄ husbuanda nocq^{or} siúcō. 7 uarþ han
 þegar heill. er þ̄ b'gþi þvi vatni. EN gaf þ̄ heilso meýio nac
 q're. þa er þ̄ smurþi þa vigþu vifsmiorve. EN hvarf þ̄ til sveis 20
 nocq^{or}s síves. 7 varþ þ̄ þegar heill. en anan ungan man nær
 fva ðaþan greðði þ̄ meþ eini samān þon 7 bletfan. Spalecs
 anda hafþi þ̄. 7 vissi fir' bæþi sitt andlat 7 marg^{or} anarra.
 7 gecc þ' ept'er þ̄ sagþi. þa er cuthbert⁹ toc bana fott. þa
 toc þ̄ vanheilan munc nocq^{or}n til þionofto vif sic. 7 25
 toc fa heilfo en fýrsta dag er þ̄ leiðði Cuthbertū til kir-
 kio. En Cuthb^t⁹ andapiz 1 dægon. eini nott fir' Bndict⁹
 Benedictuf hafþi gamals manz (af fñ bñdicto). meffo
 síþu a ungō alldri. oc hifþi ecki at heis munobō. 7 eig-
 napiz nafn sitt 1 gobō síþu. þ't bñdict⁹ þvþiz bletfapr. þa 30
 er foftr þs fellði t'g af borþi. 7 bræt 1 fundr þ' er þi var lét
 þa gecc bñdict⁹ til þonar. 7 hafþi meþ s' t'gs brotin. 7 gat
 þ̄ þat af guþi at t'git var heilt fva at engi brestfr
 var a þvi. Pa gecc .b. 1 einfeto 7 var þar þria vetr. fva
 at muncr ein vissi einfeto þs fa er þō fqrþi fqtflo. 35

unz ðrottun vit^u þi þ^u nacq^rō. hvar .b. var 1 einfeto.
 Sif^u fundu fehirþar h. 7 toc h þa at k^ynaz alþýþo.
 fiandi freistapi h^s of dag 7 flo 1 hug hō rangri fýSi
 at fina kono þa er hō hafpi forþō kun vⁱt. EN er
 h var a fær komin. þa veltuz h 1 klūgrī 7 þyrne b^r 5
 7 hefndi s⁷ þess er h girnþi rang^u hluta. 7 varþ h
 allðregi síþ^u fir^u sícrī freistni. Munkar or eino mūc
 livi baþo at h scýlldi v^a abótu þ^ra. 7 gǫrþe h. sva

- 2. bls.** en er þei þottu h s⁷ stræng boþor(þ) biþa. þa fýlduz þ^r upp illfco
 1 gegn hō. 7 blendo eitre drycc h^s 1 glærk⁷e. en er hō var drýkr 10
 fa fǫrþr. þa gǫrþi croSmarc yfer k⁷eno apr h tǫki viþ 7 spracc
 þ^r ifundr. fē h hefpi steini aloftut. þa scilþi h velar þ^ra 7 baþ
 þa leita s⁷ anarf. abóta. en h for þapan a bræt apr til einfe-
 to sínar. þa kvomo marg⁷ til h^s þ^r er guþi uilldu þiona.
 7 fetu h tolf munchif scamt fra einfeto síni. Svartan sian- 15
 ða þan er h fa munc ein ut leiþa or kirkio þa er aprer bæ
 þo fyr^u fer. þan læft h meþ vendi 7 rac a bræt. EN mūcren
 var síþ^u stapfastr a þonō fē aprer. en gát h þat af guþi. at
 vatn spratt upp 1 biargi þa er munca þræt vatn 1 nacq^a
 ro mūchvi. Prestr nacq^rar æfundapi bⁿdictū. 7 fendi honō 20
 eitrblandit bræþ til fǫtlo. en h toc uþ þvi. 7 víssi þo
 at eitr var 1 bræþino. en h^ufn var vanr at koma hvⁿ
 aptan. 7 taca fǫtlo or hendi bⁿdict^o. en h castapi hino
 eitrblandna bræþi fir^u hrafnin. 7 baþ h þar þvi niþr
 kasta er allðregi fýndiz. 7 gǫrþi h^ufnin fē bⁿdict^o bæþ 25
 EN er þ^rstrin leitapi meīs bⁿdicto 7 lerisveinō h^s. þa
 firþez bⁿdict^o reiþi h^s. 7 for til stapar þes er heitr
 monta cassin. EN þ^rstrin toc b^uþan dæþa hlta síþar.
 EN bⁿdictuf bræt niþr blot 7 heipni þa er þar var
 fir^u 1 bæ er h cō 7 snæyrī bæiar mænū til tru. ok 30
 fetu h þar mikit munchif. Stein nocq^{er} var fa er mⁿ
 matto eigi or stap velta apr bⁿdict^o bletsapi steinin
 7 varþ h þegar lettr. en sevrþgob sanz und⁷ steininō
 7 var þvi kastat 1 elldh^o munca. EN of nottina sýn-
 ðiz munkō fem elldr brýne af seýrþgobino 7 lo- 35

- gafi hufit allt. en b̄ndict' bap þa signa sic 7 q'þ
- 3. bla.** þa leit IHC hugrenigar þ'ra 7 mælti. Hv't rici mun eyþaz þ' er
fundr scipt v'þr 1 fer. 7 mun falla hv't h' a anat. En ef fian-
din er fundr sciptr 1 S' siælfō hv'fo mon þa standa rici h̄s.
fē er fegit mic 1 belzebug reca diæfla fra opō. en ef ec 5
rec diæfla fra opō 1 c'ftu heilags anda. þa mun kōa guþs
riki til ýþvar. Iartein fu er ðrottin fýndi hcālega geriz hv'n
ðag andlega 1 alþýþo livi. Þa er guþ snýr til hogværif g'mō
hiærtū sva fē diæful opō. En þ'r taca guþf lof vatta er fýr
þægþo of c'ftz dýrþ sva fē þ'r v'1 omala. Gýþingar læsto- 10
þo iartein' d'ttin' 7 q'þo h̄ iohreinō anda diæfla a bræt reca.
þ't offtopa men laſta þolenmōþi litillat' þ'ra er grileics
anda reca fra s'. 7 fegia þ'r þa eigi fýr trv. hellðr fýr' hvg
leýfi. eigi viha hefnaz uþ ovine fina. Sum' bæþo h̄ fýna
s' tacn af h̄ini. 7 gæto eigi. þ't þ'r mego eigi fina h̄inesca 15
hluti er eigi nýta s' þ' er þ'r heýra eþa ſia gott a iærþo.
En ð'ttin fýndi hv' giæ'ld kōa muno fir' offtopa 7 ofætti m'.
Hv't rici mun eyþaz fundr scipt is' fagþi h̄. 7 falla hv't h'
a anat. Sundr scipt rici eyþiz. þ't ofætti ricif mana g'ir
þei opt vegtion. þa fellr h' hv't a anat. er þ'r hava illa 20
hugi a meþal ſin. er 1 nand eroz. sva fē h̄iona hatr eþa
bua grettor. ef huf fellr a h'. þa brotnar hvartveggia.
þar er hvart mætti anat ſtyþia ef ſtþi. Sva g a oc o-
fatt' nabuar hvar' æþrō mein. þar er þ'r mætte vel
ðuga hvar' æþrō. ef þr v'1 fatt'. Ef ſianði er fundr ſci- 25
ptr 1 S'. hv'so ma þa standa rici h̄ q'þ ð'ttin. Þa er ſiande
fundrſciptr 1 S'. er offtope etfc igegn offtopa 7 recr
ſianði ſianða a bræt. Þa er grim' men rapaz ſiær rapō
eþa vapnō vegaz. EN ðrotten fýndi 1 þei orþō er
iþ' . . . þa er men rako ſianðr fra opō. eþa 30
- 4. bla.** hvat ſu brætrening ſtoþar til andar heilso. Ef ec recc a b'vt
diæfla 1 helgō anda. fagþi h̄. þa mun kōa til ýþvar rici guþ'.
Sa recr diæful a bræt 1 helgō anda. er fýr' þolnmōþi ſtigr ýv'
grimleic. 7 lænar goþo illt ovinō. þa kōmr rici guþs þ'er
eyþ' rici ſianðans. þ't þ' v'þr opt at offtopa men ſnuaz 35

þa til fríðar 7 íþraz illzko sínar. er þr reyna hve mikit
a miðli er opstopa þra sialfra. 7 þolinmoði hina er þei
lænoþo goþo illt.

þom
fioldi

IOH̄S seg' sva 1 guþsþialli sino at ihc for hia sæ gahlee. 7
fylgþi | þra mana er set hæfþo iartein' h̄s. þær er h̄ gerþe 5
yv' siucō mæNō. en þa uar scamt til þafca tþar gýþiga.
þa for IHC til siallz. 7 fat þar með lærifveinō sinō. En
þa er h̄ hof upp ægu sín. þa fa h̄ hin mesta lips siælþa
kōa til sín. 7 mælti við philippū. Hvaþan megō v' b'vþ
kæpa at fōpa þeSa men. en h̄ villdi freista postola sis 10
1 þeSo male. þ't h̄ viSi sialfr hvat h̄ mundi g'a. Phi-
lippuf suarapi. þott tvef hundrapō peninga se b'vþ key-
pt. Þa mon þei at litlu vinaz. þa mælti ein af pos-
tolō ih̄v. andreas broþer simonis petri. Er svein
ein her. sa er hev' fim hleiva bvgbræþs. 7 tva sífca 15
en hvat stōþar þ'. sva miclu liþi. Þa mælti Ihc at
mæNō scýllði scipa 1 fæti. En þar var gras mikit a
velli þei. þar fettuz upp fim þufundir karla. Þa
toc Ihc fi bræþhleiva. 7 tva sífca. 7 blætsapi. 7 scip
ti með uppstiuðō fē h̄ uildi. en er all' hæfþo gno- 20
gt. þa mælti Ihc við lærifveina sína. Samneþ er
þvi er þr leifþu. at eigi fyrfarez. en þr sæmnuþo
7 fýllðo tolf uandlæpa þes. bræþs er fi þufund' m'
leifþo af fim bvghleivō. 7 oc þ' er gecc af tve(umr si)scm.

1)En er lýþr sa iartein þa er ihc geýrþi. þa mæltu þeir sua. 25
Sia er sanlega spamaþr sa er koma mon 1 heim
Drottin mælti við gýþinga. Hv'r ýþvar megi avita mic
of sýnþ. ec segi ýþr satt. af hvi t'íþer m' eigi. Sa er af
guþi er heyr' h̄ orþ guþs. En er megoþ af þvi eigi heyra. at
er erot eigi af guþi. þa sværoþo gýþingar hō 7 mæltu. 30
Signō v' os. þ't þu ert samaritanuf. 7 diæful oþr. ihc mælte
við þa. eigi hevi ec diæful. helldr gæfga ec fæþur min.

1) A. M. 686. B. 4to. síðari blaðstúfr.

fituændō. EN maria heltu dýrligō smýrslō yfer hæfuþ iþv. ⁊ varþ
 ulmr goþr ⁊ hufino. þa mæveloþo um þ lærisveinar iþv. oc
 mæltō. fýr hvi feldi hō eigi þetta hellðr ⁊ gævi þurfamænō.
 IHC svarapi. Fýr hvi telþ er a hendr þe. Gott v'c van hō
 vþ mic. ⁊ smurþi licā min til graptar. Hvargi sē guþspiall 5
 þetta v'þr boþat um heī inan. þa mun sagt v'a hvat
 sia kōna gorþi imining mina. of vallt havit er æma men
 meþ ýþr. en er munuþ eigi mic of vallt hava. en er lýþr

A. M. 671. b. Qv. bls. 3—6.

10

Vær hōldum ⁊ dag hínir kærastu bróðr hatuð allsvall-
 danda guðs ok allra hans heilagra undir einne oc sameigin-
 legre dýrkan. Eign ver mz hinne mesto vanduirkt ok goðfýse
 geýma. at þetta it helgazsta hatuðar halld métte honum sealfum
 ok ællum hans astuínnum þégulikt verða. mz þu at nu 15
 skyllidumz vér eptur skipan andlagra feðra. ok forftiora
 kristinnnar. þa lute at boþa ⁊ dýrkan þessarar hatuðar sem
 áðr hefir afatt verit vm var helligi hōllð. ⁊ afbrigðum boðorða
 Guðs. eða minne uanduirkt. varar skýlldu en¹⁾ vera éttu. Ok
 fýrir þu skolom vér nu mz sannre Guðs ast. ok einkann- 20
 ligre astundan. hallda off fra motgerðum við Guð. EN fremia
 Goð verk honum tal dýrðar ok allre himna hirð. Sékia
 holmennt til heilagrar kirkiv. Lýða tuðum með miklum athuga.
 ok mz sænnum elskhuga til almattugf Guðf. Bénir fram at
 flýtea. lofa hann ok dýrka af øllum hug mz sinum helgum. 25
 Nu fva sem heilagr. papa leo segir ⁊ lestinne. þa skolom
 vér ⁊ upphafe þan lofa. ok dýrka er alla heilaga hefir skapat.
 ok allan heímín hefir í sinne storn ok uallde. Sa hín fame
 skapaðe off mz sínvm almétte. Sva sem alla skepnu. béði
 fýnelega ok vfýnelega. ok siðan er vér hæfðum fallit ⁊ eilifa 30
 fýrdéming. vm glép enna fýrstu manna. þa endrbétte hann
 off mikunnfamelega. mz sinum dreym ok dæða. hann ueitir
 þeim²⁾ líf ok heilfo varom líkønum ok varðueitir. han ler

¹⁾ í hdr. e⁷. ²⁾ í hdr. strykad undir það; á því að líkum að fleppa því.

off féðe ok kléðe. ok aðra næðfýnlega lute líkamanf. EN þo at hann hafe off ueitt mart ok mikit. þa er þat ofamvirklegra fleira ok meira. er hann sialfr heitr off fyrir. ef uer lifum réttliga. ok þionum honum goðfufliga. Þar næft skulum vér¹⁾ lofa ok tigna sæla Guðf móður Maríam er réttliga 5 kallaz Guðf mustere. ok herberge heilagf anda. þu at af hennar hreino holde tok eingetin Guðf sunr. hín helgazsta sín líkama. EN leyfte allt mannkýn. fra eilifum dæða. þolande líkamf dæða. a hínum heilaga krossfe. ok þu haleitare dýrð. sem hon hefir æðlaz í eilifo ríki mz sínum fýne. en allir 10 aðrir guðf helgir. þar sem hon er upp hafit yfir øll engla fýlke. Ríkíande eilíflega í háfete með sínum Xpí. þeim mun ma hon off meire mífkun þíga af allz ualldanda eude. mz sínu árnadar orðe. Vér skolum ok urðulega uegfama a þessum dýrðar dege. alla húniríkef engla er guði þíona. an 15 aflate. ok hanf boð fýlla ok fremia í héime þessom. ok uéita off mz guðf stýrk verndir ok uarðueizlu motu illzku ok umfangum vhréinna anda. Sva skolom vér a þessom dege dýrka heilaga hœfuð feðr. er vér utum verit hafa. Guði kéra frá upphafe heimfbygðar. ok hann séalfir fagðe þeim sínn vilía 20 fyrir embætti sína engla.

Her næft eigum ver at lofa guðf spamenn. huerium er hann sialfr urðiz at uéita sua mikinn fagnað at hann fagði þeim fyrir ok fýndí hín æztu sín stórmerkí af holldgan ok hínгатburðe sunar sínf. varf herra íþu X. ok laufn mannkýnsínf. sua sem sialfir spamenníinner fettu j sínar bókr. Meðr þessum eigum ver éinkannlega at vegfama guðf postola ok hanf heilaga guðfíallamenn ok lærífuéina er naðu at séa séalfan laufnara varn íþm Xpím líkamlegha. ok heyrðv²⁾ hína hialpsamhígtu hanf læríng ok predíkan. af sialff hanf 30 munni. sem þeir ok þeirra eptírkomendr kenndu síðan j verolldínní eptir hanf boðorði. „ Her með skýlldumz ver vírðulega at tigna heilaga þíninga vatta Kríftz. þa er sínu

¹⁾ skulum vér: tvítekið í hdr. ²⁾ bætt við in marg. heyrðu.

blóði hafa ut steýpt fyrir aft varf herra ok hialpara Iþu
 Xpí. ok til truar styrkingar heilagri kristni. Sumir af þessum
 voru halfhognir. sumir flegnar kuikar sumir grýttar. sumum
 fíkt jfíó. eða j vötn. Sumir voru brendir ok bælldir. ok
 með ýmiflegum píslum drepnir ok deýddir ok öðluðuz sva 5
 himneska sagnaði. „ Þessum fylgía bæði at tíma ok
 verðleik sælir ok heilagir guðf iatarar. þeir sem nu hafa
 eilifa qmbun j himinræki fyrir sinn helgan lifnat. ok hinar
 rettaztu kenningar er þeir fluttu fram j kristninni. Heilagar
 meyar eru her næst dýrkandi meðr hátíðar halldi þessa dagf. 10
 þær sem fyrir þi hafa eignaz udauðlegan brudguma a himnum
 at þær vildu fyrir hanf sakar engan eifka dauðlegan brud-
 guma a iardræki. at hófnaðum ok fyrirritnum likamleghum
 lýftingum. Vtalegr fiolde meyananna for ok með figri píslar-
 vóttufinf af þessu ftundlegha lifi til eilifra ok uumræðihgra 15
 fagnaða. Þessum qlum guðf heilogum sem nu voru gréindir.
 fkyllidumz ver at hallda þessa hátuð með hinní mestu virðingu
 eptur varu megni þess vóntandi ok af ollum hug æfkiandi at
 fyrir þeirra bðnir ok verðleika. megin ver koma til eilifrar
 áfýnar allzualldanda guðf. 20

Harða fýgr ok hialpsamlig er þessi fkipan heilagrar
 kristni. stadfest af hinum hæftum hennar forftiorum. at til
 dýrðar himna konungi ok hanf astvinum fe halldin á hueriu
 aare. eínkamlegh hátuð allri himna hirð. ok hinn næsta dagh
 eptur góriz tíðir j heilagri kirkju fyrir fálum allra þeirra 25
 manna sem rett trúande hafa framfarit. af þessare verollo.
 ok bóna þurfo. Enn þat er rett trúat af fálum framfarinna
 m(anna) eptur þi sem vattar heilog ritning ok kenneseðr
 kristnennar hafa fkýrt. at allir þær menn sem mz fanre
 iðran fýnda sinna. ok með guðf eifku hafa viðfkiuz þetta et 30
 ftundlega lif fýr enn þær hafe fullkomlega lukt fkriftum
 sinum ok ýfir botum sinna afbrigða. Þa þola þér fálur
 ftundhgar þinur til hréinsanar eptur dæðann ok þeirra þess
 hattar þinur. mego lettaz ok fkiotara lýctaz fyrir meffo
 fongva. ok þéna halld. ølmofo gerðir. ok oll ønnur milde verk 35

þá sem geraz af *rett kristnum mǫnnum* eptir *rettri* ikipan heilagrar *kirkju*. fyrir þeirra *manna* sálum sem *rett kristnir* hafa við skilz heimín. En þeirra *manna* sálur. sem *eigi* sár- guðuz í *nockorum* fýnda fleckum eptir tekna heilaga skirn ok sva hinna. sem eptir framða miðverka hafa fullkomlega 5 hréinfaz mz skriptum ok ýfirbotum við Guð. mzan þeir lifðu her í likama. eða ella hafa þeir stundlega þínu þolat eptir sitt liflat til algerar hreinsanar. sva sem fýr var fagt. þa skolo þeir þegar fara í eilífan ok vvmreðilegan fagnat *himnriks*. En hinna sálur sem í *nockorre* dæðlegre fýnd hafa daít 10 iðranar læfir. þa fara þegar í helute eptir líkamf dæðann. Sva sem ok þeirra sálur sem *eigi* hreinsuðuz við heilaga skirn af hinne gæmlo fýnd ok hafa þeir þo *eigi* iafnar þínur. Þessa lute sem nu voro fagðir skolom ver fastlega trva vtan allt ef. ok sva þat at allir menn skulo mz hinum sámmom líkómum upp rísa 15 a domf dege. ok koma fyrir domstol varf herra íþu X'. ok giallda þá guðe skýnfemd af ollum sinum verkum. Skulu þa uandir menn fara með eilífre fýrdémung í endalæfa þínu. Enn retlatir menn í líf eilíft. ok fullkomin fagnat mz Guðe ok helgum monnum. 20

A. M. 686 B. 4to. fremra blaðið.

- s. na scal. fyr þer facar at þei se lathiga tilkent. þa muno þr þo farasc iglöpō sinō En ec mun hef ta ond þra at yðr segg' gð. en ef ér kenit þei optlīga 7 segit þei hvat þr scolo varasc. eþ hvat g'a. en þr gefi n̄ gā aminingō yðrō. 7 gleymi eþ orōki eigi þ. 25 er þr ro við varaðer. þa muno þr farasc með meiri sęcð af fýndō sinō. En er hafet leyfta yðr undan sęcðō við g'd of þan hlut. 7 heiter þ þa ekki mangiol lden at yðr I þarf 7 n̄ alla a euneg at lera eþ á muna. þt opt kan þ v'þa at su kening stoþar qðrō. er qðrō sto 30 ðar n̄. Sva sē poll þi mlt við lerefveina sína titū 7 timotheū. þ mlt þ við titū at þ seyllði avita með ríki. en vþ timotheū mlt þ at þ seyllði kena með

þolenmǫði 7 hogv'ę. Hvi ęę' þ er ę þæð odrō at kena
 með ríki. en ędrō með hogv'ę 7 þolenmǫði. nema þ'
 at tu' var hogv'r 7 míuclyndr. 7 mlt ę af þ' at ę
 ęyllði kena með ríki. at þa v'í síþr hęgt at orękia
 ef með ríki gingi. En timothe' var ríclyndr. 7 hva' 5
 í hugęcote. 7 mlt ę þ'. at ę ęyllði kena með hogv'e
 rę 7 þolenmǫði. at þei þurfte s3 aprt at hallda. 7
 at stęþva er acaflyndr var. at n vęitte ę þæ a'łæp
 ı breþi fını. í banęetnıngō. eþ forboðō. er ęęę ęęte.
 7 ęęđi ę ęęđr ęęla en ęęđōr ęuca. þat v'þr fa 7 at 10
 lita er kenn'. til hv's þer ó falln' er til hlyða. at n
 mełi ę fyr þei myrkt. er ltila ęeılntę hafa. 7 n
 sva langt saman. at torvełlt ęe þei er til hlyða
 at muna eft' þ' er melłt er. Nu ęcal ęęęia ýđr bo
 đord þæ. er fylęia eiga c'ftnō dōe. 7 c'ftn' m v'þa ęc 15
 yllđ' til at fylla. þæ en ęęō. er đ'č'n var ęialfr hef'
 bođet ı ęđ'ęęęllō. 7 quađ þæ hv'n v'þa at hafa. þra
 er hıolp vıllđi ęþlaz. 7 hımrıkes ęęlo. 7 s' hitt með
 2. bls. vıđ hvat ę varađi at n ęeyłldi ę'a. Fyrft ęcal m'
 ęłęca đ'č'n ęđ ęın af ęllō hug. 7 ollō craptı. en þar 20
 neft ęłęca hv'n c'ften man ęe ęıalfan ęic. ęcal
 m' n men đrepa. ne ęęra. n ętela. n ęırnaęc a a-
 nars eıęın at ręngo. n hugvıtıı b'a. v'a vıđ al
 la men ęodr. þa er vel fara með ęer. 7 þ' eıtt
 vıđ anan ę'a. er manı þyki v'ı ęęrt vıđ ęic at 25
 ęva ęe. Hırta hca'a ęın. 7 mōđe ę nacqvāt ı meı
 nętō. at ę v'þı óbeıđull til rang' hta. v'þa hor
 vetna meıra ęđs vıha en ęın. ęłęca meıra fof-
 tor en c'ęer. beına fyr fatękiē. cęđa nęđa. vı-
 tıa ęıvc". 7 leıta þei hogynđa. ę"va đæđa. Hvg- 30
 ęa þa er hryęv'r ó af harmı. ęęęia n hug a v'all-
 đar ęcemton ęcāęęęa. ęęlla s3 oft ęına þangat
 til er ęđ er. reıđaz n. þa latı ę b"t farēt. 7 ęe ęcā
 ręęr. v'ı n velıı ne ótrúr ı ęcapı. meła n þar fa-
 ęrt er maþ' hıęr flatt ęverıa n rangęęrı. s3 ęcal 35

et sana seǵia avallt ef m^r veit. g^a engō manı
meingrð. en fyr gefa qðrō b^{wt} þot anar miš-
biōð. gıallða ñ ıllt a motı illo. ełřca óvını fina
fyr guðs facar. v^a vel við vını fina ı trulyndr.
meła vel við þan at motı þot manı se bolvat. 5
þola vel meing^rþ^r. ı hefna ñ. v^a ñ metnaðar m^r.
ı ñ ofvndfār. ñ of dryckıo maðr. ne acařega ge-
r. ñ svefnogr ne latr. ne ohlyðen. eþ^r moğlonar fār.
ne bacmall. eþ^r nıassfār. fela von^r fina alla und^r guði.
ı þacca guði þ^r allt er maðr m^a gott gera. en faca 10
řıalfan řıc fyr þ^r allt er miřgort v^rþ^r. Lata ř^r ñ or hv-
g ganga anlaz ðog^r řıt. ne hełvıteř q^llar. v^a ñ ř-
latr miłðr ne řıolmologr all^m řızt heřřemog^rgr. v^a
ñ þreten ne þıorkoðrıvgr. v^a optlıga a þonō ı ełřca

A. M. 686. 4to. B. aptara blaðið.

all^r cęe til hotuðar þřar er nolgaðez. heði ór ıorřolō. 15
ı qllō naleğıō řřoðō eⁿō meırō. at ř vıřı roð þřa
hvat ór řcyllði raða. þ^r villðo all^r at leřta under guð
ráðs. En þa er b^ccop gek til řrettar við ð^otten at
venıo. þa varþ ñ dvql a þ^r at all^r heyrðo ór řong-
hı roð řsaıaf. Egredıet^r u^ga. út mon ganga vqnd^r 20
af kynı ıeffa. ı blōmı af rótt řř mun upp řřuga. ı hvı-
lařc v^r þō andı ð^otenř. andı řpeke ı řılınıgar. Andı
rað^r ı řřırçðar. andı vıřco ı miłðı. ı mun řřılla ř andı
hręzlo ð^otenř. þa bæð abiathar b^ccop. at alla af kynı
ðauıđ calla þa er ocuangaþer v^ę. at þer řcyllði řř- 25
ra vqndō řına til alt^a. ı at þeř vqndr řcyllði g^oþa ta-
ca ı a ofan v^rþō řcyllði řıtıa andı ð^ořıf ı ðvřo ařono.
lı^z řıa v^a ř^r řařnandı meřna. En ıořep var ór kynı
ðōs. řa řařı ko atta. ı ř attı řono. En honō řyndeřc
ořmelect með þ^r at ř attı řono. ı þorðı ř þ^r ñ at eřıg- 30
na ř^r vıgða meř. at æðrō řřronðō řınō vqndō. ř eıř
řal řın vqnd. En með þvı. at engı varð vıⁿ. þa leř-
tar en b^ccop raðř til gðs. Guð řvaraði. řa eıř heřer

ñ sïn vönd förðan. er meyna scal fastna. En þa var
 Iosep frā leidr með vönd sïn. ⁊ fase blomi a vendi hf.
 ⁊ ðufa sitandi a or hīnō com. þa varð öllō æðsæt
 hv'r meyna scyllði fer fastna. þa fer Iosep ⁊ beth-
 leef b'. ⁊ biofc við brudcæpe. En maria u'go dñi for 5
 með öðrō vii. meyiō iānollð'm sīnō til frendhīðf
 sīnf ⁊ galileā. þa var sendr ang'ls gab'el. á eni fyr-
 sto tūð hetcomo marie i galileā af gði til þar. ⁊ q'ð-
 ði þa bhðlega. ⁊ māt. heil þu maria fyll mīsc'nar.
 dñf er meþ þ'. blezōð ertu f'mar öllō m. þ't þu fant 10
 mīsc'n Guðs. ⁊ valþer þer hrēinlive. ⁊ fyr þa fōc ertu
 maclec er fundin ert ón ranglete. ⁊ on sýndō
 síðari bls. mundu son ala. ⁊ mun fa callaz sonr gðf. En maria
 sv'apí. V'þi m' ept' orðō þinō. En iosep fór af gypigaðð ⁊ Ga
 lilea til brudcæpf sīnf. þa varð þ var við at h° var 15
 hafandi. ⁊ hugði þ at scilha við hā. En þa vit'þez hō
 ang'ls dñi ⁊ svefni. ⁊ māt. h(eyr þu Iosep so)nr ððf. hrę-
 þz ñ þu at varðveita cost cono þinar marie. þ't þ'
 er með hene er. er af helgō anda gętit. Hon
 mon son ala. ⁊ mon callaz nafn hf ihc. En iosep 20
 ept' bodi engelfēs varðveitte rað marie festar-
 cono sīnar hrēinlīga. en a enō IX. manaðe hafna-
 renar. þa cō iosep með festarkō sīni ⁊ bethleē. En
 er þau voro þar. þa v° fyllð' dagar. at h° qh son sīn. ⁊
 onor rōc þau fē guðsþioll segia. Biðiō nu ena hel- 25
 go mey marie þa er öðlaðezc at geta ð'tū. ⁊ man
 grōðera heisenf. late s' sōma avallt oS at tōia
 sīnō vegsemðō. ⁊ hreimfa oS f' loftō með millði
 heilag' hōna sīna. ⁊ öllō hlvtō goðō at fylgía.
 naē v' hana sīa ⁊ saman lofa með öllō helgō i hi- 30
 minriki of allar allð' v'allða. am.
 þei ðege. ⁊ a þ're stundo dagf fē adam hafði mīf-
 gort ⁊ þæ eva i paradif. ⁊ b'tet boðorð gðs. ⁊
 etet epli þ' er guð hafði banat þei. ⁊ fyr þer facar var
 himinrike byrgt þeþi fyr þei. ⁊ öllō átboga þ'ra. sęn- 35

di gð d^oten engell sín Gab'el til fyndar við marie
 með þ' eyrendi at fegia henni þ' at guð sialfr kauf
 þa til moðor s'. 7 h^o fcyldi v'þa hafandi at gðs fyn
 en þ' eyrendi bar angls hęni a þeSō dęgi. er nu hōlldō
 v'. H^o var þa ein saman í hufi er angls cō at fęgia hę- 5
 ni þeSi storm'ki. Angls q^wðði þa vel. 7 mlt s^a. Aue
 maria fvll míficnar. ð^otñ er með þér. blezōð ertu
 ñ f^m of aðrar konor. 7 lofadr er avqxt r q'ðar þínf.

A. M. 686. B. 4to. blaðstúfr, fyrri bls.

við vilnaz þeS at gþ mune honō þ lata v' þa at necq^re lícn.
 En þo | at hvoru. er ñ hafcalæft meþ S^a fer f^m. at fa er 10
 véne kostren. at | taka ñ corp^o dñi. Sva fē mel' of þat
 Ilari^o b'cop. er m' er lęnge andvane þ^rrar þionofto fęger þ.
 þa er 7 hęttlect at þ v'þe andvane hę'lfo. | 7 hialpar. Sva
 meþ' 7 æg^otn^o b'. hcar m' ltellęte yðvart. þ' er er erot |
 h'ððer of hag yðvarn. 7 oezk at taka corp^o dñi. en meðan 15
 ér taket ñ | þa hcar m' ñ. Af þ' mel' þ fva. at þ q'þr. f'
 lica. 7 þo ñ lica. at þ véit glęgt tvenar abyrgþ' a þ' raþe.
 Enda mon ęigi mega vþ dylhaz. at abyrgþ^oden mon mickil
 v'a. þ't v' ffo ñ fialldan þar en fomo ðome fē pl'en fia

síðari bls.

os. a necq^rrn veg 7 munoplife. eþ 7 ofate. 7 agrirne rang^o. eþ 20
 7 g'mleic. | í ofmetnaðe. eþ 7 ofund. eþ í orþō illō. Bidiō
 nu þess emcō a þese tíð|at gð ðroten ęfle os til þes. at fva
 megē v' hallða upp'fo tíð c'ftz læ | fñ'a varf. er v' naē qll
 fegen þ at lita á upp'fo tíð uare. 7 þaþ fra | fē v' ei 7 ei
 með honō í hinefco rike. þar er þ sialfr hef' vęll|ðe með 25
 guðe fęðr almotkō. 7 meþ hęlgō anda liv' 7 riker of all'lar
 allðer allða.

(S)ía er hotiðar ðagr er | hallðin af upfignig ðrotēnf
 várf I^r X^c. oc eigo all' c'ftn' m. lof | gþ's f^m fęra. 7 þangat
 hvg orō ept' at rena. er 7 dag fte up I^r. X^c. 30

A. M. 655. 4to. fragm. XXVI. fyrri bl.

(rætt) lætef. Sa ær uar í guðs áfíóno oc ætlaðe fer æige nakquat at uera glíkr guðe. æn hann lægðe sík síalfan oc tók líkam þrelz gærr í glicking manna. oc fundin at búninge fæm maþr oc gerþitz hlýþinn allt til bana kroS. En æf guðs vellðe þrængðez í líko litelléte. fyr hui drambar mannlíg 5 oftyrkð í necqværiom hlut.

Tóm dýrð mæler. Gerþu gott þat ær þú mátt oc fýn ællom þat gott ær þú gærer at þú kallez goþr af ællom. oc fýnetz heilagr oc gæfogr af mænnom ok uinr guðs. oc man þa mannge þik fyr líta, næ þær hafna hælldr mano aller þic 10 at skýlldo vægfama.

Hrætzla drottens fvarar: æf þú gærr nacquat gott gær þu æigi fyr framliðanda veg hældr ælifom veg oc læyn fæm þú mátt þui ær þu gærer. æn æf þú mátt æige ællo læyna þá fæ þó í hugnom vilí at læyna. oc værðr þá ænge dirþþ 15 af fýningo oc æige fýnd at fýna stundom þat ær þú vil(der) avallt læynt hafa. Sua mattv fylla gagnstaðlæg atqueþe drottens þar ær hann mælte fva: þa ær þv gerer ælmufo gæðe vite æige hin vinstre hænd þin hvat hin hægre gærer. at ælmuþa þin fæ í læýndom lvtom oc faðær þinn fa ær fær 20 í læýndom stað man giallda þær. Ænn mælte hann. Lýfæ hóf ýðvart fýrer mænnom at þær síá verk ýðor géð ok dýrke fæðor ýðvarn þann ær á himnom ær. Varatztv víþ þat at æige snútz þat atqvæðe til þin ær mælt ær við skrópa menn. Aull verk sín gæra þær til þæs at þær vægfamætz 25 af mænnom. Satt fæge æk ýðr, tóko þær þat lof ær þær ælfskodo. Hýgg at þú þær í ællom lvtom þæim ær þú gærer at æige dramber þú í mætnade. þvi at þú hæýrðer drotten mæla við þá ær dýrkoðvz af iartæinom. Sa æk anfkota falla fua fæm ældeng af himne. 30

Glicking géðf vercf mæhr. Þui at þú gærer ække géðf í læýndom lvtom. fægðo þik vtan væra géðan, þott þu bæiðez þæs æige innan at æige verþer þú kenndr ok rækþr af ællom.

síðara bl.

næ later himenrike. hælldr kappgiarner oc alfs mæn i goþo uærke.

Ounapfæm ræikon mælar. Æf þú truer guð uæra huarvætna. Fýr hui varðuæiter þv æinn stað sua rækelega þann ær þó ær þar mart illt gært. Æn fêr æigi hælldr i 5 annan stað þan ær betri ær.

Vnaðfæme suarar. Gvð er huarvætna fæm þv fannar. þa ær æigi sua staðr fyrilatande ær þu bæipez at flýia þui at guð ær i þæim stað. Æn þu munt suara. Bætra staðar læita æk. oc mun æk betra sinna. Æn æk sværa. Væitz þu 10 at æigi munþv bætra stað sinna næ slikan. fæm þv hæfir hæýrt at diæfull reþ fik fra æþa hinn fyrste maþr. Minntztu at hinn fyrste ængell fæll af himne ok hinn fyrste .Y. var rækenn ór paradífv ok kom niðr i vtlægð þæsa hæimf. Hýgþu oc at þvi at lóp forþom var hæilagr mæþan hann var 15 mæþ illom mænnom i sodomif borg. Æn ær hann miþgerþe þa ær hann kom þaðan i bræt oc varð tældr i æruelæk staðar þeirra. Oýnde ræikanar ðrægr necqværia mænn fra andlego verke þa ær staþfaster varo i einom stað oc bindr þa i iarplegom fýftlom oc þrængir þeim i hina herfelegsto hlute 20 i gægn orþom postolanf. ær þætta mæli. Engi a þæirra at binda fik i veraldlego starfe ær gvðs ridare ær, æf hann vill þæim lika, ær hann fal fik a hende. Ænn mælte hann. Værþet þær alldræge a mille þona hælldr gæret þær gvþe þacker i ællom lutom. Oruinnon mæler. Margar fýnder ok 25 storar oc þungar oc otallegar gærþer þv oc læ(i)ðrætter þu ænn æige atfærð þina til hinf bætra. hælldr ærtu buñdeñ oc haldeñ ávallt i illre vænio fæm þu ser sialfr. þu læitar viþ upp at rífa, æn þægar scriþnar þu under fýnþa býrþe. Hvat mantu þa gera ær þu væitz uifa þining fýr hiðna lute. 30 æn æi kæmr ýfer bót fýr nýlega. Se þu at þvi þa at æige týner þv þæsa hæimf munopom at þeyge mattu æignatz annarf liff fagnape.

Træft ok van svarar. Æf um fýnþer skal ræþa. þá feþu dauíð ær fækr varð at hórdóme oc manndræpe. oc varð 35

hann læystr með guðf miskunn frá helvítes dúpe. Sæ þú ok Manafen ær allra sýnþogra manna var særgatrz oc hvarf hann þó til liffr frá dæþa fýr iþron. Se þú oc Mariam magðalenam er særguþ var af ótallegom læftom særlhveff. æn hon rann til brunnz miskunnar áhyggio full oc dæyggþe fætr 5 drottens með tárom ok þærde með háre sino oc kyfte fetz hanf oc smurþe mæþ smýrfom oc nápe hon hræin(son)

A. M. 241. Fol. pag. 33. col. b.

Drottin IHC XPC fa e^r komt i þeña heim fyr^r varar sak^r sýndvgra maña. Af faðmi faður til þes at leyfa ós af sýnd adáms. þ^t ek veit ^r ek trvi at e^g fýr^r réttvifra maña 10 sak^r. Hellðr sýndvg^m maña villð^r þv a iordv bva. Heýr þv mig drottin sýndvgan ^r glæpa fvllan ^r ov^rþvgan ^r vrækín ^r meínsaman. þ^r iatu ek allar sýnd^r mín^r ^r alla lutu illa þa sem ek hefi vñit i þ^{om} heimi af minv eiginlgv vilia i atf^þ míni i orði ^r v^ki i ranglgv hvgreningvm. f^r þ^ta allt saman 15 beidvmz ek líkn^r af þ^r faðir allz vallðandi. Sýndgvðvmz (ek) villtvmz ek. Eñ þo at hvaro néitta ek þer e^g ^r e^g f^r lét ek þig ^r e^g baðek til aðara gvða. Drottin fýrgesningar beþvmz ek af þ^r þvi at ek veit ^r trvi at þv ert millðr fað^r. Drottin ihc xpc. þig lofa ek ^r þik mikla ek ^r þig dýrðka ek 20 hin heilaga þrening. þ^r vñ ek þakk^r i ollu f(añ)leika minv. þ^t ek hefi e^g i æðrø stað van nema m^z þ^r drottin min. ^r flý ek til dýrð^r heilag^mr kkiø þinár. (^r til fota helgv^m mm þin^v fell ek ^r) beidvmz ek fýrgesning^r til þin hneigiðz ek ^r bið ek þig drottin at þv g^rir mik v^rþvgan at vna m^r sýndvgom 25 fañrar truar ^r rett^mr f^r sakir þin^r miklu miskun^r ^r millði allt t^enda dag^m míns. a þ^rri tð sem onð mín v^rþr vppnvmín af likam minü. Le m^r d^ttín mín rétt vit retta trú. ^r rettan trvleika. látt þv þ^r sóma at vna m^r allz vallðande gvð ihc xpc. at ek mega m^z ollo hiarta ýf^r bæta allar sýnd^r mínar 30 Drottin gvð allz vallðande. heýr þv mig ^r frels onð mína af hino neðra helvíti. Drottin gvð allz vallð. varðveit mig fra elifum dæða. Drottin gvð allz vallð. frels mig frá oflæk-

kvihgvn eildi. Drottin gvð mín allz̄. varðveit mig fra hino
 frvmgetna andfkota. Drottin G. allz vallð. frels mig fra
 dæplígo mæðkom helvítis. Gvð allz v̄. varðveit mig af allre
 ogn. Gvð allz v̄. varðveit mig af honðom ovina miña sýndhgra
 ⁊ ofýnliḡ. Gvð allz v̄. frelf mig af kvælum omillðra. Gvð 5
 allz v̄. varðveit mig af ollu illum lutum. Gvð allz v̄. lát þ̄
 soma at v'þveita onð mina af hino neðra myrkri. þ̄t ⁊ þ̄ er
 trv. mín ihc. xpc. þ̄t ek em v'k handa þiña. f' lit mig ēg.
 (Bið ek hina helgv gⁿ mod^m ðrottins mins l^c X^c). Bið ek
 fióra ⁊ xx. allðraþa meñ þa er hv'n ðag biðia til þin ⁊ þig 10
 lofa. Bið ek alla engla þina. Bið ek alla hof'feðr ⁊ spa m̄
 þina. Til hneigiōz ek allra þla ⁊ þislar vatta ⁊ allra iatara
 ⁊ allra meýia þiña. Sva at fæno biðek alla helga m̄ þina ⁊
 alla valþa m̄ þina kalla ek mer til hialpar aþri skialfandi tþ
 er onð min skilz v' lkam min. Þig bið ek aftfamlga hiñ 15
 helge mikael ýf' engill e'. vellde hef' at veita v'tokv salum.
 at þv v'þiz at taka við fálu míne þa er hon -v'þr fra færd
 lkam mínom ⁊ varðveit þe fra vellde vvina. at hon megi ⁊
 gegn̄ komaz ðýr helvítis ⁊ gætur mýrkra. at ēg meini heñi
 dýr hit oarga eða dreki fa er vanr e' at taka and' til helvítis 20
 ⁊ leiða til eilif^m kvala. (þig bið ek ð^ottin mín gvð allzvalldande
 at þv fend' hin helga engil m' til hialpar. Ok þig bæni ek
 hin. h. Petr þi. hofþ̄. þla. er tokt vellði hím rikis lukla at
 opna himneskt hlið). at þv virðiz vp at luka f' m' ðýr para-
 ðisar. Drottinn ihc xpc s̄vn heilag^r Marie. bæni felli ek til 25
 þin at þv hv'fir til andar miñar milldi þina ⁊ miskvn. þu at
 (hja) þ̄ e' van mín. ð^ottin mín ihc xpc miskvna m' læfna
 heis þ̄a. bið ek þig at þa e' ek v'þ klandapr at ek se ēg
 fra hrvnðin andlitu þinv. þ̄t ēg oðlvnz ek lif ne fýr gefning
 nema þv virðiz at vna m' þ(es) ðrottin ihc X^c. Hialp þv hin 30
 helga þrening. Heýr þv mig ðrottin. þv e't at vífv gvð mín
 fañr. ⁊ hfandi. þv e't fad' mín heilag. þv e't g. mín millðr.
 þv e't kgr mín hin gæfgazti. þv e't kenimaðr mín at eilifv.
 þv e't miskvn mín hin mikla. þv e't meistari mín hin hæfi-
 lgzti. þv e't lækn' mín hin matkazti. þv e't aftvinr mín hin 35

fegrztu. þv e't bræð mitt lifanda. þu e't forn min hin flekk
 lafazta. þv e't lafn mín algeyr. þv e't van min oordin' tíðar.
 þv e't oll samþýkt mín. þv e't varðveizla min hin goða. þig
 bið ek. t' þin hneigiomz ek. þig bæni ek at ek megi með
 þ' g̃ga 7 til þín koma 7 með þ' hvilaz 7 t' þín vpp rífa. 5
 Heyr þv mig drottin af v'pleikṽ ðaṽ eft' því sem þv sórt
 feðrú varú at þv snýr reiði þina af m' vesolum þræh þinō.
 yf' engill michael. yf' eng' gabriel. yf' engill raphael. (All'
 engl' allir hofvðfeðr 7 spām. All' postul' allir píflar vatt'.
 Allir iatarar 7 allar helgar meyar 7 allir himnesk' k'pt' 10
 stande m' til hialpar 7 til biargar v' drottin mín íhm X^m.
 Heilag' gvðspialla m̃. Matheuf. Marcⁿ. Lucas íohs 7 allt
 heilagt hýfki g' biði 7 bæne f' m'). Drottin m̃n íhc X^c. af
 leiri skapaðir þv mik. eñ beinṽ 7 sinom samtengð' þv mig.
 þv drottin f' fak' þinar millði. varðveit mig. fríðr se h'. Gvð 15
 se h'. Drottin m̃n heyrðo bæn mína. 7 kall mitt kome til
 þín þ't ek hefi fýndgast 7 illa lutu hefi ek g't f' þ' 7 þinō
 ægṽ. þ't vtal e' fýnda mína. Nv bið ek miskvn' af þ' haleitr
 kr 7 ð'rtin íhc X^c. f' fýnd' minar. f'. vrækt f' hegoma dyrð.
 f' hollðluga girnd. f' færgvn líkama míns. f' bakmælgí. f' 20
 offvefngi. f' ðræma fýndluga. fyr' rangar hvgrennigar. f' hordom
 7 man girni. 7 f' því e' ek kom feint til g^o embættis. Sekr
 fýnmz ek fak' fýnda mína. e'g ma ek nefna ne sía allar
 illzkur minar ñe ranglæti. þo leyni ek e'g. Almatigr gvð
 eilifr miskvna m' fýndvgvm. trui ek því at þv e't millðr 25
 fað'. Hellðr v'þiz þv at f' gefa m' þ'. sem ek hefi misg't.
 Hialpi m' þín fæti millðleikr fýr en mik svelgi helvitis kúptr.
 7 fýr en lutr vinar míns kome yf' mig. Rett þv m' hond
 þina 7 fýn m' líos a þ're hræzlu tíð eñ ond min e' fra færð
 líkam minṽ. Millðr 7 almatigr gvð hiñ godgiarnastu fað' 7 30
 hin miskvñsamaztu þig lofa ek hafa alg'va fýrgefning. þ' vin
 ek þakk' e' mig g'ði heilan um dagin. bið þv mig ofkaddan
 vera vm nottina. Lát mig drottin mín af þíni heilagri ðýrð
 til þín koma. þig at elská. þig at lofa. þ' at þiona. þ' at vna
 ṽ alla daga líff míns. Drottin þ' fel ek a hendi fál mína. 35

Mískvna m' ðrottin. mískvna m' ðýrðar kr fa er e't ein 7
 sañr gvð gæfvgr 7 réttvis. I þ'm 7 með þ'm e'v all' lut'
 g'vir. Heýr þv mig ðroti mín biðandi þig sva sem þv
 heýrð' petrvm a sia. pælum 1 bændö. Væg þv ond miñi.
 Væg þv illzkv miñi 7 ollu fýndö minv iþc xpc. ðrottin miñ 5
 iþc xpc settv f' mig hlifar þinar. þa e' fíandin gripr til sína
 vapna m' at skeðia. Þv millðr ðrottin ef sef f' þ' en hiartað
 vak'. (Engill þin ðrottin mín varþveiti mig sva vm dag sem
 vm nótt). Guð allz valldañdi send m' anda þin goðan 7
 rettan. fa e' ond mina 7 líkam varðveit'. Sýndgvðvmz ek 1 10
 laga brotū G' 1 orðū 7 u'kum 7 1 hvgreningv. Marg' e'ö
 fýnd' minar. Orækin em ek vm g' v'k. Mískvnaþv m'
 ðrottin miñ allzvalldañdi gvð gef m' fatt litillæti 7 saña trv
 7 yf'bót hogværrí 7 þolinmæði 7 goða stáðfesti. Lýfi mig en
 helgi andi 7 f' gefi m' allz valldañdi allar fýnd' minar. h' 7 15
 af komini tíð. per infinita secula seculorum a° nem

Hinn heilagi Jeronimus þa er hann sagði: sive comedo &c. hvart sem ek etr eða dreck, segir hann, eðr geri ek nockot annat, þa þickir mer æ sem sa hinn ogorligi luðr lióðe at minum eyrum, sem segir: standit upp dauðir menn ok komit til dóms. Latum oss aldri or minni líða þenna hræðiliga dóm, ok látum 5 nockot gott ok nytsamligt vera í vorum lifnaði ok framferðom þat sem guði mætti a þeim degi líka, er hverr skal dæmaz eptir sinum verknaði ok verðleikum ok vandir menn skulu fara i eilífan eld ok kvalir með fjandanum ok hans englum. en rettlatir menn skolo odlaz æuiligan himinríkis fagnat. Síðazta þat, sem, oss er 10 merkjanda af guðspjallsins orðum at sinni, eru þau orð sem hirdingjarnir toloðo sin í millum: Forum j Bethleem ok siam þat orð sem gert er ok drottinn sýnde oss. Ef uær gevum gaum hvat Bethleem hefir at þýða þa megum vndirstanda skynsamligha sok, hví guðs son vilde þar fæðaz. Bethleem merkir þetta domus 15 panis. Bethleem hefir sva gott at þýða sem brauðs hús. Siam hversu rettliga guðs son fæddiz í brauðshúsi. Hann sjalfr segir af ser í guðspjallinu: Ego sum panis vivus, qui de celo descendit. si quis &c. Ek er líuanda brauð þat sem ouan kom af himnum. ef nockorr etr af þessu brauði, sa skal líua æuinliga. Megum 20 ver understanda meðr öllu oss tilheyra orð hirdingjanna þessi somu sem ek talaða fyrir yðr í upphau minnar tolu. ok af því, kæruztu, hugleiðum gloggt hvat þau hana at merkia, eða hvern kennidóm þau sýna oss. Hvat hefir Bethleem brauðs hús at merkja utan heilaga kirkju; (í þessu brauðs húsi er guðs son 25 Jesús Krístr framlagiðr oss til fæðu á heilogu alltari í brauðs líkingh, þetta brauðit segir ek, sem af krapti guðlegra orða helgaz í hverri messu, væri oss harða tilfýsiliga sjánda). Hvert er þetta orð sem gert er vtan guðs son Jesús Krístr, sem hinn heilagi Johannes skriuvar af: In principio erat verbum & verbum 30 erat apud deum & deus erat verbum. Í upphafi var orð ok orðit var með guðe ok orðit var guð. Framleiðist segir hann af þessu

sama orðe: Verbum caro factum est & habitavit in nobis. Orðit er gert kiot ok byggði meðr oss. Þat varð a þann tíma er¹⁾ af orðum engilsins Gabriels ok samþycct meyarinnar var guðs son getinn af krapti heilags anda. j hreinnar jungfrú Mariu kviðe. Forum uer nú at því í heilaga kirkju, ok siam her guðs son á heilugu altari. þann tíma er guðs son Jesús Krístr át hinn síðazta nattuerð fyrir þining sína með lærisveinum sínum, þa tok hann brauð ok blezaði ok braut ok gaf þeim (ok) sagði til þeirra takit ok etit her af allir; þetta er mitt hold. Er sua kryptogr mattr þeirra orða sem lausnari varr talaði þa yfir brauðinu ok úninu at hvern tíma er prestrinn segir þau somu orð með tilskipoðum hætti yfir hostia eðr kaleknum, snaraz brauðit í guðs hold ok vinit í guðs blóð með svo undarligum ok óumræðiligum hætti guðligs kraptz. at a heilogu alltari er sa sami sannr ok allr guð sem fœddiz af jungfrú Mariu. ok dó a krossinum helga líkamliga at mannligrí nattúru, ok þar er hans sala samtengð manndóminum ok guðdóminum. Væri oss umhugsanda at standa sem rækilegast hja heilagri messu, því at hverr sem meðr rettri trú stendr hja þessu guðs embætti, þa verðr honum sem hann bergi guðs líkama. Hinn heilagi Augustinus segir sua: crede. & manducasti: Trú þú, segir hann, ok etr þú þa. En nú þó at mannlíg skýnsemd geti eigi undir staðit, hversu brauðit ok vinit vendaz um í guðs hold ok blóð. þá trúum þó staðfastliga utan nockorn grun eðr allan efa þat sua vera. Hinn heilagi Gregorius segir: Fides non habet meritum c̄ humana ratio probat experimentum. Sú trú hefir engan verðleik sem mannlíg skýnsemd fær próvat. Siam nú at því með skýnsemdaraugunum ok trú vorri guðs son Jesúm Kristum á heilugu altari, at vær megrim sia hann í himinríkiss gleði ok kenna sjálfan hann sua sem hann er eptir því sem hinn heilagi Pall segir. Videmus nunc per speculum & in ænigmate, videbimus facie & ad faciem sicut est. Nú siam uer guð sua sem í skuggsjón ok með gatu, enn þa skulum vær sjá andliti til andlitz sua sem hann er. Nú geui þat guð allz ualldande at uer trúim sua a hann ok geýmim uara trú með góðum verkum at uer megrim forðaz æuinligar heluítiss þínur, ok þiggja óendiliga himinríkiss gleði með sialfum honum ok ollum helgum. Þessa gleði veiti oss ollum faðir himinríkiss, qui est deus benedictus in secula seculorum. amen.

til þess at uer sem nalægri þa heldr en aðr guðs miskunn þa skulum uer kennaz við afbrot var ok auðmýkia oss í guðs augliti. þa segit svo eftir sem ek segir fyrir: Ek syndogr maðr gef mik

¹⁾ í hdr. ef.

guði allz ualldanda skyldvgan ok uarri frv sancte marie ok ollum guðs helgum monnum fyrir allar mínar syndir. Því at ek hefir margfallega brotit móti mínum skapara, bæði í orðum ok í uerkum ok í hugsan rangri ok í gleýmsku, því at ek hefir mart þat gert, sem ek skyldde latið hafa mart þat latið sem ek skyldde gert hafa. 5 Biðr ek vara frv sanctum mariam ok alla guðs heilaga menn at þeir se biðandi fyrir mer til míns skapara, at hann geui mer retta iðran ok yuirbót minna synda ok gere mik uerðugan at þiggja hans náðir ok miskunn þessa heims en annars heims æuiligan fagnat; þat geui oss öllum Jesús Krístr q' e' de' 10 i s. s. amen.

A. M. 672 a. bls. 112.

Drottinn sagði lærisveinum sínum dæmisögu þessa, ok mælti: Búmaðr sáði akr sinn, ok þá er hann sáði, þá fell sumt sáð niðr hjá götu ok var þar troðit ok átu þat fuglar himins, en sumt fell niðr yfir stein ok þornaði þat þá er þat rann upp, því at þat hafði eigi vætu; en sumt fell niðr á milli þyrna, ok skáru þyrnar þat, þá er þeir uxu upp hjá því, en sumt fell niðr á góða jörð ok rann upp með c fölldum ávexti. Þá kallaði Jesús er hann hafði þetta mælt: Sá er hefir eyru at heyra, heyrri hann. Þá spurðu lærisveinar hvað sjá dæmisaga merkti; en hann svaraði þeim: 20 Yðr er gefit at vita tákn ríkis guðs, en öðrum at heyra dæmisögur, svo at þeir skili eigi þó at þeir sjái eða heyrri. Sáð þetta er orð guðs; en þat er niðrfell hjá götu merkir þá er heyra orð guðs, en síðan kemr djöfullinn ok tekr orð af hverjum þeirra, at þeir hjálpist eigi, þótt þeir trúu. En þat er niðr fell yfir stein merkir þá er heyra orð guðs með fagnaði, en þeir hafa eigi rætr, því at þeir trúu um stund, en þeir hverfa frá trú til freistingar. En þat er niðr fell á milli þorna merkir þá er heyra orð guðs, en þrengjast svo af áhyggjum ok auðæfum ok munuðum heims þessa, svo at þeir færa eigi fyrir þat fórn eða 30 ávöxt; en þat, er niðr fell á góða jörð, merkir þá, er með góðu hjarta heyra guðs orð, ok færa ávöxt í þolinmæði.

A. M. 624. 4to. bls. 1—14.

guð í minningu, berum hann í samvizku at vær sæmem hann hvervetna nærverandi; því at mannsins hugr er af því guðs líkneskja, er hann er til þess færri ath taka við honum. ok hann má hans hluttaki (vera). Eigi er fyrir því hugr vorr guðs líkneski at hann muni sik ok elskar ok skilr, nema fyrir því at hann má minnast skilja ok elska af hverjum hann er gjorr. En 35

meðan hugrinn gjoir þetta, þá gjoir hann vitr sjálf, því at
 ecki vætta er líkara hinu hæstu vizku en skynsamr hugr, que
 per memoriam intelligenciam & voluntatem in illa trinitate inaffa-
 biliter consistit, sá sem er staðfastlega er með minni skilning ok
 vilja í hinni útaululegre heilagri þrenning. En hugrinn má eigi 5
 vera í þessari heilagri þrenning, nema hann muni hana undir-
 standandi ok elski; minnizt hann þá guðs sins eptir hvers líkneski
 hann er gjorr skile hugrinn hann ok elski ok dýrki með
 hverjum hann má jafnan vera sæll. Sæl er sú sál, með hverri
 guð finnr ser hvíld, ok í hvers búð hann hvílizt. Sæl er sál, er 10
 segia má: Et qui creavit me requievit in tabernaculo meo: ok er
 mik skapaði hann hvíldizt í minni buð. sannliga, guð má eigi
 neita þessi sál himinríkis (hvíld)¹⁾. Fyrir því gleymum ver þá ok
 fyrirlátum sjálfa oss, ok leitum ver guðs í þeim ytrum hlutum er
 hann er með sjálfum oss, ef ver vilium vera með honum? hann 15
 er með oss ok í oss, enn þó enn er þat með rettri trú, þartil er
 ver auðlumst at sjá hann með hjartri sýn. Novimus redemptorem,
 inquit apostolus, habitare Christum per fidem in cordibus nostris.
 Apostolus Paulus segir: Ver vitum ok kennum lausnara vorn
 herra Ihm. Xpm. búa²⁾ með rettri trú í hjortum vorum; því at 20
 Kristur er í rettri trú, en trú í hjortum vorum, en hugr í hjortum
 en hjarta í brjósti. Með trú minnist ek á guð skapara minn,
 segir sanctus Bernardus; dýrka ek ok lýt ek mínum lausnara,
 bið ek míns heilsara ok hjálpara. Trú ek at sjá hann í aullum
 skepnum, en hafa hann í sjálfum mer; ok þat, sem í aullum 25
 þessum hlutum er ótaululegra glaðara ok sælla, at kenna hann í
 sjálfum ser; því at þetta at kenna föður ok son með helgum
 anda er endalaust líf, ok fullkomin sæla, hin hæstalyst. Oculus
 non vidit, nec audivit aures, nec in cor hominis ascendit, quanta
 claritas, quanta suavitas & quanta jocunditas maneat nos in illa 30
 visione, quum deum facie ad faciem videbimus, qui est lux illu-
 minatorum, requies exercitatorum, patria redeuncium, vita viventium,
 corona vincencium. Auga eigi sá, ok eigi heyrði eyra, ok eigi
 uppste upp í manns hjarta, hversu mikill sötleiki, hversu mikill
 skærleiki, hversu mikil kæti bíðr vor í þeirri blezudu sýn, þá er 35
 ver skolum sjá guðs anliti við anliti, hann, er ljós er aullum
 lýstum mönnum, hvíld þeirra er mœðu hafa haft ok starf í góðum
 verkum, hann er fauðurleifi þeirra sem aptr vanda af þessari
 veraulld; hann er líf aullum ævenliga lifondum; hann er sigr-
 korona aullum þeim, er sigrat hafa þessa veraulld, þat er³⁾ 40
 ónýter allar veralldar fýster. Svo finn ek í vorum hug segir
 sés Bernardus nokkura licneskju hinnar hæstu þrenningar; til

1) í hdr. vantar orðið hvíld. 2) í hdr. sva. 3) í hdr. þ' e'o.

þessar hæstu þrenningar hennar at minnast, hana at sjá ok elska, þá skal ek hana kenna, ok vita ok til hennar fara allt sem ek lifi, at ek megi hana muna til hennar lysta ok hana elska. Mens imago dei est in qua sunt hæc tria: memoria, intelligentia & voluntas: memorie tribuimus omne quod scimus, etiam si non inde cogitamus; intelligentie tribuimus omne quod verum cogitando invenimus, quod etiam memorie commendamus; per memoriam patri similes sumus, per intelligentiam filio; spiritui sancto niltam simile in nobis est quam voluntas vel amor sive dilectio. Hugr er guðs anliti; í þeim hug eru þessir þrír hlutir: minni, skilning ok vili; 10 minni kennum ver ok gefum allt þat er ver vitum, en þó ver hugsum eigi þar um; skilning kennum ver allt þat, er ver finnum satt hugsandi, þat sem ver gefum jafnvel til minnis. Með minni erum ver líkir almáttkum fauður, með skilning guðs syni. Heil- augum anda er ekki svo líkt í oss, sem vili eða elskugi eða lyst. 15 Sá, er hæstr er af þessum þrimr hlutum, þat er vili. Ástæmd er guðs gíof, svo at engi er betri þessari guðs gíof; því at elskugi sá er af guði er, ok guð er, segest heilagr andi ein- kannlega, af hverium guðs kærleiki er vel dreifðr ok þurtulega út steyptr í vorum hjörtum; með þeim helgum anda býr í oss 20 oll heilvg þrenning.

Secundum exteriorem hominem de parentibus illis venio, qui me fecerunt ante dampnatum quam natum; peccatores in suo peccato genuerunt, & de peccato nutrierunt, miseri miserum in hanc lucis miseriam induxerunt. Nichil ex eis habeo nisi miseriam & 25 peccatum, & corruptibile hoc corpus quod gesto. Svo mikit sem heyrir til hins ytra manns, þá kemr ek af þeim feðginum, er mik gjörðu fyrr bolvaðan en fæddan; þau syndug fæddu mik syndugan í sinni synd, ok ólu mik upp af synd; leiddu vesul mik veslan til veralldar þessa ljóss, af þeim hefi ek ekki nema vesauld ok 30 synd, ok þenna breyska líkam sem ek berum. til þeirra skyppi¹⁾ ek er heðan gengu. út með líkams dauða. Meðan ek se þeirra grauft, þá finn ek ekki vætta í þeim, nema ausku maðka²⁾ ok daun; ok þat sem ek er, þat voro þeir, ok þat sem þeir voru, þat verðr ek, ok þat sem þeir eru nú. En hvat er ek: maðr af votri 35 jörðu, því at ek var í getnaðar efni getinn af manneskju sáðe, þar eptir sú froða skaupt vaxandi nokkura stund: af henni er gjort kjot: síðan grátandi ok vælandi er ek gefinn í útlegð þessarrar veralldar. Ek se nú myrkr; fullr með rangindum ok háðungum þá ok þá mun ek færast skjótlega fyrir harðan 40 dómara, ok skal ek þar gjora skil ok reikning af aullum mínum athæfum. Vei er mer manni svo veslum þann tíma er sá dóma-

¹⁾ þætt inní eptir ágískun. ²⁾ í hdr. stendr maufkum.

dagr kemr, ok bækurnar verða opnar, í hverium allar mínar fýstir ok hugsanir skulu upp teljast fyrir guði; þá mun ek standa hræddr ok angrfullr í domi fyrir guði niðrdreppnu höfði fyrir skemmdar sakir illrar samvizku: Utpote commemorans scelerum commissa meorum & cum dicetur de me. Se her mann ok aull 5 hans athœfi, þá mun ek leiða fyrir augu mer allar mínar syndir, því at þat verðr með nokkurum guðlegum krapti ok styrk, at hverium einum kallast apr til áminningar aull sín athœfi góð ok ill, ok með ásýn hugarins ok skoðan sjást þau ok sýnast með furðulegum skjótleika, at vizkan rægi eða veri samvizkuna, ok 10 svo dæmast allir saman ok hver einn.

Iudicium faciet factorum quisque suorum
cunctaque cunctorum cunctis arcana patebunt.

Því at svo segja versarnir:¹⁾ hver einn mun gjora dom sinna verka, ok allir allra manna leyndir hlutir skulu tjást, ok vera 15 fyrir aullum opnir. Því at þat sem nú skaummumst ver at ganga við í vorum skrifta gang, þat skal þá opinberast ollum monnum, ok allt þat sem ver klaupum nú um vorar syndir ok látumst eigi vita hjer þessa heims, allt skal þat upp brenna í hinum heime annars heims pindar loge. 20

Ignis ubique ferox ruptis regnabit habenis
quantoque diucius deus nos exspectat ut emendemus tanto di-
striccius judicabit si neglexerimus. Því at sva sem versenn seger: Svelgjandi eldr mun ríkja hvervetna um þessa veraulld at slitnum tíugleðrum, þat er með sjálfs síns vilja, utan nokkura 25 mótstauðu; ok sva miklu lengr sem guð bíðr vor, at ver bætum vorar syndir, því aullu harðara skal hann dæma, ef ver gleymum.

Fyrir hvat fýsumst ver at hafa þessa heims lífe í hverium ver syngumst svo miklu meir sem ver lifum leingr. Sva miklu 30 leingra sem líft er, sva miklu fleiri er syndin. Því at hvern dag vaxa illir hlutir vorir, ok takast í braut góðir; iðulega skiptizt maðrinn um reiðulega ok gagnverðulega hluti, ok veit eigi nær hann skal deyja; því at svo sem skínandi stjarna rennr upp skjótlega, ok þverr þegar á leið, ok svo sem gneisti af eldi 35 staukvizt skjótt ok verðr at ausku:

Sic cito finitam datur istam cernere vitam
svo gefzt skjótt at sjá endalykt þessa lífs²⁾; því at meðan maðrinn dvelz gjarna ok kátlega í veraulldenne ok etlar sik skulu leingi lifa, ok skipar maurgum hlutum gjörandi um langar stundir — 40 þá gripz hann í dauðanum ok fer brutt af líkamanum utan forsjó. En þó at hvoru skilzt sálin af líkamanum með mikilli

¹⁾ í hdr. At á s versamir. ²⁾ í hdr. þetta líf.

hræzlu ok mörgum sorgum. Veniunt enim angeli assumere eam, ut perducant eam apte tribunal iudicis metuendi. Því at guðs englar skulu koma ok taka hana, (þat er mannsins sál) ok færa hana fyrir dómstól hins ógorlega dómara; ok þá minnizt hún á sin ill verk ok hin verstu athæfi sín, er hún gjörði dag ok nótt; 5 þá skelfr hún með hræzlu ok leitar at flýja undan þeim, ok beidizt fresta sva segjandi: Date mihi vel unius diei spacium. Tunc quasi loquentia simul eius opera dicent. Tu nos egisti, opera tua sumus. Non te deseremus, sed semper tecum erimus; tecum pergenus ad iudicem: Gefit (mer ef) þer vilit eigi meira 10 en eins dags frest eða rúm. Þá skulu henni svara svo athæfi hennar sem þau tala við oss oll saman: þú gerðir oss, ver erum þín verk; eigi munum ver þik lausan láta nú; jafnan skulum ver með þer vera, ok með þer skulum ver fara til dómara. Lýtin jafnvel skulu hana rægja með maugum ok marg- 15 faulldum sau(kum). Maug falsvitni munu þau finna móti henni, þó at hana skorti eigi hin er sonn ero til hennar tapanar. — Dæmones vero terribili vultu, & horribili aspectu eam terrebunt, ingentique furore eam persequentur & comprehendent eam tam terribiliter volentes eam retinere, quam horribiliter possidere, nisi 20 sit qui eripiat. En djöflarnir munu hræða hana með hræðulegu anliti, ok ógurlegri ásýn, ok með ótaululegri æði munu þeir hana grípa, ok reka sva hræðilega viljandi halda henni ok eiga hana, nema sá se til er hana frelsi ok leysi af þeirra valdi. Þá er sálin finnandi aprlukt augun ok munn ok aullum líkamsins vitum, 25 um hver hún var vön út at ganga at skemmta ser í þessum ytrum hlutum, þá vendir hún aprt til sín, ok ser sik eina saman ok naukta, ok meðan hún er skelfd ok slegin með ótaululegri ógn, þá þreytizt hún af vantrausti ok órvílnan ok fellr í ser undir sjálfa sik. ok fyrir því at hún fyrirlætr guðs ástsemd, fyrir 30 veraldar elskuga ok kiotsens lostasemi, þá mun hún fyrir látast af guði í tíma svo mikillar nauðsynjar ok gefast djöflum í vald at pínast í helviti.

Sic anima peccatoris etc. Svo gripzt af dauðanum syndugs manns sál á þeim degi, er hana varir eigi. ok í þann tíma er 35 hún veit eigi þá skilzt hún frá líkamanum ok fer full með vesaulld skjálfandi ok hræðandizt, ok meðan hún hefir aungva vernd þá sem hún megi tjá fyrir sínar syndir, ok skammazt hún ok óttazt at sýnazt fyrir guði, ok hún hræðizt jafnvel með ótaululegri hræzlu, ok ellsizt með margfaulldum bruna ok hita 40 siana hugskota með atkomeenne sundrleysing kjotsens at brutt teknum aullum hennar hjálpum, þá hugsar hún ekki annat ok hann (er hana) skal dæma, ok hverjum hún skal nálgazt, ok eptir lítinn tíma finnr hún þat sem allðri (kann at) skiptazt utan

enda. Hún hugsar at saunnu, hversu harðr hinn eilífi dómare (kemr ok) hverja skynsemd síns lífs eða lifnaðar hún skal setja fyrir grimmleik svo mikillar rettvísi. Því at ef at hún sá við aullum sínum ónýtum verkum, þeim sem hún vissi ok mátti skilja, þá hræðist hún þó at hvaru at bera fyrir svo harðan dómara þau sín verk, er hún skilr eigi í sjálfri sjer. Óttenn vex á alla vega, meðan sálin hugsar, at hún mátti ongum kosti fara veg þessa heims lífs fyrir utan synd ok þat er eigi at saunnu utan nokkura afgjörð at hún lifði hjer loflega, ef hún dæmizt utan guðs millðleika. Því at hver má hugsa hversu marga illa hluti vjer gjorum um allar stundir þessa heims tíma ok hversu mikla góða hluti vjer gleymum at gjora. Því at svo sem iðn ills athæfis er synd, svo er ok synd at iðna eigi gott; því at þat er sannlega þungt fall, at meðan vjer gjorum eigi góða hluti, ok eigi hugsum vjer goð athæfi, nema vjer látum vort hjarta vafra um hegómlega hluti, ok nytsemdarlausa. Pat er ok jafnvel harð(a torvellð)legt at þjóna ok hallða uppi jarðlegum mæðum¹⁾ ok erindi fyrir utan syndir; fyrir því má engi sjálfan sik fullkomlega skilja ok taka á aullum sínum athæfum; nema maðrenn útómr ok áhyggjufullr i maugum hugskotum er sjálfum sjer með nokkur- um hætti ókunnigr, svo viti hann eigi allskostar allt þat er hann ber ok þolir þessa heims. Fyrir því skelfist hana með meiri hræzlu í því sem hans sál neyðist ok þreyngist úr líkamanum. Því at þó at hann muni sik allðri hafa gjórt þá hluti, sem hann vissi ranga vera, þá hræðist hann þó þá hluti sem hann veit eigi.

Cap. III. De dignitate animae & vilitate corporis.

Heyr þú sál merkt með guðs andliti, fríð gjor ok fögur með hans líking fest af guði svo sem hin sælasta festarmær ok hreinasta, með retrri trú heiman gjor af garði með anda, þat er með auðœfum heilags anda; frjálsut frá þínum andlegum óvinum með blóði Jesú Krists; þúert skiput með himneskum englum; vorðen vel ok tilfalleñ ævenlegrar sælu; arftaki himneskrar gæzku, hluttaki sannrar skynsemdar. Hvat hefir þú at gjora, eða hver er þinn lifnaðr með syndafullu ok breysku kjoti? Hvar fyrir þolir þú þessar þislr nema fyrir kjotet; annara syndir kennast þer, ok vítast til athæfa; ok aull þín rettindi virðast þer eigi meira, en svo sem hit saurgasta klæði þeirrar konu sem hefir klæðasótt, ok þú sjálf ert vorðen at aungu, ok svo ertu virð ok ætlut, sem þú værir alls ekki. eða hegóme. Kjotit er ekki annat, þat sem þer er svo mikill felagskapr við en froða

¹⁾ í hdr. mæð'.

breysk vörðen at kjote. Klætt er kjotet í fyrstu með fríðleika, en um síðir verðr þat vesallt ok rotnar ellds matr ok maðka. ok ef þú hyggr gjorla at, hvat út geagr um munn ok nasir, ok um aull aunnur líkamsvit ok vatn rásir, þá sátu alldri fúlari myki ok háðulegri. Ef þú villt telja upp allar hollsens vesaldir, hversu líkaminn se klyfjaðr með syndunum, netjaðr ok vafðr í maurgum lýtum, kláðafullr af saurgum fýstum; heptr ok halldinn með maurgum píslum, saurgaðr með morgum háðungum, framlútr jafnan til ills, ok til hvers lýtis niðrhapandi, ok ef þú telr þetta allt at hyggjandi giðrla, þá muntu finna hann fullan með allri skemmd ok svívirðing; fyrir þrjózku sakir er maðrinn gjorr ok orðenn líkr hegóma; því at hann dró af hörundina fýstar lýti, með hveriu hann er halldenn hertekenn; ok beygist hann marga leið til þess at hann ann hegóma, ok vinnr rangindi. Hygg at þú hinn breyski maðr, segir scs. Bernardus, til hvers vors, hvat þú vart fyrir uppruna, ok hvat þú ert af uppruna ok allt til niðrfalls, eða dauða, ok hvat þú verðr eptir þetta líf. Sannlega var tími, þá er þú vart eigi: ertu gjorr af herfilegu efni, ok vafðr í hinu herfilegustu klæði. Þú vart fæddr ok alinn í móðurlegum kviði með sjúku ok sauruglegu blóði. Kyrtill þinn var þat skinn, eða sú hinna, er fyrst vefst um barnit í móðurkviði. svo klæddr ok svo búenn kom þú til vor. því ertu eigi minnigr hversu svívirðilegt se þitt upphaf ok þinn upprune.

Forma, favor populi, fervor juvenilis opesque

subripuere tibi noscere quid sit homo:

25

Fríðleike lof ok eptirlæti fólks; bernslegr hite ok auðœfi, þau tóku braut í frá þjer, at kenna hvað maðrinn er — því at maðrinn er eigi annat, en fúl froða, mykjar sekkr ok maðka matr.

Post hominem vermis, post vermem fætor & horror

Sic in non hominem vertitur omnis homo.

30

Eptir manninn maðkr, eptir maðkinn daun ok saur; svo vendist hver sem einn maðr til þess er hann verðr ekki at manni.

Fyrir hví stærist þú breyskr maðr? ver at hyggjandi at þú vart háðuleg froða ok samanhláupit blóð í móðurkviði; þar eptir vartu út í vesaldir ok syndir þessa heims lífis; síðan skalltu verða maðkr ok maðka matr í þinni grauf. Fyrir hví stærist þú aska ok mold, hvers getnaðr er lastr ok lýti, at fæðast er vesauuld, at lifa písl at deyja þreyngsl? hví feitir þú þik ok býr, eða þrýðir þitt kjot með dýrum ok stórfengnum vistum ok klæðum, þat hold ok hörund, er eptir fá daga skulu maðkar slíta í gróf, en þína sál býr þú eigi með góðum verkum ne þrýðir, er ofrandi er guði ok einglum í hinnum? Hví vanvirðir þú þína sál ok færir fyrir hana þitt kjot? At frúen gjörst ambáttin, en ambáttin frúin, þat er mikill ósiðr. Sannlega oll þessi verauld má

eigi virðast við eina sál til verðs, því at guð villde eigi gefa sína aund fyrir alla veraudd, hverja er hann þó gaf fyrir mannsins sál. Því er hit hæsta verð sálarinnar, at hún mátti eigi leysast af helvíti, nema með blóði Jesú Krists. Hvat umskipti skaltu þá gefa fyrir þína sál, þú er hana gefr fyrir alls ekki? Fór eigi 5 niðr guðs son fyrir hana af himneskum sætum, þó at hann væri í sæti síns blezada fofur, at frjálsa hana af djofuls valde. ok meðan hann heyrði hana vera bundna með synda reipum ok þá ok þá gefandi djoflum, at hún skyldi dæmast til ævenlegs helvítis bruna, þá gret Jesús Kristr hana, er hún kunni eigi at 10 gráta sik sjálf. Ok eigi at eins gret hann, nema jafnvel þoldi hann sik vera drepinn, at hann leysti hana eptir með hinu dýra verði síns blóðs. Se nú þá dauðlegr maðr, slik fórn gefst fyrir þik! Kenn þú mer hversu virðuleg þín sál er, ok hversu þung hennar sár voru, fyrir hver er nauðsynlegt var at særast vorum 15 herra Jesúm Kristum. Ef eigi være sár til dauða, ok til ævenlegs dauða sálenne, þá dó alldri fyrir þeirra lekning ok hjálp guðs sonr. Vanvirð eigi þú þá eign ok auðœfi þinnar sálar, hverri er þú sjer svo mikla vorkunn veitast af svo mikilli dýrd. Hann steypiti út sín tár, ok gret fyrir þik; þvo þú ok hvilu þinnar 20 samvizku hverja nótt með hjarta trega ok iðulegum tárur; hann hellti út sitt blóð fyrir þik; steyp þú ok út þínu blóði hversdaglega með þinni líkams písl; ok ef þú mátt eigi einusinni þola harðan dauða fyrir Krist, þá þole með nokkoru linari ok lengri písl fyrir guð. Hygg eigi at, hvat líkaminn vill, nema hvat 25 andinn megi, því at þá verðr maðr enn dýrdlegri, er hann vendir aptr til síns guðs, svo þó at hann ber með óvinenn úr líkamnum ok hreinsar allt þat sem saurugt er af sínum líkam. En þú segir: Þessa ræða er haurð, ek má eigi flýja verauddina ok hata mitt kjot. Seg mer: hverir eru elskarar eða veralldar elskhuga 30 menn, þeir sem með oss voru fyrir fáar stundir? Ekki vætta leifðist af þeim, nema aska ok maðkar. Hygg at gjorla hvat þeir eru, eða hvat þeir voru. Menn voru þeir sem þú; átu ok drukku lágu ok leiddu sína daga þessa heims í gjálfi, ok til helvítis niðr á einu augabragði. Hjer skipast þeirra kjot mauðkum 35 til matar, en hinnveg sálen ævenlegum elldi. þar til er þeir saman bundnir annat sinne með aumlegum fjolda venjast í eilífum bruna allir þeir er felagar voru í líkum syndum ok laustum, því at ein písl heptir þá alla ok bindr í sinni vesold, hverja er einn elskugi vefr saman í laustum. Hvat dugði þeim tóm ok hegómleg dýrd. 40 lítill gleði veralldar valld ok líkams losti, svikleg auðœfi mikill hirð ok maurg hjón, eða þjónustu menn ok ill fýst: Hvar er nú þeirra hlátr? hvar er gaman, hvar er hrósan, hvar er þeirra hælni? Af svo mikilli gleði hversu mikill ógleði er eptir kom

eptir svo mikit lostalífe? Hygg at hversu þung vesauld fylgir af þeirri er fyrir var há. fellu þeir til mikillar tapanar ok mikilla písla. En hvat sem þeim barst at, þá má þik slíkt sama henda, því at þú ert maðr breyskr, maðr af molldu leir af leire. Þú ert af jorðu ok þú lifir af jorðu, ok þú skalt aptr hverfa til jarðar, þá er hinn efsti dagr kemr sá er skjótlega mun koma ok dælla at hann verði í dag. Þat er víst at þú skalt deyja, en þat er eigi víst nær, eða hversu, eða hvar, því at dauði bíðr þín hvervetna, ok þú jafnvel, ef þú ert vitr maðr, muntu bíða haas hvervetna vel viðr búinn. Ef þú fylgir kjotinu, þat er kjotsins vilja, þá muntu kveljast með vesauld í kjotinu. Ef þú gleðst óloflega í þínu haurundi, þá skaltu þínast í því sama haurundi. Ef þú leitar þer fríðara klæða, þá mun skrovast undir þer mol etaandi þik annars heims fyrir þinn klæða búnað ok þín ábreizla skulu verða maðkar eyðandi þínum líkam, því at guðs rettvísi má eigi annat dæma, nema þat sem vor verk eru verðug. Ok fyrir því at sá hreinlífis maðr, er meir elskar verauldina, en guð, þenna heim en sitt klaustr, ofát ok ofdrykkju en faustu ok hófsaman lífnað, saurlífi en hreinlífi — hann fylgir djoflinum, ok gengr með honum í eilífa písl. En hvat væntir þú, hvílíkr sorg verðr þá, hvílíkr grátr, hversu mikil ógleði þann tíma er ómildir ok vondir menn skiljast af rettvísra manna felagsskap, ok af guðs augsýn, ok þeir verða gefnir í fjadanna vald, ok skulu ganga með þeim í eilífan eld, ok þeir verða þar utan enda í grát ok andvarpan. Hvatlegt er þeir voru eru útlægðir langt í frá hinu sæla paradísar fauðurlandi ok skulu þínast ævenlega í helvíti; þeir skulu allðri sjá ljós ok allðri munu þeir auðlast hvíld, nema um ótaululega maurg þúshundruð þúsundraða vetra eru þeir þínandi í helvíti, ok allðri þaðan leysandi, þar sem hvorki er at sá möðist nokkut sinni er þínir ok hann deyr allðri er þínist. Því at svo neytir upp þar eldrinn at hann varðveitir jafnan þó at hvoru manninn til brunans; svo gjarast píslernar at þær endrnýjast jafnan; en eptir hæfi lýtissens eða lastarens þoler hver sem einn helvítis písl, ok þeir sem eru í laustum þeir samtengiast ok þínast með sjer líkum. Þar skal ekki vætta annat heyrast, nema grátr ok snauktan ok andvarpan, þytr sorgar ok tanna gnístan þar mun ekki sjást nema maðkar ok tröllsleg andliti þeirra engla er manninn kvelja ok þína ok hin hræðilegasta djoflanna skauð. Grimmir maðkar skulu eta ok slíta innstu hluti hjartans

Vermes crudeles mordebunt intima cordis

hinc dolor, inde pavor, gemitus, stupor & timor horrens.

Heðan af verðr sorg, ok hræðsla, andvarpan, furða ok ógorlegtr ótti. Vesler menn skulu brenna í ævenlegum elldi utan enda ok

enn lengr, ef svo má segja. Þeir skulu brenna ok þínast í sínu kjóti með elldi, en í sínum anda með þeirra samvizku magt. Þat verðr óbærileg sorg, svo mikill daunn at engu má við jafna, ok ógurleg hræzla; dauði bæði líkams ok sálar utan von synda aflausnar ok miskunnar. Svo skulu þó at hvoru syndugir menn 5 deyjja, at þeir lifi jafnan; svo lifa at þeir deyi jafnan; svo fer syndugs manns sál ellegar at hún þínast í helvíti fyrir syndir sínar, eða hún skipast í paradís fyrir góða verðlæika. Kjósum nú annat hvart af tveimr ellegar at þínast með ómilldum monnum ok vondum jafnan, eða gleðjast ævenlega með heilogum. Sannlega 10 er skipat fyrir oss gott ok illt, dauði ok líf, til þess at ver rettvond hand vora til hvors sem ver viljum. Nú ef þínast hræða oss eigi at snúast frá illum hlutum, verði þá svo vel at góðar ambanir bjóði oss ok lokki til góðra hluta.

De præmio patriæ cœlestis.

Aumbun góðra verka vorra verðr annars heims, at sjá guð, 15 vera með guði, lifa með guði, ok vera í guði, er verðr aller hlutir í aullum, at hafa þann guð, sem er hæsta gott, ok þar sem er hit hæsta gott, þar er hin mesta sæla, hin hæsta kæti, sætt frelsi fullkominn sætleiki, ævenleg ró ok orugg eilífleikr; þar er saunn gleði, full vizka, hver ein fegrð ok hver ein sæla. 20

Est ibi pax, pietas, bonitas, lux, honestas,

Gaudia, lætitiæ, dulcedo, vita perennis,

Gloria, laus, requies, amor & concordia dulcis.

Þar er friðr, milldleikr, góðleikr, ljós, dyggð, sæmd; þar er margskyns skemmtan, gleði, sætleikr, líf eilíflect; þar er dýrð lof, 25 hvíld, elskugi, ok sæl samsætt. Þar verðr sá sæll með guði, er eigi verðr fundin synd í hans samvizku, ok hann skal sjá hann. Þat er guð. eptir sínum vilja ok hafa eptir losta ok njóta, eða neyta eptir kæti. Hann þessi syndalauss maðr skal styrkjast í ævenleik, skína í sannleika, gleðjast í góðleika. Svo skal hann 30 ævenleik æ verandi, svo skal hann hafa skjótleika kennandi guð, ok í sælu jafnan hvilandi¹⁾. Hann skal verða at saunnu, þessi hinn góði maðr granni ok bæjar maðr þess heilaga kaupstaðar, hvers bæjar menn eru englar, guð almáttigr er musteri þessa kaupstaðar, hans eilífr son Jesús Krístr er skín ok ljós þessa 35 kaupstaðar, heilagur andi er þar fullkominn kærleikr. Ó hó hinn himneski kaupstaðr, oruggt heimile, aullu halldandi með ser, þat sem til lystir, þar sem fólkir utan muðlan hviler ok friðsamer í

¹⁾ Sicut labebit permanendi æternitatem, sic cognoscendi facilitatem, & requiescendi felicitatem.

byggjaramenn enga nauðsyn hafandi! Ó hversu dýrðlegir hlutir eru sagðir frá þer guðs kaupstaðr; svo er íbygging í þer, sem allra manna gleðjandist. Allir kætast í gleði, allir hafa skemmtan ok gleði af guði, hvers ásyn er mild, frítt andliti söt røða. Guð hann er lystilegr at sjá, fagr at hafa, sotr at 5
 njóta; hann þekkist at einu með sjálfum ser, ok fyrir sjálfs síns sakir er hann öllum yfrinn til verðleika; hann nægist öllum til ombunar, ok ekki vætta leitast annat fyrir utan hann; því at allt finnst í honum hvetvetna þat sem fýsist. Jafnan lystir alla á hann at sjá, jafnan at hafa, jafnan í honum at kætast, ok 10
 hans at njóta. Í honum skírist mannsins skilning, ok hreinsast fýst at kenna sannindi, ok þat er mannsens allt gott, þat er at segja, at kenna ok elska sinn skapara.

En þat er æreng at hafa þosta til beiskleika lýta ok lasta, at fylgja skipbroti þessarrar veralldar, at þola ógefú þessa niðr- 15
 fallanda lífs, at bera ok þola þrældóm ómílls grimmeika, ok fjúga eigi helldr ok skunda til heilagra manna sælu, til engla felagsskaps, til hátíðar himneskrar gleði, ok til kæti andlegs lífs, at ver megim inn ganga til guðs valls, ok sjá hin miklu auðœfi hans gœzku. Þar skulum ver vera í ró ok í náðum, ok þar 20
 skulum ver sjá hversu sotr er vor herra, ok hversu mikill fjolldi er hans sotleika; ver skulum sjá dýrðar fríðleika, heilagra manna skin, ok sœmd konunglegs valls. Þar munum ver kenna fúðurens valls, sonarens hoskleika, hina góðviljuztu míldi heilax anda, ok svo haufum ver víðkenning hinnar hæstu þrenningar. Ver sjáum 25
 nú líkami með líkam, ok jafnvel sjáum ver með anda líkamanna líkneskjur. En þá skulum ver sjá sannleikenn sjálfan með hreinne ok skærri hugarens ásyn. Ó hin sæla sýn at sjá guð í sjálfum ser, sjá hann í oss ok oss í honum, með sælli kæti ok kátri sælo. Allt þat er ver munum fýsast, þat skulum ver allt 30
 hafa þar, ok ekki frammar fýsast. Ok hvat sem ver munum sjá, skulum ver elska selir með þeim sjálfum elskuga, sælir af sotleika elskugans, ok með hinum sæta ilm himneskrar sýnar. Þessi verðr hæð þeirrar sælu, því at skírr guðdómur skal skiljast ok sýnast fullkomlega í sínum reinleika. En sá guðdómurinn, er nú 35
 má af engum vorum nálgast, eða takast, hann skal þá takast af oss, ok guð skal þá sýnast ok elskast af oss fullkomlega; ok þessi sýn ok lostasemi, fyllandi ok seðjandi allt mannsins hjarta verðr þá oss fullkvæmd þeirrar sælu.

Staðir úr heilagri rituningu, sem koma fyrir þýddir í brotum þessum.

Esajas. 53,6.	bls. 1,9-11.	1. Jóh. 2,27.	bls. 31,13-14.
Orðskv. 14,12.	bls. 1,11-12.	1. Mós. 4,7.	bls. 31,17-LXX.
Jóh. 14,6.	bls. 1,17-18.	Hebr. 12,29.	bls. 32,3-4.
Matth. 11,28.	bls. 1,19-20.	Lúk. 12,49.	bls. 32,5-6.
Rómv. 10,12 og	} bls. 1,20-24.	Lúk. 24,22.	bls. 32,19-21.
Gal. 3,28.		5. Mos. 33,2.	bls. 32,26-27.
Titus. 1,16.	bls. 19,10.	Matth. 10,16.	bls. 33,1.
Jakob. 2,26.	bls. 19,11.	1. Kor. 14,20.	bls. 33,4-5.
Job. 40,18.	bls. 19,18-14.	1. Jóh. 1,8.	bls. 33,21-22.
Mark. 16,14-20.	bls. 22,4-16.	Job. 26,18.	bls. 33,29.
Post. saga. 1,4.	bls. 22,24-25.	1. Kor. 12,8-11.	bls. 33,31-34,1.
Post. s. 1,9.	bls. 22,25-27.	Dav. sálm. 32,6.	bls. 34,2-3.
1. Kor. 15,36.	bls. 23,11.	Post. saga. 5,29.	bls. 34,15.
Matth. 10,5.	bls. 23,21.	- - 4,9-10.	bls. 34,16-19.
1. Jóh. 2,4.	bls. 23,30-31.	1. Joh. 4,20.	bls. 36,22-23.
Matth. 7,22-23.	bls. 25,3-7.	Lúk. 16,19-31.	bls. 36,31-37,21.
Post. sag. 7,55.	bls. 26,18-19.	Esajas. 56,10.	bls. 38,25-26.
Post. sag. 1,9-10.	bls. 26,38-27,3.	Matth. 8,11.	bls. 39,6-8.
1. Mós. 3,19.	bls. 27,14.	Predik. 6,7.	bls. 39,19-20.
Job. 28,7.	bls. 27,16.	Dav. sálm. 72,25.	bls. 39,31-32.
Dav. sálm. 8,2.	bls. 27,18-19.	Jòh. 5,46.	bls. 40,9-10.
- - 67,19.	bls. 27,19-21.	2. Mos. 32,6.	bls. 42,28-29.
1. Cor. 12,8.	bls. 27,23-26.	2. Kor. 8,14.	bls. 47,20-21.
Habbak. 3,11.	bls. 27,27.	Matth. 25,45.	bls. 47,22-23.
Lofkvæði 2,8.	bls. 27,33-28,1.	Lúk. 14,16-24.	bls. 47,28-48,12.
Jóh. 14,23-31.	bls. 28,21-29,8.	Dav. sálm. 33,9.	bls. 48,23.
1. Jóh. 4,8.	bls. 29,15.	Jeremías. 17,9.	bls. 49,6-7.
Matth. 28,20.	bls. 30,20.	1. Kor. 10,11.	bls. 49,12-13.
Rómv. 8,26.	bls. 30,31.	1. Kor. 1,27.	bls. 51,27-28.

Lúk. 15,17.	bls. 52,5-6.	Lúk. 7,49-50.	bls. 79,18-21.
1. Sam. 30,11.	bls. 52,12.	2. Kor. 2,15.	bls. 81,34-35.
Hoseas. 2,6-7.	bls. 53,28-32.	1. Kor. 11,3.	bls. 83,8.
Orðskviðir. 1,28.	bls. 54,29-30.	2. Mós. 12,17.	bls. 83,22-23.
1 Kor. 7,29-31.	bls. 55,14-18.	Esajas. 2,2.	bls. 84,5-6.
Lúk. 15,1-10.	bls. 57,1-19.	Lúk. 12,49.	bls. 84,7.
Dav. sálm. 22,16.	bls. 60,8.	Ezekíel. 33,11.	bls. 84,13.
Kól. 1,16.	bls. 61,1-3.	Jerem. 3,1.	bls. 84,14-18.
Dav. sálm. 104,4.	bls. 61,9-10.	Jerem. 8,6.	bls. 84,29-30.
2. Mós. 7,1.	bls. 63,13-14.	Lúk. 13,6-13.	bls. 85,9-26.
Rómv. 13,10.	bls. 63,22.	Esajas 14,14.	bls. 89,22-23.
Esajas. 6,6-7.	bls. 64,14-17.	Orðskv. 28,9.	bls. 94,28-29.
Daniel. 7,10.	bls. 64,22-23.	Matth. 8,31.	bls. 101,5.
Zakarías. 2,3-4.	bls. 64,32-65,2.	4. Mós. 8,24.	bls. 108,15-17.
Dav. sálm. 80,2.	bls. 65,8.	Lúk. 15,17.	bls. 110,2-3.
Ezek. 33,13.	bls. 66,1-2.	Post. saga. 12,11.	bls. 110,9-10.
2. Mós. 20,17.	bls. 66,23.	Filipp. 1,23.	bls. 110,30-31.
2. Samúels. 23,17.	bls. 66,31.	Post. saga. 9.	bls. 110,32.
Esajas 30,20-21.	bls. 67,7.	Jóh. 3,8.	bls. 114,30.
Post. sag. 9,4.	bls. 68,17-18.	2. konb. 4,27.	bls. 114,33-115,1
Lúk. 19,42-47.	bls. 69,1-11.	Dan. 24,32.	bls. 116,1-2.
Jerem. 8,7.	bls. 69,27-28.	1. Jóh. 4,16.	bls. 119,5.
Esajas. 56,7.	bls. 70,9-10.	Rómv. 13,10.	bls. 122,4-5.
Orðskv. 2,14.	bls. 70,31-32.	1. Jóh. 3,16.	bls. 122,6-7.
Pred. 11,27.	bls. 71,13-14.	Esajas. 57,1.	bls. 122,18-19.
1. Kor. 7,30.	bls. 71,14-15.	Dav. sálm. 118,19.	bls. 124,26-28.
Orðskv. 28,14.	bls. 71,19-20.	Jóh. 14,2.	bls. 126,10-11.
Lúk. 12,58.	bls. 72,19-22.	Matth. 13,30.	bls. 126,13-15.
Pred. 7,40.	bls. 73,21-23.	Predik. 3,18-20.	bls. 129,2-5.
Jóh. 14,30.	bls. 74,9-10.	Predik. 12,13.	bls. 129,15-17.
Matth. 16,19.	bls. 74,15-16.	Predik. 5,17.	bls. 129,25-26.
2. Kor. 12,2.	bls. 74,17-18.	Predik. 7,3.	bls. 129,27-28.
Pred. 7,21.	bls. 74,21.	Predik. 7,4.	bls. 129,31-32.
1. Jóh. 1,8.	bls. 74,22-23.	Predik. 11,9-10.	bls. 129,33-130,1
Jakob. 3,2.	bls. 74,24.	Predik. 6,8.	bls. 130,9-11.
Matth. 22,1-13.	bls. 76,27-77,17.	Predik. 9,10.	bls. 130,19-20.
Esajas. 66,1.	bls. 78,5.	1 Kor. 9,22.	bls. 130,30-31.
Spekinnarbók 7,27.	bls. 78,6.	Hebr. 11,1.	bls. 131,24-25.
1. Kor. 1,24.	bls. 78,6-7.	Matth. 25,41.	bls. 139,11-12.
Dav. sálm. 19,2.	bls. 78,9-10.	Lúk. 16,19.	bls. 141,16-31.
Dav. sálm. 72,1.	bls. 78,15-16.	4. Mós. 20.	bls. 144,80.
Dav. sálm. 19,6.	bls. 78,20-21.	2. konb. 6,7.	bls. 144,31.
3. Mós. 19,18.	bls. 78,31.	Matth. 14,29.	bls. 144,32.
Matth. 5,43.	bls. 78,34.	1. konb. 17,6.	bls. 144,32.

2. Sam. 1,11.	bls. 144,33.	Jóh. 13,34.	bls. 163,28-29.
Jóh. 1,9 & 16.	bls. 145,2-4.	Dav. Sálms. 141,3.	bls. 163,30-31.
1. Kor. 6,17.	bls. 149,21-22.	Zak. 7,8.	bls. 165,6-7.
Rómvs. 11,34.	bls. 149,24.	Dan. 7,10.	bls. 165,18-20.
1. Kor. 2,11-12.	bls. 149,27-31.	Opinb. 5,9.	bls. 166,15-17.
1. Kor. 2,9.	bls. 149,31-33.	Lúk. 11,17-20.	bls. 170,2-7.
Rómvs. 11,33.	bls. 149,35.	Jóh. 6,1-14.	bls. 171,4-26.
Dav. sálms. 119,13.	bls. 150,2.	Jóh. 8,46-49.	bls. 171,27-33.
Mark. 16,1-7.	bls. 151,1-13.	Matth. 26,6-13.	bls. 172,1-9.
Lofkvæðið. 2,6.	bls. 151,25-26.	Tit. 2,15.	bls. 175,32.
Matth. 28,3.	bls. 152,8-9.	2. Tim. 4,2.	bls. 175,33.
Efes. 5,8.	bls. 152,17.	Esajas. 11,1-3.	bls. 177,20-24.
Matth. 27,53.	bls. 153,8-9.	Filipp. 2,6-8.	bls. 180,2-4.
Lúk. 10,38-43.	bls. 154,4-13.	Matth. 6,2-4.	bls. 180,18-21.
Lúk. 1,34.	bls. 156,5.	Matth. 5,16.	bls. 180,21-23.
Lúk. 1,38.	bls. 156,15.	Lúk. 10,18.	bls. 180,29-30.
Lúk. 11,1 og Matth. 6,5.	} bls. 159,4-6.	2. Tim. 2,4.	bls. 181,21-23.
Matth. 5,3.		1. Þessal. 5,17-18.	bls. 181,24-25.
Matth. 5,5.	bls. 160,1.	Jóh. 6,35.	bls. 186,19-20.
Matth. 5,4.	bls. 160,10-11.	Jóh. 1,1.	bls. 186,32-33.
Matth. 5,6.	bls. 160,25.	1. Kor. 13,12.	bls. 187,31-33.
Matth. 5,7.	bls. 160,38-39.	Lúk. 8,5-15.	bls. 188,12-32.
Matth. 5,8.	bls. 161,1-2.	Predik. 24,12.	bls. 189,11-12.
Matth. 5,9.	bls. 161,21-22.	Efes. 3,17.	bls. 189,19-20.
Dav. sálms. 19,9.	bls. 161,45.	Dav. sálms. 86,2.	bls. 198,1-2.
	bls. 163,27-28.		

Það sem áður hefur verið prentað úr brotum þessum.

2,20—4,2.	í Sýnisbók Konr. Gíslasonar.	468—469.	bls.
22,8—28,20.	Sýnisbók.	459—467.	-
126,27—127,10.	Sýnisbók.	458,11-26	-
136,31—137,19.	Sýnisbók.	457—458,10	-
87—150.	Heilagra manna sögur I. ¹⁾		
165,6—167,28.	Gammel norsk Homiliebog.	214—217.	-
162—165,5.	Samanber. Homiljubók. W.	100,7—102,21	-

¹⁾ 87—102,20. Hms. 219,35—232,4. 124,25—128,6. Hms. 248,5—250,32.
 102,24—113,6. Hms. 198,1—207,4. 128,7—136,11. Hms. 235,17—241,24.
 113,7—120,21. Hms. 213,24—219,33. 136,12—143,2. Hms. 242,26—248,5.
 120,22—124,24. Hms. 232,5—235,17. 143,5—150. Hms. 207,4—213,33.

Ágústínus f. 353 † 429. biskup í Hippo regius í Norðr-Afriku; einn af höfuðkennendum kristninnar og allra þeirra fremstur að mannviti.

Benediktus hinn helgi f. 480 † 543. Stofnaði Benediktsmúnka reglu; æfisaga hans eptir Gregor páfa hinn mikla í 2. bók Diall. Messudagur hans 21. d. marzm.

Bernharður hinn helgi ábóti í Clairvaux fœddr 1091 † 1153. Tekinn í tölu sannhelgra manna 1173. mesti skörungur kristninnar á sinni öld. honum allra manna lítillátustum lutu páfar, keisarar og allt stórmenni veraldar. Af ritum hans, sem bæði eru mörg og merkileg, eigum vjer á íslenzku þýddan sálminn Jesu dulcis memoria, og rhytmica oratio ad unum quodlibet membrorum Christi patientis & a cruce pendéntis, og í Medit. Storum pátrum eða Paradisar lykli bæði bœnir, og ræðu um lífsferil frelsarans.

Cuthbertus biskup í Lindísfarne † 20. marz 686, sannhelgur maður tignaður um England, Skotland og víða á Norðurlöndum. Beda venerabilis hefir skrifað æfisögu hans. Auk þeirrar er mergð til af æfisögum hans: Tvær prentaðar í Miscellanea biographica 1838. Surtees Society. Og Reginaldi Durtelmensis de virt. beati Cuthberti libellus. 1835. Surt. Soc. messudagur hans 20. marz.

Gregorius mikli páfi kennifaðir kristninnar fœddr c. 540 † 604 sannhelgur maður. Messudagur hans 12. d. marzm.

Hieronymus prestur, frægur kennari og rithöfundur, mjög fróður, beztí þýðari ritningarinnar á vesturlöndum. f. 331 † 420.

Isidorus Hispalensis. biskup í Hispalis (Sevilla á Spáni). † þar 536. Hefir ritað ákaflega margt, og margbreytt. margt af því þýtt á aðrar tungur á miðöldunum. sumt og á íslenzku.

Prosper Aquitanus tryggur og harðsnúinn fylgismaður kenninga Ágústíns; hann var, að því er fróðir menn ætla, alla æfi leikmaður, en ritaði mjög mörg guðfræðisrit, mest á móti kenningum Pelagiusar. † 455.

Athugasemdir, leiðréttingar og prentvillur.

Fyrst þarf að afsaka þá ónákvæmni, að stundum er bandið:
7 í A. M. 677 í margtöluendingu nafna og einkunna og persónuendingu
sagna leyst í *er* einkum framan af, en þar sem þær endingar
koma fyrir skrifaðar fullum stöfum, þar eru þær optar skrifaðar
er; þó kemur fyrir, einkum á 6 fremstu blöðunum í því handriti
að endingin er skrifuð fullum stöfum *er*.

Þágufall eintölnunnar af heimr er víða í prentuðu bókinni
hemi; ber það til þess, að á þeim stöðum hefir í handr. staðið
hei, þarsem þófall ávallt er skrifað hei.

Á 3,17 stendur bardaga í hdr. er bardaga. 4,21: liofe l. hofe.
4,27: þeir mono at foño l. þar mono *er* at foño. 5,19: atferd l. atferð.

5,23: þa l. þa *er*. 9,7: fyrhtler á aðvera fyrhtner sbr. Frp. 219
9,9: ofynligri; í hdr. stendur osynhg'. en í frumritinu er invis-
bilia; ætti því líkast til að vera osynhgur.

11,17: logana. þannig stendur í handritinu, en er sjálfsgagt
misritað fyrir laganna. sbr. Frump. 219. bls.

11,18: hanraða hugscot. svo sem sjá má í frumritsgreininni
hjer á undan, þá svara þessi orð til mens anceps. í orðabók
Cleasbys og Guðbrandar Vigfússonar er þetta hanraða dregið af
handraði: drawer in a chest; en það er varla efmál, að ætlan
herra Konráðs prófessors Gíslasonar mun rjettari, að þetta orð er
að vísu af handraði, en ekki af því orði í sinni afleiddu hirzlu-
merkingu, heldr í upphaflegu þýðingunni = handhraði. Herra Jón
Þorkelsson rektor í Reykjavík hefir í athugasemdum, er hann
góðfúslega hefir gert við 3 fyrstu arkirnar í bók þessari, og sent
mjer, getið þess til að hjer sje misritað og standi *hanraða* fyrir
vanráða.

11,27: fyndir l. fyndir. 11,29: tratt l. trøtt.

11,28: *eliga*, þannig í hdr. en misritað að líkindum fyrir
omilla; í frumritinu stendur: Sicut non impediunt ab aeterna vita

justum quaedam peccata venialia, sine quibus haec vita non ducitur. sic ad salutem aeternam nihil prosunt impio aliqua bona opera, sine quibus difficillime vita cujuslibet pessimi hominis invenitur.

13,5: erfiðfamlíc líf; þannig stendur í hdr. en þetta er að líkindum ritvilla fyrir erfiðfamlíct.

13,7: men. í hdr. stendur mn, mætti því lesa það *MANIN*.

13,9: í hdr. hefir fyrir drottinn upphafi. staðið þionar. síðan verið krotað ofan í það drott og svo *drot* skrifað f. ofan línuna.

13,10: retlatom. upphaflega skrifað ranglatom en rang strykað út og *ret* skrifað fyrir ofan línuna.

16,3: *Bratr* og ofotlín stúgr á aðvera *bratr*; í frumr:

Arduus atque arctus fert ad caelestia collis.

20,24: því *örvgr* verþom ver ðomsðeg; þannig í hdr. en á ef til vill að bæta við *á*: a ðomsðeg; svo ætlar Jón rektor í ath. sínum. 21,9-10: En lífandi—mógn. Hjer vantar aptan af 2. línunni á 14. bls. sem svarar sex stafa rúmi, og fyrsta orðið í 3. línu er mjög óvísst hvað er; en berter er það ekki; heldur væri að það gæti verið. } veit' eða } vett', eða } vent' með *n* og *t* dregnu saman í eitt. og er hjer því verr úr að ráða, að þýðingin hverfur talsvert frá frumritinu: er þannig segir: Sed cinis attenditur & in carnem redire posse desperatur, & divinae rationis virtus comprehendendi quasi ex ratione quaeritur.

21,23-27: þannig í frumritinu: Cum ergo dubitans animus de resurrectionis potentia rationem quaerit earum rerum ei quaestiones inferendae sunt, quae et incessanter fiunt, & tamen ratione comprehendendi nequaquam possunt: ut dum non valet ex visione rei penetrare quod conspicit, de promissione divinae potentiae credat quod audit.

23,7: og ath. neðanmáls; eptir lengdinni á því sem slitið er úr línunni er sjálfsagt rjettara að fylla það sem vantar, svo sem gert er í Sýnisbókinni: því at hann hefir nacqvarna glicn; *ta* er glöggt,

30,4: elfcar l. elfcar. 33,16: hoNóm l. honom. 37,14: anar; þannig í hdr. en á sjálfsagt að vera anara.

41,26-27: þa gerþi—valaþa í frumr.: ex visione pauperis non miserenti diviti cumulum damnationis intulit, svo að auðsjeð er að eptir *exhug* vantar fyrðemigjar.

45,11: ðvrþr. samanb. Frump. 76. bls.

45,20: fvna = fvna. samanb. Frump. 57. bls.

45,28: verþr = verþ. samanb. Frump. 76. bls.

49,7; fyndi l. fyndi. 49,24: verþ = verþr. Frump. 75 bls.

50,6: géfa; í hdr. géfa. 50,18: mærr; í hdr. m' r = mérr.

51,3: baþc. í hdr. upphafi. skrifað talþc, en *t* breytt í *b* og *t* og *t* púnktað út.

51,19: laþaþ; í hdr. stendur laþaþ'.

- 51,21: *sumr*; í hdr. líkara *sum*.
 52,6-7: en þa hugði. vantar líkl. hann.
 55,13: iarlíga; í hdr. iarlíga.
 55,18: eptir heims á að standa ²⁾ — og á þar við athuga; semdin neðanmáls.
 55,24: Fagnu fva fem eigi fagni, stendur í hdr. en á sjálfsagt að vera: Fagnar fva fem eigi fagni = gaudet vero sed tamquam non gaudeat.
 55,29: fa ef hevir alla næþsynlga til atvino; þannig í hdr. en á líkl. að vera: fa ef hevir alla hluta næþf.
 56,15: oc fotr fva heilar. þannig í hdr. en tveir deplar yfir hvoru um sig oc-fotr fva-heilar er sýnir að svo heilar sje vísað fram fyrir fotr.
 56,27: engua l. engva.
 57: Út undan guðspjallsupphafinu stendur út á spáziú krotað með yngri hendi. 3 fvn
 15 ca
 57,9: fagnuð er með *mer*. í hdr. með *m'* = með *mér*.
 57,17: cingo. þannig í hdr. en *k* milli lína skrifað upp undan *c*-inu.
 58,8: fæþi; í hdr. stendur *fæ'* en á líkl. að lesa úr því fæþa; eignarfall margtölu er stýrist af hundrat.
 58,18: girtafc. þannig í hdr. = girtafc.
 59,29: oc ero þa avallt i vercom. þannig í hdr. en vantar *rellatur* eða því um líkt; í frumritinu: & recti semper in opere perseverant.
 60,1: línar. í hdr. línⁿ. 60,17: þer í hdr. þ^r = þerr.
 60,27: Hjer byrjar það er stendr í Stokkhh. bls. 88.
 61,1: scapapþr. í hdr. stendur ípapapþ', sem auðvitað er ritvilla.
 65,28: íþrafc fvnþa þannig í hdr. en með tveimur deplum yfir hvoru um sig, svo að lesa hefði átt fvnþa íþrafc.
 66,22: þýkia l. þvkia. 67,11 og 1: athugasemd neðanmáls en hann callar off. út á spáziú stendur leggur af l + i j = ltr oc, en rífið framan af spáziunni; er því líkast til að átt hafi að standa: eltur oc callar ofs: sed ecce adhuc post tergum sequitur & monet. 68,28: af Gvþf l. af Gvþi. 68,27: ypvarf l. ýþvarf.
 69 efst á blaði: út undan guðspjallinu stendur í handritinu krotað út á spáziú X fv
 ðg
 19 c
 70,24: *mustere* l. *mustere*. 71,17: ofsta l. ofsta.
 71,23: *meim*. í hdr. *m'e* á því að vera *meire*.
 74,7-8: En hverr megi því trútafc at fiandum mögu fiva (engri) fin *verc* a *honom*. hjer er horfið frá frumritinu er segir: sed cur

hoc de perversa solummodo anima dicimus, cum ad electos quoque egredientes veniant, & suum in illis si prævaleant aliquid requirant.

75,9: man l. ma. 75,16: þvi at verþom; ætti að vera: þvi at ver verþom. 76,2: tal munkhlff l. i munklif.

76,22: maNz. í hdr. stendur COI.

77,30: þvi at fa var vanþi forþom at noni oc mattu þat þa rethiga calla hvart sem vildi dogorþ eþa nottorþ; í frumr.: quia cum ad horam nonam apud antiquos quotidie prandium fieret, ipsum quoque prandium coena voeabatur.

78,6: Úr þessu ber þvi broti, sem eptir er af þessari ræðu mikið til saman við Stokkhólmsb. bls. 162,17—163. Sú ræða er öll að innganginum fráteknum þýðing á 38. homilíu Gregors.

78,12: konogi þeim brvllæp þannig í hdr. en ætti að vera: konogi þeim er brvllæp. 79,22: fvnþograr konó. í hdr. stendr ko fvnþograr með tveimur deplum yfir hvoru um sig. 80,22: þrambaþ l. þrambaþi. 80,22: lata fvnþga cono l. fvnþga cono lata.

83,26: læfnara l. læfnara í hdr. læfn'a. 83 neðanm. hræftlo l. hræftlo.

84,5: fyrir framan fā sem er skýrt í hdr. eru þrjár stafamyndir; í fiall eru að eins llin skýr. fremstu stafirnir gætu verið hæ, leiðrjett úr fia. Staðurinn úr spádómsb. Esaj. 2,2 er þannig á lat.: Erit in novissimis diebus præparatus mons domus domini in vertice montium.

86,16: hefi (ec) comit. ec vantar í hdr.

88,6: hvildi l. hvildi. 88,30: bafa l. hafa.

89,8: eit l. eit. 90,25: étléþi l. étléþi.

91,8: En l. EN. 91,26: nott fa hann l. nott þa fa hann.

93,22: oc farveg l. or farveg. 93,22: vera má að 7 (oc) hafi staðið í hdr. á undan spiltu. en það er máð út. ætti þá að standa: ó fu val opt von at gaga or farveg finom oc spiltu.

94,22: þar hefir neðanmáls skipzt á um 4. og 5. tölul.

96,7: þat ef hon l. þat er hon. 101,22: ef l. er.

97,22: bneri; þetta er eina dæmi þess að *bn* byrji atkvæði í íslenzku; en þetta orð kemur fyrir í gudspjallapýðingu Úlfila biskups Lúk. 6,1. bnauan í sömu þýðingu.

104,6: script l. scriptur. 106,19: hefia l. móþa.

111,14: gofogr l. gæfogr. 112,4: frøffa. orð þetta finnst ekki í neinni orðabók, og er mjer að öllu leyti ókunnugt. það sem hjer stendur: En fra þeim þegi — ór þvi hnefci, er þannig í frumritinu: qui ex illo die nil persuasionis ulterius á nigro jam puerulo pertulit, sed ad orationis studium immobilis permansit, sicque antiquus hostis dominari non ausus est in ejus cogitatione ac si ipse percussus fuisset ex verbere.

114,5: ilfzca l. ilzca. 118,12: fæftlo l. fæftlo.

122,12: cýni l. cýni. 125,26: eiri l. eiri.

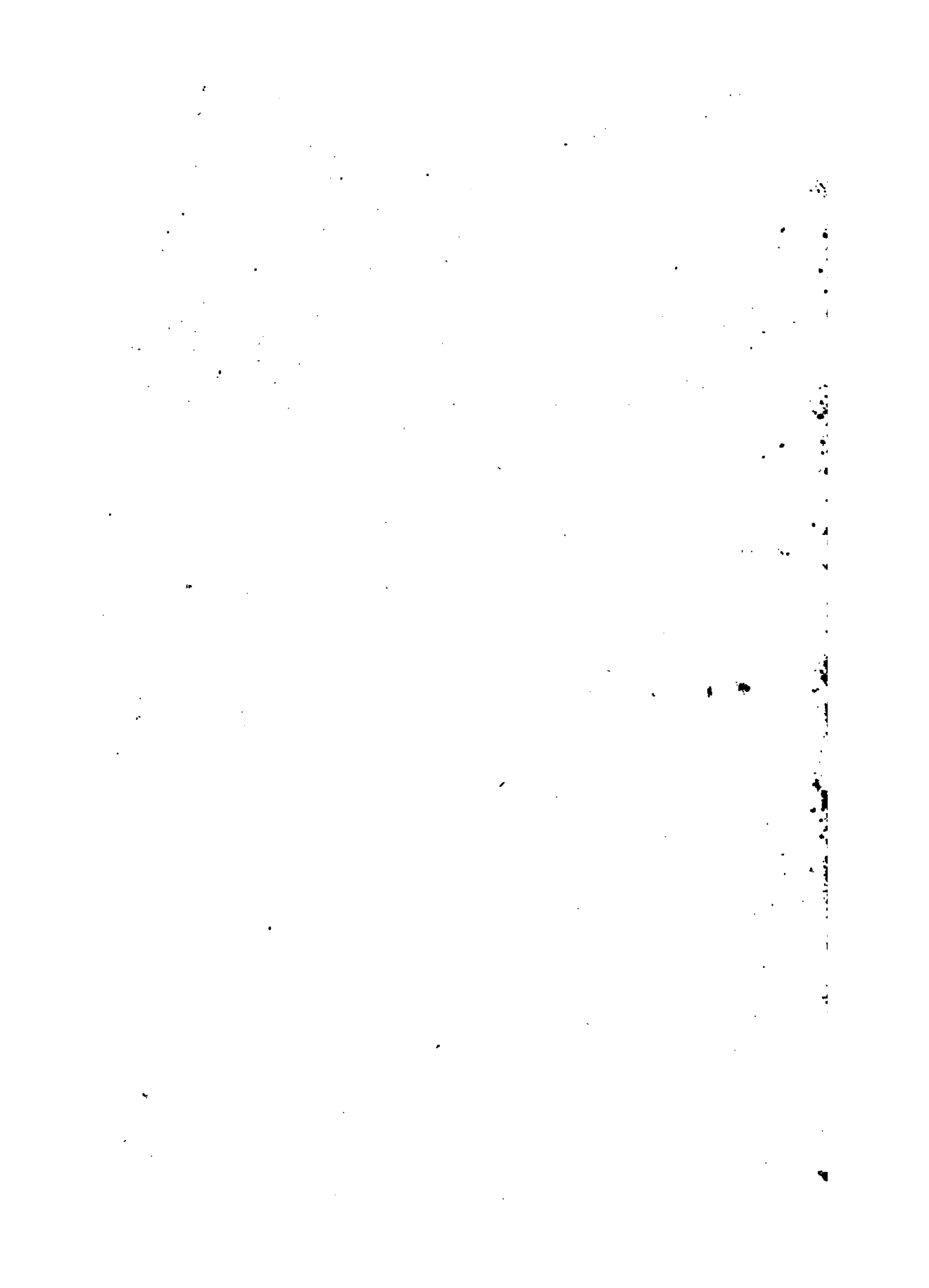
125,30: vantar eptir fyndisc: honom þa ef hann var.

128,6: retlçh l. retlçti. 131,11: óngom l. óngom.

134,10: þvi l. af þvi. 161,25: viðkvæmilga l. viðkvæmiliga.

153,17-20: Hjer er ringlað af því að fellt hefir verið úr, líkast til af þeim er skrifað hefir; í frumr. er: qui si de cruce tunc descenderet, nimirum insultantibus cedens, virtutem nobis patientiæ non demonstraret. Sed expectavit paullulum, toleravit opprobria, irrisiones sustinuit, servavit patientiam, distulit admirationem, & qui de cruce descendere noluit de sepulchro surrexit.

167,18: eor|endrechı l. eor|endreche.

Hv ma eigi oc þa þa lid maott lynaſc oc þa vdr
engr rælo heilag oꝝ en þr mono ei ac loꝝo vela
vædi miſc oc mang er dyrþina eiga þar eðla

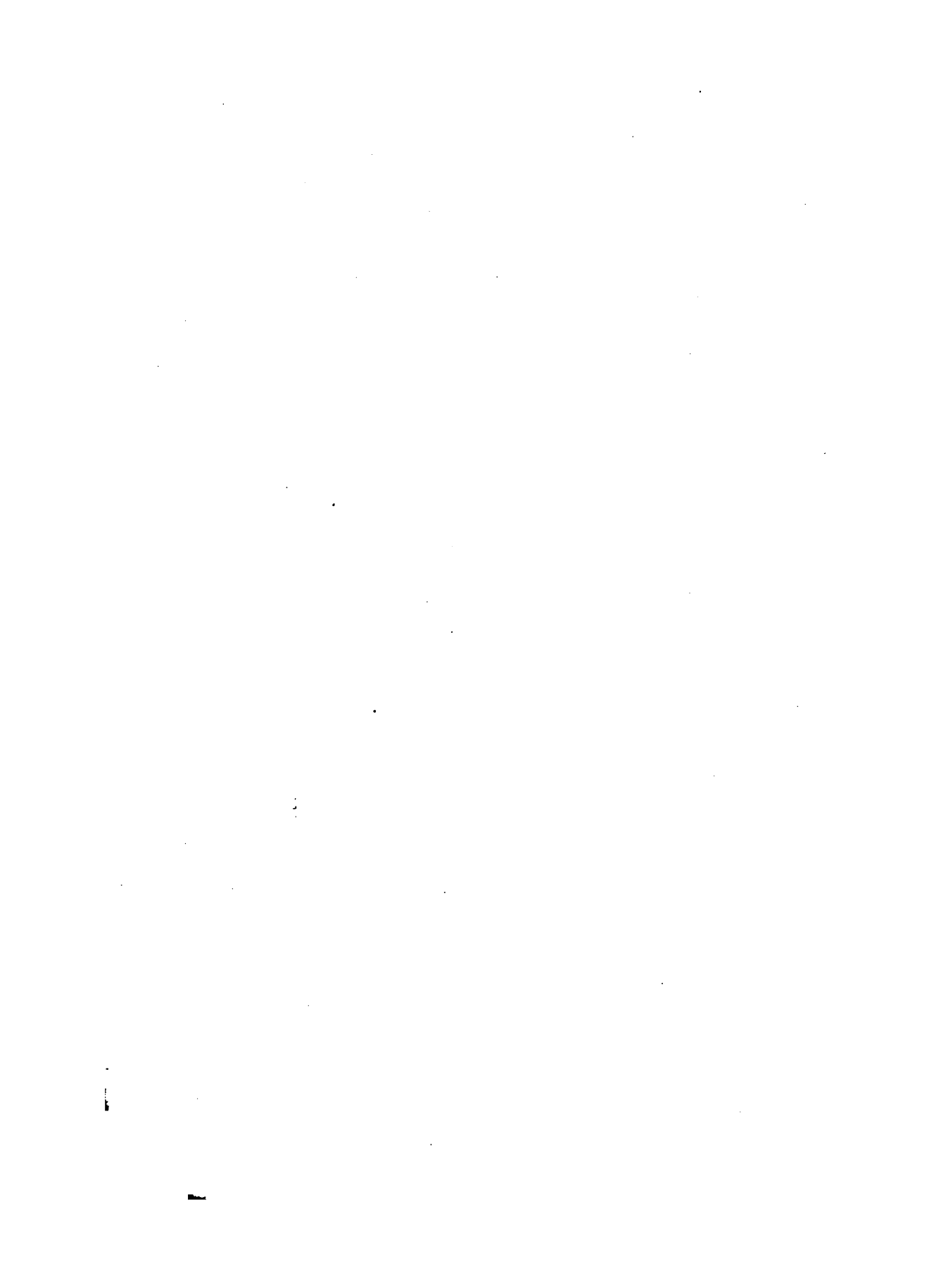
Þo at gvd hefnu eþ hefnalæti er dltt or.
ſeuð oꝝonillar atterþ. þa gvrniſc k eigi at heldr
pill þa apa lund ſe k ſepi reidi ſina ahefnuþi.
heldr dora k o reidr þ er rett er oc ſcipar mð rec
tū vilja oc lvi ſua ſic vā hūlvæna dēt ac þacci
ſe ac m illo oꝝ ſe fyr vtan hſ ſopon

Sa ein heð gopa ſoulnig er gœr þ er k ſoutr ac rec
to ac gā ſcal en elligar er eigi ſoulnigi ef ein ſvl
gia ſken god þvi liō ſe er ſpeþen an hrecllo gvd
en þar er ſua ſv rrat ac hreclla dēt er up haf
allar ſpeþar en þa miſtir allz ef up haf miſtir

Ogō helgū oꝝ er þ gehit þella heil þegar
ac vna þo vid angā heim ein rgr ſe and en þ
vdr þei oꝝ er eig enō fallvallta heinu oc eigi
læta ſic mþa ne einar gvrnd ſcāglgra hla ha
fa hvgi ihimnu þo at licama liſte ſe aroþo rā
agvð emg ooh elta oc ah ein gvrnaſc fyralt

hvgi er vel hvgr fyr þ hmi et gopa.
k ſcal gvdi herra oc hū hett k ſoyli efna þa he
ta k ſiofō ſ oc efni. þ heit gvd oc þ er mād
rny ſoyldr at gvalda hō En ſua ſe at þ er hv
granda hē þv ſcal fœra oc hūiō þv ſcal fœra þa
er iafn ſoylt ac hvgr fyr þ emg oc hr þv ſcal fo
ra fœra hœrma at ſerd ihvdm oc iſamſoyr ret
trar trv oc hōþæda þvi ac fyr vtā þa hlvdm
taca eka ſcoarv vœrkin þot god ſe collōd.

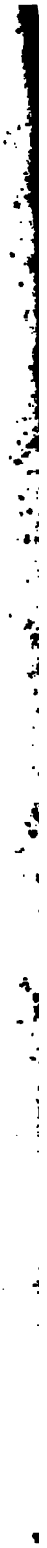
Tver ero reftar ombonar orgæ þa er
gopa vdr gott lavnat en onjæ þa er illt cœ
fyr illt. En in þridia ombon er ſv er herra ma
frū gvoſ ſv vdr þa er iſamnyr vdr fyr gehit æt
reilla en vett r gopa. enda vdr vð þam caſt

Lu er dräbl
era hluti
da hvuici
sialfir þv
5 valopi. B
gogo i vki
voz lapaf
v reep. en
litr. þ at
10 or. er bran
er h hugri
en ec svelo
hugpi at
Namp hal
15 þ sciortara
foenri sog
þra luur
ygaf ho at
pa co h at
20 ga er þ fir
er flekiadi
forleic yfo
ga fer at a
hvr sunhog
25 ofo. En do
leip pa t
uyondö yg
at d'kio y
Gvp dräblat
30 lekital þ at
fulgna vald
valap v t
kino. Maro
Upi fvidi

in
par
al
la
bal
e
at
er
er
ros
vi
s
u

En er dráblat vido ñ cōa þa ð litillat valþ. þ at þar m. lva.
eta hluti heif þessa valþi Gvþ. en h. reipi stercia. En þ er
da hvuicir calap v t not. ar Gvþ. y como. Halap. lamþ cal
sialfir þvkiasc ostyrkva. En þ ero valap y sva se stur
5 valap. Blind ero þ er ñ hafa speccar los. en þ halt er n ha
gotu i vki. Jacal vanheilla mik ostyrleic vka þa. En s se
voro lapap y vido ñ cōa. s v y sunþg lapap y como. dráblat v
v reep. en litillat sunþg valþ. þa velt Gvþ helxt er heiru
litr. þ at sialfir heif vanþi y vani leþ o opt t at huga. þ
10 o. er brar fœ þ s v þ sinö y evddi avrö sinö þa toc h at s at
er h hugrapi y ml h s. Marg v mey hafa gnoge brap. hi fo
en ec svelr h. Eigi meti h snuasc t at huga ef h hugþi ñ
hugþi at hól h musti landlugo hm er h tvndi iarþlugri en
Namþ halt y blind v calap y como. þ at þ er i hēa ero fur liti
15 þ sciortara œp Gvþ se þ hafa h teta unapfälic. Ser sagr
foerri logo er þioþ þer hioþo er amalechite heta. þa la ep
þra sucr agoto hungþr y þurstr y hurfo þ þ. En ðð say h
ygaf hō at y dryk y sturþisc h þeg y goþisc h sipa h tugi
þa cō h at þar er amalechite soto at drykio y hefidi h þa þe
20 ga er þ fur leto h siuca. Amalechite þypisc flekiandi lyþr
er flekiandi lyþr nēa hug iarþlug o. þ er þesa heif selo h yora
fordreic y fognod. þa hvar sia flekiand lyþ er elscendr iarþlug hli
ga fer at averti anara scapa. En þ fur leto siuca soein agot
hvr sunþogr vþr litill vindr af þesa heif o. ef h þrytt at va
25 oþo. En ðð veta hō at yðkia. þ at ðin velt opt þa er heiri
leþ þa t sū mildi er lacia s se siuk agoto y mego ñ fulgu
unondö y gur h þa h toga sina þ ero keþi o. En la say amalec
at d'kio y hio þa mþ sūþi ððs. þ at keþi m vega mþ cþti
Gvþ dráblata heif unendr. Svem la ef fur latu var agoto
30 lekital þ at þ stiga opt yf v alliga hugi i keþigō er fur mo
fulgna valdar o i heif far selo. hevrö v y þa hvar þ un ml sil
valap v t not þ leidd. Goet er se þu batit ðin yer en töt
hino. Marg v s licir kalap t Gvþ not þar af gþþica lyþ. en la
lþi foldi eigi alt rü i huse hinescl fagnapar jy gok siol

þær m. at þæt samninn mō grolm. 7 bindi samā i bundu 7 castr. **H**
Coeniscupar m. ero englar. þæt binda ill gī i bundu þaet þæt iæt dū
glica glicō iqlō. ar drā laf breyri meþ drāblotō en iæt iū n
hrylfo. fagiarni mþ fagiænō. floq mþ floqio. 7 oetuo mþ o
Onog scvifem cō amor spūgo mūri. en hvi gegn þæt petr
er necqriar and vpa s se misternar þæt licomō. 7 enno þer þæt
er þer cōa apter at ayard ond val boþit þæt licam at leipa. **G O**

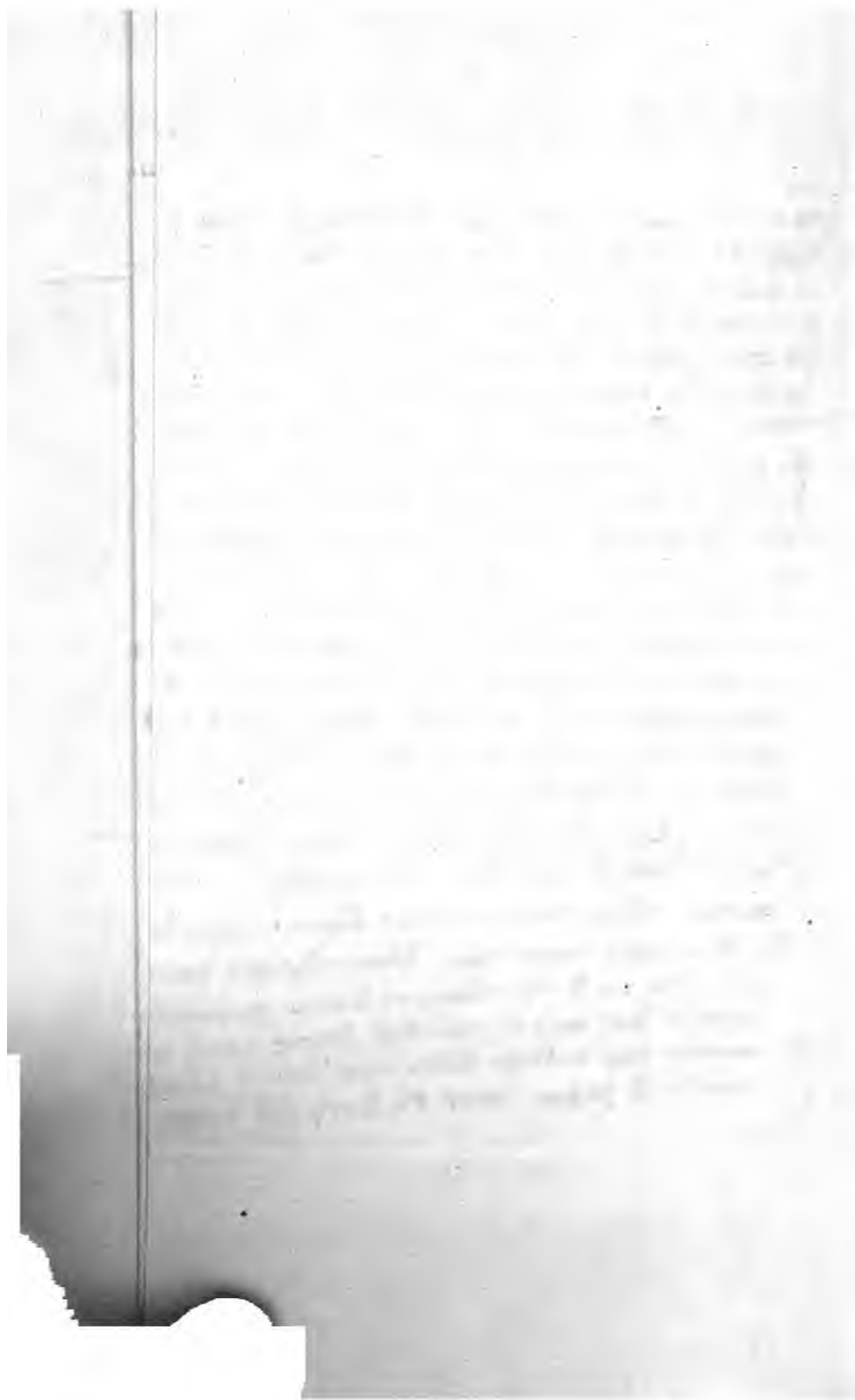
Ef rēt er virt petr. þa ef þæt keryg en n mistagi. Gvþ mūscas ef þæt e
queriar and na apter at hsta t ual. at þer se helvitis pūll. 7 hþisc
ai ef þer tpo n ap þæt ef þer hoþo. **þæt petr o** ian set

Petrus her einseto mēr necqra etscap oe hibia heraph. en ap h gen
þa toc h fot 7 þoti andap vā necqria lund. En ond hsc apter t lic
7 qtc set hafa helvitis pūll 7 necqria þesa heit menapax m. i eld.
En ef h val hualfr leidr at eldino. þa utrapisc holl engū ylet egi h n
hō i logā 7 m. viþ. h. Hvþ apter þu nu 7 hvc at vaulga hriso þu la
lifa sipā. þa toc petr 7 at lifna. 7 ænoþo lū þæt h. ef h val caldr allr æ
7 sagþi h þa hluta ef of ond hsc gæþolo 7 val s micit menigca m.
þa i vocō. oc isostō at at ferþ hsc vatap þæt at h haffi lēt pūllar stal
7 apter hbr. þæt at almatige gvþ verti hō þæt idapano at h scvdi n dei

Þuo dōþa sipā. En þra cō. hwaro ero. hwar er n barna viþ þæt pot þei
Þvi at gōfog o. nacqra her stephan Stephs fundar ayard heit pūll
en h toc lot þa ef h var umicla garþi 7 andapisc. en lic hsc val n i
apē dgi þæt at kisto lculd at hō gœa. Ond hsc var leidr t pūllar stal
7 la h þer ogn er h haffi sva n t at. en ef h þer leidr sva domāda
m. domandm. figi b ap er þer h higt leipa. heldr steph. iarnsmi
ef þer o ef nalag ar bygþ. þa val sia steph. apter leidr. en steph. iarnsmi
do apri scūdo 7 vatap andlat smapm þæt at hno s saþ hlut s vnd. en
steph. andapisc i þri. 7 mandap er acastigalt evdi rūa b. þa er noq
svndosc aruar fluga æ lofti am. þa val 7 ond ridara necqri leidr h
licoma sūno. 7 v hō s vnd ayard heit hlut 7 cō apter sipā t ual. Er
sagþi sva at h la o miclo. þa ef bru val vū. 7 a þri o up lagþi

en er þei þocci þ þ á straug þopa bioþa þa fyldur þr upp ásko
i gegu þó -iblando eorro deyce þs i gletke. en er þó var drykr
la þeþe. þa gæþi cros mare yþer þeoro aþe þ eþki vþ i þeare
þ i lundr. lē þ heþi þeoro aloftu. þa lēþi þ velar þra iþaþ
þa leta þ aþart. abota cu þ for þapan aþrat aþre ul aule
to luyar. þa hvomo marg til þs þr er gupi utidufþona.
Ulecci þ tolf munclif leant fra cufeto luyi. Svartan fuan
da þay er þ la mune euy ut leþa o kuzuo þa er aþrer þo
þo þr ser. þay laot þ uþ vouchi reat aþrat. en mūctey
var liþ þaþfaþr abgno lē aþrer. en gat þ þat af gupi at
vata þeare vþ iþarge þa er munca þrat vata i nard
to mūcliv. Þreþr naþe avþudapi þudictū. i lēndi þonō
ere blandre þroþ ul þello. en þ toc uþ þvi. i vili þo
at eor var iþroþino. en þen var vatar at koma þvo
aþean. itaca þello o hendu þudict. en þ castapi hno
ere blandna. þroþi fir hrafur. i þaþ þ þar þvi nþr
kasta er aþreþi þyndiz. i gæþi þeþay lē þudict þaþ
ey er þeþey leuþaþi mēis þudicta i lēvleuþo þs. þa
þreþez þudict veyþi þs. i for til aþar þes er heare
mona adliu. en þeþey eoc þþan dōþa lēlu liþan
en þudictul þrat uþr blot iþeþnu þa er þar var
fir i þe er þ þó i luyri þoat to vny til tru ok
letri þ þar mūct munclif. Streuy toeq var la er m
motto egi o aþar velta aþe þudict bleclap. þeþay
wath þ þegar letr. en luyþ gob fany oð aþano

við hyar þi varadi at ñ scyllði gá. fyrst skal m
elca dry gð siy af öllö hug. i öllö crapti. en þar
neft elca hvi ctey may se sialpan sic Scal
m ñ mey drepa. ne sgra. ñ stela. ñ gyna óaa
yars eigin at rongo. ñ lugvitem þa. þa vidal
Q mey godf. þa er vel þaya með ser. i þert
vð ayan gá. er may þyky vil gvar vid sic at
sya se. hirta licaa siy. i mode h nacqvax i mei
nletu. at h vþi o beidut tal rang hta. þpa hœ
verna menya gðs viltu ey siy. Elca meyr þof
tol en cser. þema þyr þatgho. cleða meða. vi
ria siy. ileita þei hoggyða. gva darda. hug
ga þa er hyyvyr ó af harmi. leggja ñ hug a þad

er mer hafpe vitcþk. þa eð annarr en
gell á mot hönö. oc mælte við þi. Þen
/ n þu after. oc seg sveine þellö at ey þ
/ atē mon iortälaborg. En allr þat er
/ vift at englar senda engla til mann
/ a þa ef eigi ein synz at sa engell es
/ itaa spámanne vitþesc väre helld
/ r einn af logyndo. an sendr af þei
/ yr oþro fylke. En þo var þi maclega
/ callapr einn af logyndo. þvrat þi frá
/ þe þeirra þbætte þa ef þi v' eldeá v
/ arrar spámannē. oc brende sýnþer
/ af munne þi. Sva se englar mego
/ engla senda. þa mego oc sva þeir en
/ glar ef sender ero taca nöfn af hi

